

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA TEZİ

**ORDU KENTİ YAPISAL PEYZAJ KARAKTER ANALİZİ VE
KENTSEL PLANLAMA STRATEJİLERİ**

Ömer ATABEYOĞLU

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**ERZURUM
2011**

Her hakkı saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEZ ONAY FORMU

Ordu Kenti Yapısal Peyzaj Karakter Analizi ve Kentsel Planlama Stratejileri

Doç.Dr. Yahya BULUT danışmanlığında, **Ömer ATABEYOĞLU** tarafından hazırlanan bu çalışma 18/04/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

Başkan : Prof.Dr. Hasan YILMAZ

İmza

Üye : Prof.Dr. Şükran ŞAHİN

İmza

Üye : Prof.Dr. Sezai ERCİŞLİ

İmza

Üye : Doç.Dr. Sevgi YILMAZ

İmza

Üye : Doç.Dr. Yahya BULUT

İmza

(imza)

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum

Prof.Dr. Ömer AKBULUT

Enstitü Müdürü

Bu çalışma BAP projeleri kapsamında desteklenmiştir.

Proje No: 2007/109

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaklardan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak olarak kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

Doktora Tezi

ORDU KENTİ YAPISAL PEYZAJ KARAKTER ANALİZİ VE KENTSEL PLANLAMA STRATEJİLERİ

Ömer ATABEYOĞLU

Atatürk Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr.Yahya BULUT

Ordu Kenti'nin analizler ve istatistiki değerlendirmelerle mevcut kentsel yapısının tespiti, çeşitli bilgisayar yazılımlarıyla haritalarının hazırlanması, peyzaj karakterinin ortaya koyulması ve mevcut yapıya ilişkin kent planına dönük öneriler ile stratejilerin sunulması çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışma da kent, mahalleler bazında ele alınmış, Coğrafi Bilgi Sistemleri ile veri girişleri yapılarak önce mahallelerin, elde edilen bilgiler ile de kentin geneline ilişkin fonksiyon haritaları oluşturulmuştur. Yeşil alan varlığı standartlar doğrultusunda ve Fraktal Analiz ile değerlendirilmiş, yeterlilikleri ve gelişim olanakları belirlenmiştir. Son aşamada ise kente ilişkin öneri ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Sonuç olarak; kente ilişkin mevcut durum haritaları, öneri gelişme aksları, yeşil alan kullanımlarına ilişkin detaylı veriler, yeşil alanların homojen dağılımının sağlanmasına ilişkin öneri yeşil alan kararları belirlenmiş, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapılmış; mahalle bazlı karakter tahlilleri ile yeşil alanlar, kentsel fonksiyonlar, tarihi alanlar, kent girişleri, gelişme aksları konularında öneriler sunulmuştur. Ayrıca önemli silüet görüntüleri ile vista noktaları da tespit edilmiştir. Fraktal analiz değeri 1,489 olarak bulunan kentin nispeten basit ve fonksiyonel bir kentleşme yapısına sahip olduğu; kentte 28m²/kişi toplam yeşil alan, 16m²/kişi aktif yeşil alan olduğu ve artırılma imkanının da bulunduğu belirlenmiştir.

2011, 205 sayfa

Anahtar Kelimeler: Ordu kenti, peyzaj karakter analizi, kentsel planlama, kentsel tasarım

ABSTRACT

PhD Thesis

Structural Landscape Character Assessment and Urban Planning Strategies in Ordu City

Ömer ATABEYOĞLU

Atatürk University
Graduate School of Natural and Applied Science
Landscape Architecture Department

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yahya BULUT

The aim of present study is to determine the existent urban structure of Ordu city using analysis and statistical evaluation, to prepare charts using various software, to define landscape characters and to propose suggestions on urban plan and strategies.

The city was evaluated based on neighbourhoods and function charts including whole city were prepared using data belonging to these neighbourhoods and Geographical Information Systems. The rate of green space was evaluated considering standards and Fractal Analysis and its efficiency and development possibilities were also determined. At the last stage, some suggestions and evaluations were also made.

As the consequence of the study, charts of present situation in the city were prepared, suggested development axes were determined, detailed information about green area use was given, suggested green area decisions were made in order to provide a homogenous green area distribution, a detailed assessment was performed based on standards and suggestions were proposed on green spaces, urban functions, historical sites, urban accesses and development axes using character assessment based on neighbourhoods. In addition, vista points and important silhouette views were also defined for the city. It was found that the city found to have a Fractal Analysis rate of 1,489 is exposed to a relatively simple and functional urbanisation process; the city has the total green area rate of 28m² per person and 16m² active green area per person, which can be increased.

2011, 205 page.

Keywords: Ordu city, landscape character assessment, urban planning, urban design

TEŞEKKÜR

Doktora tezi olarak sunduğum bu çalışma Ordu Valiliği'nin B054VLK4520300-529-2663 sayı ve 05/07/2007 tarihli izni ile Atatürk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde yapılmıştır.

Çalışmayla paralel olarak yürütülen BAP-2007/109 nolu bilimsel araştırma projesini Bilimsel Araştırma Fonu aracılığıyla destekleyen Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü'ne teşekkür ederim.

Tezim süresince yardım ve desteklerini esirgemeyen tez izleme komitesi ve jüri üyeleri; danışmanım Sayın Doç.Dr. Yahya BULUT, bölüm başkanım Sayın Prof.Dr. Hasan YILMAZ, Sayın Doç.Dr. Sevgi YILMAZ, Sayın Prof.Dr. Şükran ŞAHİN ve Sayın Prof.Dr. Sezai ERCİŞLİ'ye, desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen Sayın Dr. Pervin YEŞİL, Sayın Yrd.Doç.Dr. Hilal TURGUT ve Sayın Yrd.Doç.Dr. Nalan DEMİRCİOĞLU YILDIZ'a ve bölümümdeki diğer hocalarım ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca sabırlarını, teşvik ve desteklerini esirgemeyen, her zaman ve her güçlükte yanımda olan annem F. Nilgün ATABEYOĞLU, babam Yaşar ATABEYOĞLU ve kardeşim Kübra ATABEYOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kurumlardan verilerin elde edilmesinde katkıları bulunan Ordu Valiliği'ne, Ordu Belediyesi'ne, diğer tüm kurumların yetkililerine ve personellerine de bilgi ve verilerin alınmasında gösterdikleri ilgi, alaka ve yardımdan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ömer ATABEYOĞLU

Nisan 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	4
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	34
3.1. Materyal.....	34
3.1.1. Ordu kenti doğal yapısı.....	36
3.1.1.a. Doğal bitki örtüsü.....	36
3.1.1.b. İklim durumu.....	38
3.1.1.c. Morfolojik yapı.....	39
3.1.1.d. Hidroloji.....	40
3.1.1.e. Topoğrafya.....	43
3.1.1.f. Toprak yapısı.....	45
3.1.2. Ordu kenti kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı.....	51
3.1.2.a. Nüfus hareketleri.....	51
3.1.2.b. Tarih.....	56
3.1.2.c. Sosyo-kültürel durum.....	58
3.1.2.d. Sosyo-ekonomik durum.....	58
3.2. Yöntem.....	59
4. ARAŞTIRMA ve BULGULAR.....	65
4.3. Ordu Kenti Mevcut Alan Kullanımları.....	65
4.3.1. Alan sorveyi.....	65
4.3.2. Alan kullanımlarının değerlendirilmesi.....	70
4.3.2.a. Mahallelere ilişkin değerlendirmeler.....	72
4.3.2.b. Yeşil alanlar.....	137
4.3.2.c. Konut bölgeleri.....	143
4.3.2.d. Ticaret bölgeleri.....	145
4.3.2.e. Tarihi doku.....	147

4.3.2.f. Sosyal tesis alanları.....	151
4.3.2.g. Kamusal alanlar.....	153
4.3.2.h. Ulaşım ağı.....	155
4.3.2.i. Eğitim alanları.....	159
4.3.2.j. Sağlık alanları.....	159
4.3.2.k. Kent girişleri.....	168
4.3.2.l. Siluet ve vistalar.....	170
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	176
KAYNAKLAR.....	198

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Ordu kenti komşuluk, ulaşım haritası ve uydu görüntüsü	35
Şekil 3.2. Ordu İli ekolojik zonlarına ait kesit.....	37
Şekil 3.3. Ordu ili orman varlığı haritası.....	37
Şekil 3.4. Ordu ili Rüzgâr gülü.....	38
Şekil 3.5. Ordu ili su rezervuarlarının mevcut durumu.....	40
Şekil 3.6. Ordu ili mücavir alan hidroloji haritası.....	41
Şekil 3.7. Ordu kenti topoğrafya haritası.....	44
Şekil 3.8. Ordu Kenti arazi varlığı haritası	48
Şekil 3.9. Ordu Kenti arazi kullanım sınıfları haritası.....	49
Şekil 3.10. Sayım yılları itibarı ile Ordu ili ve Türkiye Nüfus artış hızları.....	51
Şekil 3.11. Ordu ili Nüfusunun Türkiye nüfusuna oranı.....	52
Şekil 3.12. Mahalle bazlı nüfus dağılım haritası.....	54
Şekil 3.13. Mahalle bazlı nüfus yoğunluğu haritası.....	55
Şekil 3.14. Araştırma Yönteminin Akış Şeması.....	60
Şekil 4.1. Melet Irmağı'ndan görünüm	65
Şekil 4.2. Civil Deresi'nden görünüm	66
Şekil 4.3. Bülbül Deresi'nden görünüm	66
Şekil 4.4. Ordu kentinin genel görünümü.....	67
Şekil 4.5a. Kentteki kıyı şeridinden görünüm	67
Şekil 4.5b. Kentteki plajdan görünüm.....	67
Şekil 4.6. Kıyıdaki sanayi tesisinden görünüm	68
Şekil 4.7. Kente ilişkin sörvey haritası	69
Şekil 4.8. Kentteki mevcut alan kullanımlarının % olarak oransal dağılımı	70
Şekil 4.9. Kumbaşı Mahallesi'ne ait harita	73
Şekil 4.10. Kumbaşı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	73
Şekil 4.11. Kumbaşı Mahallesi fraktal analizi.....	74
Şekil 4.12. Güzelyalı Mahallesi'ne ait harita	76
Şekil 4.13. Güzelyalı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	76
Şekil 4.14. Güzelyalı Mahallesi fraktal analizi.....	77
Şekil 4.15. Kirazlımanı Mahallesi'ne ait harita	78

Şekil 4.16. Kirazlımanı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	79
Şekil 4.17. Kirazlımanı Mahallesi fraktal analizi.....	79
Şekil 4.18. Taşbaşı Mahallesi ait harita	81
Şekil 4.19. Taşbaşı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	81
Şekil 4.20. Taşbaşı Mahallesi fraktal analizi.....	82
Şekil 4.21. Zaferimilli Mahallesi ait harita	83
Şekil 4.22. Zaferimilli Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	84
Şekil 4.23. Zaferimilli Mahallesi fraktal analizi.....	84
Şekil 4.24. Aziziye Mahallesi haritası	86
Şekil 4.25. Aziziye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	86
Şekil 4.26. Aziziye Mahallesi fraktal analizi.....	87
Şekil 4.27. Saray Mahallesi haritası	88
Şekil 4.28. Saray Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	89
Şekil 4.29. Saray Mahallesi fraktal analizi.....	89
Şekil 4.30. Düz Mahallesi haritası	91
Şekil 4.31. Düz Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	91
Şekil 4.32. Düz Mahallesi fraktal analizi.....	92
Şekil 4.33. Selimiye Mahallesi haritası	93
Şekil 4.34. Selimiye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	94
Şekil 4.35. Selimiye Mahallesi fraktal analizi.....	94
Şekil 4.36. Şarkıye Mahallesi haritası	96
Şekil 4.37. Şarkıye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	96
Şekil 4.38. Şarkıye Mahallesi fraktal analizi.....	97
Şekil 4.39. Nizamettin Mahallesi haritası	98
Şekil 4.40. Nizamettin Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	99
Şekil 4.41. Nizamettin Mahallesi fraktal analizi.....	99
Şekil 4.42. Bucak Mahallesi haritası	101
Şekil 4.43. Bucak Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	101
Şekil 4.44. Bucak Mahallesi fraktal analizi.....	102
Şekil 4.45. Şahincili Mahallesi haritası	103
Şekil 4.46. Şahincili Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	104
Şekil 4.47. Şahincili Mahallesi fraktal analizi.....	104

Şekil 4.48. Subaşı Mahallesi haritası	106
Şekil 4.49. Subaşı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	106
Şekil 4.50. Subaşı Mahallesi fraktal analizi.....	107
Şekil 4.51. Yeni Mahallesi haritası	108
Şekil 4.52. Yeni Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	109
Şekil 4.53. Yeni Mahallesi fraktal analizi.....	109
Şekil 4.54. Şirinevler Mahallesi haritası	111
Şekil 4.55. Şirinevler Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	111
Şekil 4.56. Şirinevler Mahallesi fraktal analizi.....	112
Şekil 4.57 . Bahçelievler Mahallesi haritası	113
Şekil 4.58. Bahçelievler Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	114
Şekil 4.59. Bahçelievler Mahallesi fraktal analizi.....	114
Şekil 4.60. Akyazı Mahallesi haritası	116
Şekil 4.61. Akyazı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	116
Şekil 4.62. Akyazı Mahallesi fraktal analizi.....	117
Şekil 4.63. Karacaömer Mahallesi haritası	118
Şekil 4.64. Karacaömer Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	119
Şekil 4.65. Karacaömer Mahallesi fraktal analizi.....	119
Şekil 4.66. Eskipazar Mahallesi haritası	121
Şekil 4.67. Eskipazar Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	121
Şekil 4.68. Eskipazar Mahallesi fraktal analizi.....	122
Şekil 4.69. Karşıyaka Mahallesi haritası	123
Şekil 4.70. Karşıyaka Mahallesi fonksiyonları % dağılımı.....	124
Şekil 4.71. Karşıyaka Mahallesi fraktal analizi.....	124
Şekil 4.72. Karapınar Mahallesi haritası	126
Şekil 4.73. Karapınar Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	126
Şekil 4.74. Karapınar Mahallesi fraktal analizi.....	127
Şekil 4.75. Durugöl Mahallesi haritası	128
Şekil 4.76. Durugöl Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	129
Şekil 4.77. Durugöl Mahallesi fraktal analizi.....	129
Şekil 4.78. Cumhuriyet Mahallesi haritası	131
Şekil 4.79. Cumhuriyet Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	131

Şekil 4.80. Cumhuriyet Mahallesi fraktal analizi.....	132
Şekil 4.81. Akçatepe Mahallesi haritası	133
Şekil 4.82. Akçatepe Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	134
Şekil 4.83. Akçatepe Mahallesi fraktal analizi.....	134
Şekil 4.84. Turnasuyu Mahallesi haritası	135
Şekil 4.85. Turnasuyu Mahallesi fonksiyonları % dağılımı	136
Şekil 4.86. Turnasuyu Mahallesi fraktal analizi.....	136
Şekil 4.87. Kentteki parklardan görünümüler.....	138
Şekil 4.88. Kentteki çocuk oyun alanlarından görünümüler.....	139
Şekil 4.89. Mevcut yeşil alan kullanımlarına ilişkin harita.....	142
Şekil 4.90. Kentteki konut alanlarından görünümüler.....	143
Şekil 4.91. Mevcut alan kullanımları haritası.....	144
Şekil 4.92. Kentteki ticaret bölgelerinden görünümüler.....	145
Şekil 4.93. Mevcut ticari alanlar haritası.....	146
Şekil 4.94. Kentteki tarihi eserlerden görünümüler.....	148
Şekil 4.95. Kentteki sit alanını ve tarihi eserlerin dağılımını gösteren harita.....	149
Şekil 4.96. Kentteki tarihi yapı mimarilerine ait örnek çizimler.....	150
Şekil 4.97. Sosyal tesis alanlarının mevcut alan kullanımlarına ilişkin harita.....	152
Şekil 4.98. Kentteki kurumlara ait görünümüler.....	153
Şekil 4.99. Kamu kurumları mevcut alan kullanımları haritası.....	154
Şekil 4.100a. Kentteki bulvardan görünümüler.....	156
Şekil 4.100b. Kentteki caddelerden görünümüler.....	156
Şekil 4.100c. Kentteki sokaklardan görünümüler.....	156
Şekil 4.100d. Kentteki otoparklardan görünümüler.....	156
Şekil 4.101. Kentteki yaya yolları ve kaldırımlardan görünümüler.....	157
Şekil 4.102. Ulaşım ve trafik hiyerarşisi mevcut alan kullanımları haritası.....	158
Şekil 4.103. Eğitim kurumları mevcut alan kullanımları haritası.....	162
Şekil 4.104. Sağlık kurumları mevcut alan kullanımları haritası.....	163
Şekil 4.105. Mevcut kent girişlerine ait haritalar.....	169
Şekil 4.106. Ordu kenti vista ve slüetlerine ilişkin harita.....	171
Şekil 4. 107a. 1 numaralı vista noktası olan Boztepe'den Kentin görünümü.....	172
Şekil 4. 107b. 1 numaralı vista noktası olan Boztepe'den kentin doğusundaki	

dağların slüeti.....	172
Şekil 4.108. 2 numaralı vista noktasından kentin görünümü.....	173
Şekil 4.109. 3 numaralı bakış noktasından tarihi dokuya ait slüet görünüm.....	173
Şekil 4.110. 4 numaralı bakış noktasından dağlarına eteklerindeki yapılaşmaya ilişkin slüet.....	173
Şekil 4.111. 5 numaralı bakış noktasından dağların eteklerindeki yapılaşmaya ilişkin slüet.....	174
Şekil 4.112. 6 numaralı bakış noktasından slüet.....	174
Şekil 4.113. 7 numaralı bakış noktasından kentin görünümü ve slüet.....	174
Şekil 4.114. 8 numaralı vista noktasından kentin görünümü ve kentin batısındaki dağların slüeti.....	175
Şekil 4.115. Kentin vista noktası olan Boztepe’de yamaç paraşütü alanı.....	175
Şekil 4.116. Boztepe’den görünüm.....	175
Şekil 5.1. Kent bütününe ait fraktal analiz.....	177
Şekil 5.2. Kent bütünü yeşil alanlara ait fraktal analiz.....	177
Şekil 5.3. Kent bütünü yol sistemine ait fraktal analiz.....	178
Şekil 5.4. Çocuk oyun alanı ihtiyaç duyulan alanları gösterir harita.....	184
Şekil 5.5. Çocuk oyun alanı öneri alanlar haritası.....	185
Şekil 5.6. Mevcut parkların etki alanları haritası.....	186
Şekil 5.7. Sit alanı öneri haritası haritası.....	190
Şekil 5.8. Öneri alan kullanım sınıfları.....	193
Şekil 5.9. Kentsel gelişime ilişkin alan önerileri.....	196

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Ordu İli'nde aylara göre rüzgar hızı ve yönü.....	38
Çizelge 3.2. Şekil 3.7'deki haritada geçen alanlara ait bilgiler.....	50
Çizelge 3.3. 1927-2008 tarihleri arası nüfus dağılımı	52
Çizelge 3.4. 2008 Yılı nüfus sayımına göre Ordu Merkez ve ilçelerin nüfusları ..	52
Çizelge 3.5. Ordu mücavir alan sınırları içerisindeki mahallelerin mevcut ve öngörü nüfusları.....	53
Çizelge 3.6. Ordu kentindeki sit alanları.....	56
Çizelge 3.7. Ordu kentindeki arkeolojik sit alanları.....	56
Çizelge 3.8. Ordu İli'ndeki anıtlar.....	57
Çizelge 3.9. Ordu İli'ndeki doğal sit alanları.....	57
Çizelge 3.10. Ordu İli'ndeki doğal miras alanları.....	58
Çizelge 4.1. Ordu kenti mevcut alan kullanımlarının alansal dağılımı.....	70
Çizelge 4.2. Kumbaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	72
Çizelge 4.3. Güzelyalı Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	75
Çizelge 4.4. Kirazlıman Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	77
Çizelge 4.5. Taşbaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	80
Çizelge 4.6. Zaferimilli Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	83
Çizelge 4.7. Aziziye Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	85
Çizelge 4.8. Saray Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	88
Çizelge 4.9. Düz Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	90
Çizelge 4.10. Selimiye Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	93
Çizelge 4.11. Şarkıye Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	95
Çizelge 4.12. Nizamettin Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	97
Çizelge 4.13. Bucak Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	100
Çizelge 4.14. Şahincili Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	103
Çizelge 4.15. Subaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	105
Çizelge 4.16. Yeni Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	108
Çizelge 4.17. Şirinevler Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	110
Çizelge 4.18. Bahçelievler Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	112

Çizelge 4.19. Akyazı Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	115
Çizelge 4.20. Karacaömer Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	117
Çizelge 4.21. Eskipazar Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	120
Çizelge 4.22. Karşıyaka Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	122
Çizelge 4.23. Karapınar Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	125
Çizelge 4.24. Durugöl Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	127
Çizelge 4.25. Cumhuriyet Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	130
Çizelge 4.26. Akçatepe Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	132
Çizelge 4.27. Turnasuyu Mahallesi karakter değerlendirmesi.....	135
Çizelge 4.28. Mahallelere göre yeşil alan varlığı ve artırılma imkanlarına ilişkin tablo.....	141
Çizelge 4.29. Mahallelere göre tarihi yapıların dağılımları.....	147
Çizelge 4.30. Tarihi sit alanı içerisinde kalan yapı ve fonksiyonlara ait bilgiler.....	150
Çizelge 4.31. Kentteki fonksiyonlara ilişkin mevcut sayı ve alan bilgileri.....	164
Çizelge 4.32. Kentteki mevcut yeşil alanlara ait istatistiki değerler ve olması gereken alan miktarı	165
Çizelge 4.33. Kentteki ticaret bölgeleri, konut ve sağlık alanlarına ait istatistiki veriler.....	166
Çizelge 4.34. Kentteki yollar ve çeşitli alan kullanımlarına ilişkin istatistiki veriler.....	167
Çizelge 5.1. Mahalle geneline ait fraktal değer aralıkları.....	179
Çizelge 5.2. Yeşil alanlara ait fraktal değer aralıkları.....	179
Çizelge 5.3. Mahallelerin geneline ve yeşil alanlarına ait fraktal analiz değerleri...	180
Çizelge 5.4. Yeşil alanlara ilişkin standartlar ve Ordu kenti mevcut durumu ile karşılaştırması.....	183

1. GİRİŞ

Kentler, insanların popöler gereksinimlerini karşılayan, toplum olma bilinci içerisinde ortak bir yaşamı paylaşp, bu ortak yaşamın getirdiği resmi, ahlaki ve kültürel kuralların çizdiği çerçeve içerisinde her bireyin özgürce yaşadđı; barınma, eğlenme, çalışma, ticaret, eğitim ve sağlık ihtiyaçlarını karşıladđı; devletin alt ve üst yapılar inşa ederek, sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda destek sağlayıp, yatırım ve hizmet getirerek şekillendirdiği idari ve toplumsal birimlerdir.

Bu tanımdan yola çıkarak kentleri her yaştan, her cinsten, her sosyal-kültürel ve ekonomik yapıya sahip bireylerden oluşan büyük bir toplum olarak değerlendirebiliriz. Böylesi bir topluluğunda paylaştıkları ortak kültürel ve sosyal yapıya rağmen farklı talepler, ihtiyaçlar ve hizmetler talep ettiği ve karşılanmasını beklediği bir gerçektir.

Böylesine geniş bir topluluğa hizmet eden ve böylesi geniş yayılımlı ve çeşitliliğe sahip fonksiyonlar ve ihtiyaçlar zincirini elinde tutan sistemlerin sürdürülebilirliğinin korunması ve sağlanması, geleneksel yapısını ve kültürünü koruyarak modernize olması, popölaritesini canlı tutması, artan taleplere artan oranda arz sağlaması ve bu gelişim sürecinde sağlıklı bir yapı oluşturmaları istenen ve gerekli bir olgudur.

Kentler süregelen kültürel ve sosyal karakterleri, hemşerilik bilinci altında oluşmuş toplumsal yapısı, konum, topoğrafya ve iklim unsurları ile şekillenmiş yapıları ile komplike oluşumlardır. Kentlerin genel karakterlerini de bu komplike yapı oluşturur.

Böylesine çok fonksiyon ve geniş yayılımlı ihtiyaçlara cevap verme zorunluluğu içerisinde bulunan kentler, zaman içerisinde kendilerini sürekli yenilerler. Bu yenilenme olumlu ya da olumsuz yönde de seyredebilir. Zira kentler, çoğu zaman gelişim süreçleri içerisinde artan talepleri karşılayabilmek yönünde sürekli fonksiyonlar geliştirme ve yetiştirme çabası içerisinde bulunduklarından bir süre sonra yığma oluşumlar haline dönüşerek, kent yaşantısında kaosu da beraberlerinde getirirler.

Sürekli kontrol altındaki ve belirli gelişim planları doğrultusunda gelişimlerini gerçekleştiren kentler kendilerinden istenileni çağın gerekleri doğrultusunda sağlayabilmelerinin yanında, aynı zamanda da kent yaşantısını kolaylaştırıcı etkiler de sağlayıp, estetik değerlerden de ödün vermeden tüm boyutlarda ilerleyişini gerçekleştirebilmelidirler.

Tasarım içeren her olguda olduğu gibi kentlerin de bir ruhu ve karakteri mevcuttur. Kentler karakterlerini ya kendileri oluştururlar yada sonradan kazandırılırlar. Bir kente karakterini o kentin tarihi geçmişi, iklim, topoğrafya gibi doğal faktörlerden kaynaklı yapısı, ticari veya jeopolitik durumu, kültürel yapısı, sosyal veya kurumsal imkanları gibi faktörler belirler.

Kentin karakteri, kentin gelişiminde ve ilerleyiş şeklinin belirlenmesinde, ihtiyaç, gerek ve tasarım tarzının belirmesinde önemli bir etkidir. Bu tarz sayesinde kentler hem daha planlı, hem de daha işlevsel olarak gelişimlerini gerçekleştirir ve ivmelenirler.

Kentlerin gelişimlerinin optimum şartlara bağlanması ve karakteristik özellikler kazandırılması veya mevcut yapılarının geliştirilmesi kent çapında gerçekleştirilecek yaygın çalışmalarla sağlanabilir. Bu; ya mevcut yapının geliştirilmesiyle yada revize edilmesiyle gerçekleşir. Bir kentin gelişim veya revize kararlarının verilebilmesi ve planlarının hazırlanabilmesi için ise geniş çaplı değerlendirmelerin ve tespitlerin yapılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında Ordu kenti, son derece eski kurulum tarihi, tarih boyunca üzerinde barındırdığı medeniyetler, topoğrafik ve iklimsel yapısı, günümüze ulaşmış tarihi dokusu, doğa sporlarına imkan sağlayan olanakları, atılımcı ve gelişmeye açık duruşu ile bölgenin ve ülkenin önemli değerlerinden ve lokomotif kentlerinden birisi olma durumundadır.

Bu güne kadar uygulanan hatalı kentsel politikalar, kent imajına önem gösterilmemesi, çağın gereklerine ayak uydurma çabası ve gerekliliği içerisinde kentin mevcut karakterinin tahrip görmüş ve halen hızlı bir şekilde görüyor olması, gelişime açık ve

bölgeden göç alır pozisyonunda olması nedeniyle artan talepleri karşılama çabası, modernleşme yönündeki düşüncesiz ve plansız atılımlar, geleceğe dönük ve uzun vadeli değil günlük ve kısa vadeli programlar ve çözümler, maddi kaygılar, uzman ve teknik görüşlerden istifade edilmemesi ve bölgenin iklimsel gereklerine, ihtiyaçlarına ve getirilerine dikkat edilmemesi gibi nedenlerle kent düzensiz bir gelişim göstermekte, yapısal karmaşa artmakta, kentsel imaj ve karakteristik yapı yok olmakta, yaşanabilirlik ve ihtiyaçlara cevap verebilme yetisi hızla kaybolmaktadır.

Özellikle iklim yapısı, topoğrafik oluşumları, değişimin pençesinde olmasına karşın henüz çok değişime uğramamış doğası ve kıyı oluşumları ile önemli bir kaynak değeri olan Ordu kentinin sahip olduğu zengin ekosisteminin, doğal ve kültürel kaynak değerlerinin, kent yaşamının turizm, spor ve kültürel aktiviteler bazında bir merkez haline gelmelidir. Son zamanlarda Ordu kenti bazında hızlı bir gelişme, modernleşme, yapılaşma ve değişim sonucu kent yine hızlı bir tahribat sürecine girmiştir.

Tüm bu olumsuz ivmelenme içerisinde çözüm ancak, kentin mevcut yapısının, imkanlarının, karakterinin, arzının tespit edilmesi, sonrasında kentten olan taleplerin belirlenmesi ile yaşanabilirlik sınırlarının artırılması, karakteristik yapı korunarak ve/veya geliştirilerek revize ve/veya restore edilmesi ve imkanlar doğrultusunda çevresel anlamda gelişiminin tetiklenmesi ve katkı sağlanması yolunda yapılabileceklerin ve atılabilecek adımların tespit edilmesi, kentin tüm boyutlarla gelişimi için alternatif plan ve projelerin ortaya koyulması ve geleceğe yapılacak atıflar ve öngörülerle kentin olgun, modern, kültürel değerlerine sahip, sosyal imkanlar ve rekreasyonel faaliyetler yönünden zengin, ticareti, kurumsal yapısı, barınma ve ortak kullanım mekanlarıyla bir bütün halinde yüksek standartlı gelişiminin sağlanması ile gelebilir.

Bu çalışmada, Ordu kenti alan kullanımlarının belirlenmesi, kent imajı ve kent yaşanabilirliği, kentsel dönüşüm, restorasyon ve renovasyon projelerine temel oluşturacak öneri ve öngörülerin sunulması ile kentsel dönüşüm projesi için peyzaj mimarlığı bakış açısıyla temel oluşturulması amaçlanmaktadır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Bu çalışma kapsamında bilgisayar modellemeleri, kent imajı, kentsel rehabilitasyon, kentsel tasarım, kentsel peyzaj, kentsel planlama, kent kimliği, kentsel yeşil alanlar, sağlıklı kentleşme, kentsel koruma, okunabilir kent, çevresel etki değerlendirmesi, kentsel mekanlarda su ve kıyı düzenlemeleri, kentsel turizm, kentsel aydınlatma, kent içi ulaşım ve trafik, kentte engelliler, kentsel ticari mekanlar, tarihi kent, geleneksel Türk mimarisi, kent ütopyaları, coğrafi bilgi sistemleri, Ordu kenti kentsel çalışmaları ve kentsel dönüşüm konularında literatürler toplanmış, incelenmiş ve aşağıda özetleri verilmiştir.

Bilgisayar modellemeleri

Mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin tasarım, planlama ve uygulamalarında, günümüz teknolojileri ve yazılımlarının olmazsa olmaz koşulundan önemli bir işleve sahip olduğu bilinmektedir. Bu tür teknolojik uygulamalardan biri de; mekansal nesnelerin, jeodezik ve fotogrametrik tekniklerle elde edilmiş görsel ve sayısal verilerinin, üç boyutlu Bilgisayar Destekli Tasarım- Computer Aided Design CAD-(BDT)'si yapılarak ve bu tasarım sonuçlarını CBS ile ilişkilendirerek, multimedya ortamında gerçek konumuna ve biçimine uygun görselleştirilmiş modelini kullanıcıların hizmetine sunmaktır (Akçın ve Erkan 2002).

Bilgisayar yazılım ve donanımlarında son yıllarda görülen gelişmeler, bilgisayar grafikleri ve animasyon işlemlerindeki kalite ve hızı oldukça artırmıştır. Bu şekilde günlük yaşamdan değişik bilim dallarına kadar her alanda etkisini göstermeye başlayan bilgisayar grafikleri alanına duyulan ilgi ve gereksinim giderek artmakta; bu alan standartların oluşması ve yeni kavramların eklenmesi ile her geçen gün zenginleşmektedir. Geçmişten günümüze kadar olan dönemde mimari ve çevre biçiminin tasarlanması ve kesin durumun ifade edilmesi sürecinde çeşitli simülasyon teknik ve araçları kullanılmaktadır. Soyut bir düşünceyi somut ve görsel hale

getirecek geleneksel çizim teknikleri, maket gibi araçlar kullanılırken; günümüzde çağdaş teknoloji araçları olan bilgisayar simülasyonları yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu teknolojinin kurallarına uygun kullanıldığı takdirde, bina ve çevre tasarımına hız, hassasiyet ve gerçekçi sunuşlar getirdiği görülmektedir (Yetginer 2007).

Hanedan (2005)'in yaptığı çalışmada; kentlerimizde oluşturulan konumsal bilgi sistemlerinin bir bileşeni olarak, CBS verilerini içeren, kent rehberlerinin internet aracılığıyla on-line paylaşımına yönelik bir modelin tasarımı ve uygulamasını gerçekleştirilmiştir.

Weber (2003) çalışmasında; kentsel gelişimi izlemenin sürdürülebilir kentler sağlamak için gerekli olduğunu belirterek, bu amaç doğrultusunda uydu görüntülerinin kentlerin gelişimlerini değerlendirebilmek için güvenilir sonuçlar verebileceğinden bahsetmiştir. Çalışmada Fransa örneğinde kentlerin gelişim alanlarını tanımlamak için uydu görüntülerinin değerlendirilmesi modelinden faydalanmıştır.

Kaya (2003), kentsel açık alan kullanımının azalmasına neden olan mekanın fiziksel yapısı ile ilgili problemlerin belirlenerek, problemler sisteminin çözümüne yönelik önerilerle kent yaşamına katkıda bulunmayı, belirlenen amaç doğrultusunda, günümüzde kentsel açık alan kullanımını olumsuz etkileyen etmenleri araştırıp mekansal problemlerin karşılaştırma yoluyla değerlendirilerek çözüm önerileri sunmayı hedeflemiştir.

Özdamar (1994), çalışmasında Marmara Ereğlisi'nin nüfus, kentsel gelişim, göç, iş gücünün dağılımı ve gelişme potansiyellerinin belirlenip korelasyon hesapları yardımıyla büyüme modellerinin oluşturulmasını amaçlamış olup, sonuçta yerleşim kademelenmelerinden bölge ve alt bölgelerin yerleşme üzerindeki etkilerinin önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Kent ve teknoloji ilişkisi oldukça derin ve geniş bir konu olduğu gibi ele alındığı dönem itibariyle de insanlık tarihinin büyük teknolojik gelişmelerinin yer aldığı bir süreçtir. Özellikle sanayi devrimiyle birlikte teknoloji insan hayatında çok daha önemli hale gelmiş ve daha sonra yaşanan ilerlemeler teknolojiyi önemli bir aktör olarak bilişim devrine kadar getirmiştir. Bu süreç üzerine yapılacak incelemeler bilişim devrindeki teknolojik dönüşümü daha iyi anlamamızı ve yorumlamamızı sağlayacağı gibi kentsel mekanın tekrar düzenlenmesinde daha bilinçli olmamıza imkan verecektir (Başlık 2003).

Stevens and Dragicevic (2007)'nin çalışmasının amacı kentsel büyümeyi tahmin edebilmek için model bir araç oluşturmaktır. Bu araç iCity isimli bir yazılımdır. Bu yazılım coğrafi bilgi sistemleri üzerinden çalışmaktadır. Kentsel arazi kullanım değişikliklerinin modellenmesinde kullanılmaktadır.

Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler günümüzde yaşamı kolaylaştıran, kaliteyi artıran, doğayı koruyan, yönetim, planlama ve uygulama için kullanılan yeni araçlar ortaya çıkartmıştır. Ölçüm, değerlendirme ve sunuş ile ilgili olarak bu periyot düşünülürse; CAD, CBS, GPS, lazer tarama, radar, sayısal fotogrametri, 3B kent modelleme ve benzeri araçlarla 1960'lardan günümüze dek gelinmiştir (Emem 2002).

Dai *et al.* (2001) çalışmalarında, kentsel alan kullanım planlaması için coğrafi çevre değerlendirmesinin geniş miktarda bilgi gerektirdiğini, coğrafi bilgi sistemleri (CBS)'nin çok büyük miktarlarda bilgiyi işleyebildiğini, ilave bilgilerin üretilmesini sağlayabildiğini ve bilgilerin çoklu katmanlar halinde bir birine entegre edilmesini sağlayabildiğini belirtmişlerdir. Çalışmada kuzeybatı Çin ve Lanzhou kentinin planlanmasında da CBS yönteminden yararlanılmıştır. Her bir kategorinin CBS ile uygunluğu belirlenmiş, sonrasında her kategori için uygun haritalar geliştirilmiştir. Bu metodun CBS'nin coğrafi çevresel değerlendirmeler için yüksek işlevselliğe sahip olduğunu ortaya koyduğundan bahsedilmiştir.

Kentsel koruma uygulamalarının her aşamasında tarihi çevrenin taşıdığı kentsel görünüm potansiyelinin değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Kentsel koruma çalışmalarında yaygın olarak iki boyutlu analiz ve sunum teknikleri kullanılmakta ve bu teknikler kentsel görünümün değerlendirilmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu değerlendirme için üç boyutlu ifade tekniklerinin kullanılması fayda sağlayacaktır. Bu teknikler yardımıyla, kentsel ölçekte yapılan koruma çalışmalarında gerekli her aşamada bilgisayar kullanımının sağladığı olanaklarla üçüncü boyut etkilerinin değerlendirilmesi koruma potansiyelini tanımlamakta ve önerilerin geliştirilmesine ışık tutmaktadır (Koramaz 2002).

Kent imajı

Çevresel imaj, kimlik ve anlam kavramları, birbirleriyle yakın ilişkili ve benzer özelliklere sahip olmakla beraber, bazı özel hususları ile birbirinden ayırt edilebilir. İmaj, gerçek çevrenin kişisel yoruma dayalı olarak, zihinde şema haline dönüşmesi sürecidir. Kimlik de, birey-çevre iletişimi neticesinde, çevrenin özgün ve belirgin karakterini oluşturan niteliklerin farkında olunması ile belirlenir. Kimliği belirleyen birey; oluşturan ise, çevresel özelliklerdir. Anlam ise, çevrenin sunduğu sözsüz mesajları, bireyin duygusal algısıyla kavraması neticesinde belirlenen özelliklerden oluşmaktadır. Çevrenin kimliği, toplumun farkına vardığı çevresel değerlerden oluşur. Çevrenin imaj ve anlamı ise, bireyin çevreyi değerlendirmesine bağlı olarak belirlenir. Bireyin çevreyi anlamlandırmasında, bireysel deneyim, kişilik özellikleri, bireyin duygusal yapısı ve ortamda bulunma amacı vb. gibi özellikler etkili olmakta; çevre, sahip olduğu veya tasarımcının yüklediği anlamdan daha farklı yorumlanabilmektedir. Tasarımcının yüklediği anlamla, kullanıcının belirlediği anlamların belli bir ölçüye kadar farklılaşması kabul edilebilir. İdeal durum, duygular üretebilen bir yapısal çevrenin oluşturulması ve bu çevrenin kullanıcılar tarafından anlaşılabilmesidir (Kancıoğlu 2005).

Anonim (2003), Sağlıklı kent planlamasını uygulamaya sokma girişimlerinde bulunmuş WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına üye bir grup şehrin çalışmalarını ve deneyimlerini derleyen bir rapordur.

Yiğitcanlar ve Arkoç (2007), Alman kentleşme planını ve kent plan sistemini genel olarak değerlendirerek, bazı Alman şehirlerini kentsel tasarım, kentsel imaj ve kent sistemleri bazında incelemişlerdir.

Başkaya *vd.* (2003), Gazi Üniversitesi kampusundaki bir mekanın mekansal imajı üzerine anket çalışması yapmışlar ve anket verileri doğrultusunda, bilgisayar ortamında tasarım önerileri sunmuşlardır.

Kentsel rehabilitasyon

Kentler hızlı değişim ve gelişimleri süreci içinde kentlinin talep ve ihtiyaçlarına cevap verme çabasıyla hasta insanlar misali sağlıklarını kaybedebilirler. Bu bozulmuş kentsel sisteme, plansız kentleşmeye, alt ve üst yapıda bozulma ve tahribata neden olabilir. Bu durumda kentlerin aksayan noktalarının yeniden elden geçirilmeleri ve rehabilite edilmeleri gerekmektedir. Bu şartlar altında kentsel rehabilitasyon çalışmaları devreye girmektedir. Altınoluk (2006)'da, Ödemiş ilçesinin mevcut durum ve sorunlarını ortaya koyarak, kentsel rehabilitasyon projesi için önerilerde bulunmuştur.

Kentsel tasarım

Günay (1995), çalışmasında kent problemlerinden birisi olan gecekondulaşmanın nedenleri ve çözüm önerilerine yer vermiştir. Gecekondu sorununu her şeyden önce kırdan gelen ve kentle bütünleşmeye çalışan kitleler tarafından oluşturulmuş, çarpık, altyapısız, her türlü servis alanlarının azlığının belirginleştiği mekansal yapılaşmalar olarak tarif etmiştir.

Kentsel tasarım kent ve yaşam çevrelerinin tasarlanmasıdır. Bu bağlamda amacı kentsel çevreyi oluşturan ögeler arasındaki ilişkileri düzenleyerek yaşam kalitesini arttırmaktır. Kent; yapıları, meydanları, caddeleri, açık alan sistemleri sıkı sıkıya ilişkili olan bir mimari bütündür. Kentsel tasarımcının rolü bahsi geçen ögeler ve kendi içlerinde barındırdıkları cephe sistemlerini, doğal ve yapay peyzaj elemanlarını, görsel iletişim elemanlarını, kent plastiklerini, kent mobilyalarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini kurgulamaktır. Bu kurgu kentin sunumudur (Yılmaz 2006).

Kentsel tasarım genel anlatımı ile 'kentsel mekanda fiziksel, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik bağlamlarda çok boyutlu, kentsel detay irdeleme ve çözümlemelerini içeren ayrıntılı bir düzenleme yöntemidir. Kentsel tasarım, kent ölçeğinde gerçekleştirilen ayrıntılı düzenleme ve uygulama biçimidir (Kaplan *vd.* 2003).

Kentsel koruma alanları karakteri ve taşıdığı değerler açısından farklı bir plan yapım diliyle ifade edilmelidir. Kentsel tasarım ölçütlerinden faydalanma güçlü, zayıf yönlerle, fırsatlar ve tehditlerin belirlenmesini kolaylaştırarak kentsel koruma alanlarının sürdürülmesini sağlayacaktır. Koruma alanları kültürel değeriyle, mevcut bir yerleşim sunmasıyla, özgün ve yerel yapısıyla planlama bütününde farklı bir yaklaşım içermelidir. Bir planlama çalışmasıyla kentsel yapı, kentsel doku, kentsel peyzaj ve silüet, alanların fonksiyonları, yükseklik, hacim, derinlik, dış görünüş, detaylar ve malzemeler hakkında karar verilebilmektedir (Ergen 2006).

Bu çalışmanın amacı, afet ve risk yönetimi kapsamında güvenli yerleşim yerlerinin tasarlanması için gerekli bir multi-disipliner yaklaşım ortaya koymaktır. Bu amaca ulaşmak için şehir planlama, kentsel tasarım, jeoloji ve inşaat mühendisliği, mimarlık ve hukuk gibi birçok disiplin ve çalışma alanı arasında ortak dil oluşturulmaya çalışılmıştır (Dönertaş 2006).

Kentlerin fiziki yapısındaki işlevsel ve estetik bozukluklar, kentsel bütünlüğün ve kimliğin kayboluşu fiziki çevrenin düzenlenmesinde kentsel tasarımı kentlerin

gündemine getirmiştir. Yeni bir meslek olarak gelişmeye başlayan kentsel tasarım günümüzde süreci, uygulama araçları ve teknikleri ile kendi uzmanlık alanını oluşturmuştur. Böylece kentsel tasarım; yapılanmış çevrenin düzenlenmesinde, değişim ve gelişimin yönlendirilmesinde bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Karaman 2000).

Günümüzde kentsel yapıdaki değişimler ve bu değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar en çok tartışılan konulardır. Yapılanmış çevrenin tüm problemlerinin binalar, uygun yollar ve yeşil alanların yapımı ile biteceğine ilişkin kanı artık yerini iyi kentsel çevre yaratmada önemli potansiyel güç olduğu görülen kentsel tasarıma bırakmaktadır. Kentlerimizin ihtiyacı olan fonksiyonel ve estetik iyileştirmede, sağlıklı ve güvenli bir kent yaratmada kentsel tasarım süreci aracı olabilmektedir. Bu nedenle kentsel tasarımın uygulama araçları ile birlikte yasal ve yönetsel çerçevesinin oluşturulması gerekmektedir (Karaman 2000).

Kentsel planlama

Modern kent planlama anlayışının; estetik görünümünden ziyade işlevsellik ilkelerini göz önüne alarak, kenti tek tip düşünce temelinde oturma bölgeleri, iş bölgeleri, eğlence ve rekreasyon alanları şeklinde birbirinden kesin çizgilerle ayırması ve bu bölümleri anayollarla birbirine bağlayan karakterinin başarısız olduğu görülmüştür. Üstelik 20. yüzyılın son yarısından itibaren kentlere yönelen göçlerle, kentlerde bir patlama yaşanmıştır ve bu anlayış çerçevesinde kentsel mekan düzenlemelerinin uygulanamayacağı ortaya konulmuştur. 1970’li yıllardan günümüze kadar uzanan bir dönemde güç kazanan post modern söylemin, bakış açılarının birlikteliğine izin veren, düşüncelerin yalınlığı ve sadeliğini değil, zenginliğini benimseyen yapısı kentlerdeki çok kültürlü yapının mevcudiyetine imkan tanımaktadır. Böylece aldığı göçlerle kontrol edilmesi güçleşen kentlerde, kentleri tek biçim altına alarak ıslah etme ve düzenleme anlayışı ortadan kalkmıştır (Karakurt 2006).

Ünlü (2006)'nın çalışmasında, yasal alandaki gelişmeler, bu alanda tanımlanmış olan kent planları ve bu planların uygulama araçlarının niteliği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, kentsel mekânda değişimin yönetilmesi sürecinde Türkiye’de karşılaşılan sorunlar ve bu sorunun temelinde ‘imar anlayışı ve uygulaması’ olduğu bulunmuştur.

Kent kimliği

Kentsel tasarım, yerleşimlerin sahip oldukları özellikleri dikkate alıp, tasarımda bu özellikleri ön plana çıkaran ve halk katılımını da sağlayan bir politikaya sahip olduğu için, doğal özelliklere ve sistemlere duyarlı olunmasının ve bunların sürdürülebilir biçimde kullanımının sağlanması peyzaj mimarlarının görev ve sorumluk alanıdır. Oluşturulan kentsel kimlik çalışmalarında da kent kimliğinin içerdiği öğelerden birinin de yeşil doku olduğu unutulmamalı ve “yeşil kentler” yaratılmasını sağlayan bilincin geliştirilmesine çalışılmalıdır (Gencer 2002).

İnce (2005) çalışmasında; gelişmiş Avrupa ülkelerinin kentsel koruma deneyimlerini yasal ve uygulama araçları boyutuyla tespit etmiş ve ülkemiz tarihi kentsel dokunun korunması politikalarını, İzmir örnekleri üzerinden koruma deneyimleriyle test etmiştir. Açık mekanlarda insan psikolojisinin incelendiği bu çalışmada, farklı kültürel düzeylerdeki park kullanıcılarının tercihlerinin bağlı olduğu bireysel faktörler, Güllhane ve Yıldız parklarında yapılan anket, gözlem ve diyaloglarla saptanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bu çalışma ve yurt dışında bu konularda yapılmış çalışmaların sonuçlarına bağlı olarak da, insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan ve en çok tercih edilme özelliği gösteren parkların, tasarım kriterleri ortaya konmuştur (Baştürk 2000).

Can (1999) çalışmasında; kent kimliği konusunda ortaya çıkmış olan yaklaşımlar ile bunlara dönük eleştirilerin ele alınabilmesi için öncelikle sorunları ortaya koymuş, kent kimliği kavramını hem mekansal hem de sosyo-kültürel boyutta incelemiş, kent kimliğini oluşturan nitelikler açısından kentlerin ortaya çıkışından günümüze kadar geçen süreçte kent kimliğinde meydana gelen değişimler ve gelişimleri açıklamış, dönüşümler neticesinde geçmişten yola çıkılarak bugüne varmış ve geleceğe ilişkin kent

kimliğine yönelik yeniden tanımlamaların nasıl olması gerektiği yönünde ip uçları vermiştir.

Kentsel yeşil alanlar

Kentlerin önemli alan kullanımları ve fonksiyonel parçalarından birisi olan yeşil alan sistemlerinin oluşturulmasına ilişkin ilkeleri Kırzioğlu (1995) şöyle belirtmiştir;

- Bir kentte yeşil alan sistemi, kentlinin rekreasyon ve estetik yönden isteklerinin her ikisine birden yeterli olmalıdır.
- Yeşil alan sistemi, kentin şimdiki ve gelecekteki gereksinimlerine göre belirlenmelidir.
- Yeşil alan sistemi bulunduğu çevrenin, doğal ve toplumsal koşullarına uyabilen düzeyde olmalıdır.
- Yeşil alan sisteminin, çeşitli amaçlara ayrılmış diğer kullanım alanlarıyla fiziksel yönden yakın ilgisi olmalıdır.
- Yeşil alan sisteminden, kentin fiziksel dengesini sağlayan bir unsur olarak yararlanılmalıdır.

Schmelzkopf (1995), New York City'deki Manhattan'ın doğu kesimlerinde yer alan Loisaide'daki parklar üzerine yaptığı araştırmada, yerleşim yeri olarak, düşük gelirli insanların yaşadığı ve suça eğilimin fazla olduğu bu alanlarda açık alanların insanlara "güvenlik" gibi sosyal ve ekonomik imkanlar sunduğunu, sosyal bir çevre yarattığını, ekonomik anlamda rahatlatıldığını tespit etmiştir.

Yeun (1996), Çalışmasında Singapur kenti halkının mahalle parklarını kullanımını ve parklar hakkındaki görüşlerini tespit etmiştir. Yakın çevredeki açık alanlarda kullanıcıların tecrübelerini yansıtan raporunda, kullanıcıların açık ve yeşil alanları günlük hayatta nasıl ve niçin kullandıklarını belirlemiştir.

Yılmaz (1994), Salihli kentinin yapısal alan kullanımını ve açık alanlarını belirleyerek, kent içi ve yakın çevresinde oluşturulacak yeşil örgün ve yeşil kuşak çalışmalarıyla, ayrıca tarım topraklarının tarımsal sit kapsamına alınması ile hızlı kentleşmenin beraberinde getirdiği sorunlara çözüm bulunabileceği sonucuna varmıştır.

Eymirli (1994), Erzurum kentsel alan ve yeşil alan kullanımlarının belirlenmesi için yaptığı çalışmada, Erzurum'da $0,8 \text{ m}^2/\text{kişi}$ park alanı düştüğünü belirlemiştir. Bu değerin gelişmiş ülkelerin değerleriyle karşılaştırıldığında yetersiz olduğunu saptamıştır. Kent merkezinde ve yakın çevresindeki park ve oyun alanlarının ihtiyaca cevap vermekten uzak, pasif rekreasyona yönelik olduğunu belirtmiştir.

Doğal stilin kent peyzaj tasarımı ve yönetiminde yeniden önem kazanmasında doğa koruma, toplumun çevre düzenlemelerine katılımı, çevre eğitimi, sürdürülebilir kalkınma, estetik kalite ve daha düşük maliyetle tesis ve yönetim gibi konulara uygun çözüm arayışları etkili olmuştur. Tasarımı yapılacak alanın halihazırdaki durumu ve kullanıcı istekleri doğrultusunda en uygun stilin belirlenmesi ve gerektiği durumlarda klasik stile ve diğer kombinasyonlara da yer verilmesi kent yeşil alanlarının çeşitliliği ve kullanıcı istekleri açısından daha kucaklayıcı bir seçim olacaktır (Özgüner 2003).

Bütünlüğü olan bir çevre, duyarlı kent planlamasının gerekliliğidir. Çünkü çevre etki değerlendirmesi plan sonrası olası etkilerin önceden bilinmesi esasına dayanır. Oysa çevre duyarlı kent planlaması ile üst ölçekten başlayarak doğru yer seçimi kararları verilmiş olur. Çevre duyarlı kent planlaması sosyal ve doğal çevreyi birlikte içerir. Bu yolla da tüm canlıların, insan dahil plan sonrası etkilenme olasılıkları bilinmiş olacaktır. (Erol 1995).

Kentsel alanlar, yarı doğal habitatlardan, boş alanlara, parklara ve insanlardan yoğun şekilde etkilenmiş biotoplara kadar sıralanan doğal çeşitliliği barındırır. Genişleyen şehirlerde kentsel biyo çeşitlilik kentsel planlama içine daha iyi entegre edilmelidir. Hedefe ulaşmak için kentsel ekosistemlerde ekolojik desen ve sürecin iyi anlaşılması

gerekmektedir. Kentsel ekolojik araştırmalarda ilk adım kentte mevcut olan doğal türlerin neler olduğunu bulmaktır. İkincisi, kent doğası içerisindeki önemli ekolojik süreçler hakkında bilgi edinmektir. Üçüncüsü, kentsel doğal çeşitliliğin korunmasına yönelik yönetim şemaları dizayn edilmelidir. Son olarak ise, kentsel planlama sürecine entegre olarak ekoloji ile ilgili doğal ve sosyal bilimleri içeren disiplinler arası bütünleşik bir sistem kurulmalıdır (Niemela 1999).

Kentsel planlama

Kent planlamasında başarı sağlamanın ön koşulları, kamunun elinde yeterli arsa bulunmaması ve arsa iyeliğinin kontrol altında tutulabilmesidir. Bu koşulların sağlanabilmesi içinde güçlü bir planlama yapısına sahip olmak gerekir. Ülkemizde plnlama kavramına sadece fizik mekanın düzenlenmesi eylemi şeklinde bakılmakta ve planlama kavramı imar planlarıyla eşdeğer tutulmaktadır. Oysaki planlama insanların gereksinimlerini karşılayacak kararları oluşturma ve bu kararları uygulayacak araçları oluşturmaktır. Planlama sadece çizim işi değil, aynı zamanda politikalarında üretilmesidir (Sönmez 2002).

Keleş (1996)'e göre; kent planlamasının 7 temel ilkesi bulunmaktadır;

- Genellik ilkesi; kent planların, kentin gelecekteki gelişmesini ve halen yaşanan kent parçalarında yapılan ana çizgileriyle göstermektedir.
- Geniş kapsamlılık ilkesi; kent planları, kentin yalnız fiziksel gelişmesi, yani toprak kullanımını değil, aynı zamanda kent bütününün toplumsal ve ekonomik sorunlarını da kapsar.
- Uzun süreli olma ilkesi; kent planları, kentin geleceğini ilgilendiren, uzun dönem içindeki gelişmesini denetim altına alan, kentlilerin amaçlarına da uygun olarak yönlendirilen planlardır.
- Zorunluluk ilkesi; kent planları onaylandıktan sonra uyulması zorunlu belgeler haline gelir.

-Nesnellik ilkesi; kent planları gerek hazırlanmasında gerekse uygulanmasında eşitlik ve adalet ilkelerine uygun olmalıdır.

-Açıklık ilkesi; kent planlarıyla getirilen düzenleyici koşulların herkes tarafından bilinmesi gerekir. Kent planlarının açıklığı, bir yandan plan hazırlama aşamasında halkın katkısını almak, öte yandan onaylanmış bir planı halkın bilgisine sunmakla sağlanır.

-Esneklik ilkesi; planlar onaylandıktan sonra çok önemli nedenler olmadıkça değiştirilmesi güç belgeler haline gelirler. Toplumsal yapısı ve gereksinimleri hızla değişen toplumlarda mekansal gereksinimlerde buna paralel olarak değişmektedir. Planlar bu değişmelere olanak verecek şekilde esnek olmalı, çok katı kuralları içermemelidir (Sönmez 2002).

Kent planlama çalışmaları, geniş alanlar üzerinde sosyal, ekonomik, teknik konuları içeren büyük bir projedir ve kentleşme problemlerinin çözümü için yapılan planların uygulanması gerekir. Planlama süreci hangi ölçekte ve düzeyde olursa olsun, geleceğe yönelik kararlar ve önlemler dizisini kapsar. Bu kararların gerçekleştirilmesi ve önlemlerin alınması için sistemli bir uygulama yapılması ve uygulama sürecini oluşturan işlemlerin başarılanması gerekir (Arslan 1999).

Metropolitan alanlar, şehirler, kasabalar, yerleşimler, mahallelerin yönetimi, düzenlenmesi ve planlarının hazırlanması olan kent planlaması, farklı ölçeklerde toplumsal ve ekonomik ilişkileri düzenlemeyi içerir. Planlama aktivitesinin tüm bu yönleri muhtemel sosyal, ekonomik ve toplumsal sonuçlarına sahiptir (Huxley 2009).

Kent planlaması; insanların yaşadığı fiziksel çevrenin biçimsel yada işlevsel amaçlarla düzenlenmesi ve bu amaç doğrultusunda yapılan tasarım, kaynak sağlama, donatım, altyapı ve yapım çalışmalarının örgütlenmesi şeklinde açıklanabilir. Kent planlaması yalnızca bir yerleşmeyi oluşturan öğelerin uyumlu olarak düzenlenmesini amaçlamaz, ayrıca, orda yaşayanların toplumsal ve ekonomik gereksinimlerini karşılayacak gelişmeyi de konu alır (Anaç 2004).

Madanipour (2006) çalışmasında, 12 milyon nüfuslu Tahran kentinin tarihsel süreç içerisinde planlama ve gelişimini incelemiştir. Şehrin en büyük gelişim gösterdiği dönemin hangisi olduğunu belirlemiştir. Bu tarihsel süreç boyunca kente ilişkin alt yapı tasarımı ve gelişimi, alan kullanım düzenlemesi ve politik gelişmeler gibi üç bölüm halinde inceleme yapmıştır.

Son yıllarda, dünyadaki insanların yarısından daha çoğunun kentlileştiği ve bunun büyük kısmını ise güney yarım kürede yaşayanların oluşturduğuna dikkat çekilmektedir. Güneydeki bu kent ve kasabalar ile buralarda yaşayan yoksul halkın altyapı ve barınak eksikliği, zayıf yerel yönetimler ve çevre ile ilgili ciddi sorunları bulunmakta olup, ayrıca iklim değişikliği, kaynak ve enerji tükenmesi, gıda, güvensizlik ve mevcut finansal krizlerin de bu sorunlara ilave ve tetikleyici olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir. Birleşmiş Milletler ve Habitat gibi ajanslar, dünyanın mevcut kentsel planlama sistemlerinin aslında sorunun bir parçası olduğunu ileri sürmektedir. Onlar sosyal ve alansal dışlanmayı teşvik ederler, yoksulluk karşıtıdır ve çevresel uygunluğu sağlamak için çok az şey yaparlar. Bu yüzden kentsel planlama eğer kentsel konularda anlamlı bir rol oynayacaksa temel ihtiyaçları gözden geçirmelidir (Watson 2009).

Topuz (2004) çalışmasında; kent kimliği kavramını tanımlamış, kent kimliğinin önemini ve kentlerin kimliksizleşmesini açıklamış, kentlerde kimliksizleşmenin tarihsel süreç içerisinde nasıl ortaya çıktığını işlemiş, ayrıca kentlerin planlama kararları ve uygulama süreçleri, dönemin ruhu, mimari tarz ve kullanılan malzemeler, yapı teknikleri ve uygulayıcı aktörlerin kentin biçimlenmesine etkileri üzerinde durmuştur.

Yeşil alanlar

Baykan (2005), çalışmasında kentsel yeşil ağ uygulamasını tartışmış, ekoloji, iklim, rekreasyon, kentsel tasarım işlevlerinin her biri için önemli olan alanların belirlenmesi ve SWOT tekniğine göre yorumlanmasına yönelik olarak “ön analiz”, “detay” ve “sentez” sorularından oluşan bir yöntem geliştirilmiştir. Hazırlanan sorular yeşil ağın yalnızca

kentsel ölçekte oluşturulmasına yönelik olarak değil, ulusal, bölge ve alt bölge ölçeğinde oluşturulmasına yönelik olarak hazırlanmıştır.

Zakaria El Adli Imam (2006) çalışmasında, kentler ve banliyölerin gelişiminde büyük rol oynayan yeşil yolların önemi üzerinde durmaktadır. Yeşil yolların doğanın korunması, eğitim, rekreasyon alanı sağlama, manzara kalitesi gibi etkilerle doğal alanların kaybının azalmasına yardımcı olduğunu belirtmektedir. Çalışma kentler ve banliyölerin yapılandırılmasında kentsel yeşil yollar ve bunlarla bağlantılı parkların etkileşimini incelemektedir.

Gedikli (1998), Çalışmasında toplumun sosyal ve ekonomik, kentin fiziksel çevre özelliklerinden yararlanarak kişi başına düşmesi gereken açık yeşil alan büyüklüğünün ne olması gerektiğine yönelik matematiksel bir model geliştirmiştir. Böylece farklı sosyal ve ekonomik yapıya sahip kentlerde yada yerleşmelerde toplumun istek ve eğilimlerine uygun kişi başına ne kadar yeşil alan düşmesi gerektiği konusuna yanıt bulmaya çalışmıştır.

Gomez *vd.* (2001) çalışmalarında; Akdeniz kentlerine bir prototip olabilecek Valensiya kentinde yeşil alanların kent konforuna etkisini çalışmıştır. Ayrıca konfor endeksi üzerinde durmuş, konfor endeksinin yeşil zonlar tarafından formüle edilip, belirlendiğini ortaya koymuştur. Yeşil alanların tasarımında ve büyük şehirlerin planlanmasında konfor endeksinin değerli olduğunu söylemiştir.

Yılmaz (2006), Çalışmasında kamusal alan kent yaşamı ilişkisi ve kent parkları kavramları üzerinde durmuş ve Gülhane Parkı yenileme çalışmalarını incelemiştir.

Solguntekin (1994) çalışmasında, açık yeşil alanlar hakkında genel kavramları vermiş, açık yeşil alanların kullanımları, önemleri, gerekliliği ile ilgili tespitlerde bulunmuş, kentsel yerleşmede açık yeşil alan analizi ve açık yeşil alan sorunlarını tartışmıştır.

Al-Qudah (2006), çalışmasında genel olarak kent parkı ve peyzaj erişilebilirliği kavramları üzerinde durmuştur. Rekreatyoneel ve sosyo-kültürel amaçlı kullanım olanakları sunmak üzere, peyzaj erişilebilirliği kapsamında işlevsel ve estetik değer taşıyan çağdaş kent parkı planlama ilkelerini El-Hüseyin Parkı – Amman /ÜRDÜN örneğinde irdelemiştir.

Sağlıklı kentleşme

Yaren (2002), çalışmasında kent ve kentleşme kavramlarını, dünya ve Türkiye’de kentleşmenin durumu, sağlıklı kentleşmenin ekonomik boyutları, Avrupa Kentsel Şartı Yaklaşımı, Dünya Sağlık Örgütü’nün Sağlıklı Şehirler Yaklaşımı ve Yaşanabilir Kentler Yaklaşımını tartışmış ve sağlıklı kentleşme olgusunu Eskişehir örneğinde irdelemiştir.

Bu çalışma sağlıklı kent planlamasının konsept ve prensiplerini ortaya koymaktadır. Bu kitap WHO Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağına bağlı bir şehir grubunun kent planlama uygulamalarına sağlığı dahil etme çalışmalarını anlatmaktadır. Geniş bir yaklaşım aralığını kapsayan altı şehir durum çalışması sunulmakta ve analiz edilmektedir (Anonim 2003).

Kentsel koruma

Yücel (2005) çalışmasında, Kentsel planlama ve koruma alanındaki yeni yöntemlerin değerlendirilmesini amaçlamış ve kent planlama ve kentsel korumaya yönelik güncel düşünce ve yaklaşımlar, “kent planlama ile kentsel koruma sistemi ilişkisi ve bu sistemler içerisinde yetki-sorumluluk dağılımı”, “imar planlama ve koruma ilişkisi”, “kentsel korumanın ekonomik yönü” ve “planlamaya ve korumaya katılım” kavramları açısından incelenerek yorumlamıştır.

Ayten (1996) çalışmasında, kentsel tarihi dokuların koruma ve geliştirilmesi ile ilgili temel sorunları ve kavramları tanımlamış, tarihi çevre koruma ve örgütlenme

sorunlarının çözümünde yabancı ülke örnekleri ve ortak uygulama politikalarını incelemiş, Türkiye'deki koruma politikasını değerlendirmiş, sorunlarını ortaya koymuş ve ülkemiz kentsel sit alanlarının korunması ve geliştirilmesinde bir öneri modeli oluşturmuştur.

Yüksel (1994) çalışmasında, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında yer alan 2863 ve 3386 sayılı yasalar gereğince, çeşitli illeri kapsayan ve halen yürürlükte olan koruma geliştirme amaçlı imar planlarının uygulama yöntemlerini, benzerliklerini ve farklı bakış açılarını mekana yansıyan bir sorunsallık içinde irdelemiştir.

Okunabilir kent

Eraydın (2007)'nin çalışmasının amacı, planlamanın ne ölçüde okunabilir mekanlar yarattığını mekansal okunabilirlik göstergeleri kullanılarak irdelemektir. Bunun yanı sıra hangi konuların bir mekan parçasının diğerlerinden daha kolay okunabilir olmasına neden olduğunu da araştırmaktadır. Bu amaçla, çeşitli alt bölgelerin yer aldığı son yıllarda yapılan planlarla gelişmiş Çayyolu bölgesinde karşılaştırmalı bir araştırma gerçekleştirmiştir.

Çevresel etki değerlendirmesi

Sağdıç (2003), çalışmasında, çevre kavramından yola çıkılarak, planlama sürecinde çevresel etki değerlendirmesinin gerekliliği üzerinde durulmuş, planlama-ÇED ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır.

Yıldız (2001), çalışmasında Kars kentini incelemiş ve kentin yapısal analizini çıkartmıştır. Kente ilişkin alan kullanımlarını önce mahalle bazlı olarak değerlendirmiş sonuçta da kent bütününe ilişkin yeşil alan kullanımlarını ortaya koymuştur.

Kıyı düzenlemeleri

Okçu (2003) çalışmasında, kentsel mekanlarda su kıyısı düzenlemelerinde çalışmanın ilk aşamasından son aşamasına kadarki süreçte farklı meslek disiplinleri arasındaki bağlantıyı ortaya koymuş, bu düzenlemeler için farklı yaklaşımlar ortaya koymuş, İzmir ve Kordonboyu'nun tarihsel gelişimini inceleyerek, Kordonboyu kıyı düzenlemesini değerlendirmiştir.

Aksoy (2006) çalışmasında, kıyı planlaması ilkeleri esas alınarak kent plajları temel tasarım kriterleri belirlenmiştir. Yapılan tanımlamalara ve belirlenen kriterlere göre kent plajı sayılabilecek özellikte Avrupa, Amerika ülkeleri ve Türkiye'de uygulaması yapılmış örnekler genel özellikleri ile incelenmiştir. Sonuç olarak bu örneklerden yararlanılarak, Türkiye'de yapılacak plaj düzenlemelerine uyulması gereken temel esaslar ve kıyı planlaması ilkelerine uygun tasarımlar ve çözümler için öneriler geliştirilmiştir.

Alhanlıoğlu (2006) çalışmasında, kentsel mekan içerisinde dereleri araştırmış, sürdürülebilirlik, doğal çevreden kaynaklanan kimlik ve yaşamsal kalite yönünden derelerin mevcut durumlarındaki sorunları tespit etmiş ve sağlıklı kullanımlarına ve yeniden kazandırılmasına yönelik öneriler getirmiştir.

Doygun (1995) çalışmasında, Adana kenti bünyesindeki mevcut su yüzeylerinin envanterini çıkartmış, ortamın iklimine ve fiziksel gelişimine olan etki düzeylerini ve su düzenlemelerinin proje karakteristiklerini değerlendirmiştir. Ayrıca, yeni oluşturulacak olan su yüzeylerinin planlama ilkelerinin ortaya koyulmasına çalışmıştır.

Bulut (2000) çalışmasında, Tercan Baraj Gölü ve çevresinin rekreasyonel potansiyelini değerlendirmiş ve rekreasyonel alan kullanımı üzerine incelemeler yapmıştır.

Kılıç (1999), kıyıdan geri çekilme ile boşalan kentsel kıyıların yeniden geliştirilmesinde, kent-kıyı ilişkisinin başlamasından günümüze kadar etkili olan ve kıyıları biçimlendiren ve gelecekte de biçimlenmesinde etkili olacak faktörleri saptamış ve bu faktörlere dayalı kentsel kıyı kavramı ile birlikte, bütüncül ve kapsamlı bir kentsel kıyı gelişme önerisi oluşturmuştur.

Hattapoğlu (2004), öncelikli olarak su ve kıyı kavramlarını tanımlamış, daha sonra tarihsel süreç ve yerleşimler evrimi içerisinde su kullanımını incelemiş ve en son da günümüz kentlerinde suyun bir kentsel eleman olarak kullanımında gelinecek noktayı tartışmıştır.

Kentlerde turizm

Esengil (1995) kent, kentleşme ve kentlerin ekonomik ve sosyal özelliklerini tanımladıktan sonra, Türkiye’de kentleşme olgusu üzerinde durmuştur. Daha sonra kentsel planlama ve yerel yönetimlerin rolü üzerinde durduktan sonra fiziksel planlama ve yerel yönetimlerin rolünü tartışmış, Antalya/Lara kıyı bandı örneğini incelemiştir.

Muradov (2006), kentleşme ve turizm ile ilgili kavramları tanımlamış, Alanya’yı tarihsel, ekonomik ve sosyal altyapıları açısından incelemiş ve Alanya’da turizmi ve turizme bağlı kentleşmeyi değerlendirmiştir.

Kentsel aydınlatma

Boduroğlu (2001), kentsel sistemdeki mekan ve dış mekan kavramlarını tanımlamış, kentsel aydınlatmayı ve kentsel aydınlatma içindeki yerini, aydınlatma ilkelerini tartışmıştır.

Bostancı (2002), kentsel tasarımda aydınlatmanın rolü, aydınlatma konusunda kavramsal açıklamalar, kentsel bütünde aydınlatma uygulamaları konuları üzerinde

durmuştur. Ayrıca, kentsel tasarımda aydınlatmanın önemini vurgularken, günümüzde gelişen kentsel bütünde aydınlatmayı ele alarak kentsel tasarım düzleminde tartışmıştır.

Kent içi ulaşım ve trafik

Balaban (2001) çalışmasında, kent içi trafik ağlarında oluşan trafik sıkışıklıklarının önlenmesi için araç sürücülerine yollarla ilgili bilgilerin verilmesini sağlayacak bir trafik akış benzetim modeli ile modelleyerek sonuçlarını irdemiştir. Ayrıca, trafik sistemi hakkında genel bilgiler ve örnek trafik akış modellemelerinden örnekler de vermiştir.

Köney (1994), kent içi ulaşım sisteminde çevre, teknik ve teknolojik gelişmeler ve kullanıcı tanımlamaları üzerinde durmuş, ayrıca kent içi ulaşım sistemi içinde yer alan öğelerin tasarımı için önerilerde bulunmuştur.

Yüksel (1998) çalışmasında, “Ulaşımda Talep Yönetimi” UTY kavramını tanıtmış, UTY programları hakkında detaylı bilgi vermiştir. Bu programların uygulanma yöntemleri, destek stratejileri, topluma ve kullanıcıya kazandırdıkları ve kaybettirdiklerini incelemiş ve farklı ülkelerdeki uygulama sonuçlarını değerlendirmiştir. Ayrıca İstanbul’da var olan UTY uygulamaları hakkında genel bilgi vermiş ve bir UTY uygulamasının trafikte yaratması beklenen etkilerin önceden tahmin edilebilmesi için, bir model kurmuş ve sonuçlarını incelemiştir.

Kaya (1996) çalışmasında, kent merkezlerinde var olan otopark sorununu geçmişten günümüze incelemiş, yurt dışında ne tür önlemler getirildiğine ilişkin örnekleri tespit etmiş, Kocatepe Camii çevresi ve batısında yapılmakta olan yer altı katlı otoparkını inceleyerek değerlendirmiştir.

Durukan (1994), çalışmasında, kent içi ulaşım sorunlarını trafik, çevre, ekonomi açısından gruplandırarak incelemiştir. Kent içi ulaşım sorunlarının çözümünde geçmişte

ve günümüzde uygulanan yöntemleri araştırmış, Trabzon’da yaşanan kent içi ulaşım sorunlarını ortaya koymuş, bu sorunlara kısa, orta ve uzun vadede çözümler önermiştir.

Aslan (1994), kentsel alan içerisindeki yayalara hizmet etmek ve belirli sınırlar dahilinde ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan yaya bölgelerinin planlama ve uygulama kriterlerini belirlemiştir. Kentsel trafik ve trafik tesisleri hakkında bilgiler vermiş, kentsel alan içerisindeki yaya ve taşıt hareketlerini incelemiş ve bu hareketlere bağlı olarak ortaya çıkan sorunları belirlemiştir. Belirlenen sorunların çözümlenebilmesi için uygulanacak yöntemler ve alınması gereken tedbirleri ana hatlarıyla ortaya koymuştur.

Gündoğdu (1995), tarihsel gelişim süreci içerisinde yaya hareketleri, şehrsel mekanın düzenlenmesi ve yaya hareketleri üzerine etkilerine bilgiler vermiş, şehrsel mekanın biçimlenme özellikleri ile doğal hareket arasındaki bağlantının “alan dizimi” yöntemi ile analizi konusuna değinmiş ve Yeşilköy Köyiçi örneğinde incelemiştir.

Koçak (1996) çalışmasında, ulaşım planlama sürecini ana hatlarıyla tanımlamıştır. Gelecekte yol şebekesi üzerinde oluşacak yolculuk/araç yüklerinin saptanmasının bu sürecin önemli bir bölümünü oluşturduğunun üzerinde durarak, bu amaçla kullanılan modelleme tekniklerini araştırmış, deterministik ve stokastik atama teknikleri ile örnek bir çalışma yapmıştır.

Kentte engelliler

Yurdakonar (2001) çalışmasında, bedensel engellilerin kentlerin sunduğu olanaklardan faydalanabilmeleri, kentsel açık alanlardan diğer kentlilerle eşit hak ve olanaklara sahip olabilmeleri için gerekli olan tasarımları Kadıköy örneğinde değerlendirmiş ve çözüm önerileri getirmiştir.

Yavaş (2002), özürlü kişilerle anketler yapmış, özörlölerün kentsel mekanda karşılaştırmış oldukları engelleri saptamış ve kentsel mekanda özörlü kişilerin rahat hareket etmesine imkan verecek tasarımları araştırmıştır. Ayrıca yurtdışındaki konu ile ilgili örnekleri değerlendirmiştir.

Kentsel ticari mekanlar

Küçük (1994)'ün çalışmasının amacı, sanayileşme-kentleşme etkileşimini kavramsal olarak incelemek, buradan hareketle sağlıklı kentleşmenin, sağlıklı sanayileşme ile gerçekleşebileceğini vurgulamak ve 1960'larda sanayi yerleşmesinin dağınık ve plansız bir şekilde kentler çevresinde yaygınlaşmaya başlaması üzerine, organize sanayi bölgelerinin fiziksel mekan düzenlemesi alanında olumlu bir araç olarak kullanılması yönünde geliştirilmiş olan önlem ve politikaların yaklaşık 30 yıllık deneyimlerden sonra genel bir değerlendirilmesi yapılarak, somut bazı öneriler getirmektir.

Güler (2006) çalışmasında, İzmir ve Londra kent merkezlerinden örnek açık pazar yerleri seçerek incelemiştir. Alan çalışmaları sırasında seçilen açık Pazar yerleri mekansal yapıları analiz edilerek sorgulamıştır. Mevcut durumları ortaya koyarak karşılaştırmış ve Londra kent merkezindeki örneklerden de ders çıkartmak suretiyle İzmir kent merkezindeki açık Pazar yerlerinin çok işlevli mekanlar haline getirilmesini kolaylaştıracak yaklaşımların ülkemizde uygulanabilmesi için öneriler getirmiştir.

Mildan (1993), ticaret problemlerini ortaya koyarak gözlem ve anket çalışmaları ile belirlenen istek ve ihtiyaçlara göre tasarım ilkelerini saptamıştır. Ayrıca, ticaret eyleminin şehirlerdeki gelişimini ortaya koymuştur. Başlıca ticaret alan tipleri üzerinde durmuş, ticaret alanları tasarımı ile ilgili sorunlar ve yaklaşımları değerlendirmiş, anket çalışması yaparak, örnek ticaret alanlarını incelemiştir.

Tarihi kentler

Kuzucular (1994)'ün çalışmasının amacı, Anadolu'nun önemli kentlerine ait “kent tarihi” çalışmalarının çok az olduğu ülkemizde, Türk öncesi ve Türk dönemlerinde önemli yerleşme merkezi olarak görülen “Amasya Kenti”nin fiziksel yapısının tarihsel gelişim sürecinin incelenmesidir. Araştırmada, kent ile ilgili çeşitli uygarlık dönemlerine ait maddi kalıntıların ve mevcut yerleşme dokusunun yazılı kaynaklarla birlikte değerlendirilmesi ve kent dokusunun her uygarlık dönemine ait fiziksel yapısının ortaya konması öngörülmüştür.

Çalışma kapsamında kent içinde yapılanmış çevreyi oluşturan tarihi kent mekanlarının, kentsel kullanıma yeniden kazandırılması yönünde yapılabilecek müdahaleler incelenmiş, tarihi çevrenin yeniden kazanımına yönelik yapılan çalışmalar dünya ve ülkemiz özelinde incelenmiştir. Ayrıca, İzmir/Basmane “Oteller Bölgesi” ele alınmış, alanda mevcut olan fiziksel problemler saptanmaya çalışılarak, bu tarihi kentsel alanın kente yeniden kazanımını ve kent içerisinde eski değerine kavuşmasını sağlayacak bir takım fiziksel müdahale önerileri getirilmiştir (Gezci 2005).

Özyurt (1996) çalışmasında, tarihi dokuların korunması sorununa Edirne kenti özelinde ve bugünkü koruma anlayışı çerçevesinden yaklaşmıştır. Dünya ve ülke genelinde koruma anlayışının gelişim süreci ve bu süreçte dünya ve ülke ölçeğinde farklılaşmaları incelemiş ve daha sonra günümüz anlayışıyla bağlantı kurmuştur. Tarih boyunca Edirne kentinde kurulmuş olan medeniyetlerin kent merkezine etkilerini incelemiştir.

Tokgöz (1995), çöküntü bölgelerinin planlanmasında amaçlar, hedefler ve öncelikleri tanımlamış, bu alanların planlanmasında kullanılacak yöntemleri ortaya koymuş, Türkiye’den ve dünyadan örnekleri değerlendirerek, “Zeyrek” örneğinde uygulama çalışması yapmıştır.

Baydarlıoğlu (1994), tarihi şehir dokusundaki yeni yapı uygulamalarının tarihi ve kültürel süreklilik kavramları içinde gerekliliği üzerinde durmuş, dünyadaki uygulama örneklerini incelemiştir. Tarihi dokudaki yeni yapı tasarımlarında görsel bütünlüğün sağlanması konusunu, tarihi dokunun korunması ile ilgili tüzük, antlaşma ve sözleşmeleri incelemiştir. Ayrıca, Karaköy-Beşiktaş arasındaki tarihi silüete etki eden bir grup yeni yapı kapsamında örnek çalışma gerçekleştirmiştir.

Çatay (2002)'nin çalışmasının amacı; aydınlatma sistemi içinde çeşitli açılardan özel bir konumda yer almakta olan tarihi eserlerde aydınlatma sistemlerinin tasarlanmasındaki sorunların incelenmesi, tarihi yapıların kent kimliğinin oluşmasındaki rolünün belirlenmesi, aydınlatma sistemlerinin bu role olası katkılarının araştırılması ve oluşturulacak çözümlerin tarihi çevre koruma ve restorasyon ilkelerine uygunluğunun tartışılmasıdır.

Geleneksel Türk mimarisi

Elgün (1994), günümüze kadar gelen süreç içerisinde şehir planlama ve şehirselleştirme etkileyen etmenler üzerinde durmuş, Türkiye'nin cumhuriyet öncesi ve sonrası durumunu değerlendirmiş ve Türkiye'de planlama boyutundaki önemli şehir plancıları ile anket yaparak değerlendirmeler gerçekleştirmiştir.

Çalışma, doku oluşumunda fiziksel eleman olan Türk konutunun yöreden yöreye değişen biçimlenme özelliklerini ve bu özelliklerin yerleşim dokusunu ne şekilde etkilediğini incelemektedir. Ayrıca çalışma, geçmişin deneylerinin yanlışlardan arınmış doğru, güzel yönlerinin bugünkü tasarımlara veri olabilecek özelliklerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Anonim olarak adlandırılan mimarsız mimarinin ne derece fonksiyonel ve estetik mekanlar yarattığını ortaya koymuştur (Kaygusuz 1993).

Bozdoğan (1998), geleneksel Türk yerleşmesini oluşturan temel birim olan konuttan başlayarak, bölgesel ölçeğe kadar süren kademeli bir yaklaşım biçimi izlemiştir.

Geleneksel Türk yerleşimleri, seçilen örnek dokuları üzerinde yapılan analiz çalışmaları doğrultusunda incelemiştir. Ayrıca, geleneksel Türk yerleşimlerinin günümüz kentlerinde sürdürülebilir özelliklerini, öneri uygulama alanları ve yaklaşım biçimleri ile beraber sıralamıştır.

Kent ütopyaları

Okay (1992) çalışmasında, sanayi sonrası ütopycıların alternatif modelleri üzerine sosyolog Boris Frankel'in çözümlemeleri ile uygulanabilir "Somut Ütopya"sının İstanbul'a örnekleyerek; bu toplumsal alternatifin biçimlenmesinde hangi parametrelerin girdisinin ortaya çıkacağını, biçimlenme ilkelerini, bileşenlerini kuramsal yöntemlerle belirlemeye çalışmıştır.

İnsan, bulunduğu çevrenin olumlu yada olumsuz etkisi altında yaşamaktadır. Çalışmada yaşanan kentlerin okunmasına bir yapıt gibi incelenip araştırılmasına çalışılmıştır. Yaşanılan kentin içinden yada zaman zaman dışından, büyüteçle (ayrıntı, nesne, insan ilişkisi) bakılmıştır. Çeşitli proje yada resimler, kentlerden seçinti nesnelerle oluşturmuştur (Çelik 1995).

Coğrafi bilgi sistemleri

Bu çalışmada, Eskişehir kent merkezi sınırları içinde, toplu konutlar için uygun alanların belirlenmesi ve mevcut toplu konut alanlarının değerlendirilmesi amacıyla, CBS ve Uzaktan Algılama (UA) tekniklerinden yararlanılması örneklenmiş; ayrıca, CBS ve UA'nın gerekliliği analiz edilmiştir. Bu kapsamda, çalışma alanına ait topografya, toprak, jeoloji, nüfus, yeşil alan, mevcut alan kullanımı, ulaşım, altyapı, gürültü ve hava kirliliği verileri ağırlıklı çakıştırma yöntemiyle değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucu elde edilen haritalarda, çalışma alanında toplu konut gelişimlerine uygun bölgeler uygunluk derecelerine göre belirlenmiştir (Çabuk 2006).

CBS'nin en önemli ayağı olan “veri elde etme ve veri dönüştürme” işlemlerine yönelik uygulamalar ile, KBS organizasyonlarında kullanılmak üzere geliştirilen otomasyon yazılımları ve internet üzerinden sunulması çalışmanın konusunu oluşturmaktadır (Karaş 2001).

Bu çalışmada, Eskişehir ili kent merkezine ait açık ve yeşil alanların Uzaktan Algılama'nın farklı yöntemlerini kullanarak saptanabilirliği ve Coğrafi Bilgi Sistemleri ile yeterliliği analiz edilmiştir (Uz 2005).

Bu çalışmada, hava fotoğrafı ve uydu görüntülerinden üretilen ortofotoların doğrulukları ve görüntülerin özellikleri, sayısal yükseklik modeli, kontrol noktaları gibi doğrulukta etkili olan birçok faktör irdelenmiştir. Dolayısıyla, ortofoto görüntüler ve imar planı kullanılarak kentsel gelişimin izlenmesi, kaçak yapıların kısa zamanda belirlenip kontrollü kentsel gelişimin sağlanması amaçlanmış ve üç boyutlu şehir modeli oluşturularak, coğrafi bilgi sistemine bir altlık sağlayan dinamik kent modeli elde edilmiştir (Erden 2006).

Sancar (2000) çalışmasında, günümüzde kullanılan planlama yaklaşımları, karşılaşılan çevre ve planlama sorunları, sürdürülebilirlik, ekolojik planlama kavramlarını tanımlamıştır. Çalışma alanında, potansiyel gelişim bölgelerinin belirlenmesine yönelik CBS yönteminin tanıtımını yapmıştır. Ekolojik planlama süreci sonrasında, hedef yılı nüfusunun mekansal dağılım kalıplarını belirlemiş, mevcut kent dokusu ile karşılaştırma yapmıştır.

Karakış (2005)'in çalışmasında, QuickBird Standart Orthoready görüntüsü üzerinden detay çıkarımı örneğiyle, ayrıntıların yüksek çözünürlüklü uydu görüntüleri üzerinden otomatik ve manuel çıkarımlarının analizini amaçlamaktadır. Ayrıca geometrik düzeltme ve radyometrik geliştirme, nesne tabanlı görüntü analizi ve eCognition yazılımı, QuickBird uydusu ve ürünleri hakkında geniş bilgiler verilmiş ve çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Bulut vd. (2007) çalışmada, Erzurum kent merkezinde yer alan ve tarihi kent merkezinin de içinde bulunan bazı tarihi eserleri ele alarak coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ve uzaktan algılama (UA) yöntemleri ile değerlendirmiş, ekolojik temelli planlama ve tasarım çalışmaları gerçekleştirmişlerdir.

Şahin (2005) çalışmasında, çeşitli çözünürlükte uydu verileri ve hava fotoğrafları kullanarak kent dokusunun belirlenmesini hedeflemiştir. Ayrıca uzaktan algılamanın zamansal, mekansal, tayfsal boyutlarda bizlere sunduğu olanaklarla Çanakkale'ye ait kent ve il görüntülerinin görüntü işleme teknikleri kullanılarak örnekleme ve ilgili teknolojilerin yakından tanıtılmasını amaçlamıştır.

Türk (1995) çalışmasında, imar planlarının uygulama araçları olan kamulaştırma ile arazi ve arsa düzenlenmesini incelemiş, özellikle 18. Madde uygulamasının nasıl yapıldığını araştırmış ve Ordu'dan seçilen üç değişik düzenleme alanında uygulama yapılmak suretiyle mevzuatımızda bu konu ile ilgili eksiklikler ve boşlukları belirlemeye çalışmıştır. Bunlara bağlı olarak da öneriler getirmiştir.

Ordu kenti kentsel alan çalışmaları

Ala (1996) çalışmasında, Ordu'nun coğrafi, idari ve demografik yapısı hakkında bilgi vermiş, daha sonra Ordu ve Giresun kentlerinin ekonomik yapıları ve Türkiye ekonomisi içerisindeki yerlerini ortaya koymuş, her iki kentin sanayi sektörlerinin mevcut durumları, işletme, istihdam ve müteşebbisler itibariyle incelemiş, kentlerin imalat sanayilerinin yapıları kamu ve özel sektör, işyeri, istihdam ve katma değer bakımından karşılaştırmalı olarak irdelemiştir.

Bu araştırmada Ordu'da Melet Irmağı ve Turnasuyu Nehirleri arasında kalan Akçatepe, Kayabaşı, Yukarıtepe ve Turnasuyu Köyleri arazilerinin bir kısmını kapsayan alanda detaylı arazi kabiliyet sınıflaması yapılmıştır. Arazide 8 profil açılmış ve bunlardan

horizon esasına göre 29 adet bozulmuş toprak örneği alınmıştır. Daha sonra yapılan arazi, büro ve laboratuvar çalışmaları sonucunda toprakların taksonomik sınıflandırması yapılmıştır (Türkmen 2004).

Kentsel dönüşüm

Kentsel dönüşümü en genel anlamda tanımlayacak olursak, bu olguyu “değişime uğrayan kentsel bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel sorunlarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı bir vizyon ve eylem olarak özetlememiz mümkündür”. Bu kapsamda, kentsel bozulma süreçlerinin anlaşılması ve üzerinde uzlaşılması, toplum sağlığı için düşük yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve fiziksel ve sosyal altyapı eksikliklerinin giderilmesi, sorunların eşgüdümlü ve sürekli bir biçimde çözümlenmesi, yeni alanlar yerine var olan kentsel alanların planlanması ve yönetimi ve kentsel dokuda yitirilmiş sürekliliklerin yeniden sağlanması da dönüşümün vurgulanan diğer yönleridir (Ulusoy 2006).

Kentlerimizin içinde bulunduğu ekonomik ve fiziksel koşullar ile doğal afet riski de dikkate alındığında, önümüzdeki 10-15 yıllık süreç içinde, özellikle kent içi yapı stokunun bulunduğu alanların dönüşümüne ilişkin proje yatırımları, önem ve hız kazanmaya başlayacaktır. Artık kentlerimizde, bir dönem yoğun bir biçimde yaşanan, Toplu Konut Proje uygulama sürecine benzer bir Kentsel Dönüşüm Proje uygulama süreci yaşanacaktır. Bu süreç içinde, kent yönetimleri ve aktörlerin başarılı olabilmeleri için, birtakım yasal düzenlemeler ve yenilikçi yaklaşımlara ihtiyaç olacaktır. Amaç, örnek uygulamalar ve buna benzer yurtdışı deneyimler de dikkate alınmak üzere, kentlerimiz koşullarına uygun ve yaygınlaşabilir modelleri gerçekleştirmektir (Göksu 2003).

Şehirde yaşayan insanlara sağlık, mutluluk ve huzuru şehrin yapısının hem fiziki hem de sosyal anlamda kaliteli olması sağlamaktadır. Ancak, bugünün şehirlerinde çarpık kentleşme, ulaşım, fakirlik, eşitsizlik, kirlilik, işsizlik, işe, mallara ve hizmetlere erişim zorlukları, konut gibi birçok problem yaşanmakta ve bunlar insan yaşamını ve sağlığını

olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm bu olumsuzlukları ortadan kaldırma aşamasında ise “Sağlıklı Şehir Planlaması” etkili bir kılavuz olarak karşımıza çıkmakta ve bu problemleri belirtmede, sağlık ve hayat kalitesini arttırmada anahtar bir rol üstlenmektedir (Anonim 2005b).

Bulunduğumuz yüzyılın, özellikle ilk çeyreğinde, hep gündemde kalacak olan, kentsel dönüşüm kavramı içinde, sağlıklaştırma, yenileme, iyileştirme vb. gibi uygulamalar hızla gerçekleşecektir. Bu süreç içinde, üç temel konuda da bir dönüşüm yaşanacaktır. Bir, parsel bazında üretimi öngören, mülkiyet ile imar haklarını en küçük mekansal birimde gerçekleştirmeye yönelik, klasik planlama yaklaşımı yeniden ele alınacaktır. Onun yerine, esnek ve dinamik süreci içeren bir planlama ve proje geliştirme anlayışı ortaya çıkacaktır. İki, yaygın kullanılan üretim metotları (yap-sat, sat-yap, yık-yap vb.) yerine, kurumsal örgütlenme ve proje ortaklıklarına açık yapılanmalar oluşacaktır. Üç, planlamanın yanı sıra, proje geliştirme anlayışının ortaya konulması ve planlama ile proje geliştirme süreçlerinin ilişkisi sağlanacak ortamlar ortaya konulacaktır. Ayrıca, kentsel dönüşüm alanlarında, fiziksel, ekonomik ve sosyal yatırımlar ile mahalle koşullarının iyileştirilmesi ve kentsel yaşam kalitesindeki farklılıkların azaltılması, projelerin, temel ve vazgeçilmez ilkeleri olacaktır (Göksu 2003).

İnce (2006), 1990’lı yıllardan itibaren kent planlamanın gündemine giren ve giderek önemli bir yer kazanan kentsel dönüşüm, kentsel sorunların çözümünü sağlayan ve değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullara kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan, kapsamlı bir vizyon ve eylem olarak tanımlayarak, kentlerde çok boyutlu olarak yaşanan dönüşüm süreçlerini inceleyerek kentlerin ve kentli nüfusun yeni talep ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik dönüşüm kavramını tartışmış ve Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesine öneriler getirmiştir.

Işıkkaya (2002), pek çok eski liman kentinin yaşadığı fiziksel ve sosyal değişim sürecini analiz etmiş ve örneklerle karşılaştırmalı olarak İstanbul, Haliç kıyıları ve tersanesinin geçirdiği sosyal ve fiziksel dönüşümü incelemiş, bu bölge için yeni gelişim planlama senaryoları kurgulamıştır.

Çalışmada, kentlerin farklı tanımlarına ve kentleri tasarlamaya yönelik teorilere yer verilmiştir. Kent dokusu tanımlanmış ve kent dokusunu etkileyen veriler ele alınmıştır. Türk kentleri ve kent mekanları incelenmiştir. Ayrıca, İstanbul tarihi yarımada örnek ölge seçilmiş ve değerlendirilmiştir (Turalı 1995).

Çalışmada, sosyal yapı değişimi, konut tasarımlarının yansıması ve sosyal yapı-mimari ürün arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi için neler yapılması gerektiği, kentleşme ve sosyal yapı değişiminin konut yapıları üzerine etkileri ve konut kullanıcılarının ihtiyaçları değerlendirilerek mekan kullanımındaki etkileri incelenmiştir (Özinan 1997).

Kara (1995) çalışmasında, kentsel buluşma mekanları olarak köşeler ve odak noktaları ele alınmaktadır. Köşeler ve odak noktalarının mekansal analizine yönelik notasyon tekniği geliştirilmekte ve bu tekniğin yeni tasarımları oluşturmada mevcutları analiz etme ve iyileştirmeye yönelik çalışmalarda uygulanabilirliğini tartışmıştır.

Ünlü (2006)'nın çalışmasında, 'kentsel mekânda değişim' kavramını ele almış ve 'kentsel yapıli çevredeki değişikliklere bağıli olarak beş farklı düzeyde değişiklikleri tanımlamıştır. Buradan yola çıkılarak Türkiye örneğı üzerinden imar anlayışının, değişimin yönetilmesi konusunda sunduğı olanaklar ve oluşturduğı sorunları ele almıştır.

Barışkın (1994) çalışmasında, son dönemde gelişen post-modern ve geç-modern bina cephe özellikleri ve kütle etkilerinin yansıdığı kentsel mekanlar, özellikle de toplu konut uygulamalarını değerlendirmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki bazı toplu konut kentsel yerleşimleri bu akımların yansımaları yönünden değerlendirmiştir.

Garde (1999), günümüzde giderek düzenli hale getirilmeye çalışılan şehirlerde, yapılarla, caddeler arasında göze çarpan bir açık alan deseni ortaya çıktığını belirlemiştir.

Bolitzer and Netusil (2000), çalışmalarında kent parkları, doğal alanlar ve golf alanları vb. açık yeşil alanların yerleşim yerlerine yakınlık derecelerine göre ev fiyatlarının arttığını belirlemişlerdir. Fakat açık alanlara olan yakınlığın etkisinin teorik olarak çok belirgin olmadığı, manzara görünümü, hemen yakındaki rekreatif imkanlar gibi pozitif getirilerin, trafik sıkışıklığı ve gürültüsü gibi negatif olaylardan daha baskın olduğunu tespit etmişlerdir.

Pauleit and Duhme (2000), kenti çevreleyen yapısal alanlar ile açık alanların belirlenmesi için kategorileri ve gelişim planlarını belirlemişlerdir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Karadeniz Bölgesi Doğu Karadeniz bölümünde yer alan Ordu ili, kuzeyde Karadeniz, güneyde Sivas ve Tokat, batıda Samsun, doğuda ise Giresun illeri ile çevrelenmektedir. 40 – 41 derece kuzey paralelleri, 37-38 derece doğu meridyenleri arasında konumlanan şehrin Orta ve Doğu Karadeniz bölümlerinde toprakları bulunmakta ve genel olarak dağlık olup, Canik ve Doğu Karadeniz dağları bulunmaktadır (Anonim 2008) (Şekil 3.1).

Ordu, Kuzey Anadolu dağlarının doğu-batı yönünde Karadeniz kıyısına paralel uzanan kollarından biri olan Canik dağları ile Karadeniz arasında dar bir alanda küçük bir körfezde kurulmuştur. Karadeniz'e kıyısı 96,56 km uzunluğunda olan ilde, deniz araçlarının kolaylıkla barınabilecekleri küçük koy ve körfezler bulunmaktadır.

Toplam yüzölçümü 5961 km² olup, üzerinden Melet, Civil Deresi, Akçaova Deresi gibi büyüklü küçüklü akarsuların oluşturduğu yer yer alüvyon düzlükler bulunmaktadır (Anonim 2004).

Şekil 3.1. Ordu kenti komşuluk, ulaşım haritası ve uydu görüntüsü (Anonim 2007a)

Ordu iline ait çeşitli materyaller de çalışmada kullanılmak üzere temin edilmiştir.

1. Bilgisayar modellemeleri, kent imajı, kentsel rehabilitasyon, kentsel tasarım, kentsel peyzaj, kentsel planlama, kent kimliği, kentsel yeşil alanlar, sağlıklı kentleşme, kentsel koruma, okunabilir kent, çevresel etki değerlendirmesi, kentsel mekanlarda su ve kıyı düzenlemeleri, kentsel turizm, kentsel aydınlatma, kent içi ulaşım ve trafik, kentte engelliler, kentsel ticari mekanlar, tarihi kent, geleneksel Türk mimarisi, kent ütopyları, coğrafi bilgi sistemleri, Ordu kenti kentsel çalışmaları ve kentsel dönüşüm konularında literatürler toplanmış ve değerlendirilmiştir.
2. Harita Genel Komutanlığı'ndan kente ilişkin sayısal haritalar,
3. Ordu Belediyesi'nden 1/1000'lik imar paftaları, uydu fotoğrafı,
4. Valilik, Belediye, Turizm Müdürlüğü, Çevre İl Müdürlüğü gibi kurumlardan da çeşitli bilgi, belge ve veriler temin edilmiştir.

3.1.1. Ordu kenti doğal yapısı

3.1.1.a. Doğal bitki örtüsü

Ordu ili merkez coğrafyasında genelde dağlık, denize dik ve paralel kanyonlar yoğunluktadır. Merkezde bulunan Melet Irmağının doku kısmında doğu ladini, yüksek kısımlarında ise karaçam, ibreli meşçereleri bulunmaktadır. Melet havzasının batı kıyısından itibaren tarım arazileri dışında kızılğaç, kestane, gürgen ve doğu kayını küçük meşçereler halinde bulunmaktadır. Tarım arazilerinde ise genellikle ağaççık formunda fındık bitkisi bulunmaktadır (Anonim 2005a).

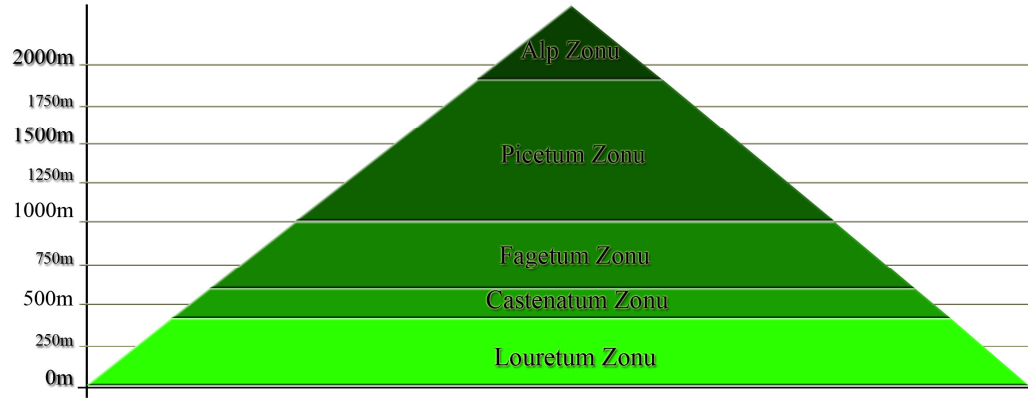
Ordu ilindeki ekolojik zonlara ait bitki formasyonları (Anonim 2005c) (Şekil 3.2, 3.3);
 Louretum Zonu: Bu zon sahil şeridinden iç kısımlara doğru 300–400 m’ye kadar uzanmaktadır. Barındırdığı tipik bitki örtüsü; *Laurus nobilis*, *Prycantha cocineareum*, *Arbutus andachne*, *Rhus coriaria*, *Olea europaea*, gibi birçok maki formasyonuna ait bitkililerdir.

Castenatum Zonu: Lauretum zonundan sonra gelen ve yapraklı orman formasyonunun ilk yarısını oluşturan bu zon, dar bir alanda (400 - 600m) bulunur.

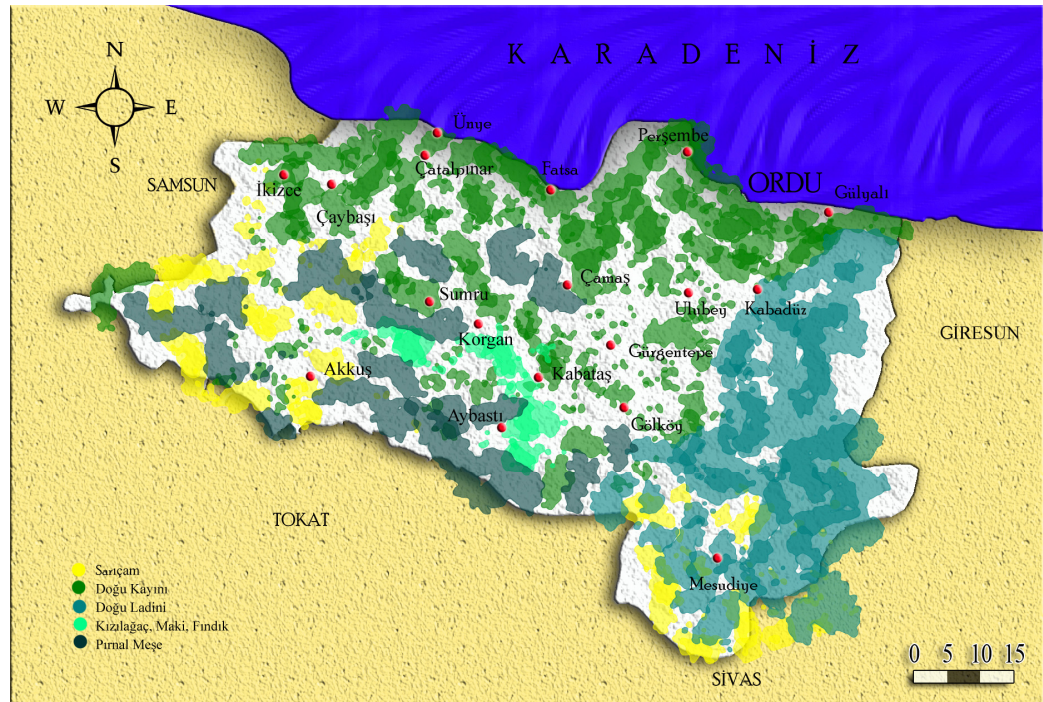
Fagetum Zonu: Yapraklı orman kesiminin ikinci kesimini oluşturan Fagetum zonu çoğunlukla (900-1000m) yükseltilere çıkmakta, bazen dere boylarında 1500m ye dek bu zon temsil eden türler görülmektedir. Zonun asıl türü *Fagus orientalis* Lipsky.dir

Picetum Zonu: Saf Picetum zonu 900 – 1.000 m’ler den sonra başlamakta olup bu rakam bazı yerlerde istisnai olarak 600 m’ lere kadar inebilmektedir. Bu zon oluşturan karakteristik bitki türü olan *Picea orientalis*’ in yaşama alanı sınırı Melet havzasında sona ermesinden kaynaklanmaktadır

Alp Zonu: Genel anlamıyla orman sınırının bittiği bitkilerin özellikle ağaçların yaşama sınırının sonu olarak kabul edilmiştir. Alp zonu başlangıcı genel olarak 1900-2000m rakımlı alanlarda başlar. Bu zon genellikle dağlık yayla alanlarıyla kaplıdır. Bu alanlarda bulunan ağaç türü huş ve yer yerde bodur boylarda sarıçamdır.

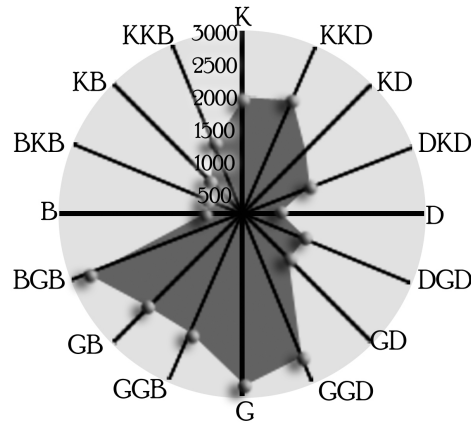
Şekil 3.2. Ordu İli ekolojik zonlarına ait kesit

Şekil 3.3. Ordu ili orman varlığı haritası (Anonim 2004).

3.1.1.b. İklim durumu

Ordu ili günde ortalama 5 saat 6 dakika güneşli geçmektedir. En yoğun güneşlenme süresi 8'6" ile haziran, en az ise 2'19" dakika ile ocak ayında görülmektedir. Işınım şiddeti ise yıllık 280.87 kalori/cm²'dir. Kentte yıllık ortalama rüzgar hızı 35.7m/sn ve yönü batıdır. Ancak hakim rüzgar yönü birinci derecede batı güneybatı ve güney yönlü, ikinci derece ise kuzey kuzeydoğu olarak ortaya çıkmaktadır. (Şekil 3.4, Çizelge 3.1).

Şekil 3.4 Ordu ili Rüzgâr gülü (Anonim 2004)

Çizelge 3.1. Ordu İli'nde aylara göre rüzgar hızı ve yönü (Anonim 2004)

Rasat Yılı	A Y L A R(m/sn)												Yıllık Ort.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Yönü	G	KKB	B	B	GB	B	GB	BGB	GB	BGB	GB	BGB	B
Hızı	32.2	26.7	35.7	24.1	24.9	29.5	20.7	18.1	26.9	24	24.4	28.4	35.7

En yüksek nispi nem %95 ile ocak, şubat, mart, kasım ve aralık aylarında görülürken, en düşük nispi nem %17 ile şubat ayında görülmektedir. Yıllık nispi nem ortalaması ise %73,2'dir. Kentte ortalama yıllık sıcaklık 14,5°C olup, en yüksek sıcaklık ortalaması 28,3°C ile ağustos, en düşük sıcaklık ortalaması ise 3,7°C ile şubat ayında görülmüştür. Yıllık yağış miktarı toplam 1.144,5 mm olup, en fazla yağış 215,5 mm ile kasım ayında, en az yağış ise 40,7 ile ağustos ayında gözlenmektedir. Toplam yağışlı gün sayısı

153'tür. Toplam karla örtülü gün sayısı 21, toplam donlu gün sayısı 14'tür (Anonim 2004).

3.1.1.c. Morfolojik yapı

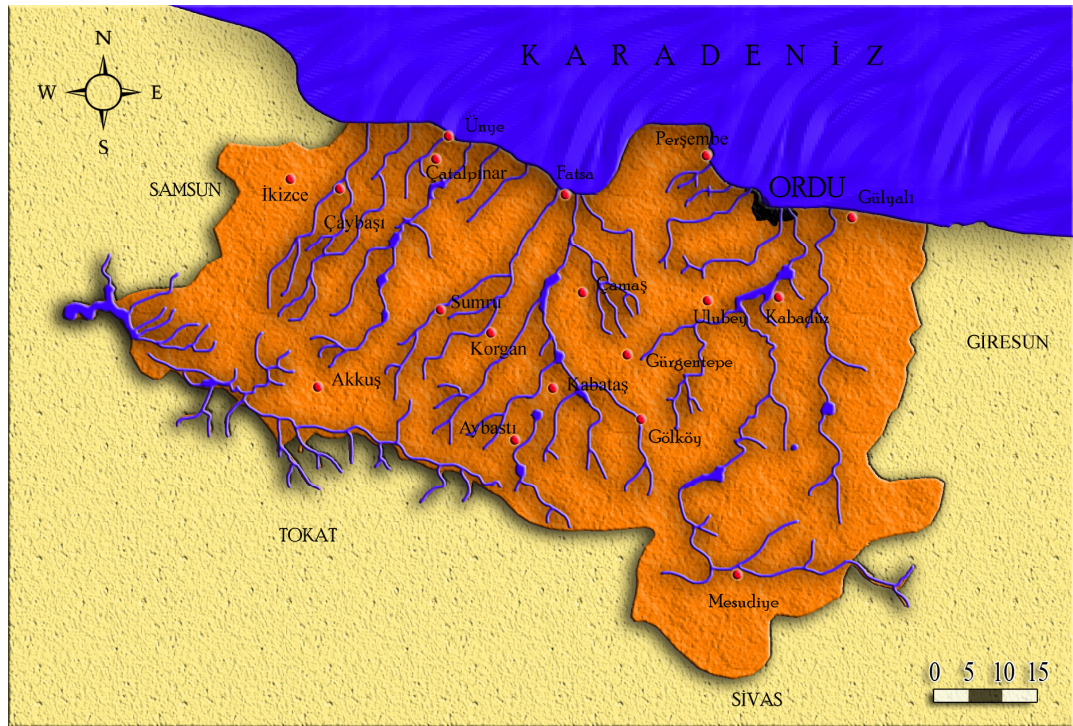
Ordu ilinin %48'lik kısmı yüksek eğim değerlerine sahip alanlardan oluşmaktadır. Bu oranın % 45'lik kısmı %30-70 eğim değerlerine, %3'lük kısmı %70 ve üzeri eğim değerlerine sahiptir. İlin yüksek eğim değerlerine sahip alanları; doğu kesiminde, kuzeydoğu doğrultusunda ve ilin batısında, ilin sınır kesimlerinde yer almaktadır. %70 ve üzeri eğim değerlerine sahip alanlarda uygun yerleşim birimleri; genel rekreasyon alanları ve mühendislik yapılarıdır. %30-70 eğim değerlerine sahip alanlarda ise genel rekreasyon alanları ve mühendislik yapılarına ek olarak araç kullanımına açık olmayan yollar yapılabilmektedir. İlin % 22'lik alanını kapsayan %0-3 ve %3-5'lik eğim değerlerine sahip alanlarda ise olası yerleşim birimleri; genel rekreasyon alanları, mühendislik yapıları, konutlar, genel yerleşim kullanımları, arıtma sistemi alanları, alışveriş merkezleri ve yollardır. Ordu ilinde bu tip eğim yapısına sahip alanlar sahil kesimlerinde sıklıkla görülmektedir. İlin %20'lik alanını kapsayan ve % 5-10 ile % 10-15'lik eğim değerlerine sahip alanları ilin sahil kesimlerinde yer aldığı gibi, iç kesimlerinde de bulunmaktadır, bu eğim değerine sahip alanlar ilin özellikle Kuzey kesiminde yer almaktadırlar. Bu alanlar için en uygun yerleşim birimleri; genel rekreasyon alanları, mühendislik yapıları, konutlar, genel yerleşim kullanımları ve araç ulaşımına açık olmayan yollardır (Anonim 2005c).

Şehir kıyı ile birlikte doğu-batı doğrultusunda uzanan, yüksekliği 3000 metreyi geçen ve aşılması güç Doğu Karadeniz Dağ sıralarının kıyıda sıkıştırdıkları dar bir bölge ve küçük bir körfezin kenarında kurulmuştur. Ordu'yu Sivas'a bağlayan karayolu Kuzey Anadolu kıyı sıra dağlarının üzerinden geçer. Bu yol Ordu merkezini 500 metre yükseklikteki Ulubey'e, 1.000 metre Gököy ve 1250 metre yükseklikteki Mesudiye'ye bağlandıktan sonra Sivas ili sınırına girmektedir. Bu yol kış sezonundan karla kapandığından bugünkü durumu ile Ordu'ya ekonomik imkanlar sağlama özelliğinden uzaktır. Bu sebeple Ordu ancak sınırlarının içinde kalan dar bir bölgenin merkezliğini

yapmaktan öteye gidememiştir. Hinterlandı çok dardır. Son yıllardaki karayollarının gelişimi, sahil yolunun yapılması doğu-batı yönündeki ulaşımı artırmıştır (Anonim 2004).

3.1.1.d. Hidroloji

Ordu il dahilindeki önemli akarsu havzaları olarak Melet Irmağı ana kolu ile Bolaman, Turnasuyu, Elekçi ve Karakuş havzaları sayılabilir. Ayrıca bunların birçok yan kolları bulunmaktadır. Ordu ili ve çevresindeki akarsular ile bunlara bağlı yan derelere ait özellikler aşağıda verilmiştir (Şekil 3.5, 3.6).

Şekil 3.5. Ordu ili su rezervuarlarının mevcut durumu (Anonim 2004).

Şekil 3.6. Ordu ili mücavir alan hidroloji haritası

Ordu-Merkez-Melet Irmağı: Ordu ilinin ana akarsuyu olup, 161 km uzunluğundadır. Bölgenin Orta ve Doğu Karadeniz bölümleri arasında doğal bir sınır oluşturur. Yüksek kotlarda doğu-batı doğrultusunda akan Melet Irmağı, Mesudiye ilçe merkezinin de içinde yer aldığı çöküntü alanının batısında kuzeye yönelir. Bu kesimde ormanlarla kaplı dağlık alandan geçerek dar ve derin bir vadide akar ve Ordu ilinin doğusunda belirgin olmayan bir delta oluşturarak Karadeniz’e dökülür. Kar ve Yağmur suları ile beslenen Melet Irmağı’nın yıllık ortalama debisi $29 \text{ m}^3/\text{s}$ ’dir. Su seviyesinin en yüksek olduğu Eylül ayında $6,89 \text{ m}^3/\text{s}$ ’ye kadar iner.

Ordu-Merkez-Boztepe Köyü Akçaova Deresi: Ordu Ulubey kazasının kuzeybatısında Kurşunçalı mevkiinden doğar. Güneybatı ve kuzeydoğu doğrultusunda akar ve Ordu ilinin 7 km batısında Karadeniz’e ulaşır. Kolektör uzunluğu (yatak) 35 km, debisi $416,6 \text{ m}^3/\text{s}$ ’dir. Taşkın ve kıyı oyuntusu zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez Civil Irmağı: Yağış alanı 122 km^2 , kolektör uzunluğu 24 km, debisi $566,9 \text{ m}^3/\text{s}$ ’dir. Taşkın ve kıyı oyuntusu zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Kayabaşı Köyleri Arap Deresi: Kolektör uzunluğu 2,75 km, debisi 18,20 m³/s. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Kayabaşı Köyleri Küpcan Deresi: Kolektör uzunluğu 1,60 km, debisi 4,70 m³/s. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Kayabaşı Köyleri Kurt Deresi: Yağış alanı 1,99 km², kolektör uzunluğu 3,10 km, debisi 20 m³/s. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Uzunisa Köyü Akgöz Deresi: Uzunisa köyü güney sırtlarından doğar. Kolektör uzunluğu 2,4 km, debisi 38,6 m³/s'dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Turnasuyu Köyleri Say Deresi: Kolektör uzunluğu 2,3 km, debisi 16,3 m³/s'dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Turnasuyu Köyleri Çırçıp Deresi: Kolektör uzunluğu 5 km, debisi 91 m³/s'dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez-Akçatepe ve Turnasuyu Köyleri Karkın Deresi: Kolektör uzunluğu 3,8 km, debisi 24,1 m³/s' dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez Fındık Yatağı Deresi: Kolektör uzunluğu 2,5 km, debisi 20 m³/s' dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir.

Ordu-Merkez Bülbül Deresi: Kolektör uzunluğu 8,5 km, debisi 107,9 m³/s'dir. Taşkın zararına neden olabilecek potansiyele sahiptir (Anonim 2004).

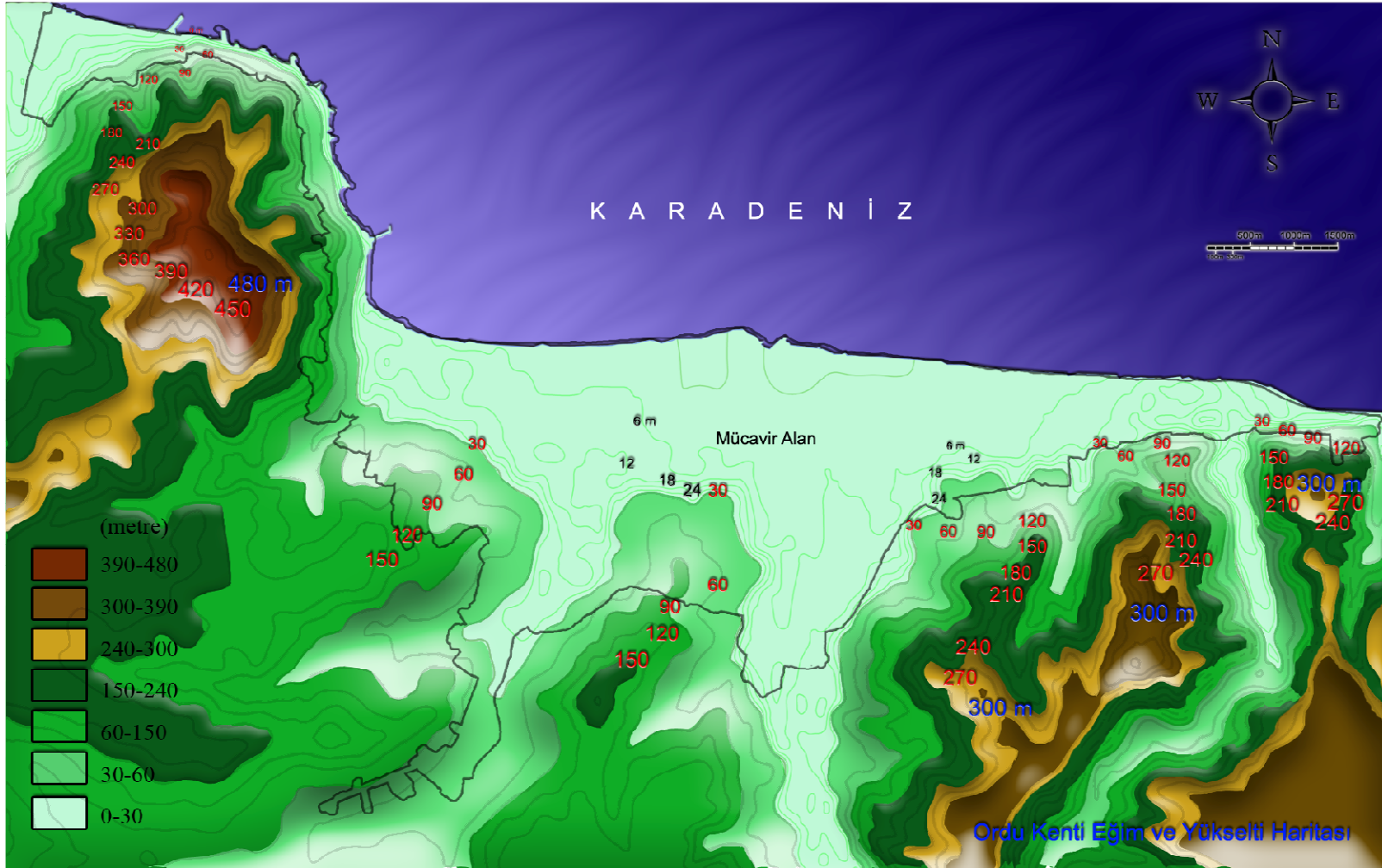
3.1.1.e. Topoğrafya

Deniz kenarından güneye doğru yükselen Doğu Karadeniz sıra dağları nedeniyle oldukça engebeli olan Ordu'nun %83'ü dağlarla, %16'sı yaylalarla kaplıdır. Ordu'nun en önemli dağları Canik dağları ile Karagöl dağıdır. Kıyıdan 48 km içerideki Karagöl dağı (3.105 m) ilin en yüksek noktasını oluştururken, bu dağın tepelerinden Göndeliç 2.789 m, Seyir Tepesi 2.103 m yükseltilerine sahiptir.

Ordu ili genel olarak dağlıktır. Bunlar Canik ve Doğu Karadeniz Dağlarıdır. Kıyıya paralel uzanır. Batıdan doğuya doğru yükseklikleri artan bu dağlar, akarsular tarafından kesilerek derin vadiler veya yaylalar meydana getirmişlerdir. Bu yaylalarda yüksek tepeler bulunur. İlin en yüksek tepesi, 3.038 m ile Kırkkızlar Tepesidir.

Ordu ili topoğrafik açıdan iki bölüme ayrılmaktadır. Birinci bölüm, doğu ve batı doğrultulu Karadeniz Dağları ile Karadeniz arasındaki dar şerit olmaktadır. Karadeniz Dağlarının yükseltileri bazı noktalarda 3000 metreyi aşabilmektedir. İkinci bölüm ise güney tarafında kalan iç kesim olmaktadır. Kent birinci bölümde kalmaktadır. Dağlar il topraklarının %83,6'sını, platolar %15,9'unu, ovalar %0.5'ini kaplamaktadır. Bu ovalar da akarsu kenarlarında oluşmuştur. Ordu kenti yükseltisi 450 metreyi bulan Boztepe'nin güney ve doğu eteklerinde kurulmuştur. Merkez ilçede Melet, Civil ve Bülbül Dereleri kenarında alüvyonal dolgu alanları oluşmuştur (Türk 1995).

Kent çevresini ise bir dizi tepe çevrelemektedir. Bu tepeler 180 ile 480 metre arasındaki yüksekliklere sahip olup, kentin kurulduğu ve mücavir alan sınırlarını oluşturan yerleşim ise büyük çoğunlukla 0 ile 30 m rakım arasında yer almaktadır. Yerleşimi çevreleyen tepeler kenti Karadeniz kıyısı boyunca yayılmaya zorlamıştır. Çevredeki tepelerin çok yüksek rakımlı olmaması bir miktar yerleşim alanının bu tepelere doğru kaymasını engelleyememiştir (Şekil 3.7).

Şekil 3.7. Ordu kenti topoğrafya haritası

3.1.1.f. Toprak yapısı

Toprak sınıflama sistemine göre Ordu'da topraklar alüviyal, kolüviyal, kırmızı sarı podzolik, kahverengi podzolik, gri- kahverengi, kahverengi orman, kireçsiz kahverengi orman toprakları olmak üzere 6 tip toprak görülmektedir. Bunun yanında yüksek dağ ve çayır, kıyı kumulları, çıplak kaya molozları gibi birikimler de bulunmaktadır.

Alüviyal topraklar; akarsular tarafından taşınıp depolanan materyallerdir. Kireççe zengindir. Yüzey nemli ve organik madde zengindir. Üretken topraklardır. Ordu ilinde daha çok Melet ırmağının geçti yerlerde görülür, toplam alanı 4378 hektardır.

Kolüviyal topraklar; genellikle dik eğimlerin eteklerinde ve vadi ağzlarında yer alırlar. Yağışın yeterli olması veya sulanmaları halinde verimleri yüksektir. Ordu ilinde kapladığı toplam alan 1.105 hektardır.

Kırmızı sarı podzolik topraklar; iyi gelişmiş, iyi drene olan asit karakterli topraklardır. Doğal bitki örtüsü yaprağını döken veya iğne yapraklı, yahut ikisinin karşımı ormanlardır. Ordu ilinde 55.371 hektarlık alan kaplar.

Gri-kahverengi podzolik topraklar; serin ve yağışlı iklimlerde, çoğunlukla yaprağını döken, diğer kısmında da iğne yapraklı orman örtüsü altında ve değişik ana madde üzerinde oluşurlar. Ordu ilinde toplam 392.442 hektar alan kaplamakta ve büyük çoğunlukla %20'den fazla eğimde yer almaktadırlar. Ormanın dışında kalan yerlerde genellikle fındık tarımı yapılmaktadır.

Kahverengi orman toprakları; kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Drenajları iyidir, çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılır. Tarıma alınmış olanların verimi iyidir. İldeki toplam alanı 76859 hektardır.

Kireçsiz kahverengi orman toprakları; genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında olurur. Ordu ilindeki toplam alanları 48.371 hektardır.

Yüksek dağ-ayır toprakları; üzerlerinde tarım yapılmamakta ve otlak olarak kullanılmaktadır.

Arazi kullanma kabiliyet sınıflarına göre topraklar ise şöyle kategorize edilmektedir;

I.Sınıf topraklar; topoğrafyaları hemen hemen düzdür. Toprak derinliği fazla, drenajları iyidir. Su tutma kapasiteleri yüksek ve verimlilikleri iyidir. retkendirler. Geniş bir bitki yetişme aralığına sahiptirler. Kentteki toplam I.sınıf arazi varlığı 1296 hektardır.

II.Sınıf topraklar; kültür bitkileri, ayır, mera ve orman için kullanılabilir. Bitki seçimi anlamında I. Sınıf topraklardan daha az imkana sahiptirler. Ordu ilinde 7.605 hektar alan kaplamaktadırlar.

III.Sınıf topraklar; kültür bitkileri tarımına alınabileceği gibi, ayır, mera ve orman arazisi olarak da kullanılabilir. Organik maddece zayıftırlar. Ordu ilinde 23.185 hektar alan kaplarlar.

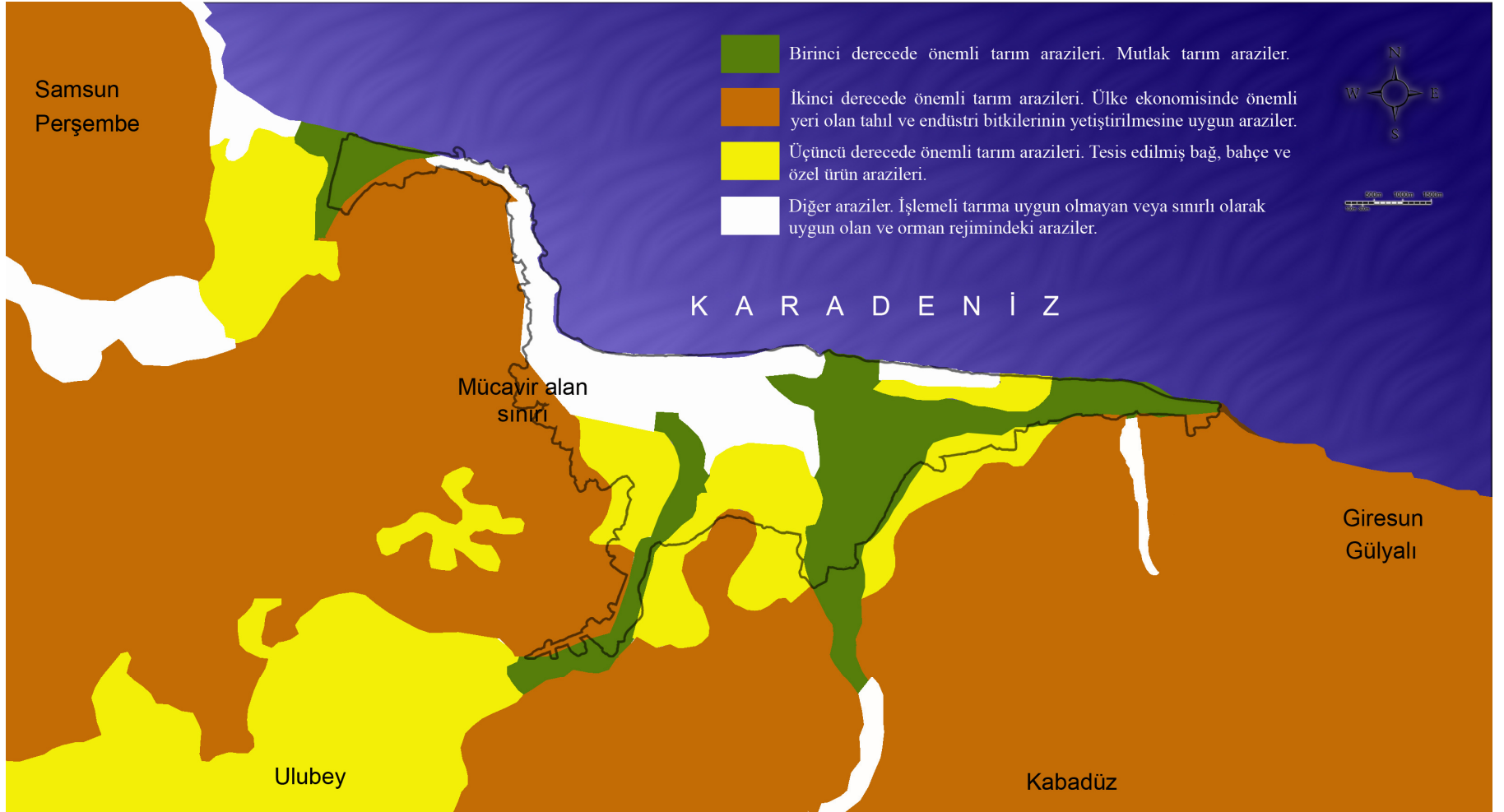
IV.Sınıf topraklar; bu toprakların kullanılmasındaki kısıtlama daha çok ve bitki seçimi daha sınırlıdır. Çayır, mera ve orman için kullanılabilecekleri gibi bazı bahçe ve tarla bitkileri içinde değerlendirilebilirler. Ordu ilinde 67.548 hektar alan kaplamaktadır.

VI.Sınıf topraklar; kültür bitkileri için uygun değerildir, fakat ayır, mera ve orman için kullanılabilir. İlde 102.633 hektar alan kaplar.

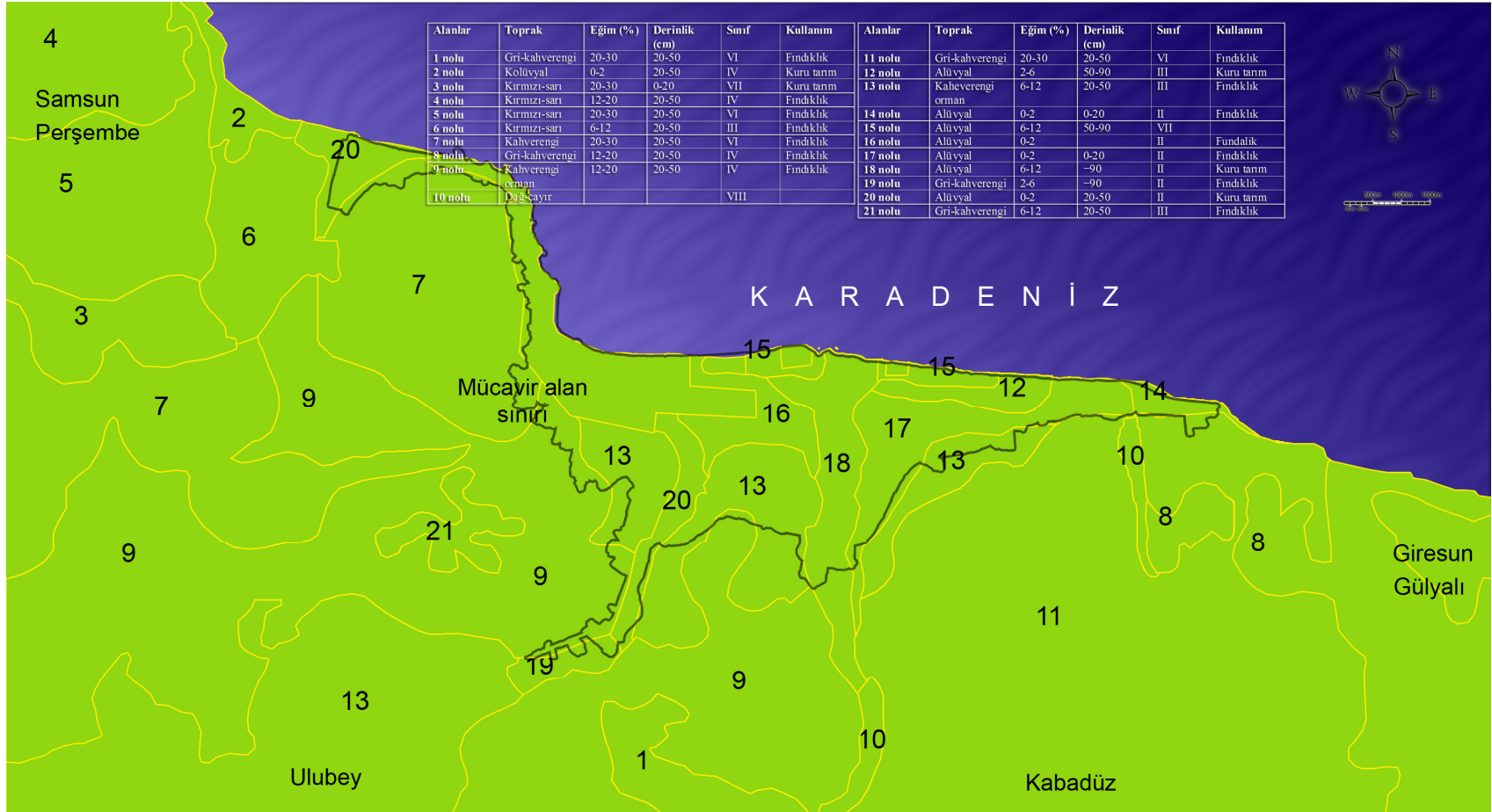
VII:Sınıf topraklar; kuru tarım hemen hemen hiç yapılmaz. İlde 394.249 hektar alan kaplar.

VIII.Sınıf topraklar; ot, ağaç ve kültür bitkilerinin yetiştirilmesine uygun değildir. Çok aşınmış araziler, kumsallar, kayalıklar, ırmak yatakları bu sınıfa girer. Ordu ilindeki toplam alanları 2.894 hektardır (Ergin, 1994).

Ordu kenti arazi kullanım sınıfları ve arazi varlığı haritasına ilişkin bilgiler (Anonim 1993'ten faydalanılarak hazırlanmıştır) (Şekil 3.8, 3.9, Çizelge 3.2);

Şekil 3.8. Ordu Kenti arazi varlığı haritası (Anonim 1993 verileri kullanılarak oluşturulmuştur)

Şekil 3.9. Ordu Kenti arazi kullanım sınıfları haritası (Anonim 1993 verileri kullanılarak oluşturulmuştur)

Çizelge 3.2. Şekil 3.7'deki haritada geçen alanlara ait bilgiler

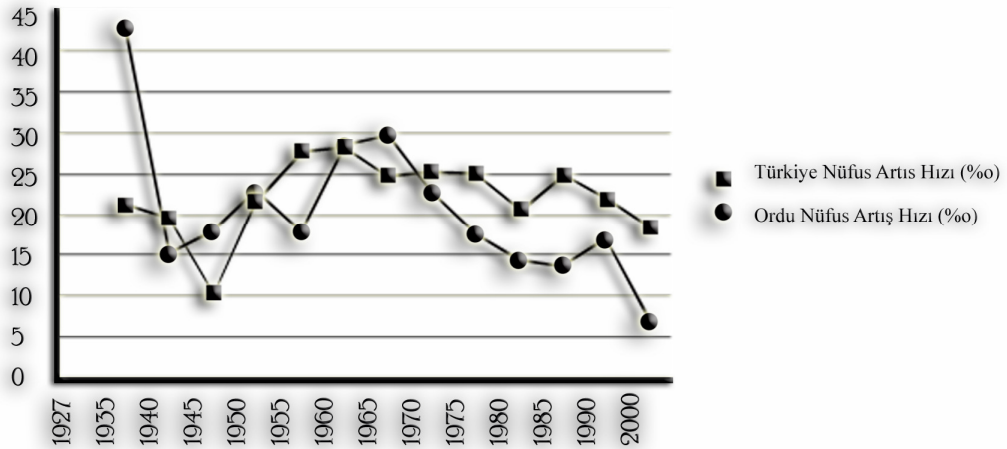
Alanlar	Toprak	Eğim (%)	Derinlik (cm)	Sınıf	Kullanım
1 nolu	Gri-kahverengi	20-30	20-50	VI	Fındıklık
2 nolu	Kolüvyal	0-2	20-50	IV	Kuru tarım
3 nolu	Kırmızı-sarı	20-30	0-20	VII	Kuru tarım
4 nolu	Kırmızı-sarı	12-20	20-50	IV	Fındıklık
5 nolu	Kırmızı-sarı	20-30	20-50	VI	Fındıklık
6 nolu	Kırmızı-sarı	6-12	20-50	III	Fındıklık
7 nolu	Kahverengi	20-30	20-50	VI	Fındıklık
8 nolu	Gri-kahverengi	12-20	20-50	IV	Fındıklık
9 nolu	Kahverengi orman	12-20	20-50	IV	Fındıklık
10 nolu	Dağ-çayır			VIII	
11 nolu	Gri-kahverengi	20-30	20-50	VI	Fındıklık
12 nolu	Alüvyal	2-6	50-90	III	Kuru tarım
13 nolu	Kahverengi orman	6-12	20-50	III	Fındıklık
14 nolu	Alüvyal	0-2	0-20	II	Fındıklık
15 nolu	Alüvyal	6-12	50-90	VII	
16 nolu	Alüvyal	0-2		II	Fundalık
17 nolu	Alüvyal	0-2	0-20	II	Fındıklık
18 nolu	Alüvyal	6-12	+90	II	Kuru tarım
19 nolu	Gri-kahverengi	2-6	+90	II	Fındıklık
20 nolu	Alüvyal	0-2	20-50	II	Kuru tarım
21 nolu	Gri-kahverengi	6-12	20-50	III	Fındıklık

3.1.2. Ordu kenti kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı

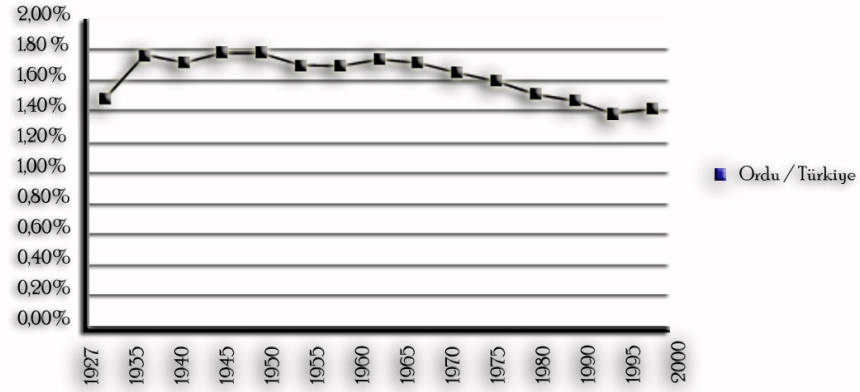
3.1.2.a. Nüfus hareketleri

2008 yılı verilerine göre Ordu İli'nin toplam nüfusu 719.278 kişi olup, bunun 358.910 kişisini kadınlar, 360.368 kişisini erkekler oluşturmaktadır. İl ve ilçe merkezlerinin toplam nüfusu 384.066, belde ve köylerin toplam nüfusu ise 335.212'dir. Kentin yıllık nüfus artış hızı %5.39, nüfus yoğunluğu ise %121'dir. Ordu kenti merkez ilçe nüfusu 134.005, merkez ilçeye bağlı köylerin nüfusu ise 33.824'dür.

Kent 1940 yılına kadar oldukça hızlı bir şekilde göç vermiş, 1970'lere kadar Türkiye nüfus artış hızından bile daha yüksek bir hızla göç almış, ancak bu tarihten sonra günümüze kadar tekrar göç vermiştir (Şekil 3.10). Ayrıca kent nüfusunun Türkiye nüfusuna oranla 1930'lardan 1960'lara kadar dalgalanma gösterdiği, bu tarihten sonra günümüze kadar da bir düşüş seyrine girdiği görülmektedir (Şekil 3.11).

Şekil 3.10. Sayım yılları itibarı ile Ordu ili ve Türkiye Nüfus artış hızları. DİE verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır (Anonim 2005c).

Şekil 3.11. Ordu ili Nüfusunun Türkiye nüfusuna oranı. DİE verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır (Anonim 2005c).

Ordu kentinin 1927 yılında 113.004 olan kent nüfusu 1945 yılında en az düzeyine gerileyerek 78.820 olmuştur. Bu tarihten itibaren yeniden göç alan kent 2008 yılında 167.829 ulaşmıştır (Çizelge 3.3). Kentin köyler dahil 167.829 olan nüfusunun 33.824'ünü köyler, 134.005'ini de şehir nüfusu oluşturmaktadır (Çizelge 3.4). Kentin ortalama nüfus artış hızı %12'dir. Ayrıca kentin mahalle nüfuslarına bakıldığında 482 kişi ile Akçatepe mahallesinin en az nüfusa, Yeni mahallenin de 16.947 ile en fazla nüfusa sahip mahalleler olduğu ortaya çıkmaktadır (Çizelge 3.5, Şekil 3.12, 3.13).

Çizelge 3.3. 1927-2008 tarihleri arası nüfus dağılımı (Anonim 2004)

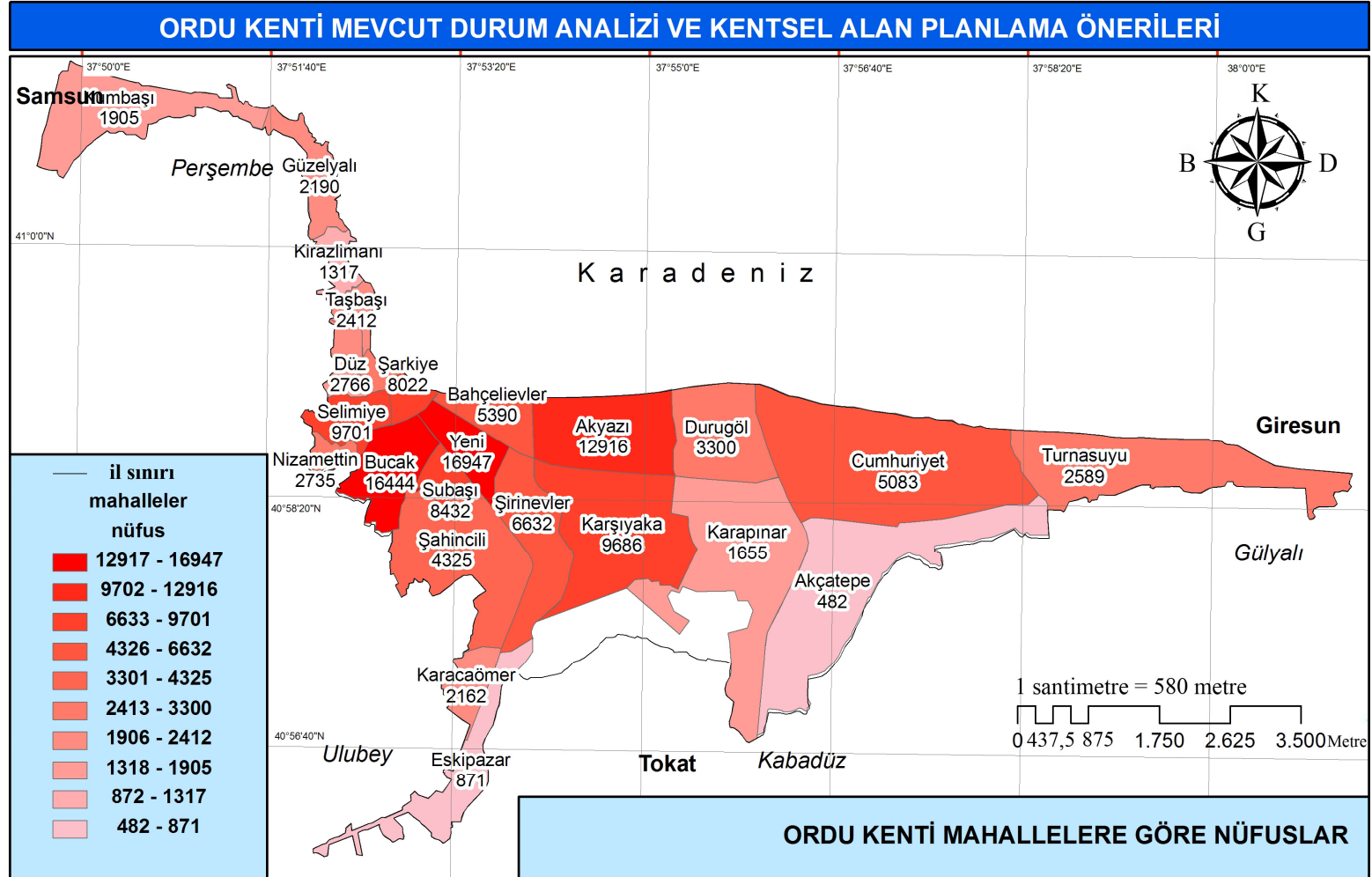
Yıl	1927	1935	1940	1945	1950	1955	1960
Nüfus	113.004	146.180	97.892	78.820	88.557	95.804	85.363
Yıl	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995
Nüfus	100.996	115.787	125.703	132.950	151.361	142.075	155.925
	2000	2008					
	150.586	167.829					

Çizelge 3.4. 2008 Yılı nüfus sayımına göre Ordu Merkez ve ilçelerin nüfusları (Anonim 2004)

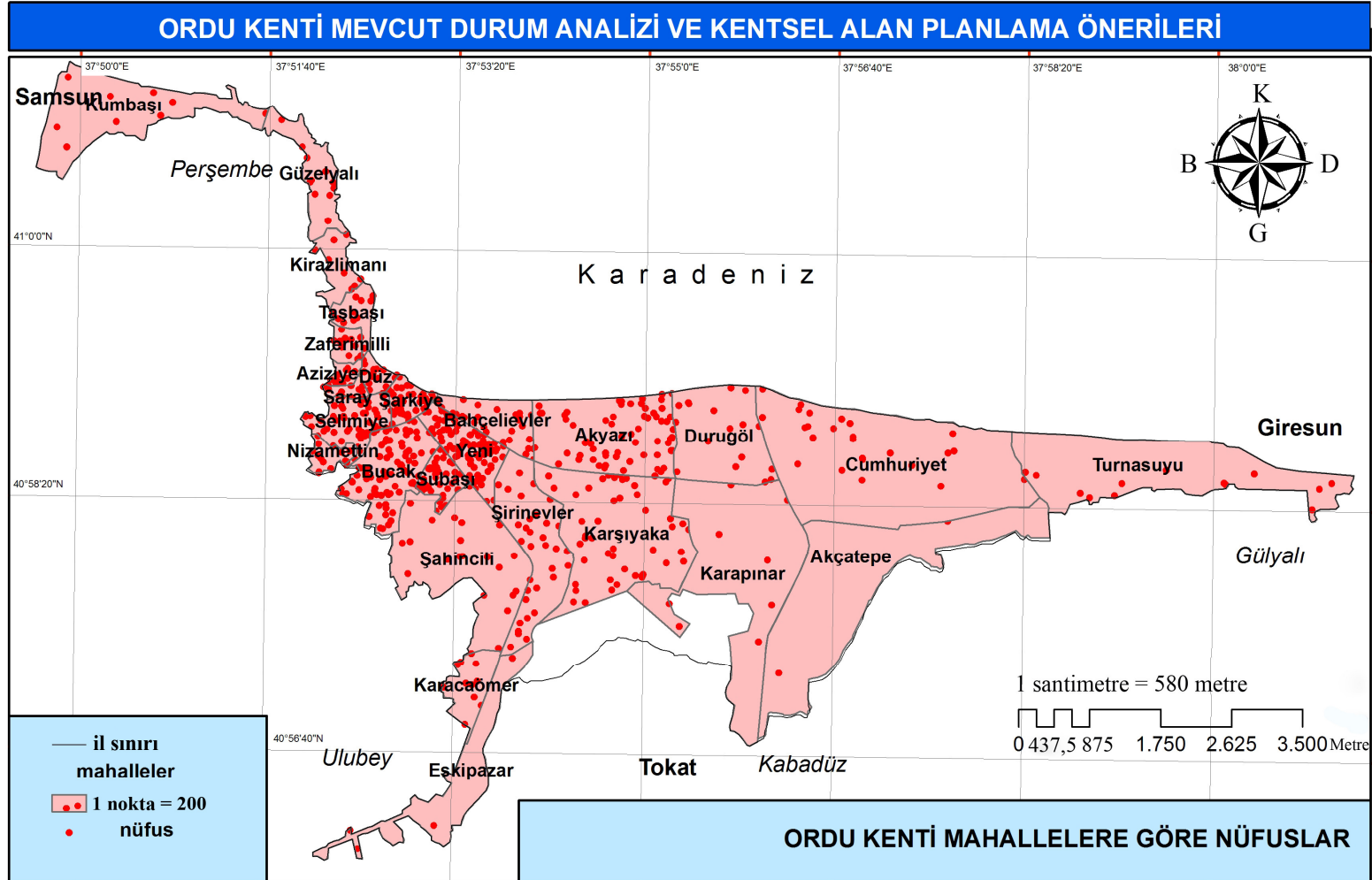
	Şehir	Köyler	Toplam
Merkez	134.005	33.824	167.829

Çizelge 3.5. Ordu mücavir alan sınırları içerisindeki mahallelerin mevcut nüfusları

Mahalleler	Nüfus (% 12 artış)	
	2000 yılı	2008 yılı
Kumbaşı;	1.620	1.905
Güzelyalı;	1.874	2.190
Kirazlımanı;	1.095	1.317
Taşbaşı;	2.072	2.412
Zaferimilli;	1.953	2.278
Aziziye;	1.588	1.870
Saray;	1.609	1.893
Düz;	2.388	2.766
Selimiye;	8.580	9.701
Şarkıye;	7.081	8.022
Nizamettin;	2.361	2.735
Bucak;	14.601	16.444
Şahincili;	3.780	4.325
Subaşı;	7.447	8.432
Yeni;	15.050	16.947
Şirinevler;	5.840	6.632
Bahçelievler;	4.731	5.390
Akyazı;	11.451	12.916
Karacaömer;	1.849	2.162
Eskipazar;	696	871
Karşıyaka;	8.567	9.686
Karapınar;	1.396	1.655
Durugöl;	2.865	3.300
Cumhuriyet;	4.457	5.083
Akçatepe;	349	482
Turnasuyu;	2.230	2.589
TOPLAM	117.530	134.005

Şekil 3.12. Mahalle bazlı nüfus dağılım haritası

Şeki 3.13. Mahalle bazlı nüfus yoğunluğu haritası

3.1.2.b. Tarih

Kent sınırları içerisinde pek çok koruma alanı mevcut olup, bunları kentsel sit alanları, 1. ve 2. derece arkeolojik sit alanları ve çok sayıdaki anıt oluşturmaktadır. Kentte birisi ilçede olmak üzere 2 adet kentsel sit (Çizelge 3.6), kent merkezinde ve çeşitli ilçelerde olmak üzere 10 tanesi 1. derece, 4 tanesi de 2. derece arkeolojik sit alanı (Çizelge 3.7), 25 adet de anıt bulunmaktadır. Kentteki anıtları hamamlar, camiler, çeşmeler, kiliseler, kaya mezarları ve şadırvanlar meydana getirmektedir (Çizelge 3.8).

Ordu ilinde 5 adet doğal sit alanı, 5 adet de doğal miras alanı bulunmaktadır (Çizelge 3.9, 3.10). Ordu ili, Perşembe ilçesinde yer alan Akkuş Adası (2ha.) uluslararası öneme sahip sulak alan olarak değerlendirilmektedir (Anonim 2005c).

Çizelge 3.6. Ordu İli'ndeki kentsel sit alanları

Kentsel Sit		
Adı	Sit Derecesi	Yeri
Ordu- Merkez	Kentsel Sit	ORDU
Ünye	Kentsel Sit	Ünye/ ORDU

Çizelge 3.7. Ordu İli'ndeki arkeolojik sit alanları

Arkeolojik Sit		
Adı	Sit Derecesi	Yeri
Bolaman Bucağı	2. derece Arkeolojik Sit	FATSA
Kale	1. derece Arkeolojik Sit	FATSA
Yapraklı Köyü	2. derece Arkeolojik Sit	FATSA
Kale	1. derece Arkeolojik Sit	FATSA
Gençağa Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	İKİZCE
Bozukkale	-	ORDU- Merkez
Cotyora Antik	2. derece Arkeolojik Sit	ORDU- Merkez
Melatios Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	MESUDİYE
Faldaca Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	MESUDİYE
Arukmusa Yerleşmesi	1. derece Arkeolojik Sit	MESUDİYE
Eriçok Tepesi	1. derece Arkeolojik Sit	MESUDİYE
Kaleköy Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	MESUDİYE
Kurul Kayası	1. derece Arkeolojik Sit	ORDU- Merkez
Tarihi Mezarlık	-	PERŞEMBE
Kilise	2. derece Arkeolojik Sit	PERŞEMBE
Çakmaklı Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	ÜNYE

Çizelge 3.8. Ordu İli'ndeki anıtlar

Anıtlar	
ADI	YERİ
Büyük Hamam	Eskipazar Köyü/ ORDU
Küçük Hamam	Eskipazar Köyü/ ORDU
Cami	Eskipazar Köyü/ ORDU
Hazire	Eskipazar Köyü/ ORDU
Çeşme	ORDU- Merkez
Çeşme	Kirazlıman Mah. / ORDU
Çeşme	Saray Mah. / ORDU
Hamam	Düz Mah. / ORDU
Köprü	ORDU- Merkez
Hamam	Selimiye Mah. / ORDU
Kilise	Düz Mah. / ORDU
Cami	Saray Mah. / ORDU
Kilise	Taşbaşı Mah. / ORDU
Cami	Aziziye Mah. / ORDU
Kurul Kayası	Bayadı Köyü / ORDU
Türbe Kalıntısı	Kale Köyü / ORDU
Kaya Mezarları	Büben Köyü / ORDU
Kaya Mezarları	Delikkaya Köyü / ORDU
Kaya Mezarları	Konacık Köyü / MESUDİYE
Kaya Mezarları	Eskiköy / MESUDİYE
Kaya Mezarları	Kale Köyü / MESUDİYE
Kilise	Kışla Mah. / MESUDİYE
Yason Kilisesi	Çaytepe Köyü / PERŞEMBE
Hazire	Efirlı Köyü / ORDU
Şadırvan	Tekkiraz / ÜNYE

Çizelge 3.9. Ordu İli'ndeki doğal sit alanları

Doğal Sit		
Adı	Sit Derecesi	Yeri
Bolaman Bucağı	2. derece Doğal Sit	FATSA
Gençağa Kalesi	1. derece Doğal Sit	İKİZCE
Kurul Kayası	1. derece Doğal Sit	ORDU- Merkez
Kilise (Yason Burnu)	2. derece Doğal Sit	PERŞEMBE
Gaga Gölü	1. ve 3. Doğal Sit	FATSA

Çizelge 3.10. Ordu İli'ndeki doğal miras alanları (Anonim 2004)

Doğal Miras Kapsamına Giren Alanlar	
MERKEZ	
Kurul Kayası	1. Derece Doğal Sit
FATSA	
Bolaman Bucağı	2. Derece Doğal Sit
Gaga Gölü	1. ve 3. Derecede Doğal Sit
İKİZCE	
Gençağa Kalesi	1. Derece Doğal Sit
PERŞEMBE	
Kilise (Yason Burnu)	1. Derece Doğal Sit

3.1.2.c. Sosyo-kültürel durum

İl merkezinde; 1 konservatuar, 1 tiyatro, 2 sinema bulunmaktadır. Ayrıca özellikle kıyı bandında çok sayıda restoran ve kafe bulunmaktadır (Anonim 2004). Halk Eğitim salonları, okuma-yazma kursları, biçki, dikiş ve nakış kursları yapılmaktadır. 1 adet il halk kütüphanesi ve 1 de müze mevcuttur.

3.1.2.d. Sosyo-ekonomik durum

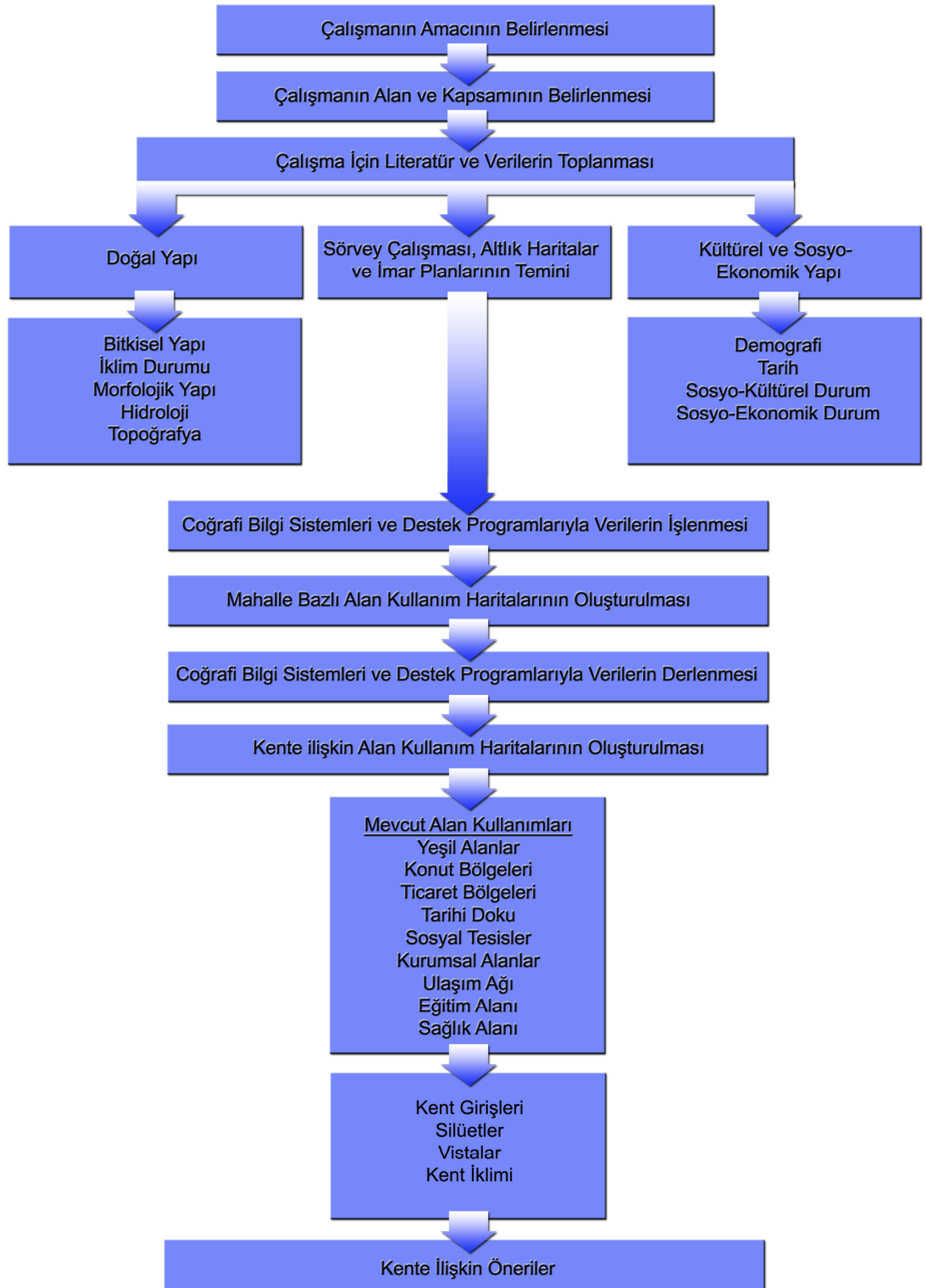
İl merkezinde 1 adet sunta fabrikası, 2 adet un fabrikası, 1 adet yağlı tohum ve ürünlerden sıvı yağ çıkartan Soya Sanayi fabrikası vardır. Fındığı işleyen Ordu Gıda Sanayi, 20 civarında fındık kırma fabrikası; Fiskobirlik'e ait 1 adet fındık kavurma ve 2 adet fındık kırma fabrikası mevcuttur (Anonim 2004).

3.2. Yöntem

Çalışmanın amacı, Ordu kenti mücavir alan sınırları içerisinde ve kente ait mevcut alan kullanımlarının, niteliklerinin ve dağılımlarının ortaya koyulması, bu kapsamda kentteki yeşil alan varlığı, fonksiyon çeşitliliği ve yeterliliğinin tespit edilmesi, kente ilişkin öneri gelişim akslarının belirlenmesi, sanayi tesislerine ilişkin öneri alanların tespiti, kentin yapısal peyzaj karakter analizinin gerçekleştirilmesi sonucunda “Coğrafi Bilgi Sistemleri” ile haritalarının oluşturulması ve kent planlamasına ilişkin stratejiler ile haritalarının verilmesidir. Ordu kenti mücavir alan sınırları içerisinde CBS ve Fractal-Slope analiz yöntemleriyle kentsel alan planlamasına yönelik kentsel alan kullanımlarının ortaya konulması ve önerilerin verilmesi çalışmanın kapsamını teşkil etmektedir.

Araştırmada, kompleks bir sistem oluşturan kent kendisini oluşturan bileşenlerine, mahallelere ve mahallelerdeki alan kullanımlarına ayrıştırılarak incelenmiş, elde edilen parçalara ait veriler toplanarak kentin geneline ve kentin planlamasına ait veriler elde edilmiş, sonuçta öneriler verilmiştir (Şekil 3.14).

Kente ilişkin inceleme ve değerlendirmeler temelde mahalleler baz alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla mücavir alan sınırları içerisindeki 26 mahallenin değerlendirilmesinde 1/1000 ölçekli uygulama imar planları, yerinde gezi gözlem ve bilgisayara veri girişi ve işlenmesi çalışmaları yürütülmüştür. Çalışmada Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nde Kurulu CBS sunucusu üzerinden kullanılan ArcGIS 9.0 programı ile temin edilen sayısal haritaların işlenmesi ve veri girişleri ile analizler ve yeni hedef haritaların oluşturulması işlemleri gerçekleştirilmiştir. Buna ilaveten AutoCAD 2007 yazılımı ile örnek geleneksel yapıların mimari çizimleri, NetCAD 4.0 yazılımı ile temin edilen imar paftalarının görüntülenmesi, VantagePoint yazılımı ile GPS aracılığıyla elde edilen noktasal verilerin işlenmesi, bilgisayar ortamına aktarılması, PhotoShop 9.0 yazılımı ile sürvey, vista ve silüet haritaları ile silüetlerin çizilmesi, Harfa 5.3 yazılımından ise fraktal analizlerin gerçekleştirilmesi konularında faydalanılmıştır.

Şekil 3.14. Araştırma Yönteminin Akış Şeması.

1.Aşamada; amaç ve kapsamın belirlenmesinin ardından kaynak taraması yapılmış, temin edilen harita, belge ve veriler üzerinden çalışma yürütülmüştür. Kentte birebir gözlem, inceleme ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yöntemin belirlenmesinde Yıldız (2001), Kaya (2003), Çetiz (2000), Lang (1996), Türk (2006), Baykan (2005), Aksoy (2006)'dan yararlanılmıştır.

2.Aşamada;

- Temin edilen verilerin değerlendirilmesi sırasında öncelikli olarak kent, mücavir alan sınırları içerisindeki 26 adet mahalle bazında incelemeye alınmıştır.
- Bu aşamada Coğrafi Bilgi Sistemleri ile öncelikli olarak temin edilmiş olan kente ilişkin sayısal topoğrafik harita üzerine AutoCAD ve NetCAD yazılımları ile 107 parça imar paftaları üzerinden hazırlanan altlık CBS yazılımında düzeltilerek WGS_1984_UTM_Zone_37N koordinat sistemine göre dünya koordinatlarına yerleştirilmiştir.
- Daha sonra elde edilen gerçek boyutlu harita üzerine imar paftalarının tek tek incelenmesi sureti ile elde edilen verilerin haritalara girişi sağlanmış, kentsel fonksiyonlar işlenmiştir.
- Sonrasında elde edilen harita üzerine mahalle sınırları işlenerek kent mahallelere bölünmüş ve yine CBS yazılımı ile her mahalleye ait haritalar oluşturulmuştur.
- Haritaların oluşturulmasının ardından mahallelere ait ve CBS ile elde edilmiş veriler grafiklere ve tablolara dönüştürülerek veriler sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.
- Kentin bütününe ait; yeşil alanlar, konut bölgeleri, ticaret bölgeleri, tarihi doku, sosyal tesisler, kurumsal alanlar, ulaşım ağı, eğitim alanları, sağlık alanları, kent girişleri ve mücavir alan içi ve dışı arazi kullanımlarını kapsayan mevcut alan kullanım haritaları oluşturulmuştur.

Yukarıda belirtilen haritaların oluşturulması sırasında kentin mevcut özellikleri aşağıdaki şekilde belirlenmiş ve mevcut özellikler irdelenerek yeterlilikleri sorgulanmıştır;

- Arazi kullanımı
- İşlevlerin dağılımı
- Yapılaşma yoğunluğu
- Mevcut yapılaşmış çevre özellikleri
- Kente karakter veren/kent imajını etkileyen yapı/yapı grupları/elemanları
- Kentin/kent bölgelerinin/kent girişlerinin okunabilirliği
- Açık ve yeşil alanlar
- Açık alanların dağılımı
- Açık alan ağı
- Açık alan kullanımı
- Ulaşım
- Kent bölgeleri arasında ulaşım
- Yol hiyerarşisi
- Yeni gelişme ve sanayi tesisleri öneri alanları

3.Aşamada; yukarıda belirtilen yeşil alan haritalarının oluşturulması ve değerlendirmelerinin yapılması sırasında kentsel yeşil alanların ArcGIS 9.0 yazılımı ile haritaları oluşturulmuş, veri girişi yapılarak kategorilere ayrılmıştır.

4.Aşamada;

- Yeşil alanların yeterliliği ve ihtiyaç duyulan yeşil alanlar ile konumlarının belirlenmesi amacıyla öncelikli olarak yeşil alanlar sınıflandırılmış,
- Sonrasında da bu sınıflandırma doğrultusunda “buffer zone” tekniği uygulanmıştır. Buffer zone tekniği, yeşil alanlara ilişkin nüfus ve ulaşım yarıçapları standartlarına dayanılarak her bir yeşil alan çevresinde oluşturulan etki yarıçaplarının belirlenmesi ve kentte dağılımının gözlenmesi ile bilgi edinilen bir tekniktir. Buna göre etki yarıçapları, buffer zone, içinde kalan alanlar hitap ettiği ve kullanılabilir olduğu alanı gösterirken, bu alanlar dışındaki yerler yeşil alanlara ihtiyaç duyulan yerleri göstermektedir.

5.Aşamada;

- Yeni yerleşim alanları için önerilerin verilmesi ve sanayi tesisleri için kent dışında uygun olabilecek alanların belirlenmesi için ise Ordu kenti arazi kullanım sınıflarına ilişkin veriler değerlendirilmiş, mevcut duruma ait harita oluşturulmuş ve bu haritadan yola çıkılarak kentin gelişim yönüne öneri olabilecek eğim, toprak yapısı, arazi sınıfı ve kente yakınlık anlamında uygun alanlar tespit edilerek haritası oluşturulmuştur.
- Yine aynı şekilde sanayi tesisleri için uygun eğimde, kullanım dışı arazi sınıfı ve tarım dışı toprak yapısındaki alanlar mücavir alan dışındaki yerler için belirlenmiş ve bu alanlara ilişkin verilerin ortak bulunduğu yerler uygun yerleşim olarak tespit edilerek haritası oluşturulmuştur.

6.Aşamada; fraktal analiz yöntemi uygulanmıştır.

- Bu yöntem ile yapılan çalışmada 26 mahalle, mahalle bütünü ve yeşil alanları açısından, kent ise kent bütünü, kent yeşil alanları, kent yol sistemi açılarından analiz edilmiştir.

Fraktal analiz yöntemi, uzaydaki tek, iki ve üç boyutlu nesneleri 1,2,3 gibi tam sayılar yerine kesirli sayılarla ifade eden bir analiz yöntemidir. Kare sayma esasına dayanır. Kullanılan program ile görüntü siyah beyaz veriler şeklinde işlenir. Görüntü, program aracılığıyla siyah obje tarafından tamamen kapsanan siyah kareler (DB), siyah objeyle çakışan fakat tamamen siyah objeyle tamamen kaplı olamayan siyah-beyaz kareler (DBW) ve siyah objeyle çakışmayan beyaz objeler (DW) şeklinde sınıflandırılmaktadır. Temel görüntü, siyah-beyaz şeklindeki vektörel görüntü halinde analize hazırlanır. Analiz sonucunda fraktal yapının dağılımını gösteren grafik ile fraktal değer elde edilir. Bu değer büyüdükçe şeklin kompleksleştiği, estetik değerinin ve organik yapısının arttığı ve nesnenin uzaydaki oranının büyüdüğü, kentsel analizler için farklı perspektifler, mekan zenginliği ve görsel kalitenin arttığı anlaşırken, değer küçüldükçe bunun tam tersi anlaşılır. Kentsel çalışmalarda kentsel unsurların dağılımı, kentlerin ve unsurlarının

karşılaştırması, yoğunluk, kentin kompleksitesi ve estetik potansiyeli gibi değerlendirmeler yapılabilmektedir.

- Çalışmada mahalle bazında mahalle geneline ait ve mahalle yeşil alanlarına ait fraktal değerlerin analizi yapılmıştır.

Bu değerlerden elde edilen sonuçlara göre mahalle gelişimi, yapılaşmanın geleneksel kent yapısına uygunluğu, yeşil alanların yoğunluğu, yoğunluğun dağılımı ve miktarı gibi veriler elde edilebilmektedir. Ayrıca bunlardan hareketle kentsel sirkülasyona ilişkin sonuçlarda elde edilebilmektedir. Zira değerlerin yükselmesi sirkülasyonun karmaşıktığı ve sirkülasyon hızının düştüğü ve trafik güvenliğinin arttığı, buna bağlı olarak da çocuk oyun alanları için uygun yerlerin buraları olduğu sonucuna varılabilmektedir. Değer düştükçe ise kompleks yapı azaldığı için sirkülasyon basitleşecek ve basit sirkülasyon içerisinde trafik hızı da artacaktır. Bu nedenle de buraların çocuk oyun alanı gibi yüksek güvenlik gerektiren fonksiyonlar için uygun yerler olmadığı sonucu çıkmaktadır.

- Son bölümde kentin geneline uygulanan fraktal analiz değerleri ise benzer değerlendirmeler ile kentin geneline ait karakter tahlillerini ortaya koymaktadır.

4.ARAŞTIRMA ve BULGULAR

4.1. Ordu Kenti Mevcut Alan Kullanımları

4.1.1. Alan sörveyi

Kentte batıdan doğuya doğru dört farklı akarsu geçmektedir. Bunlar yine batıdan doğuya doğru sırasıyla Melet Irmağı (Şekil 4.1), Cıvil Irmağı (Şekil 4.2), Bülbül Deresi (Şekil 4.3) ve Turna Deresidir. Kentte hakim rüzgar yönü batı-doğu yönündedir. İkinci derecede hakim rüzgar yönü ise kuzeybatı-güneydoğu yönündedir. Kent kuzeyden denizle sınırlanmakta olup, kıyı uzunluğu 20.033m'dir. Doğu, batı ve güneyden ise ormanlık alanlarla kaplı tepelerce çevrelenmiştir. Bu nedenle kentin hem güney, doğu ve batı yönlerinde orman manzarası, hem de kuzey yönünde deniz manzarası mevcuttur. Kent genelinde yükseklik farkı fazla olmayıp, kentin büyük kısmı nispeten düz bir alana yerleşmiştir.

Şekil 4.1. Melet Irmağı'ndan görünüm

Şekil 4.2. Civil Deresi'nden görünüm

Şekil 4.3. Bülbül Deresi'nden görünüm

Kentin odak noktaları ve cazibe merkezlerinden en önemlisi kentin batısında ve kenti yukarıdan panoramik olarak izleyen, tepenin üzerine kurulu Boztepe'dir (Şekil 4.4). Bunun dışında devlet kurumlarının yoğunlaştığı ve kentin merkezi konumundaki Taşbaşı, Düz, Şarkıye ve Bahçelievler mahallelerini içine alan bölge ve özellikle suya dayalı rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştiği Cumhuriyet ve Turnasuyu mahalleleri kapsamındaki plaj kesimi kentin öncelikli odak ve çekim merkezleridir. Kentleşme çalışmalarına özellikle önem arz eden, rekreasyonel faaliyetlere merkez olabilecek nitelikte, kentin prestijine, gelişimine ve kimliğine katkı sağlayacak önemli kaynak değerleri kent içinden geçen akarsulardır. Bu akarsuların ıslahı ve sonrasında

Çevrelerinde ve içlerinde gerçekleştirilecek çalışmalar ile kent merkezli ve herkesin ulaşabileceği gezi, dinlenme ve eğlence imkanlarını sağlayan aktif ve pasif rekreasyon faaliyetlerine olanak verecektir (şekil 4.5).

şekil 4.4. Ordu kentinin genel görünümü

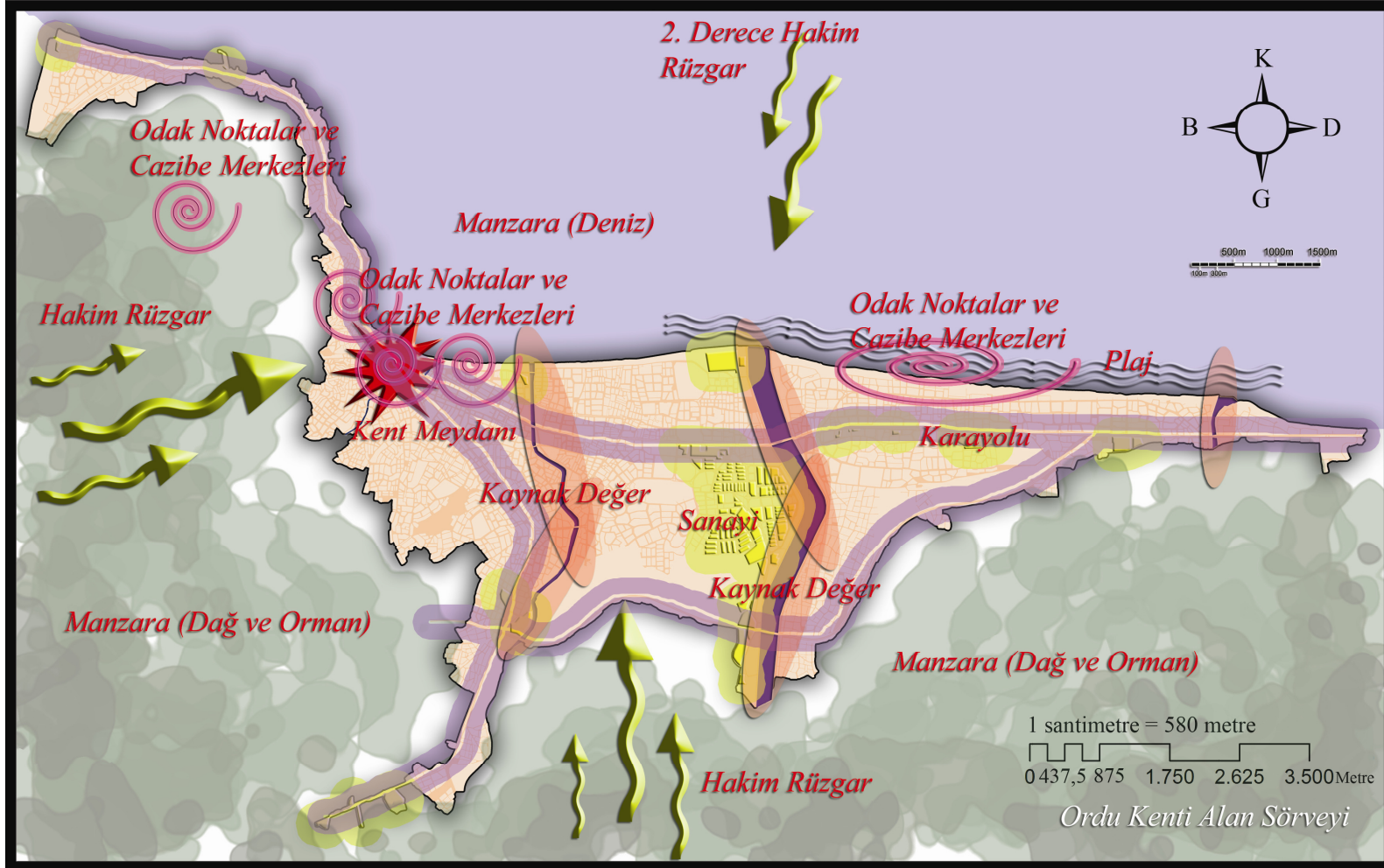

şekil 4.5a. Kentteki kıyı şeridinden görünüm **b.** Kentteki plajdan görünüm

Kentin önemli olumsuz özellikleri ise özellikle Karapınar mahallesinde, ancak bunun dışında da küçüklü büyüklü olarak kentin farkı yerlerinde bulunan ve tamamen kent içerisinde kalmış olan sanayi tesisleridir (şekil 4.6). Kentin değerli bir bölgesinde önemli ve büyük miktarlarda alanlar kaplamaktadır. Bir başka olumsuz özellik ise kentin içinden geçen ve halen transit taşımacılık ve ulaşım için de kullanılan bulvardır. Kentin mevcut durumuna ait verileri ve planlama çalışmalarını etkileyecek olan olumlu ve olumsuz şartları ortaya koyan kent sörveyi aşağıda haritalandırılmıştır (şekil 4.7).

Şekil 4.6. Kıyıdaki sanayi tesisinden görünüm

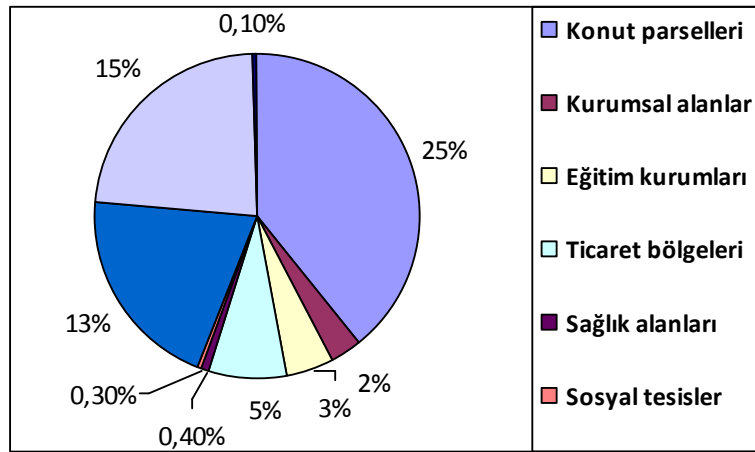
Şekil 4.7. Kente ilişkin sörvey haritası

4.3.2. Alan Kullanımlarının değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında alan kullanımları belirlenerek kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Alan kullanımları CBS ile hazırlanan haritalardan elde edilmiştir. Bu alan kullanımlarının toplam alanları, kentin geneline oranları gibi değerler başlangıç verilerini vermektedir. Bu verilere göre kentte en büyük alanı kaplayan alan kullanımı konut parselleridir, bunu ise yollar takip etmektedir (Çizelge 4.1, Şekil 4.8).

Çizelge 4. 1. Ordu kenti mevcut alan kullanımlarının alansal dağılımı

Kategori	Toplam Alan (m ²)
Konut parselleri	7.284.161
Kurumsal alanlar	654.269
Eğitim kurumları	803.046
Ticaret bölgeleri	1.452.288
Sağlık alanları	111.905
Sosyal tesisler	91.090
Yeşil alanlar	3.867.001
Yollar	4.368.169
Tarihi yapı parselleri	25.017

Şekil 4.8. Kentteki mevcut alan kullanımlarının % olarak oransal dağılımı

Kent geneli göz önüne alınarak yapılan değerlendirme sonucunda %25’lik oran ile konut alanlarının kentte en geniş alanı kapladıkları ortaya çıkmıştır. Kent genelinin %15’lik kısmını kentteki bütün sokak, cadde, bulvar ve otoyolu kapsayan yol sistemi oluşturmuş, %13’lük kısmını da yeşil alanlar teşkil etmiştir. Kentte en düşük oranlarda yer alan fonksiyonlar ise %0,30 ve %0,40 ile çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesisler ile hastane ve sağlık ocaklarını kapsayan sağlık tesisleri olmuştur.

Kentte, mücavir alan sınırları içerisinde nüfusları 482 ile 16.947 kişi, alanları ise 8,9ha ile 399,3ha arasında değişim gösteren 26 adet mahalle bulunmaktadır. bu mahalleler, nüfusları ve kapladıkları alanlardaki değişimlerin yanı sıra bulundurdıkları alan kullanımlarıyla da farklılıklar göstermektedir. Bazı mahalleler konut yerleşimi açısından yoğunluk gösterirken, bazı mahalleler ticari alan kullanımlarıyla, bazıları kurumsal, bazıları da tarihi alan kullanımlarıyla ön plana çıkmaktadırlar. Takip eden sayfalarda bu mahallelerin her birine ait alan kullanımlarını % olarak ifade eden grafikler ile mahallelerin haritaları ve bilgileri yer almaktadır. Bazı grafiklerde görülen %0 oranı o alan kullanımının olmadığı anlamına gelmeyip %’lik dilime alınmadığı ve son derece küçük alanlara sahip olduğu anlamına gelmektedir. Mahallelerde bulunmayan alan kullanımları zaten grafikler ve haritalarda gösterilmemiştir.

Ayrıca mahallelerin her birine ait fraktal-slope analiz değerleri ve grafikleri de takip eden sayfalarda verilmiştir. Grafikler fraktal değerinin bulunmasına ilişkin frekansın dağılımını göstermektedir. Bu grafiklerden seçilerek değerlendirmeye alınmış olan değer, siyah kareler (B) ve siyah-beyaz kareler (BW)’in toplamına ait değerdir. Bu nedenle analiz kısmında “B+BW”, virgülden sonraki hassasiyet derecesini gösteren kısımda “0,001”, korelasyon da ise kaynaklarca standart bir değer alınması uygun görülen “0,9” ayarlamaları yapılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Her mahallenin hem bütününe ilişkin, hem de yeşil alanlarına ilişkin grafikler ve değerleri tespit edilmiştir. Kaya (2003)’ün yaptığı çalışmaya göre geleneksel Türk kentleri için fraktal değerinin 1,7 değeri civarında bulunmuş olması özellikle kent bütününe değerlendirilmesinde önemlidir. Bu nedenle çalışmada 1,7 değeri geleneksel Türk kentleri ve unsurları için ortalama bir değer olarak alınmıştır.

4.3.2.a. Mahallelere ilişkin değerlendirmeler

Kumbaşı Mahallesi

Kumbaşı mahallesi kentin en batı ucunda yer almakta olup nispeten düşük nüfuslu bir yerleşimdir. İçerisinden geçen bulvar ile komşu kentlere bağlantı sağlayan mahalle aynı zamanda Samsun'dan kente giriş noktası özelliğindedir. Mahallede %38 ile konut alanları en geniş yayılımı sağlamakta olup, bunu oldukça yüksek bir oran olan %30 ile yeşil alanlar, %27 ile de yollar takip etmektedir. Ticaret ve sanayi, eğitim, sağlık, sosyal tesis ve kamu kurumlarına ait alan kullanımları ise oldukça azdır. Kumbaşı mahallesi kent girişi olması nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Bu haliyle Kumbaşı yüksek yüzdesi nedeniyle konut yerleşimi ve kent girişi olması nedeniyle de prestij bölgesi olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.9, 4.10). Fraktal değerler açısından bakıldığında ise mahalle genelinden elde edilen 1,596 ile yeşil alanlardan elde edilen 1,501 değerlerinin ortalamasının nispeten altında olduğu, bunun da mahallenin nispeten basit ve sistemli bir yerleşim oluşturduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca yeşil alan ile mahalle geneli değerinin bir birine benzerliği yeşil alanların mahalle geneline uyumlu bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca diğer mahallelere nispeten yeşil alanın da ortalamasının altında bir miktarda yer aldığı yani, yeşil alanların nispeten yoğunluk olarak düşük seyrettiği sonucuna varılmaktadır (Şekil 4.11) (Çizelge 4.2).

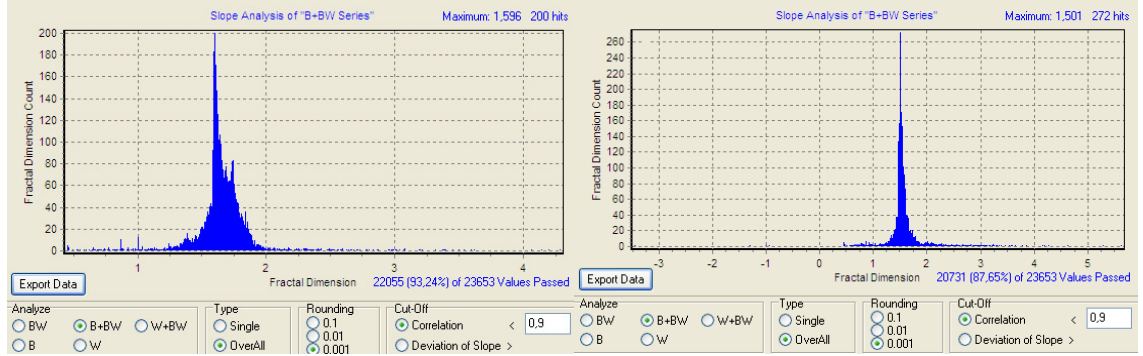
Çizelge 4. 2. Kumbaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer		x	
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk		x	
Yeşil alan yoğunluğu		x	
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı			x
Homojen dağılım	x		
Hareketlilik		x	
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.11. Kumbaşı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,596**
(Ortalama)

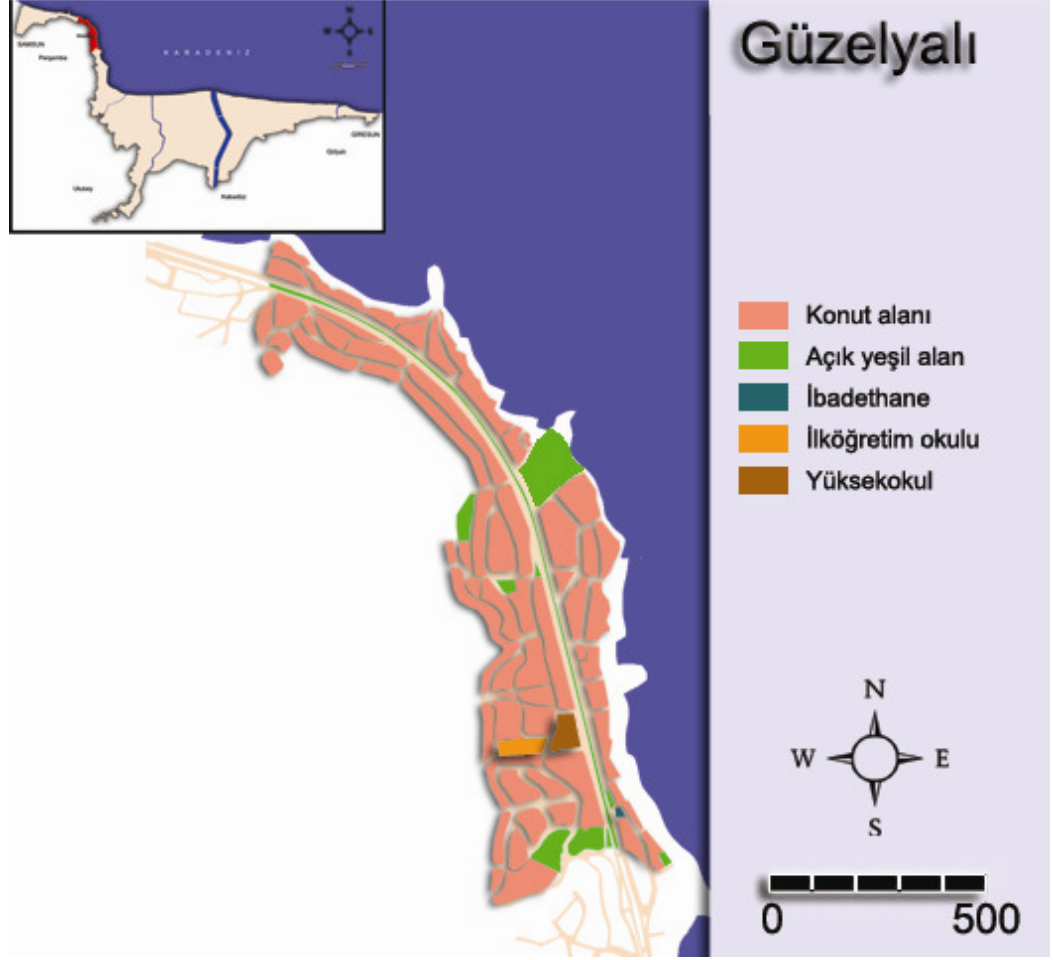
Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,501**
(Çok yüksek – oldukça yeterli)

Güzelyalı Mahallesi

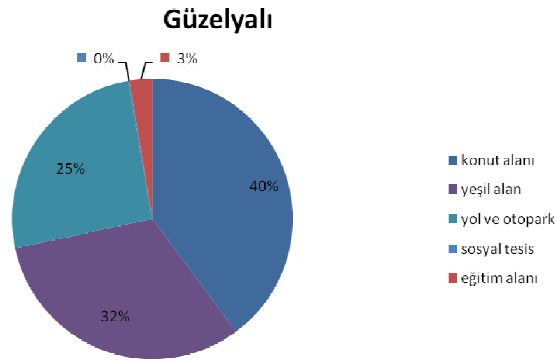
Güzelyalı, bütün kentin nüfus açısından %1,6'sını, kapladığı alan açısından da %1,9'unu teşkil eden bir mahalledir. İçerisinden geçen bulvar mahalleye hareketlilik sağlamaktadır. Mahalle en yüksek oranda %40 ile konut alanlarını, % 32 ile yeşil alanları, %25 ile de yolları içermektedir. Mahallede yer alan sosyal tesis ve eğitim alanları ise düşük oranlarda kalmıştır. Denize kıyısı vardır. Bu özellikleriyle Güzelyalı bir konut yerleşimi olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.12, 4.13). Fraktal değerler göz önüne alındığında, mahalle geneli değeri olan 1,618'in ortalama değerler civarında olduğu görülüp, mahallenin karakteristik bir kent düzeni içinde oluşum gösterdiği belirlenmiştir. Ancak, yeşil alanlara ilişkin 1,166 olan değer oldukça düşük olması mahalle bazındaki yeşil alanların oldukça az olduğu ve dağılımın organik veya homejen olmadığını ortaya koymaktadır (Şekil 4.14) (Çizelge 4.3).

Çizelge 4. 3. Güzelyalı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer		x	
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı		x	
Homojen dağılım			x
Hareketlilik		x	
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı			x
Odak merkezi			x
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.12. Güzelyalı Mahallesi'ne ait harita

Mahalle alanı; 559.537m²

% ; 1,9

Nüfus ; 2.190 kişi

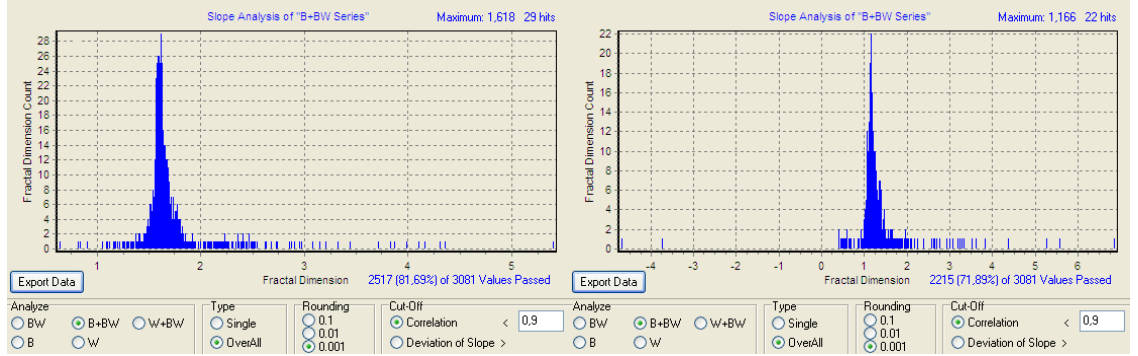
% ; 1,6

Şekil 4.13. Güzelyalı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.14. Güzelyalı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,618**
(Ortalama)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,166**
(Ortalama)

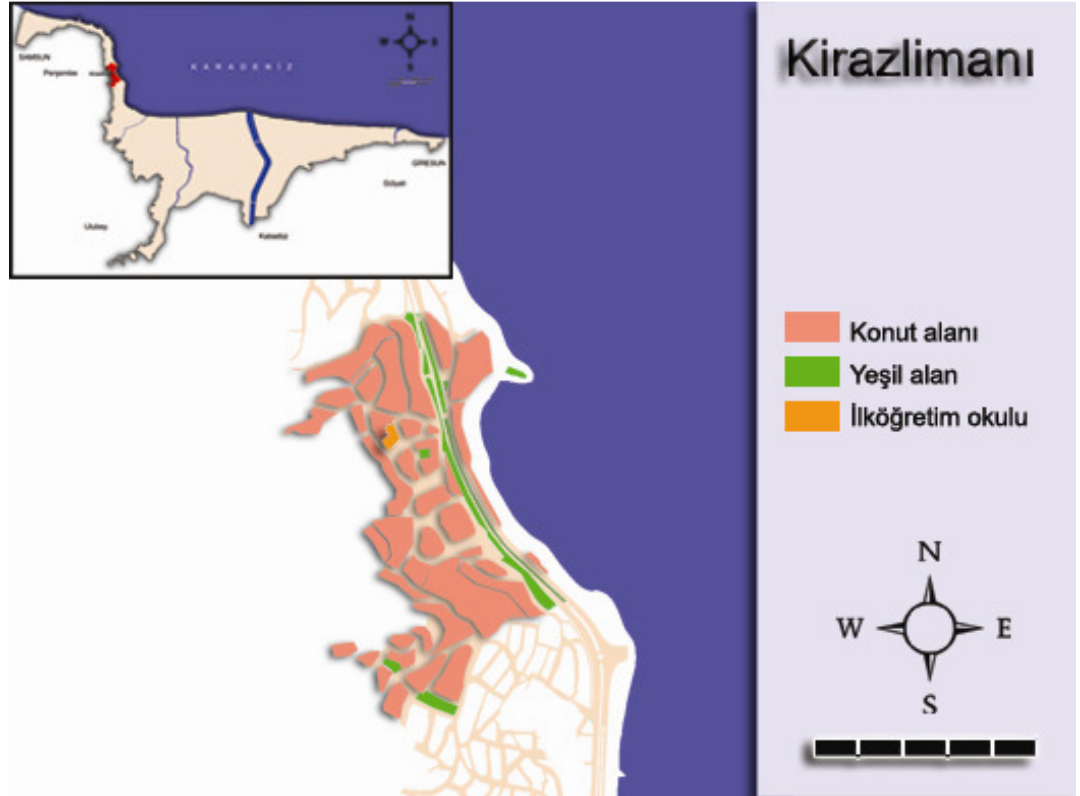
Kirazlımanı Mahallesi

Kirazlımanı, mahalle alanı ve nüfus bazında kentin %1'lik kısmını oluşturan oldukça küçük bir mahalledir. Mahallenin %38'ini konut alanları, yine %38'ini yeşil alanlar ve %23'ünü de yollar oluşturmaktadır. Mahallede var olan eğitim alanları ise %1 de kalmıştır. Mahallenin içinden bulvar geçmektedir. Denize kıyısı bulunmaktadır. Mahalle bu haliyle bir konut yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.15, 4.16). Mahalle genelinden elde edilen 1,60 fraktal değeri ortalamaya yakın bir değer olup nispeten organik bir gelişimi göstermektedir. Buna karşın 1,085 fraktal değeri ile yeşil alanlar çok kısıtlı, düşük yoğunluklu ve mahalle yapısıyla örtüşmeyen bir gelişimi vurgulamaktadır (Şekil 4.17) (Çizelge 4.4).

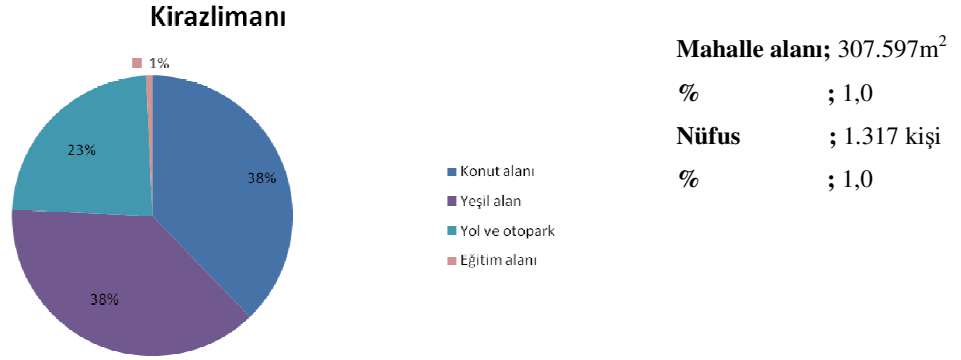
Çizelge 4. 4. Kirazlımanı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer			X
Tarihi değer			X
Turistik değer			X

Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu			X
Prestij yaratma potansiyeli	X		
Geleneksel yapı		X	
Homojen dağılım			X
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer		X	
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı			X
Odak merkezi			X
Manzara	X		
Kaynak değer	X		

Şekil 4.15. Kirazlımanı Mahallesi'ne ait harita

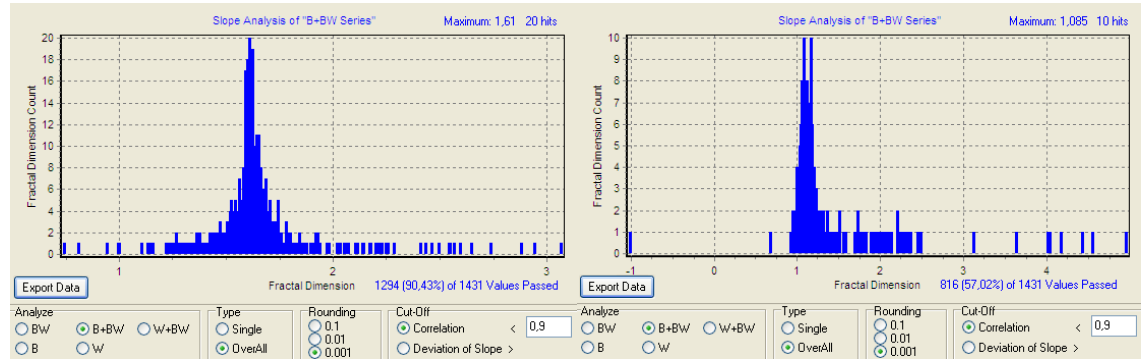

Şekil 4.16. Kirazlımanı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.17. Kirazlımanı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,61**
(Ortalama)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,085**
(Ortalama)

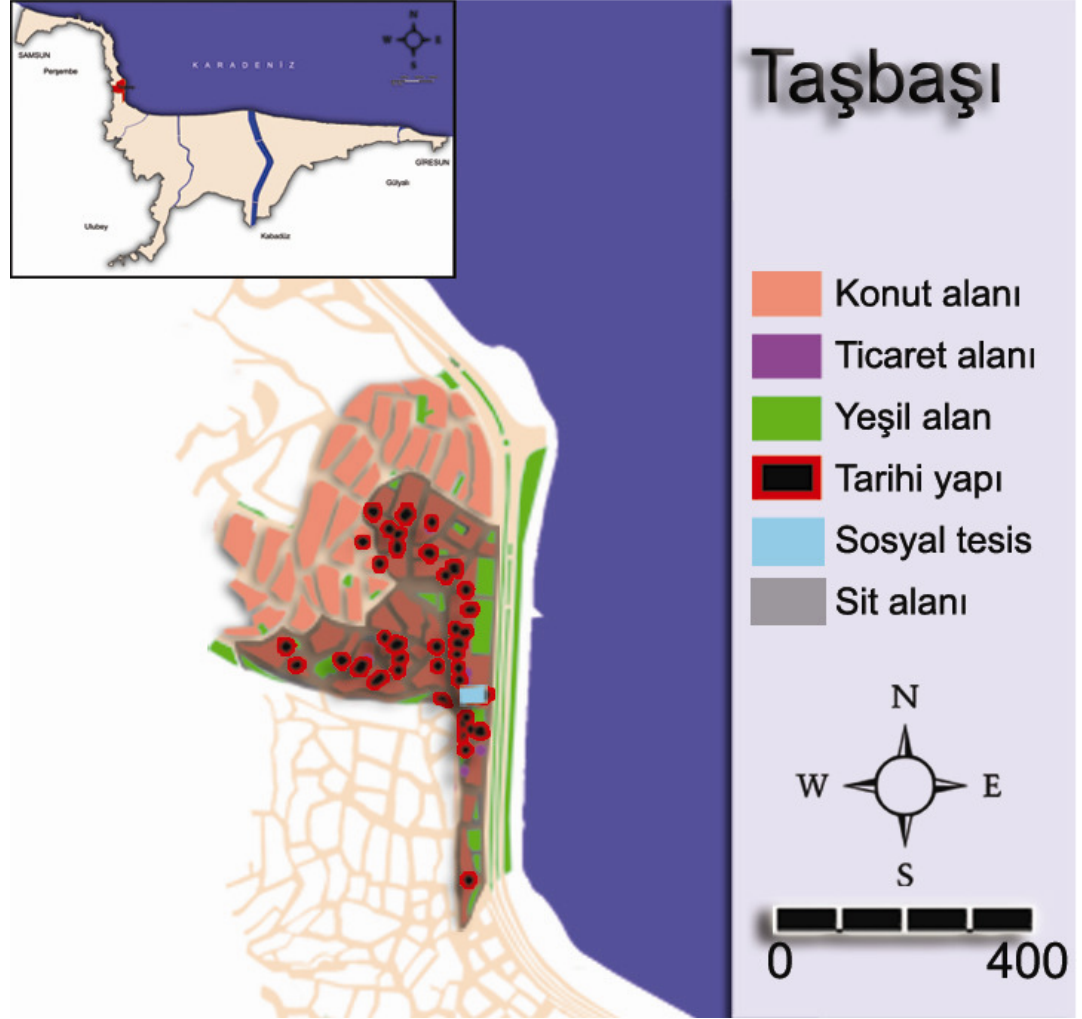
Taşbaşı Mahallesi

Taşbaşı, kentin alan bazında %0,8'ini nüfus bazında ise %1,8'ini oluşturmaktadır. Kenti %34 ile içinden geçen bulvarla birlikte yollar, %33 ile konutlar, %27 ile de yeşil alanlar teşkil etmektedir. Ayrıca mahalle tarihi sit alanının bir bölümünü de içinde barındırmakta olup bu alan %3 alanı oluşturmaktadır. Mahallede bulunan ticaret ve

sanayi alanları ile sosyal tesis alanları ise küçük yüzdelere yer almaktadırlar. Denizi kıyısı bulunan mahallelerdendir. Mahalle barındırdığı tarihi değerler nedeniyle tarihi ve turistik alan olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.18, 4.19). Mahallenin geneline ait fraktal değere bakıldığında 1,771’lik değer geleneksel kent yapısıyla örtüştüğü, nispeten yüksek estetik değer taşıdığı ortaya çıkmıştır. Tarihi kent yerleşiminin bu bölgede bulunması geleneksel oluşumun nedenidir. Ancak, yeşil alan için elde edilen 1,283 değeri yeşil alan kullanımı, dağılımı ve miktarının mahallenin geneliyle örtüşmediği ve yetersiz olup, fonksiyonelliğinin düşük olduğu sonucunu doğurmaktadır (Şekil 4.20) (Çizelge 4.5).

Çizelge 4. 5. Taşbaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer	x		
Turistik değer	x		
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım			x
Hareketlilik		x	
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi			x
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.18. Taşbaşı Mahallesi aitt harita

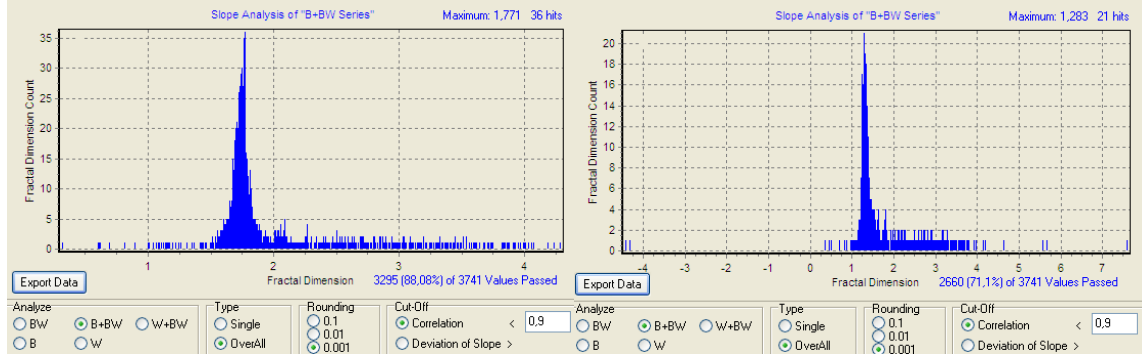

Şekil 4.19. Taşbaşı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.20. Taşbaşı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,771**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,283**

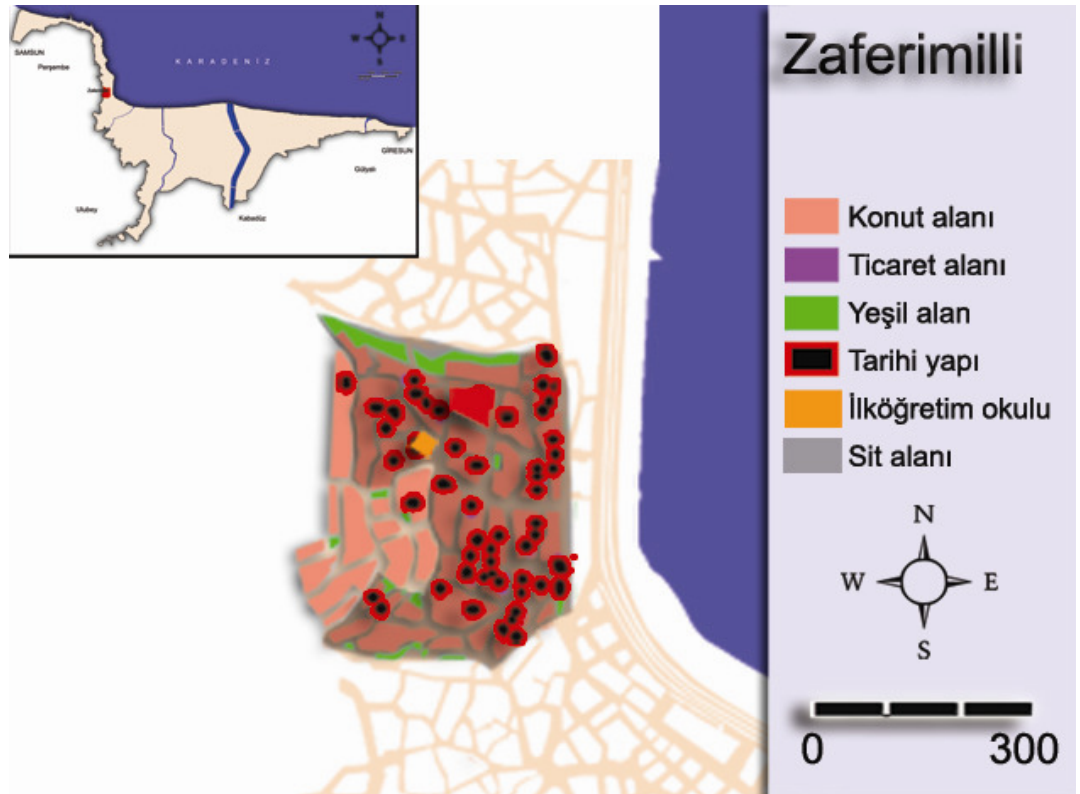
(Yüksek – yeterli)

Zaferimilli Mahallesi

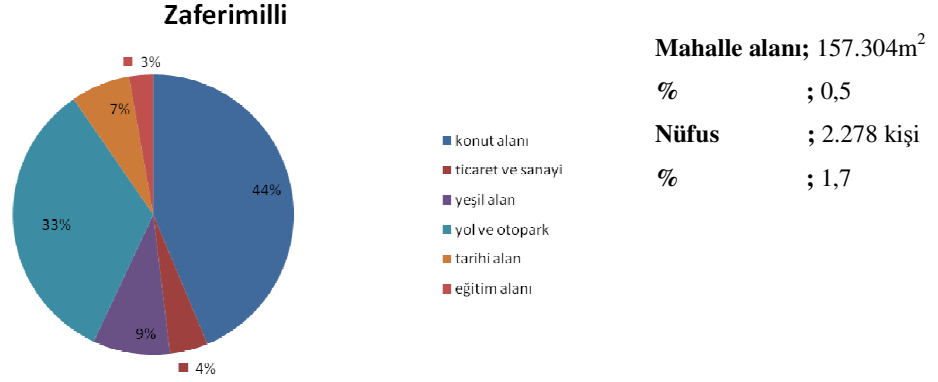
Zaferimilli, kentin alansal olarak %0,5'ini nüfus olarak da %1,7'sini oluşturmaktadır. Mahallenin %44'lük kısmını konutlar, %33'ünü yollar oluşturmaktadır. Ticaret ve sanayi alanları, yeşil alanlar ve eğitim alanları ise nispeten düşük %'lerde bulunmaktadır. Ayrıca tarihi sit alanının bir bölümünü de içermektedir. Bu alan %4'lük kısmı oluşturmaktadır. Bu nedenle mahalle tarihi ve turistik alan olarak sınıflandırılabilir (Şekil 4.21, 4.22). Zaferimilli mahallesinin fraktal değerlerine bakıldığında, mahalle geneli değerinin 1,797 ile geleneksel yerleşimin izlerini taşıdığını, dağılım ve alan kullanımlarının güçlü olduğunu ifade etmektedir. Tarihi kent yerleşiminin bu mahalle sınırları içerisinde yer alması bu değer yüksek çıkmasını tetikleyen unsurlardan birisidir. Ancak, yeşil alanlar için elde edilen düşük 0,903 değerinin mahallenin yeşil alanlar bakımından sorunlu olduğunu göstermektedir (Şekil 4.23) (Çizelge 4.6).

Çizelge 4. 6. Zaferimilli Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	X		
Tarihi değer	X		
Turistik değer	X		
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu			X
Prestij yaratma potansiyeli	X		
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım			X
Hareketlilik		X	
Fonksiyonel değer			X
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi			X
Manzara	X		
Kaynak değer		X	

Şekil 4.21. Zaferimilli Mahallesi'ne ait harita

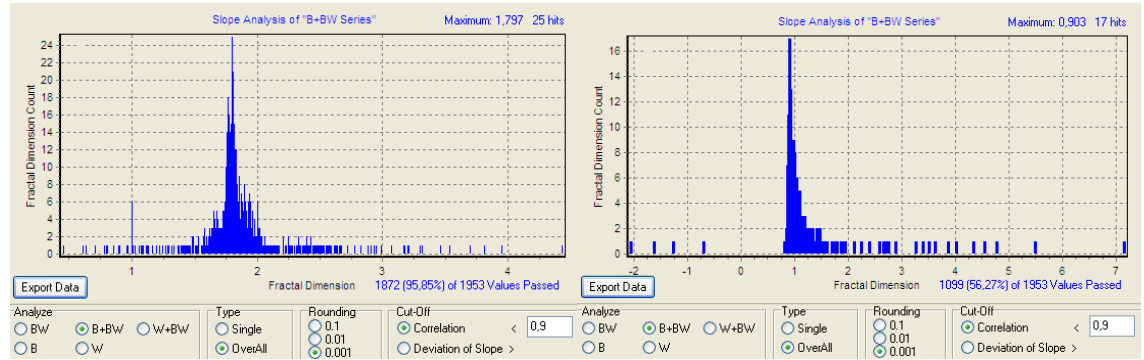

Şekil 4.22. Zaferimilli Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.23. Zaferimilli Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,797**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0,903**

(Çok düşük – oldukça yetersiz)

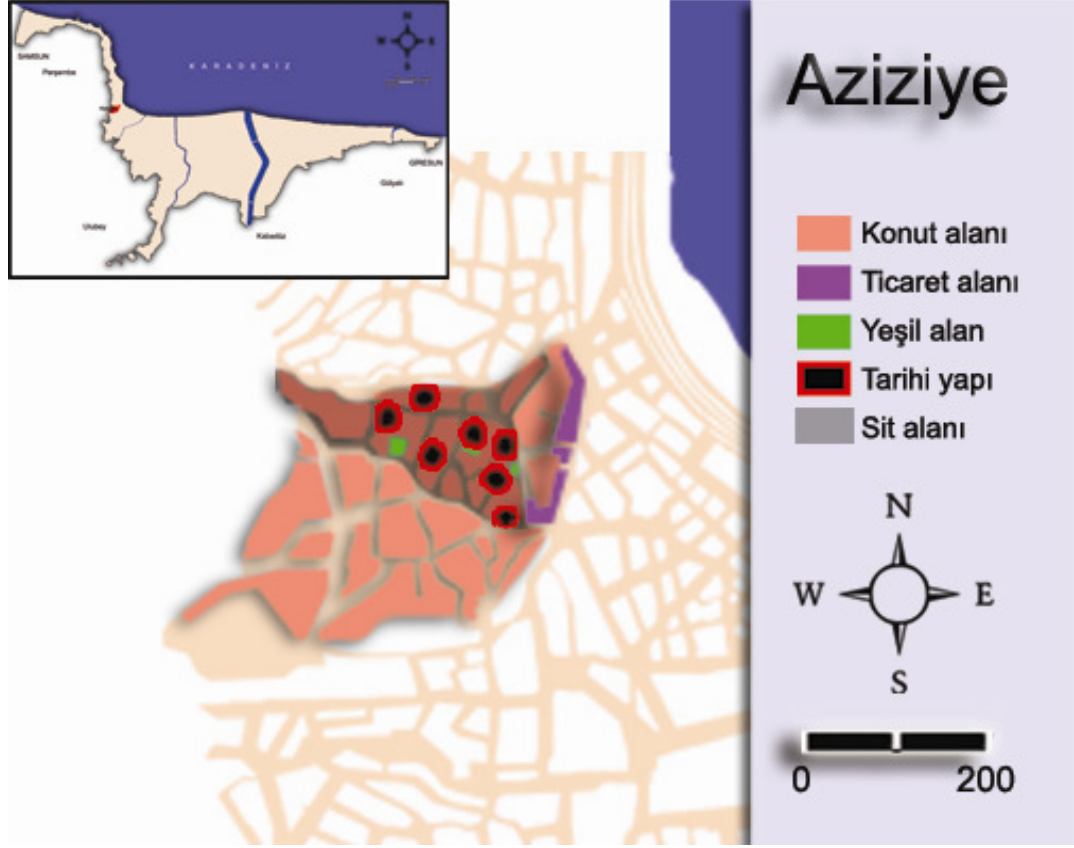
Aziziye Mahallesi

Aziziye, kentin alan bakımından %0,3, nüfus bakımından ise %1,4'lük kısmını oluşturmaktadır. Mahallede konut alanları %59 ve yollar %32'lük bir kısmı oluşturmaktadır. Ticaret ve sanayi alanları ile yeşil alanlar ise oldukça düşük bir oranda

kalmıştır. %2'lik bir kısımda tarihi alanları teşkil etmektedir. Barındırdığı bu tarihi değerler nedeniyle tarihi ve turistik bir yerleşim olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.24, 4.25). Aziziye mahallesi 1,619 fraktal değeri ile ortalamanın nispeten altında ancak kısmen geleneksel dokuya uygun bir yerleşim özelliği göstermektedir. Analiz sonucu değer elde edilemeyen yeşil alanların ise mahallede belirleyici ve etken olmaktan uzak olup, mahallenin yeşil alanlar bazında sorunlu olduğunu ortaya koymaktadır (Şekil 4.26) (Çizelge 4.7).

Çizelge 4. 7. Aziziye Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer	x		
Turistik değer	x		
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı		x	
Homojen dağılım			x
Hareketlilik			x
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon		x	
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi			x
Manzara	x		
Kaynak değer		x	

Şekil 4.24. Aziziye Mahallesi haritası

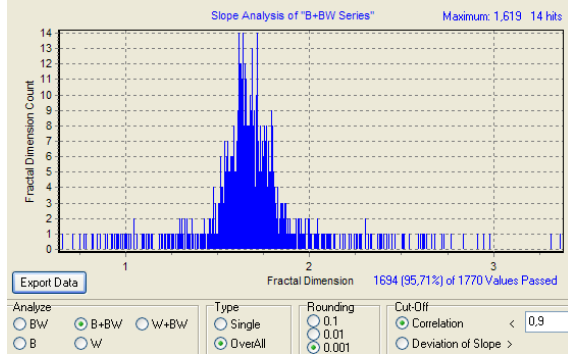

Şekil 4.25. Aziziye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

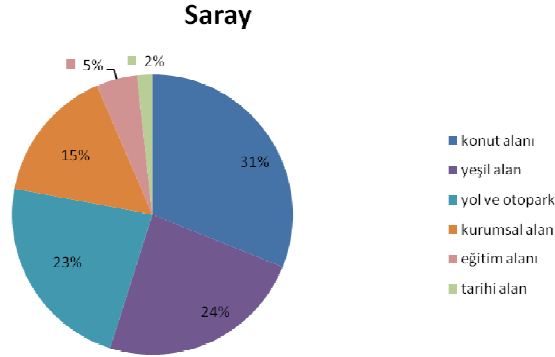
Şekil 4.26. Aziziye Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,619**
(Ortalama)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0**
(Çok düşük – oldukça yetersiz)

Saray Mahallesi

Saray küçük bir mahalle olup, kentin nüfus anlamında %1,4'ünü, yerleşim alanı olarak da %0,3'ünü oluşturmaktadır. Mahallede konut alanları %31, yeşil alanlar %24 ve yollar ise %23 yer kaplamaktadır. Kurumsal alanlar ise %15'lik bir orana sahiptir. Eğitim ve tarihi alanlar düşük yüzdelerle yer almaktadır. Tarihi mekanlar barındırıyor olmasına rağmen kurumsal yerleşimlerin yoğunluğu nedeniyle mahalle özellikle kurumsal bir yerleşim olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.27, 4.28). Fraktal analiz değerleri gözden geçirildiğinde ise, mahalle geneline ait 1,583 değerinin geleneksel kent karakterinden nispeten uzak bir mahalle yapısı ortaya koyduğu görülmektedir. Mahalle basit yapıya sahip olup, yeşil alanlar anlamında ise analiz sonucu değer hesaplanamamıştır. Bu da mahallenin yeşil alanlar anlamında sorunlu olduğunu ortaya koymaktadır (Şekil 4.29) (Çizelge 4.8).

Mahalle alanı; 89.394m²

% ; 0,3

Nüfus ; 1.893 kişi

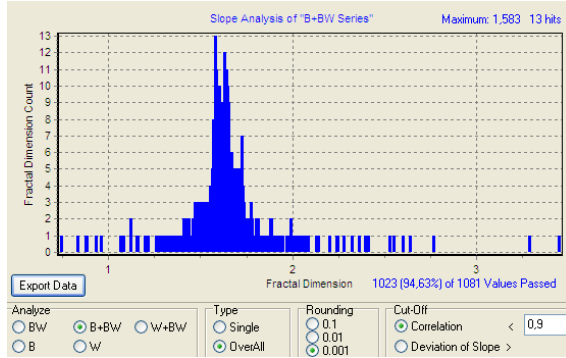
% ; 1,4

Şekil 4.28. Saray Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.29. Saray Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,583**
(Ortalama)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0**
(Çok düşük – oldukça yetersiz)

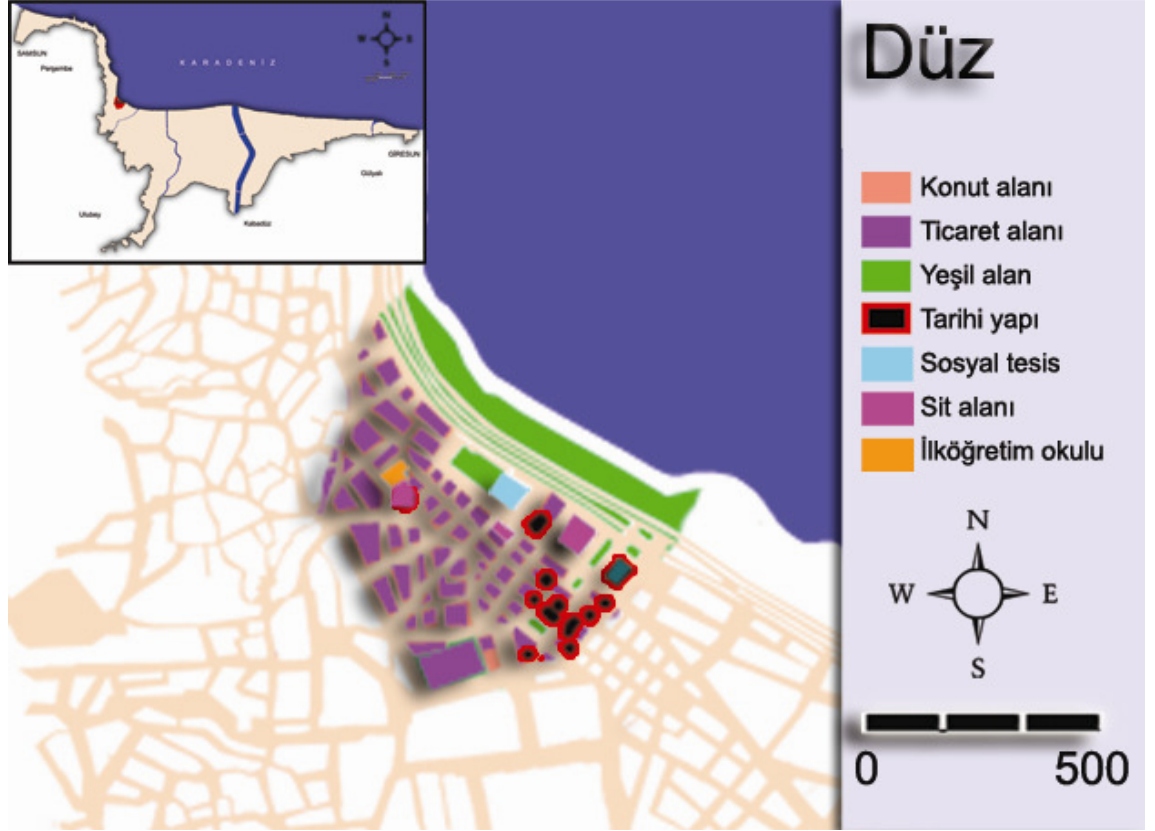
Düz Mahallesi

Düz mahalle yerleşim olarak kentin %0,5'ini, nüfus olarak da %2,1'ini teşkil etmektedir. Yerleşimin içinde bulvar geçmektedir. Yollar %39, ticari alanlar %26 ve yeşil alanlar %25 alan kaplamakta olup, konut, eğitim, kurumsal ve tarihi alanlar ile

sosyal tesisler düşük yüzdeli yoğunluklara sahiptir. Mahalle tarihi unsurlar barındırıyor olmasına karşılık yüksek yoğunluklu ticari ve kurum içeriği nedeniyle bir ticaret ve kurum yerleşimi olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.30, 4.31). Mahalleye ait fraktal değerler gözden geçirildiğinde ise mahalle geneline ait 1 değeri mahallenin oldukça basit, tek düze ve geleneksel kent yerleşiminden uzak bir yapı gösterdiğini ortaya koymaktadır. Mahalle bu anlamıyla estetikten uzak bir çizgi çizmektedir. Ancak mahallenin bu yapısı sistemin basitliğinden dolayı fonksiyonlar arası bağlantıların yani trafik sirkülasyonunda hızlı ve etkili olduğu anlamını taşımaktadır. Yeşil alanlar için elde edilmiş 1,384 değeri ise nispeten düşük estetik değerlere ve düşük yeterliliğe sahip yeşil alanların ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır. Miktarın ve yeşil alanların dağılımının yetersiz ve homojen olmadığı bu değerle orta koyulmuştur (Şekil 4.32) (Çizelge 4.9).

Çizelge 4. 9. Düz Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer		x	
Tarihi değer		x	
Turistik değer		x	
Yapısal yoğunluk		x	
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı			x
Homojen dağılım			x
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer	x		
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı			x
Odak merkezi	x		
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.30. Düz Mahallesi haritası

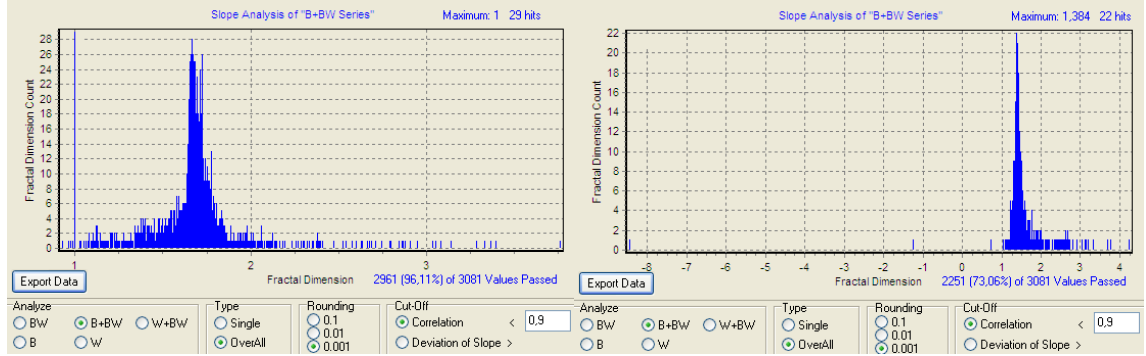

Şekil 4.31. Düz Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.32. Düz Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; 1
(Çok düşük)

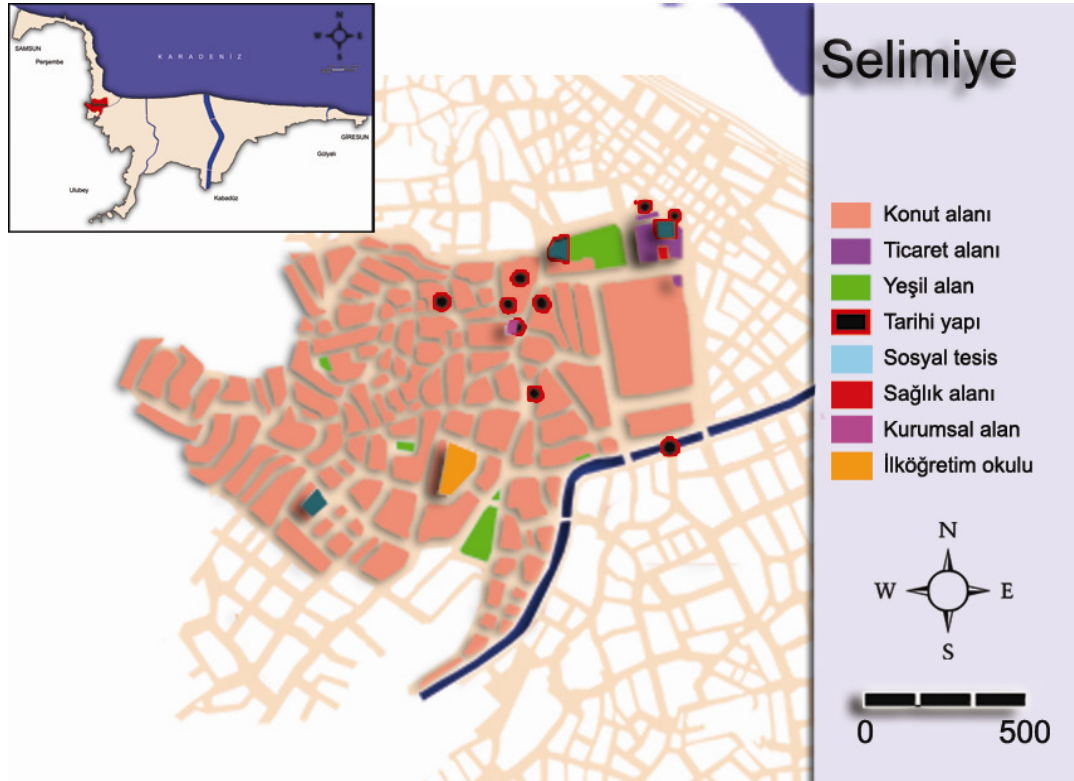
Mahalle yeşil alan fractal değeri; 1.384
(Yüksek – yeterli)

Selimiye Mahallesi

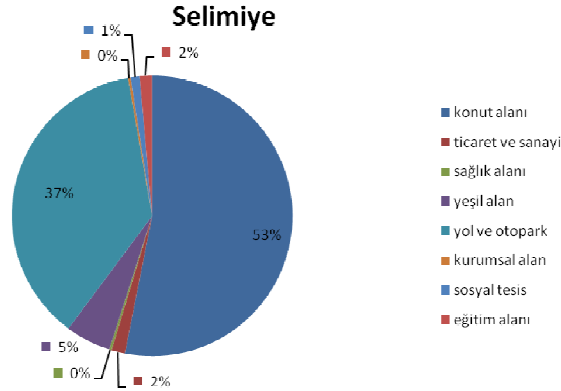
Selimiye, alan olarak %1,7, nüfus olarak da %7,2 oranlarıyla ortalama mahalleler arasında sayılabilecek bir yerleşimdir. Nüfusla doğru orantılı olarak konut alanları da artış göstererek %53'lik bir kısmı teşkil etmektedir. Yerleşimin %37'sini ise yollar oluşturmaktadır. Mahallede bulunan ticari, sağlık, kurumsal, eğitim alanları ve sosyal tesisler ise düşük oranlar göstermektedir. Mahalle düşük sayılabilecek %5'lik oranla yeşil alan içermektedir. Mahalle bu haliyle bir konut yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.33, 4.34). Mahallenin geneline ilişkin fraktal değerine bakıldığında 1,728 değerinin geleneksel kent dokusuna uygun bir gelişim görülmektedir. Estetik değerler ve kompleks yapının arttığı görülmektedir. Ancak yeşil alanlara ilişkin değerinin hesaplanamaması mahalle bazında yeşil alanların az ve dağılımının homojen ve uygun olmadığı anlamını taşımaktadır (Şekil 4.35) (Çizelge 4.10).

Çizelge 4. 10. Selimiye Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	X		
Tarihi değer			X
Turistik değer			X
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu			X
Prestij yaratma potansiyeli		X	
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım		X	
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer			X
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi			X
Manzara	X		
Kaynak değer	X		

Şekil 4.33. Selimiye Mahallesi haritası

Mahalle alanı; 516.066m²

% ; 1,7

Nüfus ; 9.701 kişi

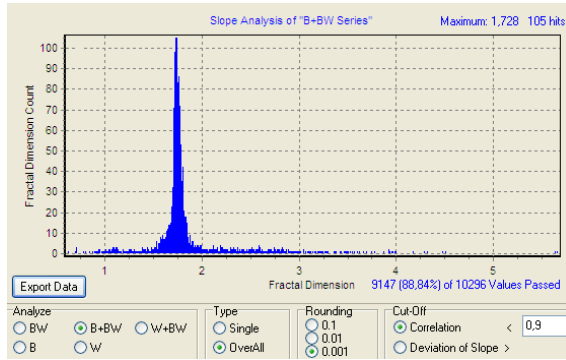
% ; 7,2

Şekil 4.34. Selimiye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.35. Selimiye Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,728**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0**

(Çok düşük – oldukça yetersiz)

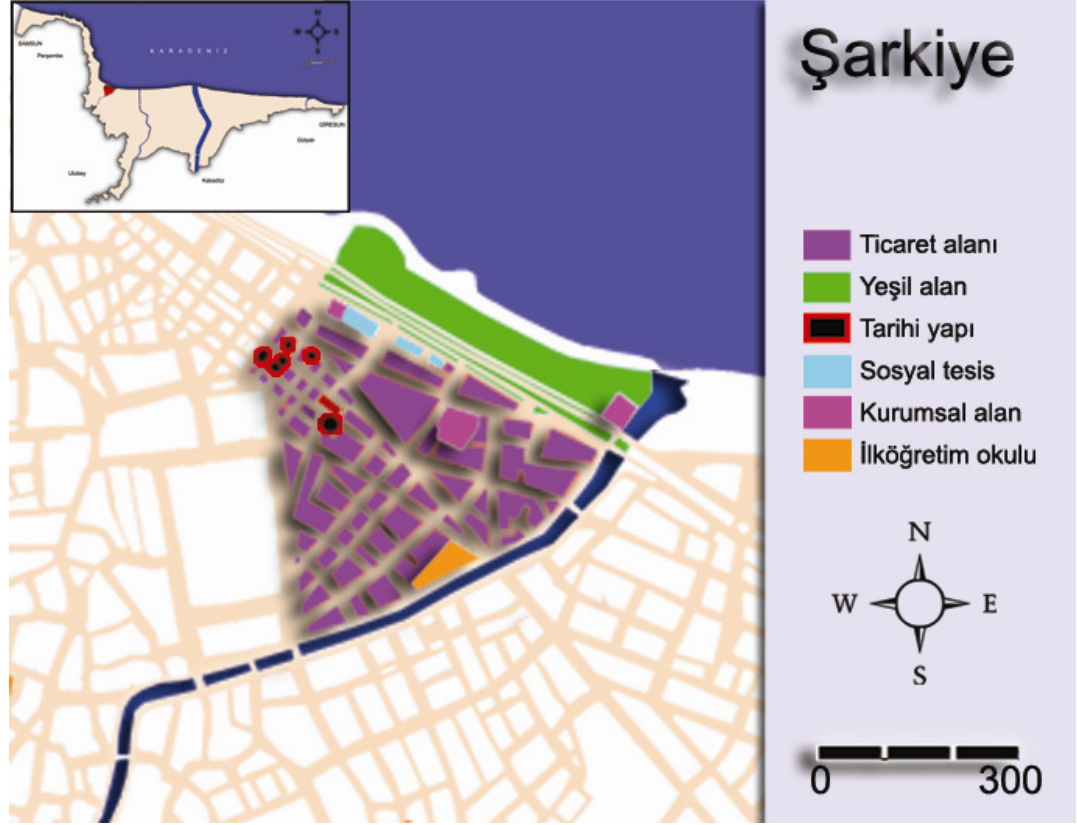
Şarkıye Mahallesi

Şarkıye, kentin yerleşim bazında %0,8, nüfus bazında da %6'lık bir bölümünü teşkil etmektedir. Bulvar ve sokaklarla birlikte mahallenin %44'ünü yollar, %32'sini ticaret ve sanayi tesisleri ve %16'sını da yeşil alanlar oluşturmaktadır. Mahallede yer alan kurumsal ve eğitim alanları ile sosyal tesislerin oranı ise %1 ile %5 arasında değişim

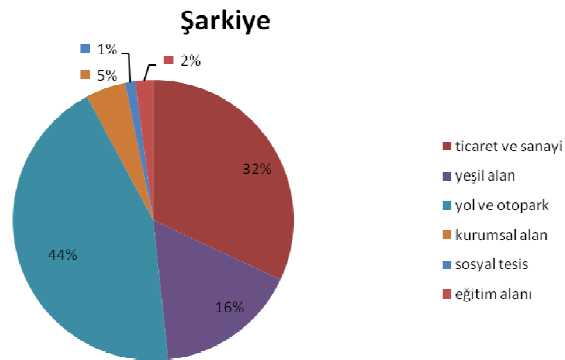
göstermektedir. Mahalle bu durumu ile ticaret ve kurum alanı olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.36, 4.37). Mahallenin fraktal analiz sonuçları değerlendirilecek olursa, mahalle geneline ait 1,691 değeri mahallenin geleneksel gelişim özellikleri taşıdığını göstermektedir. Değerin çok yüksek olmaması mahallenin çok kompleks olmadığı ve sirkülasyonun nispeten rahat olduğu anlamını taşımakta olup, yeşil alan için elde edilen 1,477 değeri yeşil alanların miktarca nispeten yeterli olduğu, ancak mahalle geneline dağılımının yetersiz kaldığını göstermektedir (Şekil 4.38) (Çizelge 4.11).

Çizelge 4. 11. Şarkıye Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer		x	
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu		x	
Prestij yaratma potansiyeli		x	
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım	x		
Hareketlilik		x	
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi	x		
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.36. Şarkıye Mahallesi haritası

Mahalle alanı; 224.117m²

% ; 0,8

Nüfus ; 8.022 kişi

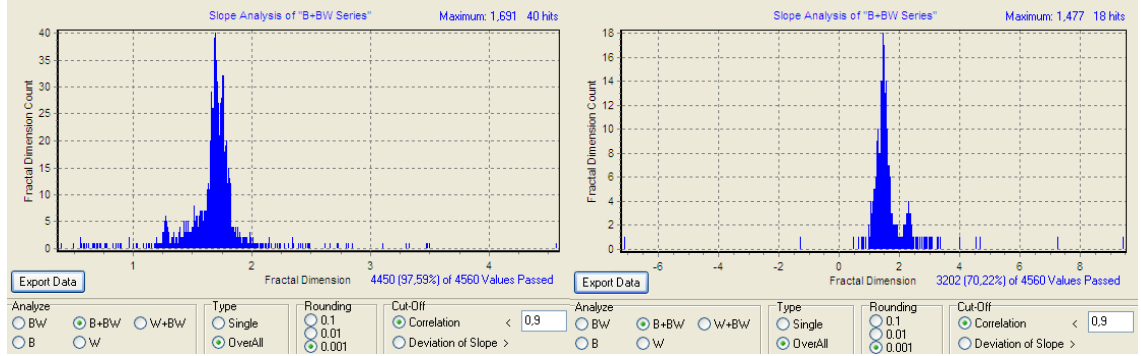
% ; 6,0

Şekil 4.37. Şarkıye Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.38. Şarkıye Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,691**
(Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,477**
(Çok yüksek – oldukça yeterli)

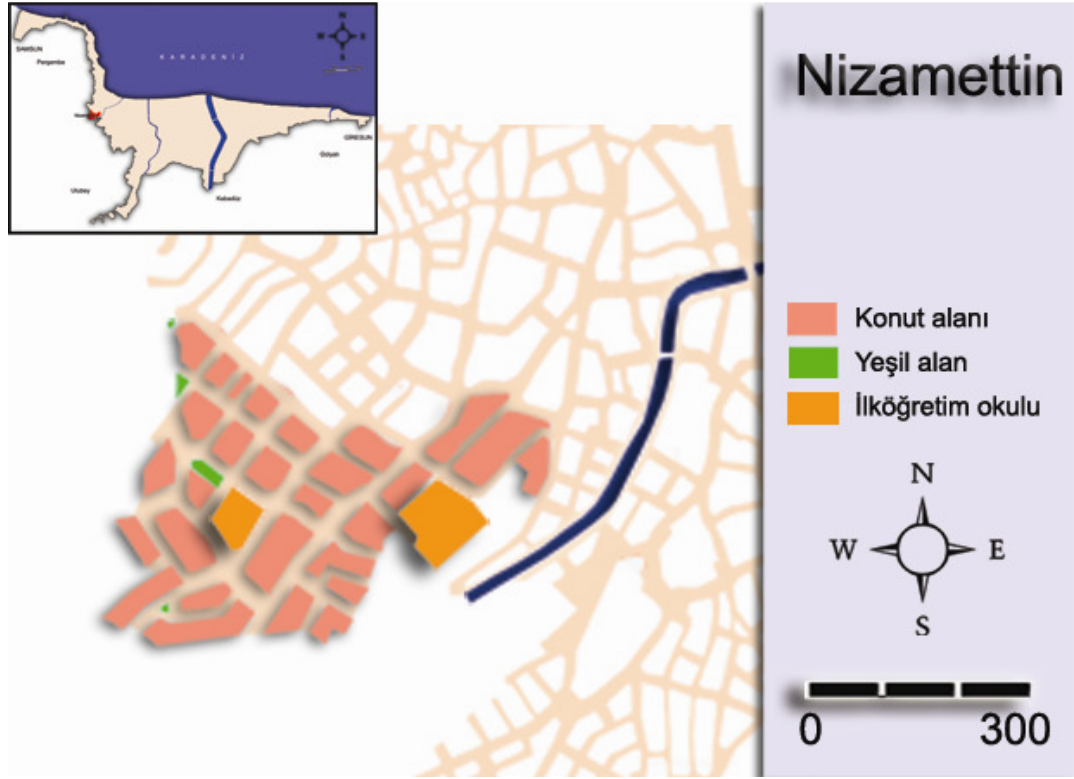
Nizamettin Mahallesi

Nizamettin, kentin %0,6'lık alanına ve %2'lik nüfusuna sahip küçük bir yerleşimdir. Mahallenin %52 ile büyük bir kısmını konutlar, %27'sini yollar, %11'ini eğitim alanları ve %10'unu da yeşil alanlar oluşturmaktadır. Mahalle bir konut yerleşimi olarak sınıflandırılabilir (Şekil 4.39, 4.40). Mahalleye ilişkin 1,696 değeri mahallenin geleneksel bir yerleşim şekli oluşturduğunu göstermekte olup, fraktal değeri tespit edilemeyen yeşil alanların fazlasıyla yetersiz olduğunu kanıtlamaktadır (Şekil 4.41) (Çizelge 4.12).

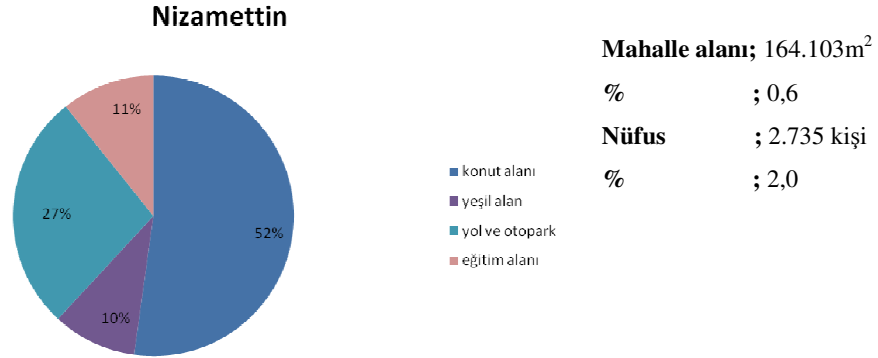
Çizelge 4. 12. Nizamettin Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli		x	
Geleneksel yapı	x		

Homojen dağılım			X
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer			X
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı		X	
Odak merkezi			X
Manzara			X
Kaynak değer			X

Şekil 4.39. Nizamettin Mahallesi haritası

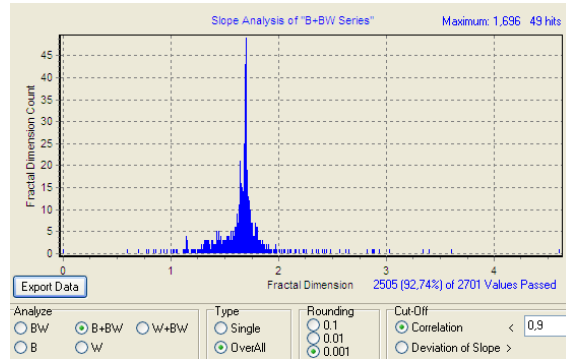

Şekil 4.40. Nizamettin Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.41. Nizamettin Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,696**
 (Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0**
 (Çok düşük – oldukça yetersiz)

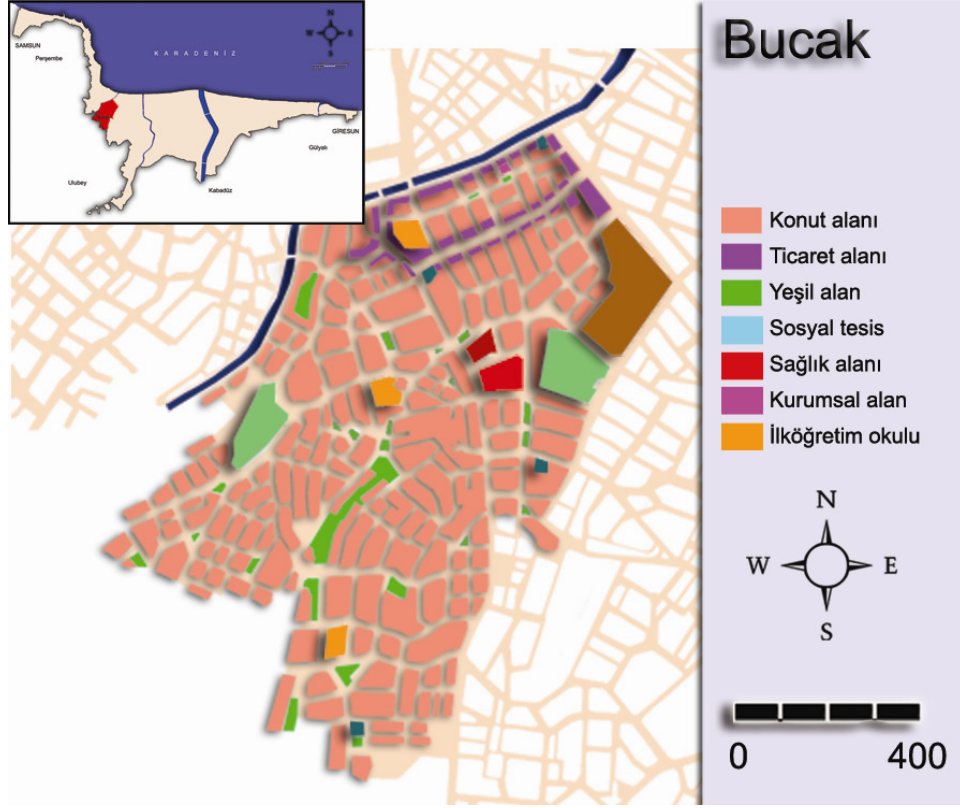
Bucak Mahallesi

Bucak, alan olarak kentin %3,2'sini, nüfus olarak da %12,3'ünü oluşturan büyük mahallelerden birisidir. Mahallede konut alanları %48, yollar %31 oranında alan kaplarken, ticaret ve sanayi, sağlık, kurumsal, eğitim, tarihi alanlar ve sosyal tesisler %7 ile %0 arasında değişim göstermektedir. Yeşil alanlar ise %7'lik bir orana sahiptir.

Mahalle bir konut yerleşimi olarak ön plana çıkmaktadır (Şekil 4.42, 4.43). Mahallenin geneline ait fraktal değeri göz önüne alındığında 1,725 değerinin geleneksel kent yerleşiminin bir ifadesi olduğu, ayrıca mahallenin kompleks, estetik değeri yüksek, dağılımın güçlü, yol sirkülasyonunun ise nispeten zor olduğu bir gelişim sağladığına ait sonuçlara varılmaktadır. Yeşil alanlar da ise 0,967 değeri, yeşil alanlarının yoğunluğunun düşük, dağılımının ise heterojen olduğunu göstermektedir (Şekil 4.44) (Çizelge 4.13).

Çizelge 4. 13. Bucak Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli		x	
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım			x
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi			x
Manzara		x	
Kaynak değer	x		

Şekil 4.42. Bucak Mahallesi haritası

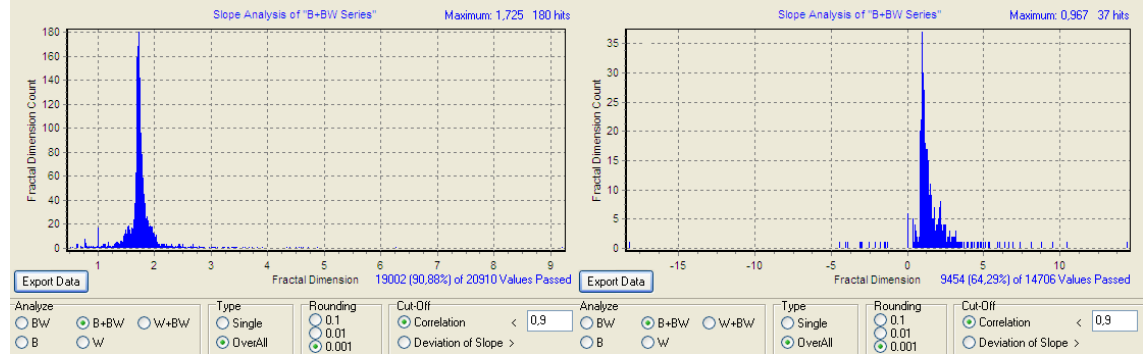

Şekil 4.43. Bucak Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

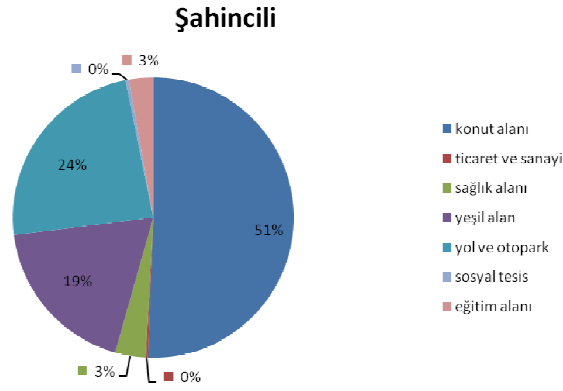
Şekil 4.44. Bucak Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,725**
(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0,967**
(Düşük – yetersiz)

Şahincili Mahallesi

Şahincili, %6,9 yerleşim, %3,2 nüfus oranlarına sahip ortalama sayılabilecek bir mahalledir. Mahallede en geniş alanı %51 ile konut alanları kaplamakta olup, yollar mahallenin %24'ünü, yeşil alanlar ise %19'unu oluşturmaktadır. Mahallede bulunan diğer alan kullanımları ticaret, eğitim, sağlık alanları ve sosyal tesisler ise düşük % değerleri ile sıralanmaktadır. Mahalle yüksek konut yoğunluğu nedeniyle bir konut yerleşimi olarak sınıflandırılmaktadır (Şekil 4.45, 4.46). Mahalleye ait fraktal değerlerine bakıldığında ise mahalle geneline ait 1,739 değeri mahallenin geleneksel bir yerleşim tarzı gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu değer yapısal dağılımın estetik, uygun ve yerinde olduğunu ancak kompleksliğin arttığını da göstermektedir. Yani yol sirkülasyonu nispeten yoğunluk göstermektedir. Yeşil alanlar açısından bulunan 1,589 değeri ise yeşil alanların mahallede dağılımlarının iyi olduğu, ancak iki değer arasında ki farkın yeşil alanların mahalleye oranla miktarca yetersiz olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (Şekil 4.47) (Çizelge 4.14).

Mahalle alanı; 2.035.278m²

% ; 6,9

Nüfus ; 4.325 kişi

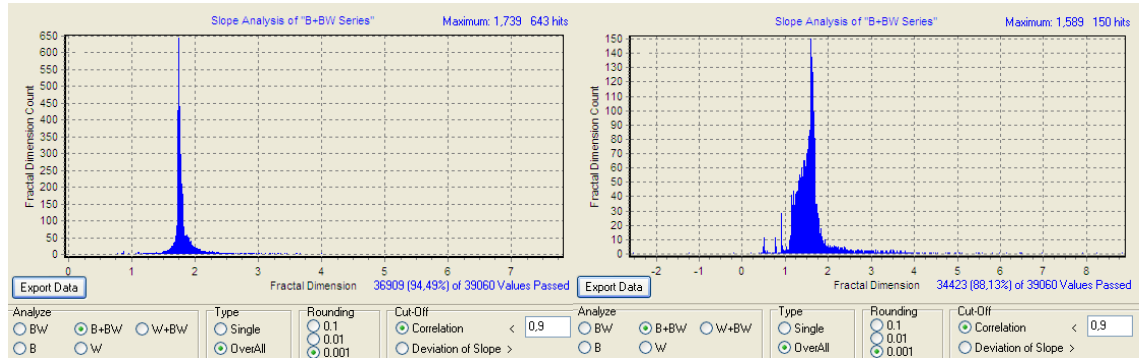
% ; 3,2

Şekil 4.46. Şahincili Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.47. Şahincili Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,739**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,589**

(Çok yüksek – oldukça yeterli)

Subaşı Mahallesi

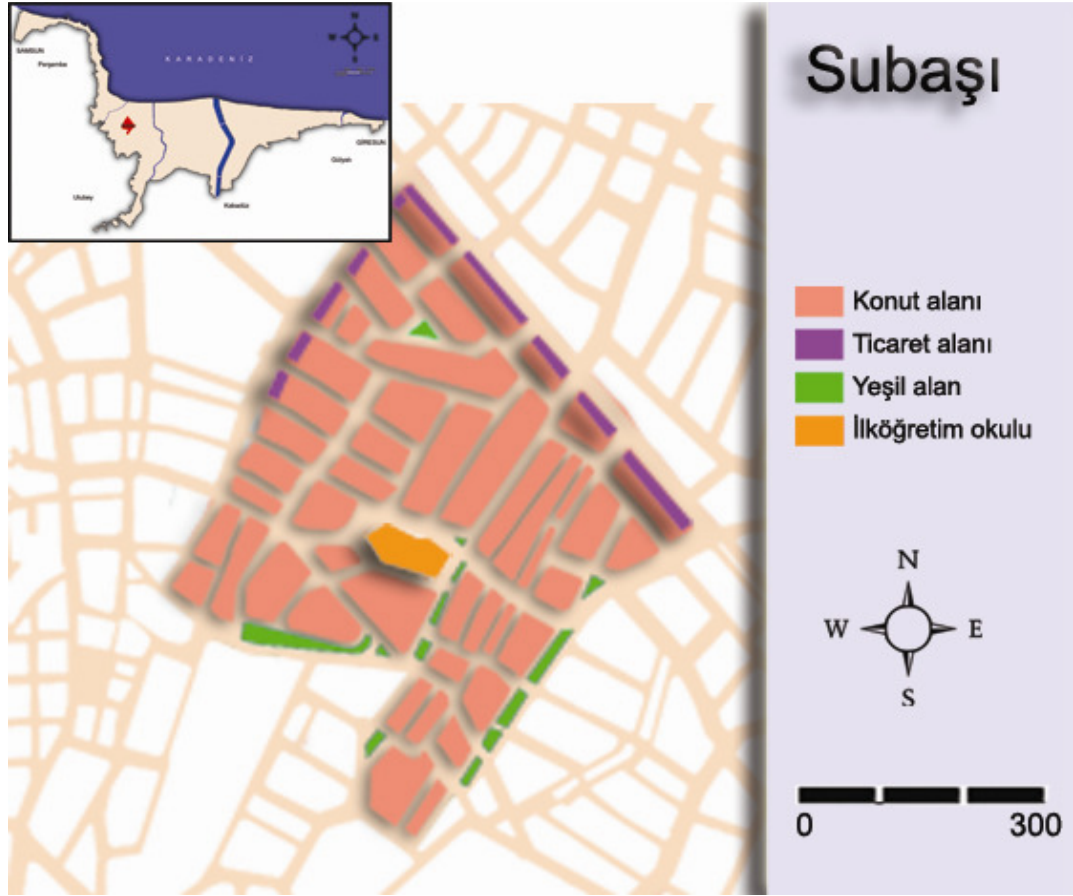
Subaşı, kentte yerleşim bazında %0,9, nüfus bazında %6,3'lük bir paya sahiptir.

Mahallede konut alanları % 57, yollar %33 oranında dağılım gösterirken, ticaret ve eğitim alanları %2 ile %4 arasında değişmektedir. Yeşil alanlar ise %4 oranındadır.

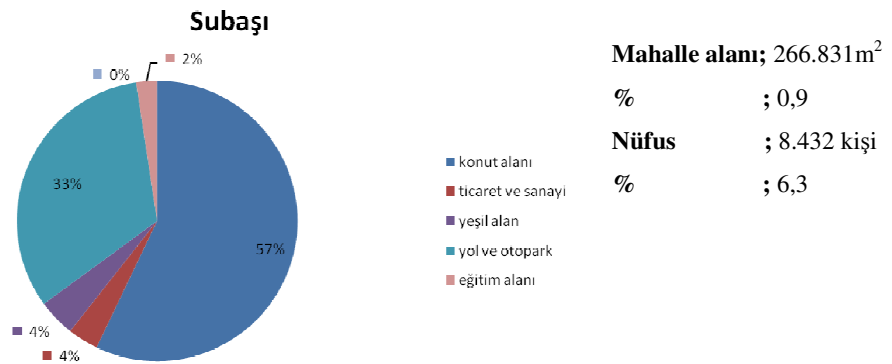
Mahalle konut yerleşimi olarak sınıflandırılabilir (Şekil 4.48, 4.49). Fraktal değerlere göz atıldığında mahalle geneline ait 1,633 değeri kentin nispeten geleneksel yerleşim tarzına yakın bir yerleşim oluşturduğunu göstermektedir. Hesaplanamayan yeşil alan değeri ise yeşil alan miktarının çok az ve dağılımda sorunlar olduğunu göstermektedir (Şekil 4.50) (Çizelge 4.15).

Çizelge 4. 15. Subaşı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli			x
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım			x
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi			x
Manzara		x	
Kaynak değer			x

Şekil 4.48. Subaşı Mahallesi haritası

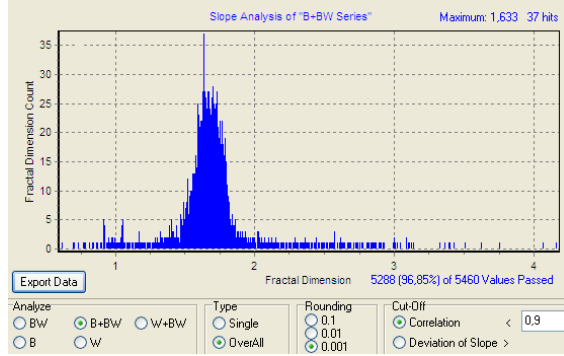

Şekil 4.49. Subaşı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.50. Subaşı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,633**
(Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **0**
(Çok düşük – oldukça yetersiz)

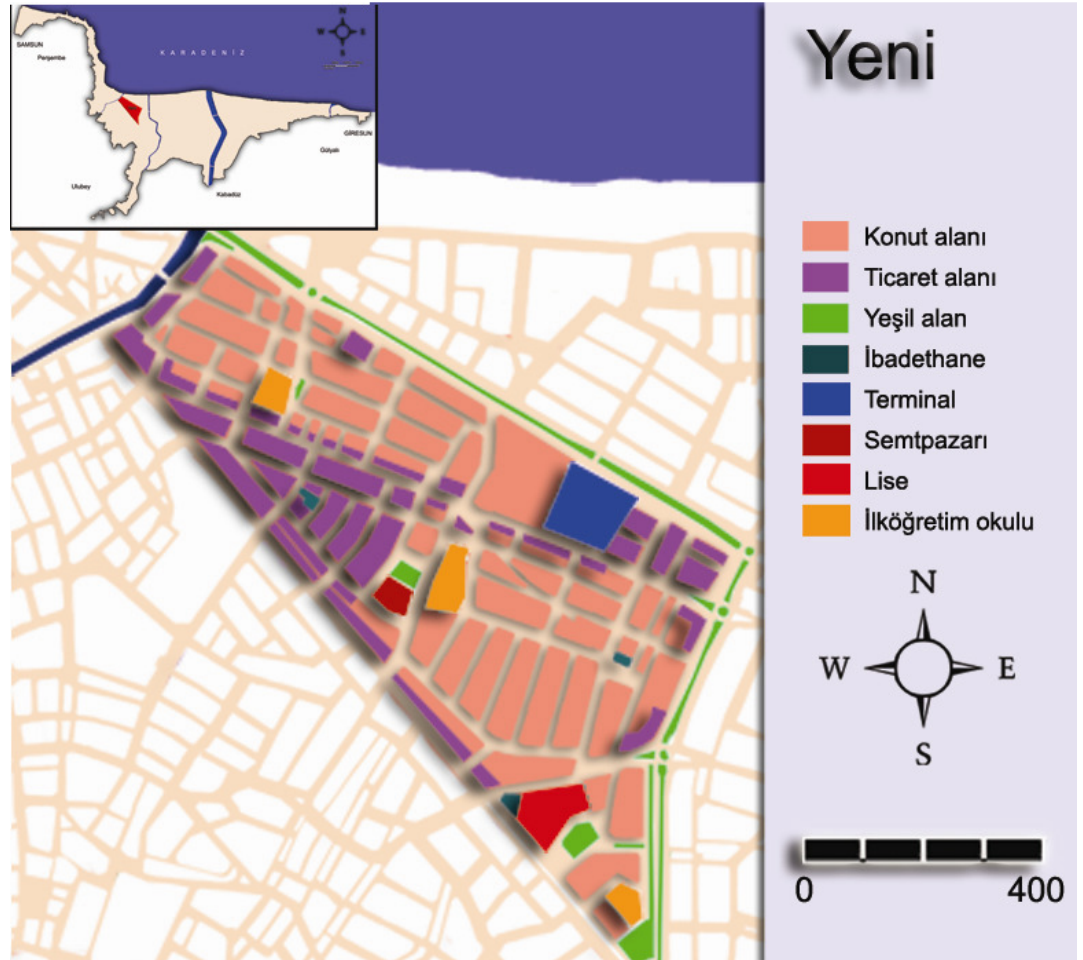
Yeni Mahalle

Yeni mahalle kentin alan anlamında %2'sini, nüfus anlamında ise %12,6'sını oluşturan büyük mahallelerden birisidir. Mahallenin %38'ini konut alanları, %33'ünü yollar, %16'sını da ticarethaneler oluşturmaktadır. Sosyal tesis, eğitim ve yeşil alanlar ise düşük %'lere sahiptir. Mahallede yoğunlukları nedeni ile iki önemli unsur yerleşimin niteliğini belirlemektedir. Bu haliyle mahalle konut veya ticari yerleşim olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.51, 4.52). Yeni mahallenin fraktal analiz değerlerine bakıldığında ise 1,667 değeri ile mahallenin geleneksel yerleşime uygunluk gösterdiği, nispeten yoğun bir yerleşim olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yeşil alanlardaki 1,116 değerine bakılarak yerleşimin yeşil alanlar bakımından zayıf olduğu ve dağılımın heterojenlik gösterdiği söylenebilir (Şekil 4.53) (Çizelge 4.16).

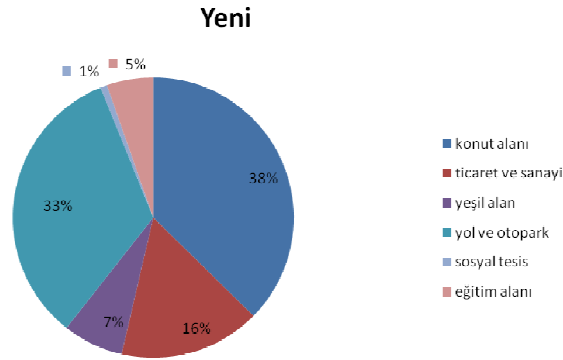
Çizelge 4. 16. Yeni Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		

Tarihi değer			X
Turistik değer			X
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu			X
Prestij yaratma potansiyeli			X
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım			X
Hareketlilik		X	
Fonksiyonel değer		X	
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi		X	
Manzara		X	
Kaynak değer			X

Şekil 4.51. Yeni Mahalle haritası

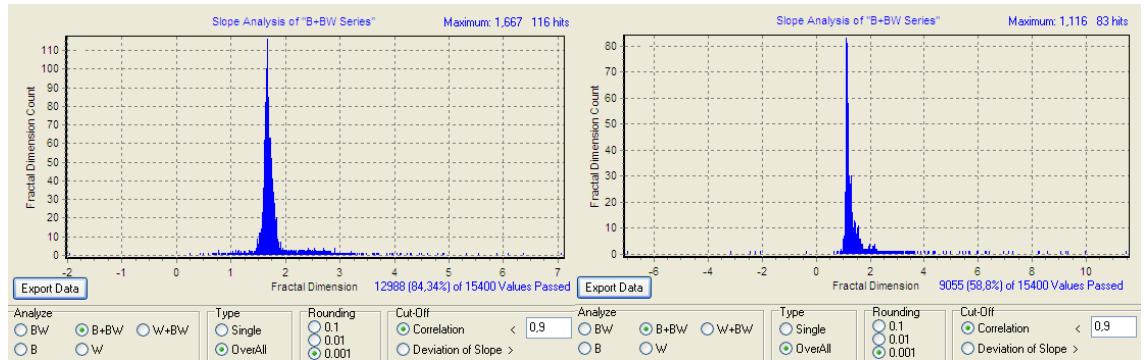
Mahalle alanı; 588.383m²
% ; 2,0
Nüfus ; 16.947 kişi
% ; 12,6

Şekil 4.52. Yeni Mahalle fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.53. Yeni Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,667**
 (Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,116**
 (Ortalama)

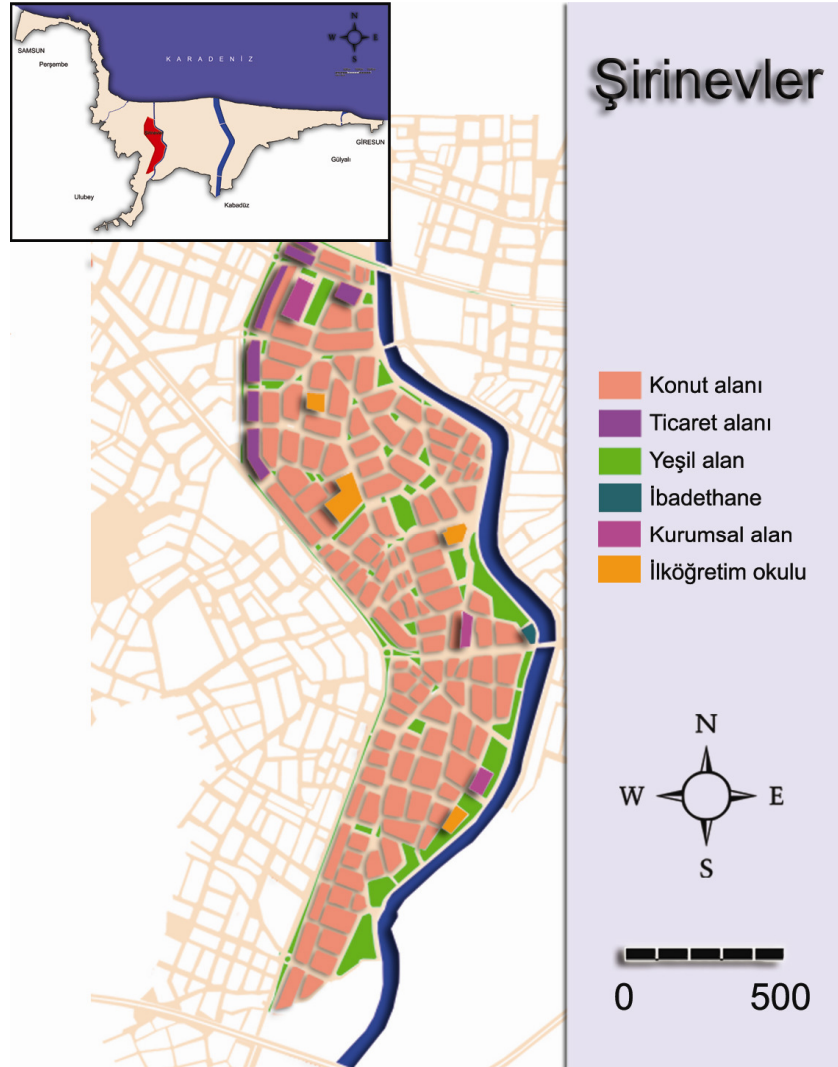
Şirinevler Mahallesi

Şirinevler, kentin %4,2'si kadar yerleşim alanına ve %4,6'sı kadar da nüfusa sahiptir. Mahallenin %46'sını konutlar, %28'ini yollar ve %18'ini de yeşil alanlar oluşturmaktadır. Mahalle yerleşiminde yer alan ticaret ve sanayi, eğitim ve kurumsal alanlar ile sosyal tesisler ise %0 ile %3 arasındaki değişen oranlarda alanlara sahiptirler.

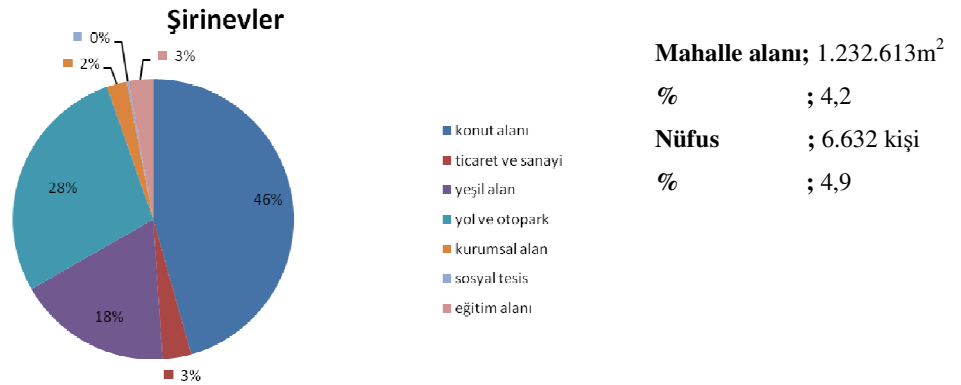
Mahalle bu haliyle konut yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.54, 4.55). Mahallenin fraktal değerlerine bakıldığında 1,676 değerinin ortalama ve geleneksel yerleşim fraktal değeri olan 1,7'ye yakın bir değer olması nedeniyle geleneksellik gösterdiği, nispeten kompleks bir yapıyla, yoğun bir sirkülasyon özelliği taşıdığı söylenebilir. Yeşil alanlar için tespit edilen 1,388 değeri ise var olan yeşil alanların miktarlarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Ayrıca iki değer arasındaki fark yerleşim ile yeşil alan arasındaki uyumsuzluğu vurgulamaktadır (Şekil 4.56) (Çizelge 4.17).

Çizelge 4. 17. Şirinevler Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu			x
Prestij yaratma potansiyeli		x	
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım		x	
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi		x	
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.54. Şirinevler Mahallesi haritası

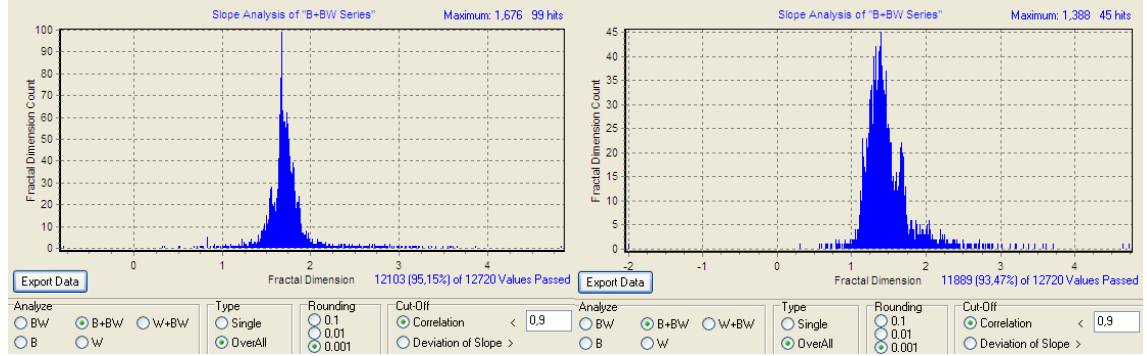

Şekil 4.55. Şirinevler Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.56. Şirinevler Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,676**
(Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,388**
(Yüksek – yeterli)

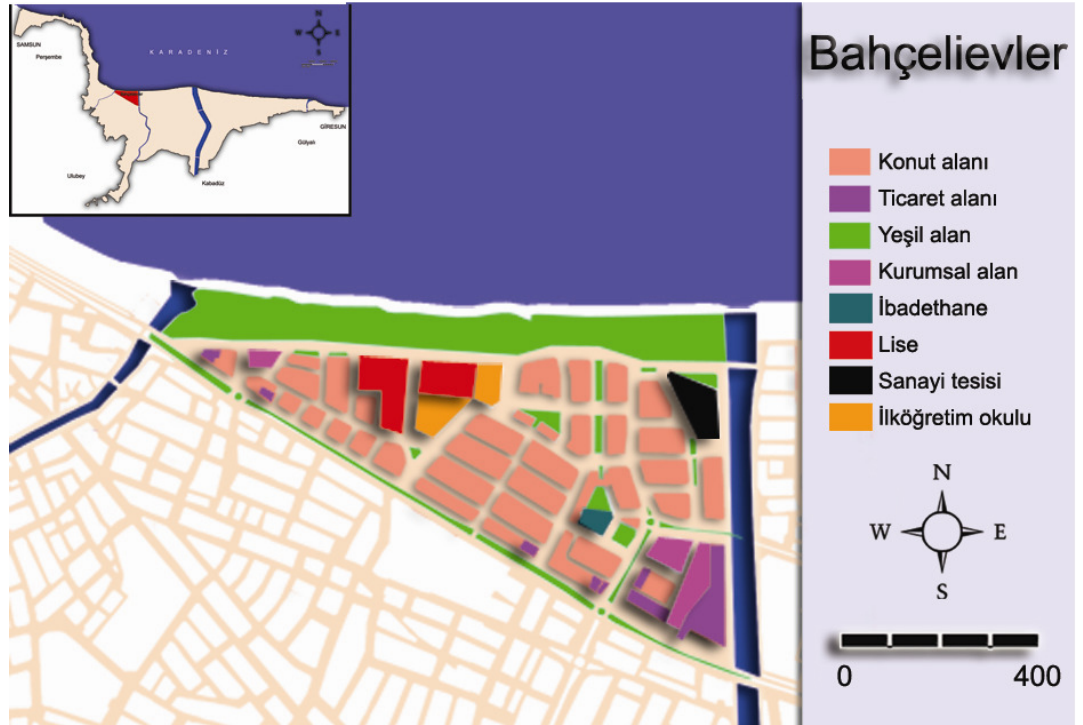
Bahçelievler Mahallesi

Bahçelievler, kentin %1,8'i alana %4'ü de nüfusa sahip olan bir mahalledir. Mahallenin içinden bulvar geçmekte olup bir kıyı mahallesidir. Mahallenin %30'unu yeşil alanlar, %25'erlik kısımlarını da konut alanları ve yollar oluşturmaktadır. Mahallede mevcut bulunan ticaret ve sanayi alanları, sosyal tesisler, eğitim ve kurumsal alanların yayılımı ise %1 ile %8 arasındaki değerlerde değişmektedir. Bu haliyle mahalle rekreasyon ve odak merkezi niteliğinde değerlendirilebilir (4.57, 4.58). Bahçelievler mahallesine ilişkin fraktal değerlere bakıldığında Şirinevler Mahallesi ile aynı özellikleri gösterdiği görülmektedir. Ancak yeşil alan değerinde düşüklük Şirinevler'deki yeşil alan yetersizliğinden ziyade heterojen yapıdan kaynaklanmaktadır (Şekil 4.59) (Çizelge 4.18).

Çizelge 4. 18. Bahçelievler Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		

Tarihi değer			X
Turistik değer		X	
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu	X		
Prestij yaratma potansiyeli	X		
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım		X	
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer		X	
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi		X	
Manzara	X		
Kaynak değer	X		

Şekil 4.57. Bahçelievler Mahallesi haritası

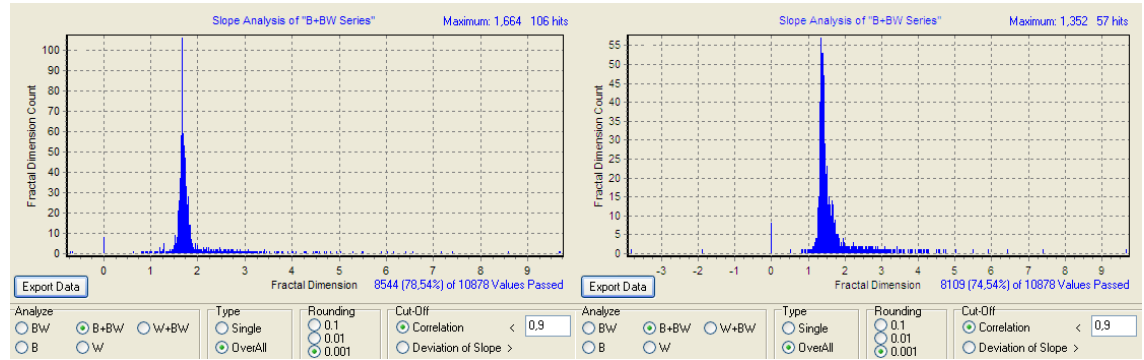

Şekil 4.58. Bahçelievler Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.59. Bahçelievler Mahallesi fraktal analiz grafikleri

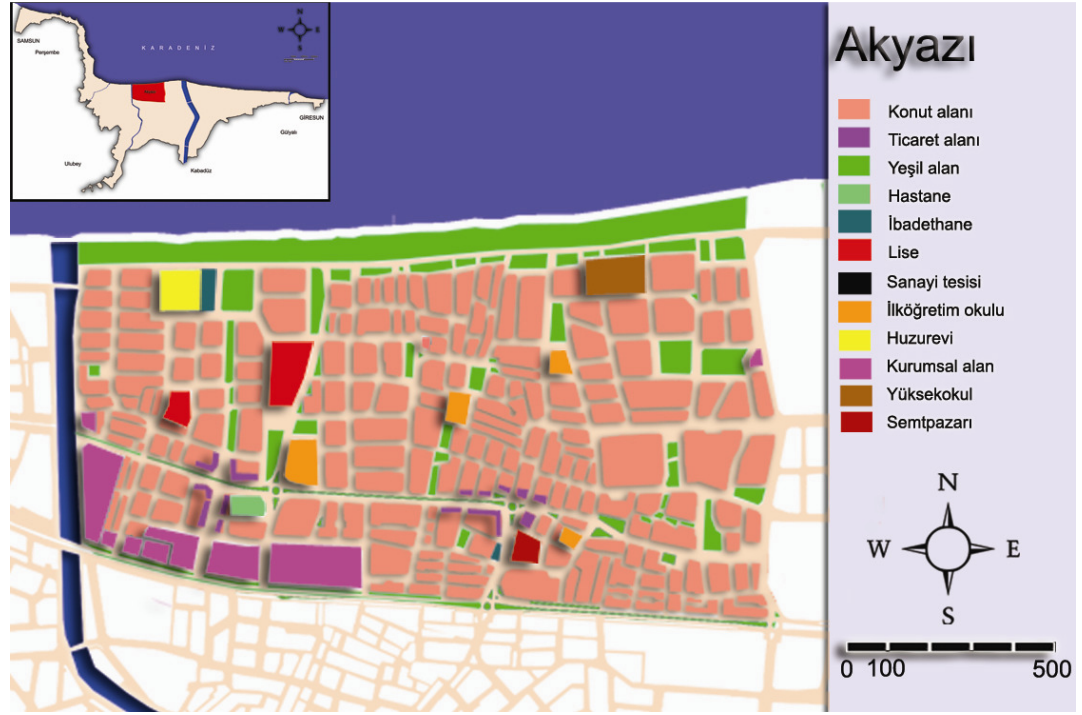
Akyazı Mahallesi

Akyazı, kentin alan olarak %5,4'ünü, nüfus olarak da %9,6'sını kapsayan ve büyük sayılabilecek mahallelerdendir. Yakınından geçen bulvar mahalle sınırını çizmekte olup, mahalle bir kıyı yerleşimidir. Mahallenin %41'ini konut alanları, %28'ini yollar ve %18'ini yeşil alanlar oluşturmaktadır. Diğer alan kullanımları olan eğitim, kurumsal ve

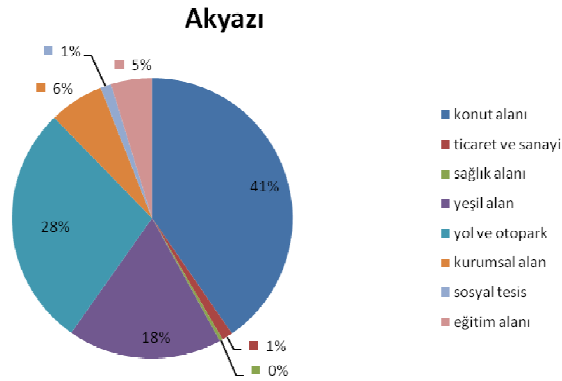
sağlık alanları ile ticaret-sanayi ve sosyal tesis alanları ise %0 ile %6 arasındaki değerlerde alana sahiptirler. Mahalle bir konut yerleşimi olarak nitelendirilebilir (Şekil 4.60, 4.61). Akyazı Mahallesi fraktal değerlerine bakıldığında oldukça yüksek değerler görülmektedir. Mahalle geneli fraktal değeri 1,848 olup, bu değer kentin kompleks bir yapıya sahip olduğunu, çok daha organik bağlantılar ve sirkülasyon sistemleri bulundurduğunu göstermektedir. Bu değerle nispeten orantılı olarak yüksek bulunan ve 2 değerine sahip olan yeşil alanların mahalleyle uyumlu olduğu, miktarının ve dağılımının yeterli olduğu görülmektedir (Şekil 4.62) (Çizelge 4.19).

Çizelge 4. 19. Akyazı Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer		x	
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu	x		
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım	x		
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer			x
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi		x	
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.60. Akyazı Mahallesi haritası

Mahalle alanı; 1.611.149m²

% ; 5,4

Nüfus ; 12.916 kişi

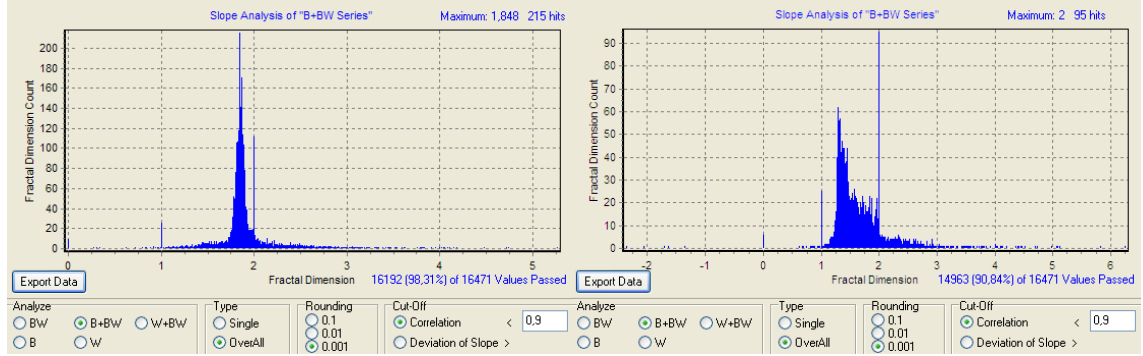
% ; 9,6

Şekil 4.61. Akyazı Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.62. Akyazı Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,848**
(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **2**
(Çok yüksek – oldukça yeterli)

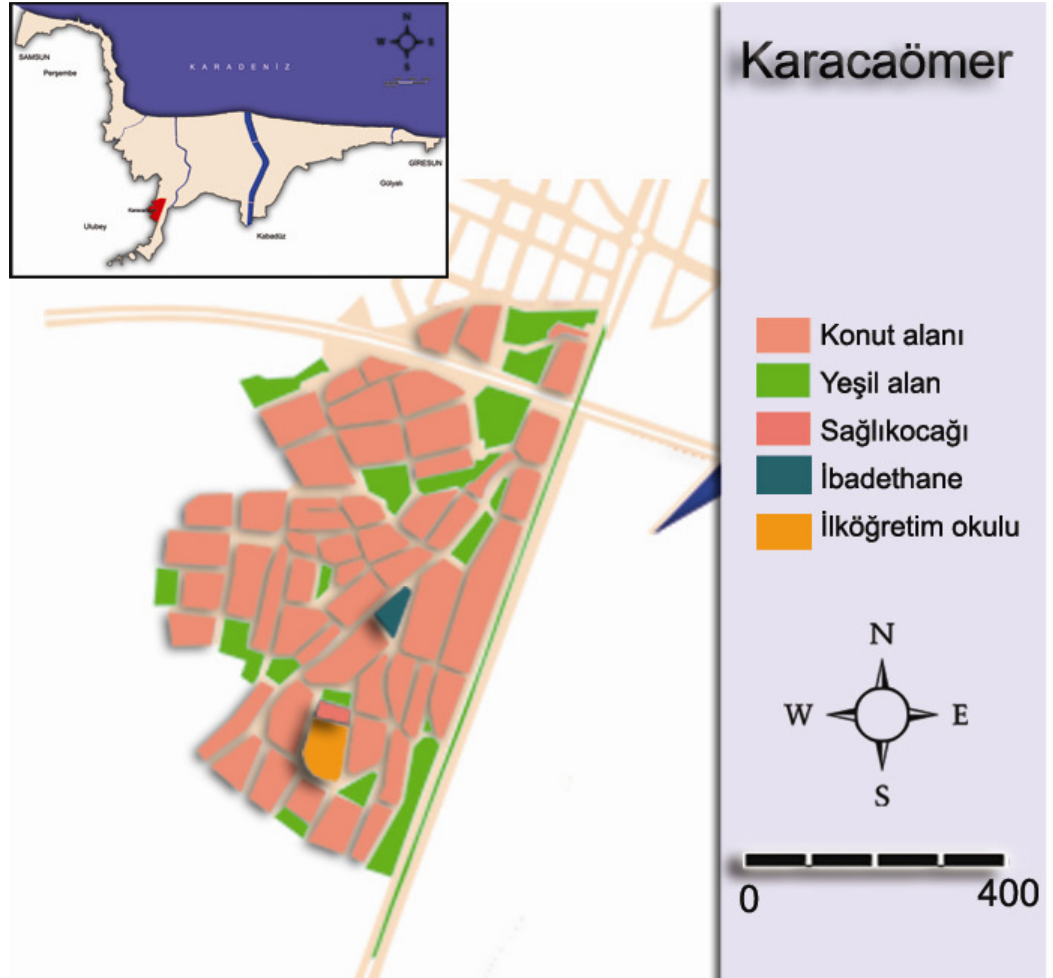
Karacaömer Mahallesi

Karacaömer, kent alanının %1,4'ü alana, %1,6'sı nüfusa sahip olan mahallede konut alanları %49, yollar %28, yeşil alanlar da %20 alan kaplamaktadır. Mahalledeki diğer alan kullanımları olan eğitim, sağlık alanları ve sosyal tesisler ise %0 ile %2 değerleri arasında sıralanmaktadır. Kent iç kesimlerinde yer almak olup, içinden çevre yolu geçmektedir. Bu haliyle mahalle bir konut yerleşimi olarak öne çıkmaktadır (Şekil 4.63, 4.64). Mahallenin fraktal değerlerine bakıldığında 1,736 ile mahalle genelinin geleneksel yerleşim izleri taşıdığı, fonksiyonlar arası bağlantı ve sirkülasyonun organik özellikler gösterdiği ortaya koyulmuştur (Şekil 4.65) (Çizelge 4.20).

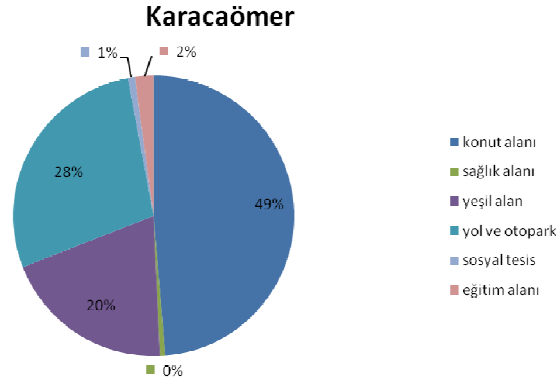
Çizelge 4. 20. Karacaömer Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	X		
Tarihi değer			X
Turistik değer			X
Yapısal yoğunluk	X		

Yeşil alan yoğunluğu		X	
Prestij yaratma potansiyeli			X
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım			X
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer		X	
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi			X
Manzara			X
Kaynak değer			X

Şekil 4.63. Karacaömer Mahallesi haritası

Mahalle alanı; 404.642m²

% ; 1,4

Nüfus ; 2.162 kişi

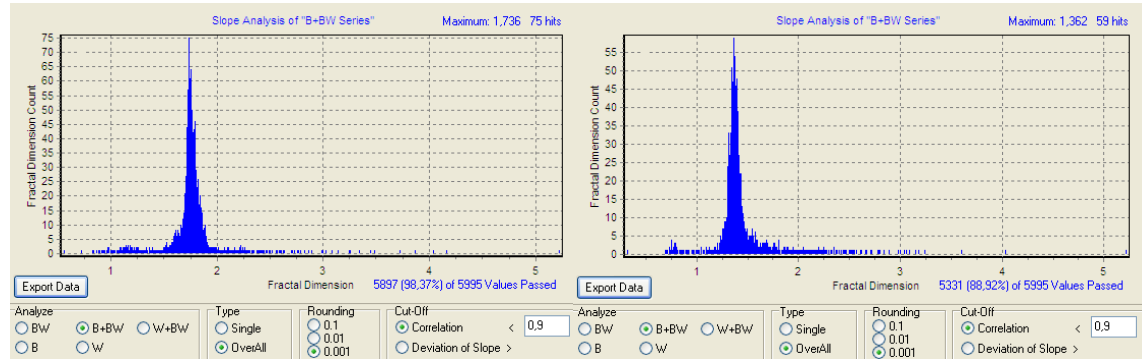
% ; 1,6

Şekil 4.64. Karacaömer Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.65. Karacaömer Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,736**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,362**

(Yüksek – yeterli)

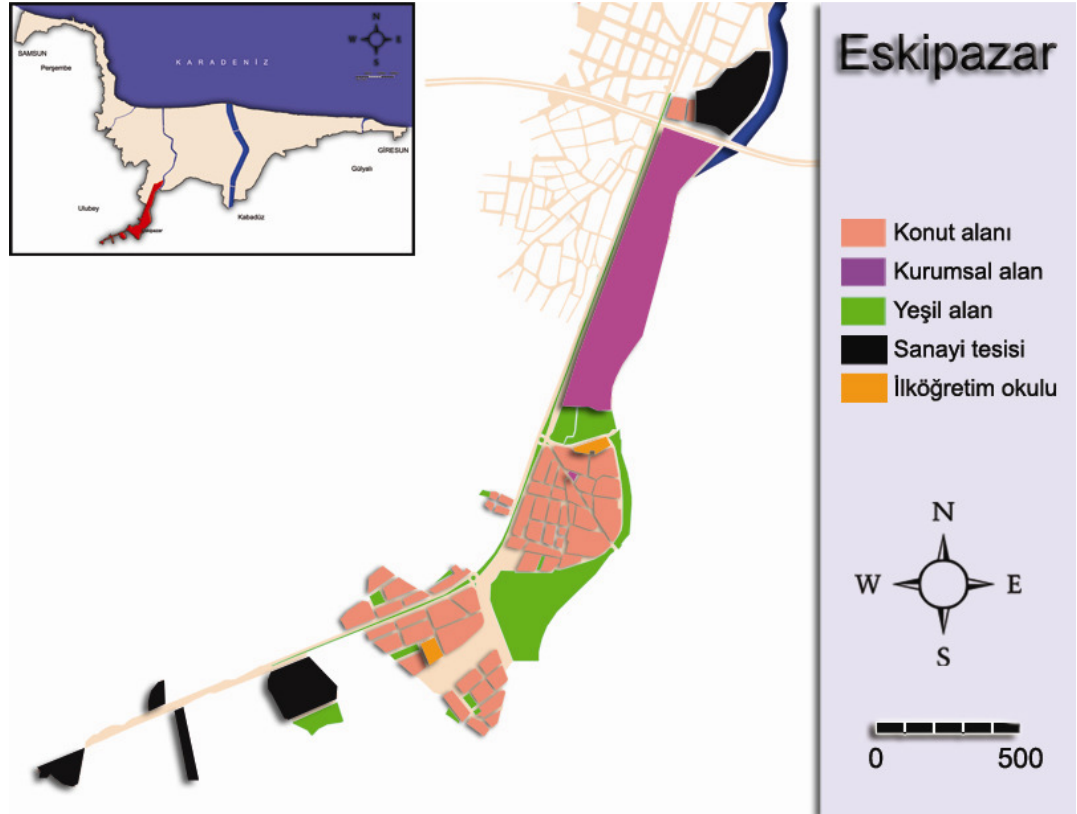
Eskipazar Mahallesi

Eskipazar, kent alanının %3,5'ini, kent nüfusunun %0,6'sını teşkil etmektedir. Mahallenin %34'ünü yeşil alanlar, %22'sini kurumsal alanlar, %19'unu konut alanları oluşturmaktadır. Yollar, eğitim ve ticaret-sanayi alanları ise %12 ile %1 arasında değişen değerlerde alanlar kaplamaktadır. Mahalle kentin Tokat kenti tarafından kente

giriş noktası olması nedeniyle de özellikle prestij bölgesi olarak değerlidir. Kente Tokat kenti tarafından giriş sağladığı için mahalle bir prestij noktası olup, konut ve rekreasyonel yerleşim olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.66, 4.67). Mahallenin fraktal değerleri olan 1,431 ve 1,195 değerleri göz önüne alındığında mahalle yerleşiminin basit bir düzen gösterdiği, bununla birlikte fonksiyonlar arası sirkülasyonun da rahat ve hızlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Düşük yeşil alan değeri ise yetersiz yeşil alan miktarından ziyade heterojen dağılımdan kaynaklandığı söylenebilmektedir (Şekil 4.68) (Çizelge 4.21).

Çizelge 4. 21. Eskipazar Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer			x
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk		x	
Yeşil alan yoğunluğu		x	
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı		x	
Homojen dağılım			x
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı			x
Odak merkezi			x
Manzara			x
Kaynak değer			x

Şekil 4.66. Eskipazar Mahallesi haritası

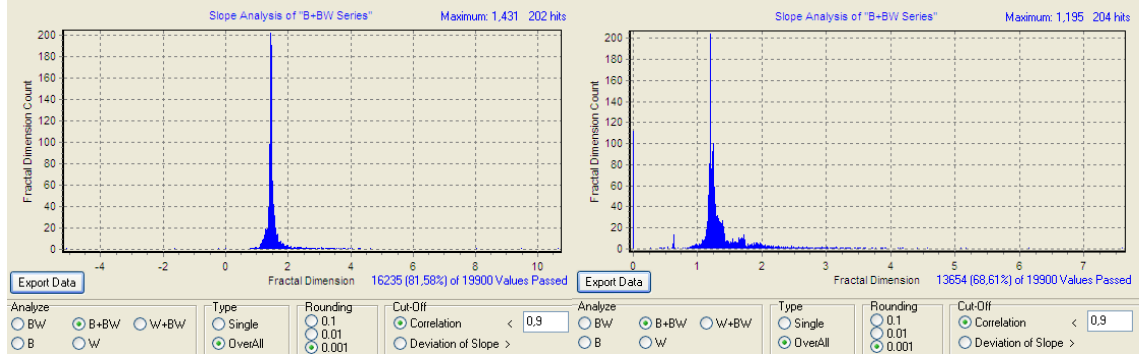

Şekil 4.67. Eskipazar Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.68. Eskipazar Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,431**

(Çok düşük)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,195**

(Ortalama)

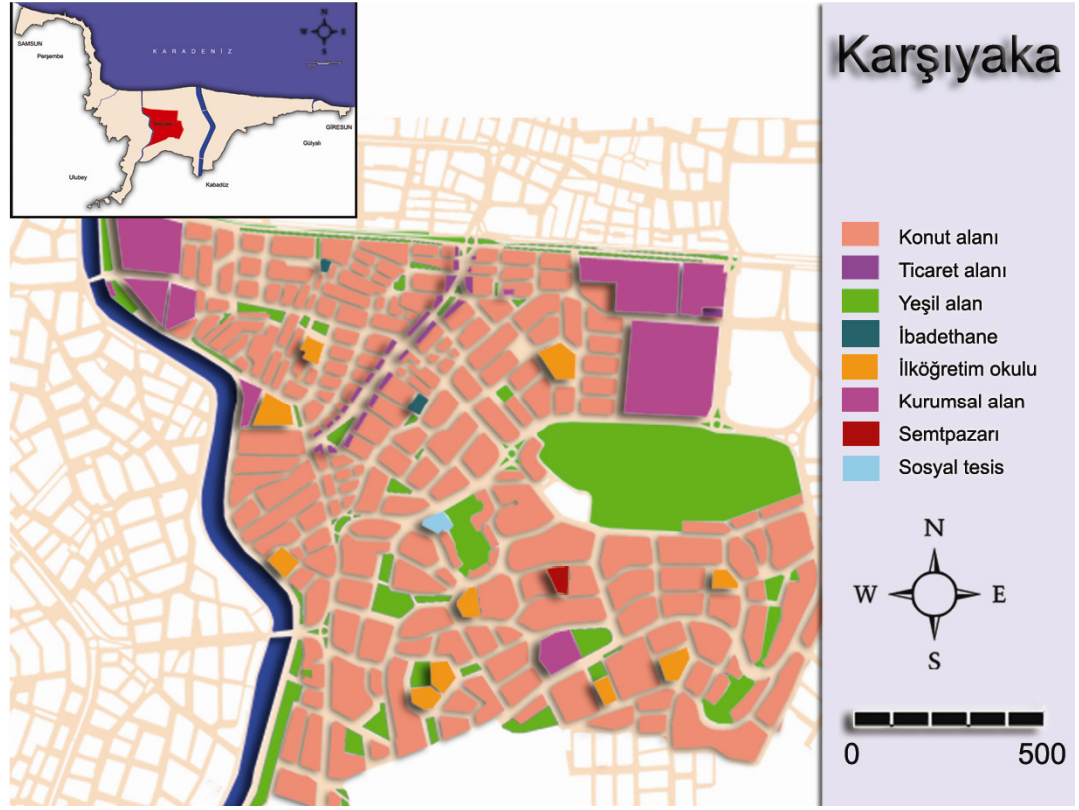
Karşıyaka Mahallesi

Karşıyaka, kentin %7,8'i alana, %7,2'si nüfusa sahip olan büyük mahallelerden birisidir. Mahallede konutlar %43, yollar %23, yeşil alanlar %19 alan kaplamaktadır. Mahallede bulunan diğer alan kullanımları olan ticaret ve sanayi alanları, eğitim ve sağlık, kurumsal alanlar ve sosyal tesisler ise %0 ile %11 arasında değişen değerlerde alan kaplamaktadır. Mahalle konut ve rekreasyon alanı olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.69, 4.70, 4.71) (Çizelge 4.22).

Çizelge 4. 22. Karşıyaka Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	X		
Tarihi değer			X
Turistik değer			X
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu	X		
Prestij yaratma potansiyeli			X
Geleneksel yapı	X		

Homojen dağılım		X	
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer		X	
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi			X
Manzara		X	
Kaynak değer	X		

Şekil 4.69. Karşıyaka Mahallesi haritası

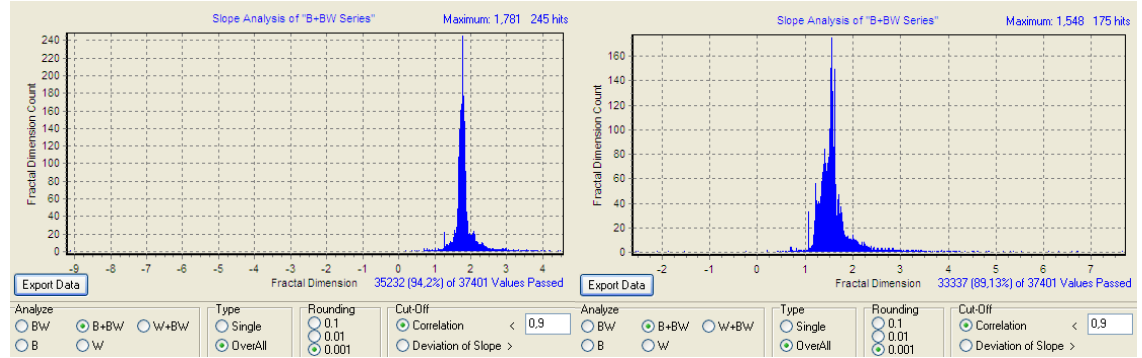

Şekil 4.70. Karşıyaka Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.71. Karşıyaka Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,781**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,548**

(Çok yüksek – oldukça yeterli)

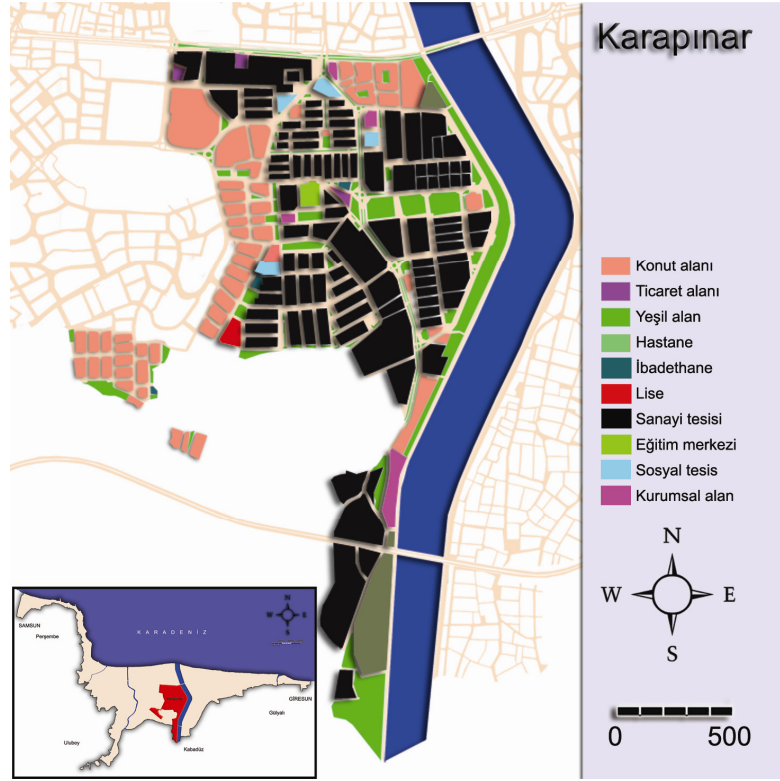
Karapınar Mahallesi

Karapınar, kentin alan olarak %9,6'sını, nüfus olarak da %1,2'sini kaplayan bir mahalledir. Alansal olarak büyük sayılabilecek yerleşimlerden olan mahalle nüfus bakımından oldukça az sakine sahiptir. Bunun nedeni sanayi ve ticaret alanlarının oldukça fazla alan kaplamasıdır. Mahallede sanayi ve ticaret alanları %41, yeşil alanlar %22, yollar %19 ve konutlar da %14 alan kaplamaktadır. Mahallede yer alan diğer alan

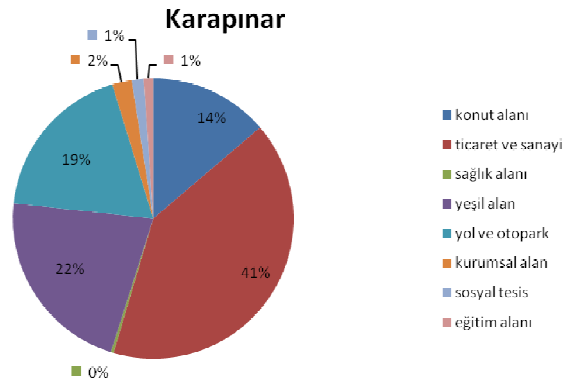
kullanımları olan eğitim, sağlık ve kurumsal alanlar ise sosyal tesisler ise %0 ile %2 arasındaki değerlerde alana sahiptirler. Mahalle bu alan kullanımlar doğrultusunda sanayi ve ticaret yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.72, 4.73, 4.74) (Çizelge 4.23).

Çizelge 4. 23. Karapınar Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer			x
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu		x	
Prestij yaratma potansiyeli			x
Geleneksel yapı			x
Homojen dağılım		x	
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi			x
Manzara		x	
Kaynak değer	x		

Şekil 4.72. Karapınar Mahallesi haritası

Mahalle alanı; 2.837.442m²

% ; 9,6

Nüfus ; 1.655 kişi

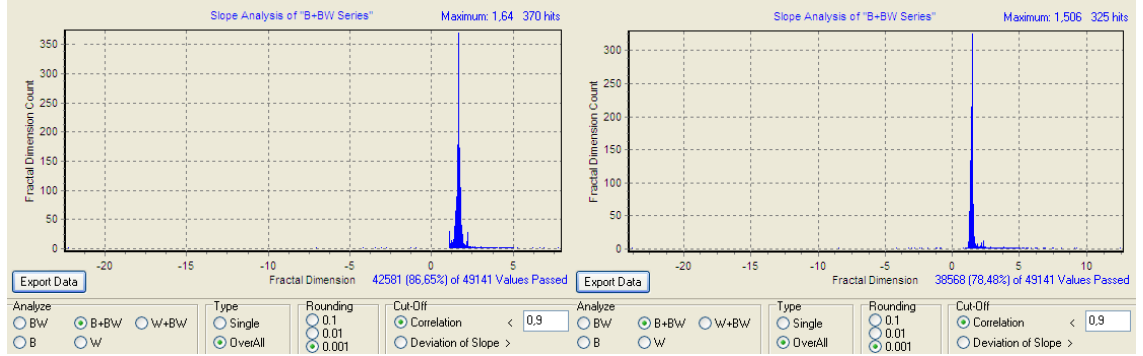
% ; 1,2

Şekil 4.73. Karapınar Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.74. Karapınar Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,640**
(Yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,506**
(Çok yüksek – oldukça yeterli)

Durugöl Mahallesi

Durugöl, kentin yerleşim bazında %4,4'ünü, nüfus bazında ise %2,5'ini kapsamaktadır. Mahallenin %35'ini konutlar, %24'ünü yollar, %16'sını da yeşil alanlar oluşturmaktadır. Mahallede yer alan diğer alan kullanımlarından ticaret-sanayi tesisleri %14, kurumsal alanlar %10 ve sağlık, eğitim alanları, sosyal tesisler ise %0 ile %1 arasındaki oranlarda dağılım göstermektedir. Mahalle bir kıyı yerleşimi olup, konut ve sanayi bölgesi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.75, 4.76). Mahalle geneline ait fraktal değerinin yüksek (1,769) olması mahalle düzenin geleneksel yapıya uygun olduğu ve yerleşimin çeşitlilik gösterdiğini, nispeten düşük olan yeşil alan fraktal değerinin (1,325) ise yerleşimle uyumsuz, nispeten yetersiz ve heterojen dağılımlı olduğunu ifade etmektedir (Şekil 4.77) (Çizelge 4.24).

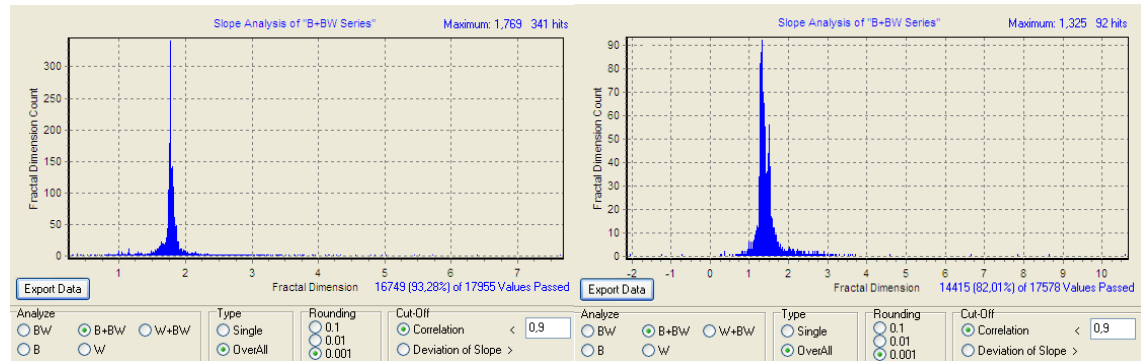

Şekil 4.76. Durugöl Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.77. Durugöl Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,769**
(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,325**
(Yüksek – yeterli)

Cumhuriyet Mahallesi

Cumhuriyet, alan olarak kentin %13,5'ini, nüfus olarak da %3,8'ini kapsamaktadır. Büyük mahallelerden birisi olup, mahallenin %42'sini konutlar, %20'serlik kısımlarını ise yeşil alanlar ve yollar oluşturmaktadır. %11'ini eğitim alanları oluştururken, ticaret-

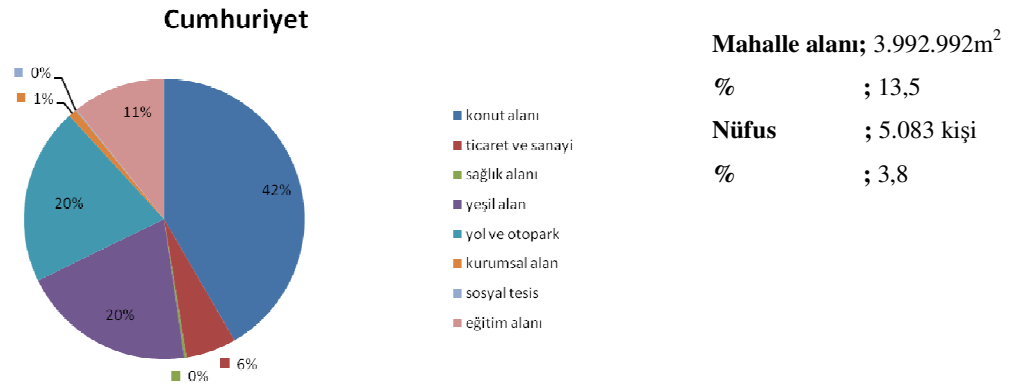
sanayi, eğitim, sağlık alanları ile sosyal tesisler ise %0 ile %6 arasındaki değerlerde dağılım göstermektedir. Mahallede üniversite yerleşkesi de bulunduğu için eğitim yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.78, 4.79). Mahallenin fraktal değerlerine bakıldığında ise nispeten yüksek değerlerle karşılaşılmaktadır. 1,807 ve 1,786 değerlerinin bir birine yakın olması mahalle yerleşimi ile yeşil alanların bir biriyle uyumlu gelişme gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca değerlerin yüksek olması yerleşimin kompleks, değişken ve organik bir yapı gösterdiğini de ortaya koymuştur. Yeşil alanlar ise nispeten yeterli ve dağılımı homojendir (Şekil 4.80) (Çizelge 4.25).

Çizelge 4. 25. Cumhuriyet Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	x		
Tarihi değer			x
Turistik değer			x
Yapısal yoğunluk	x		
Yeşil alan yoğunluğu	x		
Prestij yaratma potansiyeli	x		
Geleneksel yapı	x		
Homojen dağılım	x		
Hareketlilik	x		
Fonksiyonel değer		x	
Sirkülasyon	x		
Kompleks yapı	x		
Odak merkezi	x		
Manzara	x		
Kaynak değer	x		

Şekil 4.78. Cumhuriyet Mahallesi haritası

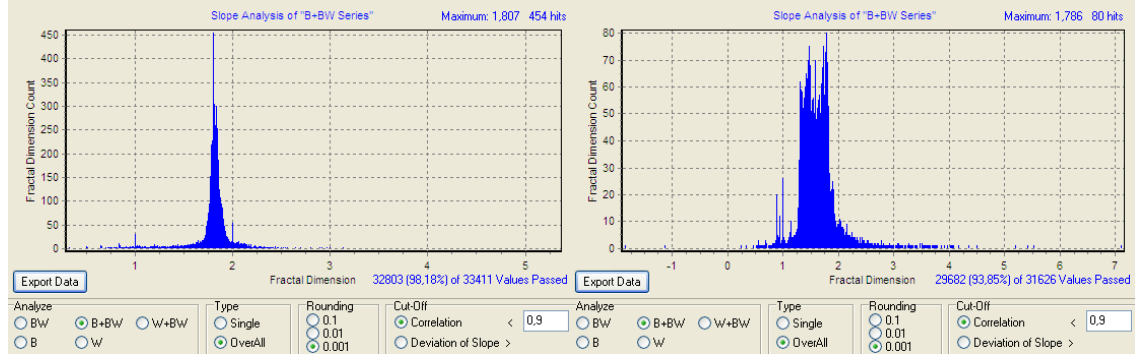

Şekil 4.79. Cumhuriyet Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

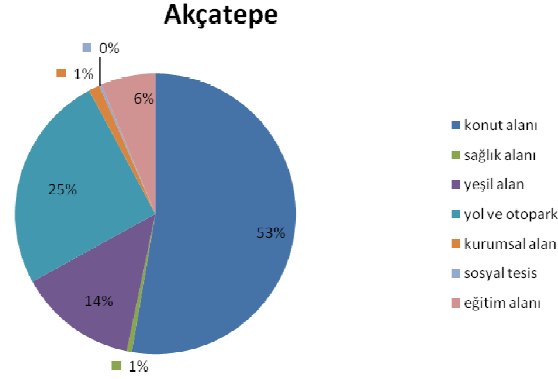
Şekil 4.80. Cumhuriyet Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,807**
(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,786**
(Çok yüksek – oldukça yeterli)

Akçatepe Mahallesi

Akçatepe, kentin alan olarak %10'unu, nüfus olarak da %0,4'ünü oluşturmaktadır. Mahallenin %53'ünü konutlar, %25'ini yollar, %14'ünü yeşil alanlar, %6'sını da eğitim alanları oluşturmaktadır. Mahallede yer alan kurumsal alanlar ile sosyal tesisler ise oldukça az alan kaplamaktadır. Yerleşimin içinden çevre yolu da geçmektedir. Mahalle bu haliyle konut yerleşimi olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.81, 4.82). Mahallenin fraktal değerleri nispeten düşük olup, 1,529 ve 1,386 değerleri tespit edilmiştir. Bu değerlerin her ikisinin de yakın değerler göstermesi mahalle yapısı ile yeşil alanların uyumlu bir gelişim gösterdiği söylenebilir. Ancak özellikle yeşil alan değerinin düşük olması yeşil alanların nispeten düşük bir miktarda bulunduğunu, homojenlik, estetik ve organik özelliğinin de nispeten zayıf olduğunu ifade etmektedir (Şekil 4.83) (Çizelge 4.26).

Mahalle alanı; 2.960.058m²

% ; 10,0

Nüfus ; 482 kişi

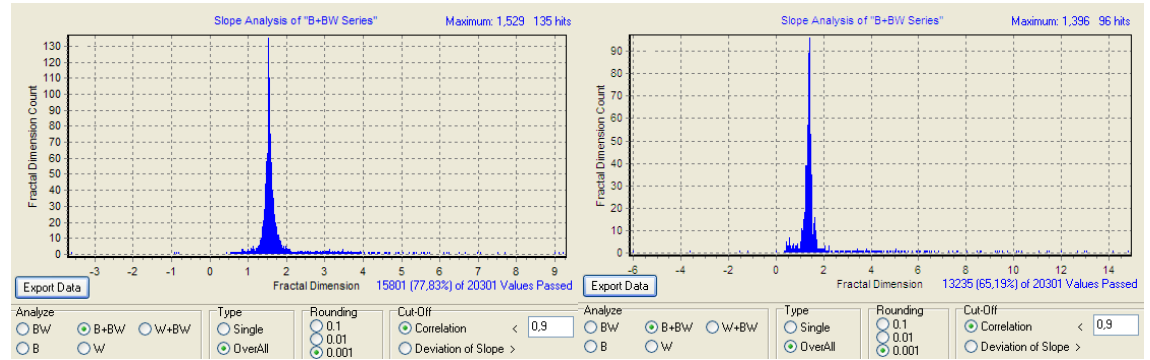
% ; 0,4

Şekil 4.82. Akçatepe Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.83. Akçatepe Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,529**
(Ortalama)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,386**
(Yüksek – yeterli)

Turnasuyu Mahallesi

Turnasuyu, kentin alan olarak %8'ini, nüfus olarak da %1,9'unu oluşturmaktadır. Mahallenin %42'sini konutlar, %29'unu yeşil alanlar, %21'ini de yollar teşkil etmektedir. Mahallede mevcut olan diğer alan kullanımları olan sağlık, eğitim, kurumsal alanlar, sosyal tesisler ve ticaret-sanayi tesisleri ise oldukça az alan kaplamaktadırlar.

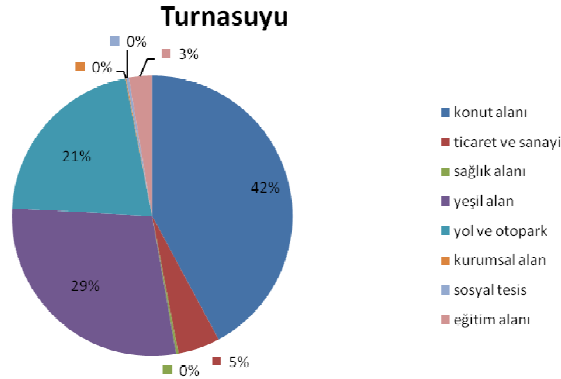
Mahallenin içinden çevre yolu ve bulvar geçmektedir. Mahalle, kentin Giresun kenti tarafından girişini oluşturduğundan kentin prestij alanını oluşturmaktadır. Bu nedenle mahalle konut yerleşimi ve kent girişi olarak değerlendirilebilir(Şekil 4.84, 4.85). Turnasuyu Mahallesi fraktal değerlerine bakıldığında ise mahalle geneline ait değer geleneksel kent yapısıyla uyumlu ve ortalama değere sahip olduğu görülmektedir. Yeşil alan değerinin ise ortalama değerden ve mahalle geneline ait değerden daha düşük seyretmesi ise mahalle ile yeşil alanların düşük bir uyuma sahip olduğunu ifade etmektedir (Şekil 4.86) (Çizelge 4.27).

Çizelge 4. 27. Turnasuyu Mahallesi karakter değerlendirmesi

Kentsel İmaj Kriterleri / Mahalle karakteri	Yüksek	Orta	Düşük
Estetik değer	X		
Tarihi değer			X
Turistik değer		X	
Yapısal yoğunluk	X		
Yeşil alan yoğunluğu		X	
Prestij yaratma potansiyeli	X		
Geleneksel yapı	X		
Homojen dağılım	X		
Hareketlilik	X		
Fonksiyonel değer			X
Sirkülasyon	X		
Kompleks yapı	X		
Odak merkezi			X
Manzara	X		
Kaynak değer	X		

Şekil 4.84. Turnasuyu Mahallesi haritası

Mahalle alanı;

2.369.106m²

% ; 8,0

Nüfus ; 2.589

kişi

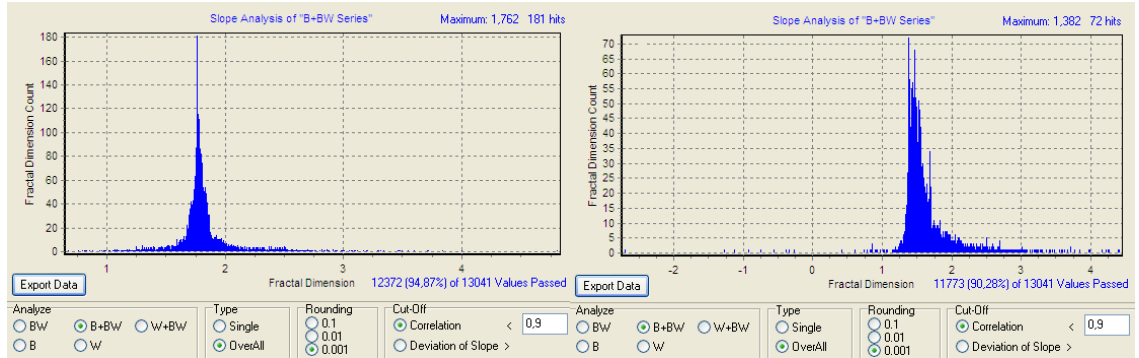
% ; 1,9

Şekil 4.85. Turnasuyu Mahallesi fonksiyonları % dağılımı

Fractal-Slope analiz

Mahalle geneli

Mahalle yeşil alanı

Şekil 4.86. Turnasuyu Mahallesi fraktal analiz grafikleri

Mahalle geneli fractal değeri; **1,762**

(Çok yüksek)

Mahalle yeşil alan fractal değeri; **1,382**

(Yüksek – yeterli)

Bu bilgi ve değerlendirmeler ışığı altında kente ilişkin alan kullanımları belirlenmiş ve bu alan kullanımlarına göre gelişim tavsiye edilmiştir. Bu alan kullanımlarının belirlenmesinde değişim ve dönüşümden ziyade yoğunlaşmış alan kullanımlarının teşviki temel alınmıştır. Kent, konutlaşmanın yoğunluk kazandığı Kumbaşı, Güzelyalı, Kirazlımanı, Selimiye, Nizamettin, Bucak, Subaşı, Şahincili, Sirinevler, Karcaömer, Akçatepe ve Turnasuyu mahallelerinde “konut alan kullanımı”, tarihi ve turistik değerleri ön plana çıkan ve gelişime açık Taşbaşı, Zaferimilli ve Aziziye mahallelerinde

“tarihi ve turistik alan kullanımı”, kurumsal kullanımların ve devlet dairelerinin yoğunlaştığı ve kent merkezi olarak da ön plana çıkacak olan Saray mahallesi “kurumsal alan kullanımı”, sanayi faaliyetlerinin ön plana çıktığı, yerleşik bulunan ancak kent dışına taşınması uygun görülüp önerilen Karapınar mahallesi “sanayi alan kullanımı”, temelde konut bölgesi olan ancak ticari faaliyetlerin ve kullanımlarında yoğunluk arz ettiği Yeni ve Durugöl mahalleleri “konut ve ticaret alan kullanımı”, özellikle üniversite kampüsünün bulunması ile önem arz eden Cumhuriyet mahallesi “eğitim alan kullanımı”, konutların yoğunluk gösterdiği ancak rekreasyonel kullanımların da gelişimine açık ve imkan tanıyan Bahçelievler, Akyazı, Karşıyaka ve Eskipazar mahalleleri “konut ve rekreasyon alan kullanımı” ve ticari faaliyetlerin yoğunluk gösterdiği ancak çeşitli kurumsal faaliyetlerinde yürütüldüğü Düz ve Şarkıye mahalleleri “ticaret ve kurum alan kullanımı” olarak 8 ayrı alan kullanımına ayrılmıştır. Bunların dışında kent için prestij açısından önem taşıyan kent girişleri de belirtilmiştir. Kumbaşı mahallesi Samsun kenti tarafında, Turnasuyu mahallesi Giresun kenti, Eskipazar mahallesi de Tokat kenti tarafından Ordu kentine giriş noktalarıdır. Bu alanlar komşu illerden kente giriş veya komşu kentleri birbirine bağlayan geçiş noktaları olduğundan kentin geneliyle ilgili olumlu veya olumsuz izlenimlerin de ilk edinildiği yerlerdir. Kent girişleri bu bakış açısıyla özel olarak ilgilenilmesi gereken ve özel çalışmaların şart olduğu alanlardır. Kentin bu alan kullanımları doğrultusunda ve alanın niteliğine göre geliştirilmesi ve bu nitelikler için tüm yönleriyle merkez olması önerilmektedir. Böylece kaostan sıyrılmış, kolay algılanabilir ve tanınabilir, pratikleşmiş, odaklaşmış bir kent yapısı geniş çaplı yıkımlar ve değişimler geçirmeden sağlanabilecektir.

4.3.2.b. Yeşil alanlar

Çevresi ormanlık alanlar ve fındık bahçeleriyle çevrili olan Ordu kenti mücavir alan sınırları içerisinde imar planları üzerinden gerçekleştirilen çalışmalara göre toplam $3.802.151\text{m}^2$ yeşil alan mevcuttur.

Yeşil alanlar “çocuk bahçesi”, “park”, “spor alanı” ve “diğer açık yeşil alanlar” olmak üzere dört temel kategoriye ayrılmıştır. Diğer açık yeşil alanlar ise, “trafik yeşil alanları”, “koruluklar”, “mezarlıklar” ve “tanımlanmamış açık yeşil alanları” kapsamaktadır (Şekil 4.87, 4.88).

Şekil 4.87. Kentteki parklardan görünüm

Şekil 4.88. Kentteki çocuk oyun alanlarından görünüm

Kentte 21 adet ve 303911m² spor alanı mevcuttur. Bu tesisler Selimiye, Eskipazar, Karşıyaka, Karapınar, Cumhuriyet, Akçatepe ve Turnasuyu mahallelerinde bulunmaktadır. En geniş spor alanları 126210m² ile Cumhuriyet ve 75688m² ile Eskipazar mahallelerinde yer almaktadır. Aşağıda kentin tamamına ait tüm yeşil alan kategorilerini, yer ve dağılımlarını gösterir ve coğrafi bilgi sistemlerinde hazırlanmış bir harita bulunmaktadır (Şekil 4.89).

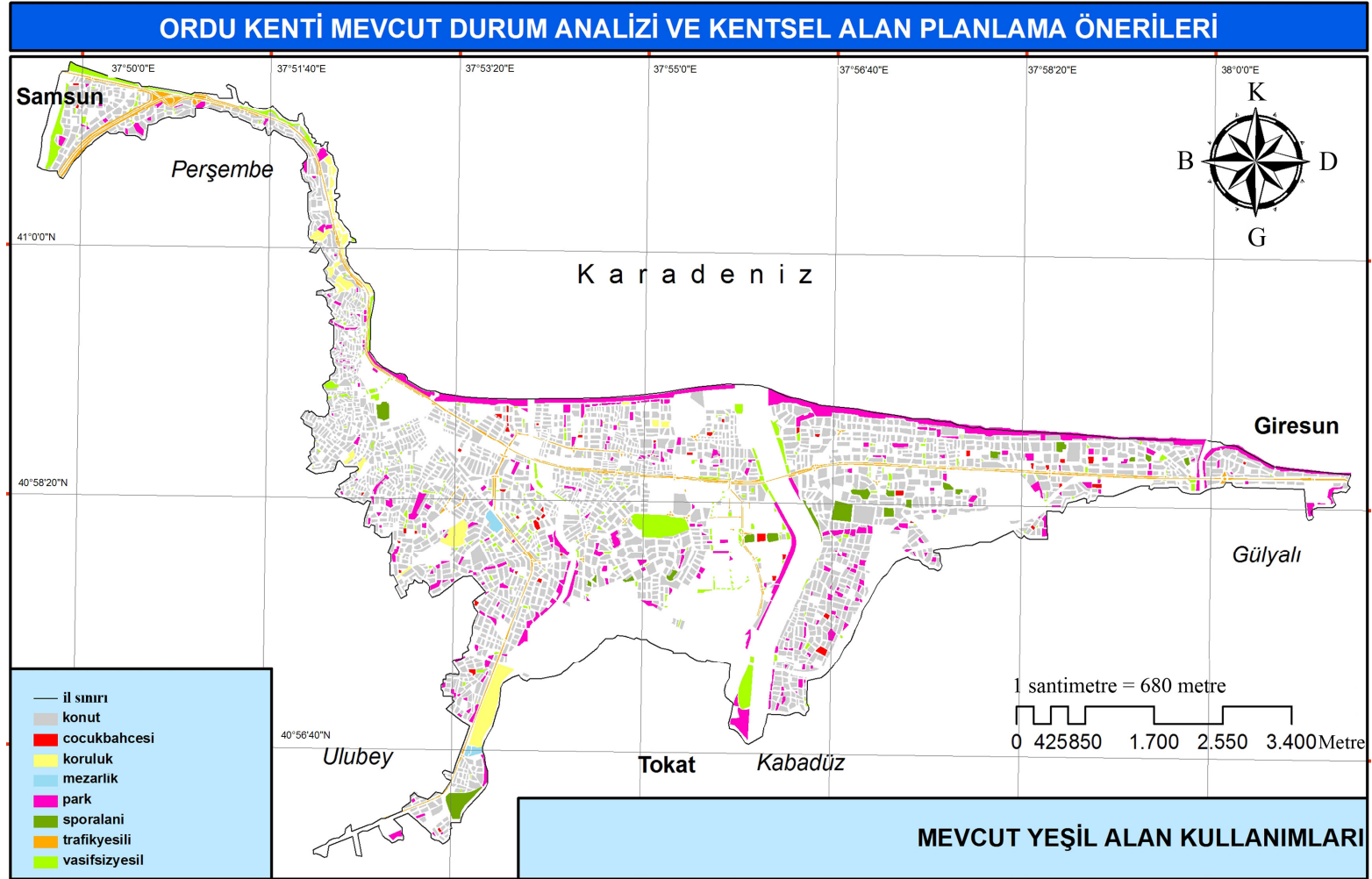
Ordu kentinde alçak kesimlerde Karadeniz ve doğu Karadeniz iklimine uygun, yüksek kesimlerde ise yarı karasal iklime uygun bitkiler yetişmektedir. Aşağıdaki tabloda da kentte kullanılan ve kaynaklar doğrultusunda iklime uygun ve yetişebilecek bitkiler tespit edilerek yazılmıştır.

Mahallelerin yeşil alanlar bakımından yeterlilikleri ve artırılma imkanlarına ilişkin tablo aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.28). Bu tabloda yeterliliği veya yetersizliği ortaya koymak için “ortalama, yeterli ve oldukça yeterli” kategorilerini ifade edecek şekilde (+, ++, +++) işaretleri kullanılmıştır. Bu tabloya göre, mahalleler bazında kentin büyük bölümünde ortalama ve ortalamanın üzerinde yeterlilik tespit edilmiş, yetersizlik ise nispeten düşük miktarda kalmıştır. Ancak mahallerde yeterliliğin söz konusu olduğu yerlerde “normal, yeterli ve oldukça yeterli” düzeyinde yeşil alan miktarı bulunmakta iken, yetersizliği tespit edilmiş olan mahallelerde çoğunlukla “oldukça yetersiz” düzeyde yeşil alan açığı tespit edilmiştir. Bu da, kentin bütün olarak yeşil alanlar

açısından yeterlilik ve gelişmişlik göstermesine rağmen, mahalleler bazında, bazı mahallelerde yeşil alanlar açısından büyük yoksunlukların bulunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle Zaferimilli, Aziziye, Saray, Selimiye, Nizamettin ve Subaşı mahalleleri yeşil alanlar bakımından özellikle yetersizlik yaşayan mahallelerdir. Zaferimilli ve aziziye mahalleleri özellikle yoğun konut dokusu ve tarihi yapıları ile, Saray, Selimiye, Nizamettin ve Subaşı ise yoğun konutlaşma ile dikkat çekmektedir. Yeterli veya yetersizliklerine bakılmaksızın mahallelerdeki yeşil alan miktarının artırılmasına ilişkin yapılan değerlendirme de ise Düz, Şarkıye, Subaşı, Yeni, Şirinevler, Bahçelievler ve Akyazı mahallelerinde yeşil alanların artırılması için fiziki imkan bulunmadığı belirlenmiştir. Buna göre, yüksek derecede yeşil alan yetersizliği tespit edilmiş olan mahallelerden sadece subaşı mahallesinde yeni yeşil alan tesisi mümkün olmamaktadır. Ancak diğer mahallelerdeki eksikliklerin giderilebilmesi imkanı mevcuttur. Tarım alanları, koruluk ve fındıklıklarla çevrili olan mücavir alan sınırları dışında ve içinde yeni aktif yeşil alanların oluşturulması bu eksiklikleri giderecektir. Yeşil alanların artırılma imkanı bulunmayan mahalleler özellikle kentin iç bölgelerinde yer alan ve yapılaşmanın yoğun olduğu mahallelerdir. Bunların dışındaki mahalleler ise çevrelerindeki yerleşim alanı dışı yerlerin aktif yeşil alanlara dönüştürülmesi sureti ile bu artış imkanına sahiptirler. Ancak tek istisna Karapınar Mahallesi olup, bu mahalle sınırları içerisindeki sanayi bölgesinin kent dışına çıkarılması sureti ile boşaltılan alanlar kent parkı niteliğinde aktif yeşil alanlara dönüştürülebilir.

Çizelge 4.28. Mahallelere göre yeşil alan varlığı ve artırılma imkanlarına ilişkin tablo.

Mahalleler	Yeşil alan			
	Mevcut varlık		Artırılma imkanı	
	Yeterli	Yetersiz	Var	Yok
Kumbaşı	+++		+	
Güzelyalı	+	+	+	
Kirazlımanı	+	+	+	
Taşbaşı	++		+++	
Zaferimilli		+++	+++	
Aziziye		+++	+++	
Saray		+++	+	
Düz	++			+++
Selimiye		+++	+	
Şarkiye	++			+++
Nizamettin		+++	+	
Bucak		++	+	
Şahincili	+++		+++	
Subaşı		+++		+++
Yeni	+	+		+++
Şirinevler	++			+++
Bahçelievler	++			+++
Akyazı	+++			+++
Karacaömer	++		+++	
Eskipazar	+	+	+++	
Karşıyaka	+++		+++	
Karapınar	+++		+++	
Durugöl	++		++	
Cumhuriyet	+++		+++	
Akçatepe	++		+++	
Turnasuyu	++		+++	

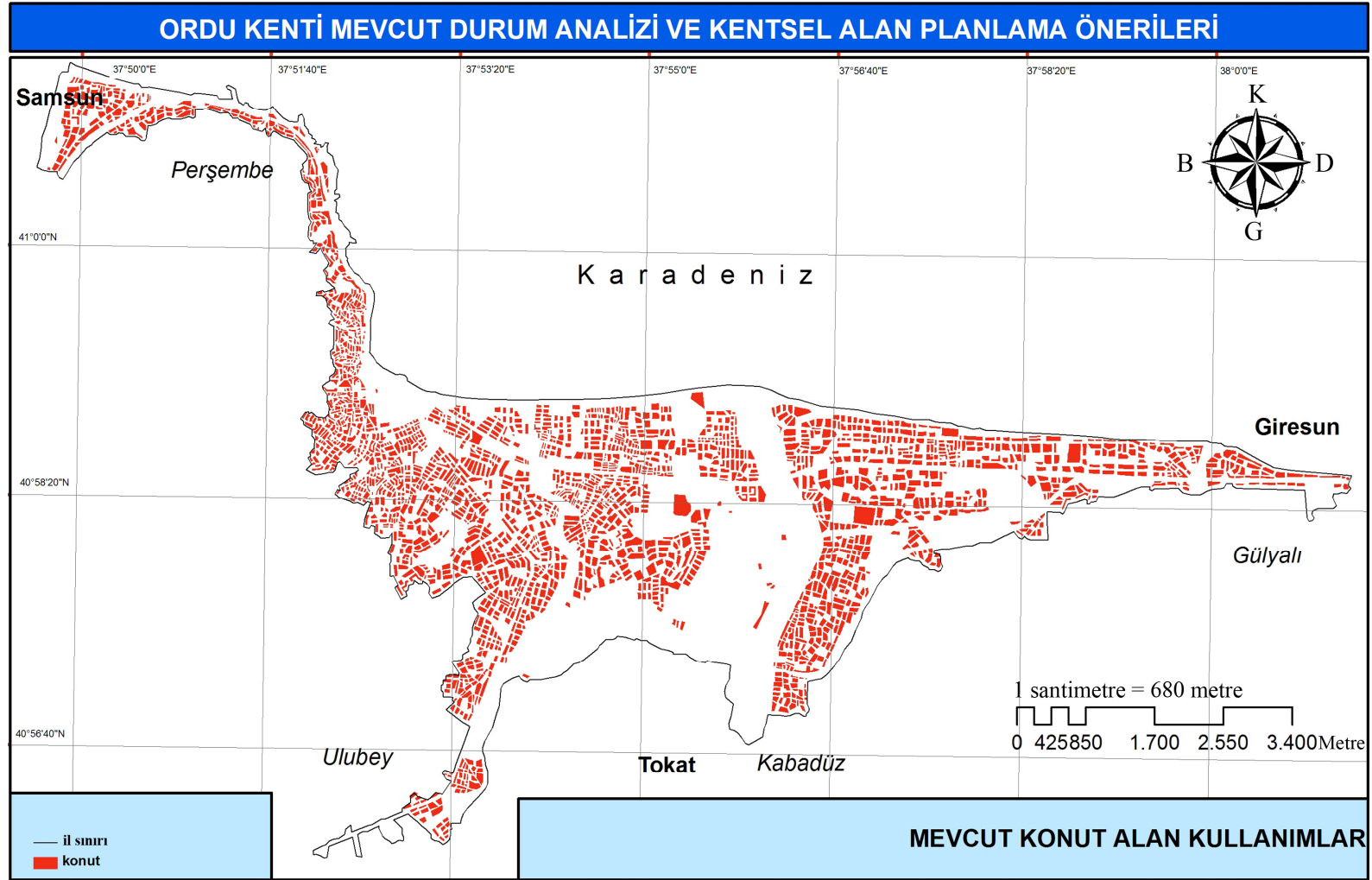
Şekil 4.89. Mevcut yeşil alan kullanımlarına ilişkin harita

4.3.2.c. Konut Bölgeleri

Çalışmada konutlar parsel bazında incelenmiştir. İmar planında konut olarak yapı izni verilen ve konut parseli olarak değerlendirilmiş yerler inceleme kapsamına alınmıştır (Şekil 4.90). Buna göre kent mücavir alan sınırları içerisinde en küçüğü 108 m², en büyüğü 52.408m² olan 2424 adet ve toplam 7.284.161m² konut parseli olduğu tespit edilmiştir. En geniş miktarda konut alanına sahip mahalle 1.169.834m² ile Cumhuriyet mahallesidir. Bunu sırasıyla 772.206m² ile Akçatepe ve 695.979m² ile Şahincili takip etmektedir. En az konut yerleşimi ise 906 m² ile Düz mahallede bulunmakta olup, Şarkıye mahallesinde ise konut yerleşimi olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 4.91).

Şekil 4.90. Kentteki konut alanlarından görünüm

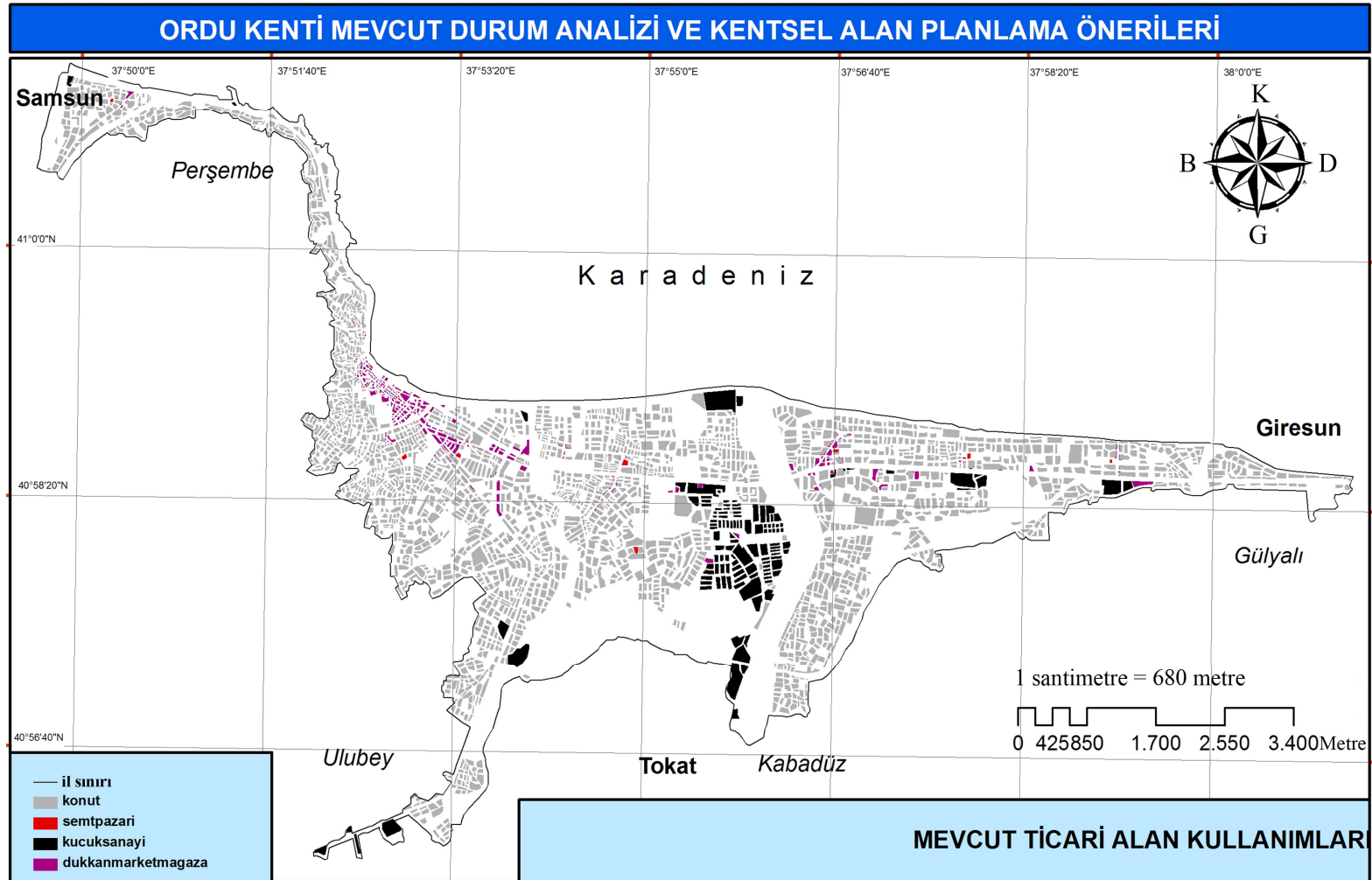
Şekil 4.91. Mevcut konut alan kullanımları haritası

4.3.2.d. Ticaret Bölgeleri

Mücadir alan sınırları içerisinde imar planlarında sanayi ve ticaret alanı olarak yapı izni verilmiş olan yerlerin toplamı 1.452.288m²'dir (Şekil 4.92). Bu alanlar özellikle Karapınar mahallesinde sanayi tesisleri şeklinde yoğunlaşmıştır. Kentin diğer kesimlerinde de yine sanayi tesisleri bulunmasına karşılık Karapınar'daki kadar büyük yoğunluk göstermemektedir. Kentin geri kalanında daha çok ticari tesisler kendini göstermekte ve yoğunlaşmaktadır. Bu anlamda en büyük yoğunlaşmanın görüldüğü mahalleler 163.275m² ile Cumhuriyet ve 101.851m² ile Eskipazar mahalleleridir. Bu ticari tesislerin büyük oranda yoğunlaştığı yerler özellikle kent merkezi ve çevresi olarak göze çarpmaktadır. Aşağıda kentteki sanayi ve ticaret alanlarının yoğunluklarını ve yerlerini gösterir bir harita yer almaktadır (Şekil 4.93).

Şekil 4.92. Kentteki ticaret bölgelerin görünümür

Şekil 4.93. Mevcut ticari alanlar haritası

4.3.2.e. Tarihi Doku

Kentte tarihi yapılar Taşbaşı, Zaferimilli, Aziziye, Saray, Düz, Selimiye ve Şarkiye mahallelerinde bulunmaktadır (Şekil 4.94). Kentin tarihi çekirdeği de zaten bu mahallelerin bulunduğu yerdir. Mücavir alan sınırları içerisinde bir adet tarihi sit alanı bulunmaktadır. Sit alanı toplam 246.939m² alana sahiptir. Bu alanın 100.598m²'si Taşbaşı, 116.595m²'si Zaferimilli ve 29.746m²'si de Aziziye mahallesinde bulunmaktadır. Ancak kentte sit alanı dışında da tescilli yapılar bulunmaktadır. Toplam tescilli yapı sayısı 143 olup, bunların 131 adeti sivil mimarlık örneği, 12'si de tescilli anıt eser kategorisindedir. Bunların 94 adedi sit alanı içerisinde 49 adedi de sit alanı dışındadır (Çizim 4. 29) (Şekil 4.95).

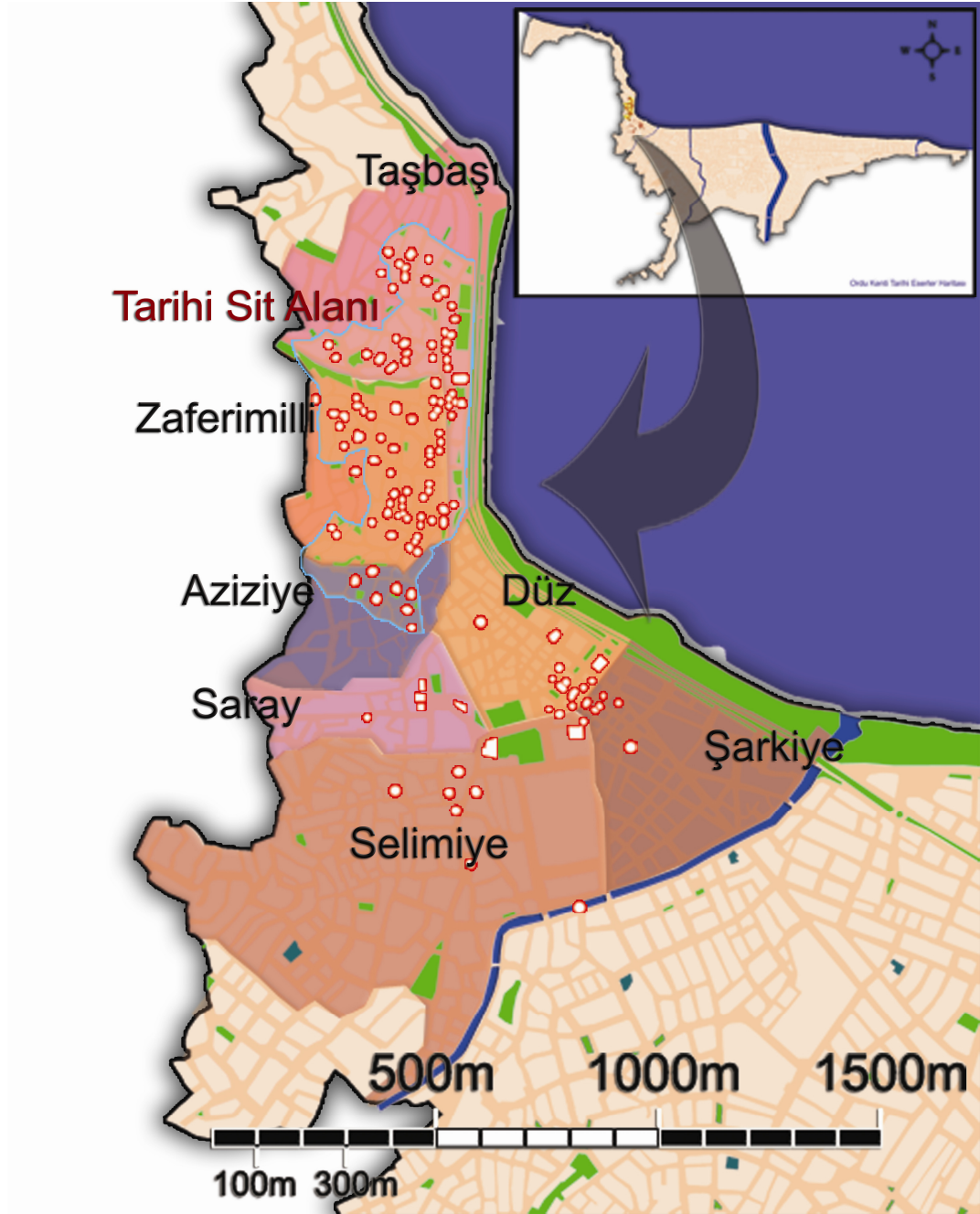
Çizelge 4. 29. Mahallelere göre tarihi yapıların dağılımları

	Tescilli Anıt Eserler	Tescilli Sivil Mimarlık Örnekleri	Toplam
Taşbaşı	1	38	39
Zaferimilli	-	52	52
Aziziye	1	8	9
Selimiye	4	6	10
Saray	2	3	5
Düz	2	17	19
Kirazlımanı	2	-	2
Şarkiye	-	7	7
Toplam	12	131	143

Tarihi sit alanı içerisinde 1 adet sosyal tesis, 77 adet ticarethane, 1 ilköğretim okulu, 1 lise, 75 konut parseli, 12 tanımlanmamış yeşil alan ve büyüklü küçüklü 18 adet park alanı mevcuttur. Sit alanında yaklaşık 80.000m² konut, yaklaşık 10.000m²'de ticaret alanı bulunmaktadır (Çizelge 4.5). Çalışmanın başında da Taşbaşı, Zaferimilli ve Aziziye mahalleleri tarihi ve turizm gelişme bölgesi olarak gösterilmiştir.

Şekil 4.94. Kentteki tarihi eserlerden görünümeler

Şekil 4.95. Kentteki sit alanını ve tarihi eserlerin dağılımını gösteren harita

Çizelge 4.30. Tarihi sit alanı içerisinde kalan yapı ve fonksiyonlara ait bilgiler

	Sayı (adet)	Alan (m ²)
Sosyal tesis	1	1.014
Ticarethane	77	9.644
İlköğretim okulu	1	1.178
Lise	1	2.129
Konut parseli	75	79.136
Vasıfsız yeşil alan	12	3.549
Park	18	15.244
Tarihi yapı	93	14.958
Sit alanı		247.201

Kentin tarihi çekirdeğinde yer alan evlere ait bazı çizimler aşağıda verilmiştir. bu yapılar çoğunlukla ahşap olup birkaç katlıdırlar (Şekil 4.96).

Şekil 4.96. Kentteki tarihi yapı mimarilerine ait örnek çizimler

4.3.2.f. Sosyal tesis alanları

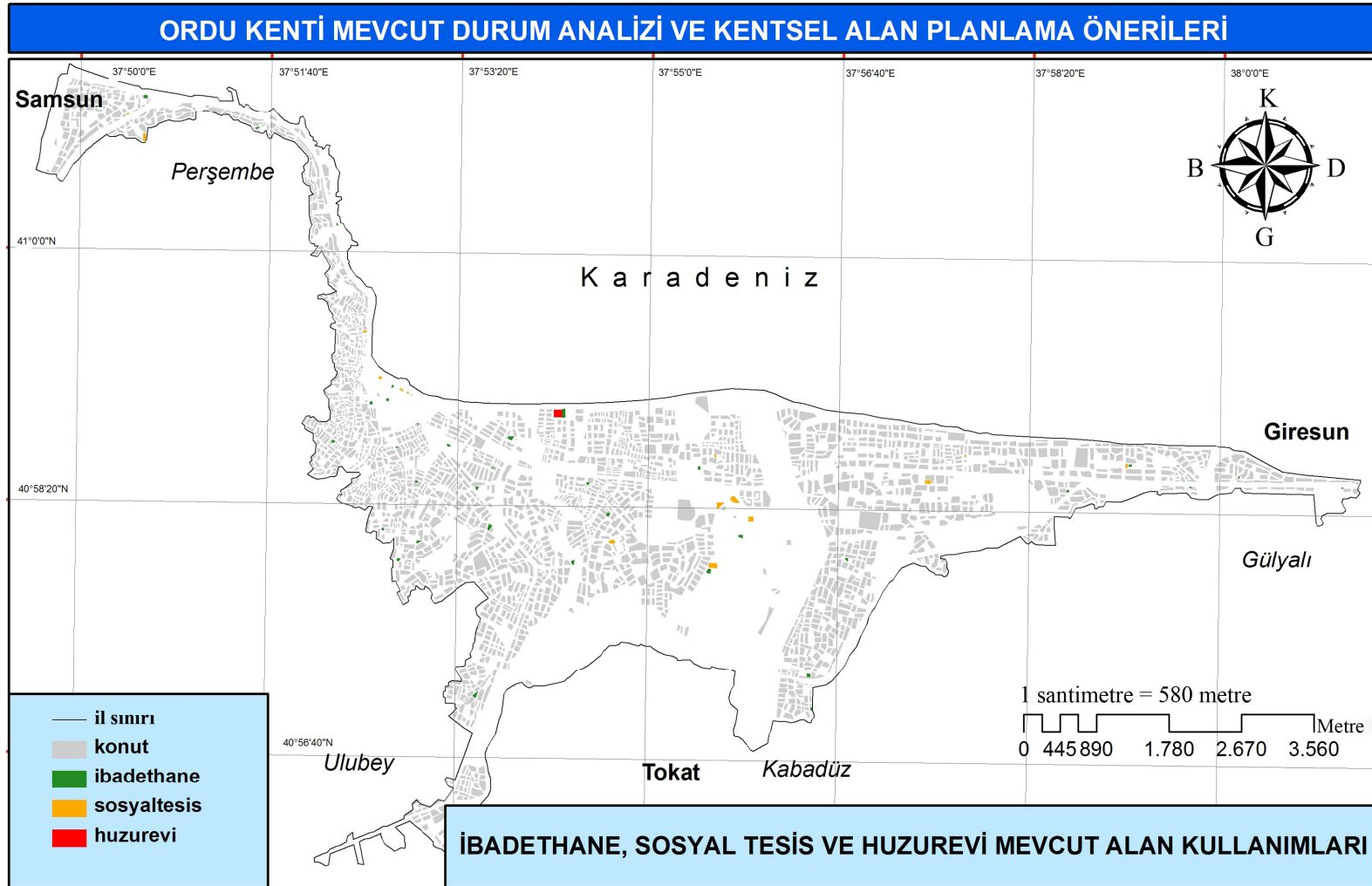
Kentte mücavir alan sınırları içerisinde kurum ve kuruluşlara ait sosyal tesisler, huzurevi ve ibadethaneler dahil toplam 52 adet ve bahçeleriyle birlikte 91.090m² alan kaplamaktadır. Sosyal tesislerden 35 adeti ve 45.777m²'si ibadethane, 1 adeti ve 9.923m²'si ise huzurevidir.

Sosyal merkezlerin (sanatsal etkinlik alanları, spor alanları, kitaplık vb.) 3-4 komşuluk birimi yani 15-20 bin kişi için düşünülmesi gerekmektedir (Ökten 1999). Bu nedenle 134.005 kişi nüfusu ile Ordu kentine 7-9 adet sosyal tesis gerekmektedir. Ayrıca nüfusu 100.000'den fazla olan yerlerde kişi başına 0,3 m² sosyal ve kültürel tesis alanı düşmesi gerekliliğinden yola çıkarak, Ordu kenti için gerekli sosyal tesis alanının 40.202 m² olması gerektiği sonucuna varılır (Sancar 1999). Ordu kentinde toplam 16 adet ve yaklaşık 35.390 m² alan sosyal tesis mevcut olup en düşük kriterleri sağlamaktadır.

Dini tesisler için 1.000-2.000 hane yaklaşık 4.000-8.000 kişi için alanı ortalama 4.000 m² olan bir ibadethane düşünölmelidir. Ordu kenti nüfusuna oranlandığında kent genelinde en az 17 en çok 34 adet ve toplam alanı en az 68.000 en çok 136.000 olan ibadethane olması gerektiği ortaya çıkar. Ordu kentinde mevcut bulunan 35 adet ibadethane yaklaşık kapladıkları 45.777 m² alan ile alansal kriterlere göre düşük olmasına karşılık sayısal olarak yeterlidir.

Huzurevleri ise 20.000-25.000 hane yani ortalama 80.000-100.000 kişi için 2.500-3.000 m² lik 1 adet gerekmektedir. Ordu kenti nüfusuna oranlandığında ise kentteki 1 adet huzurevinin bu anlamda yeterli olduğu ve alansal gereğinde yerine getirdiği belirlenmiştir (Sancar 1999).

Aşağıda kentteki ibadethane, huzurevi ve sosyal tesis alanlarından oluşan alan kullanımlarına ait oluşturulmuş harita bir verilmiştir (Şekil 4.97).

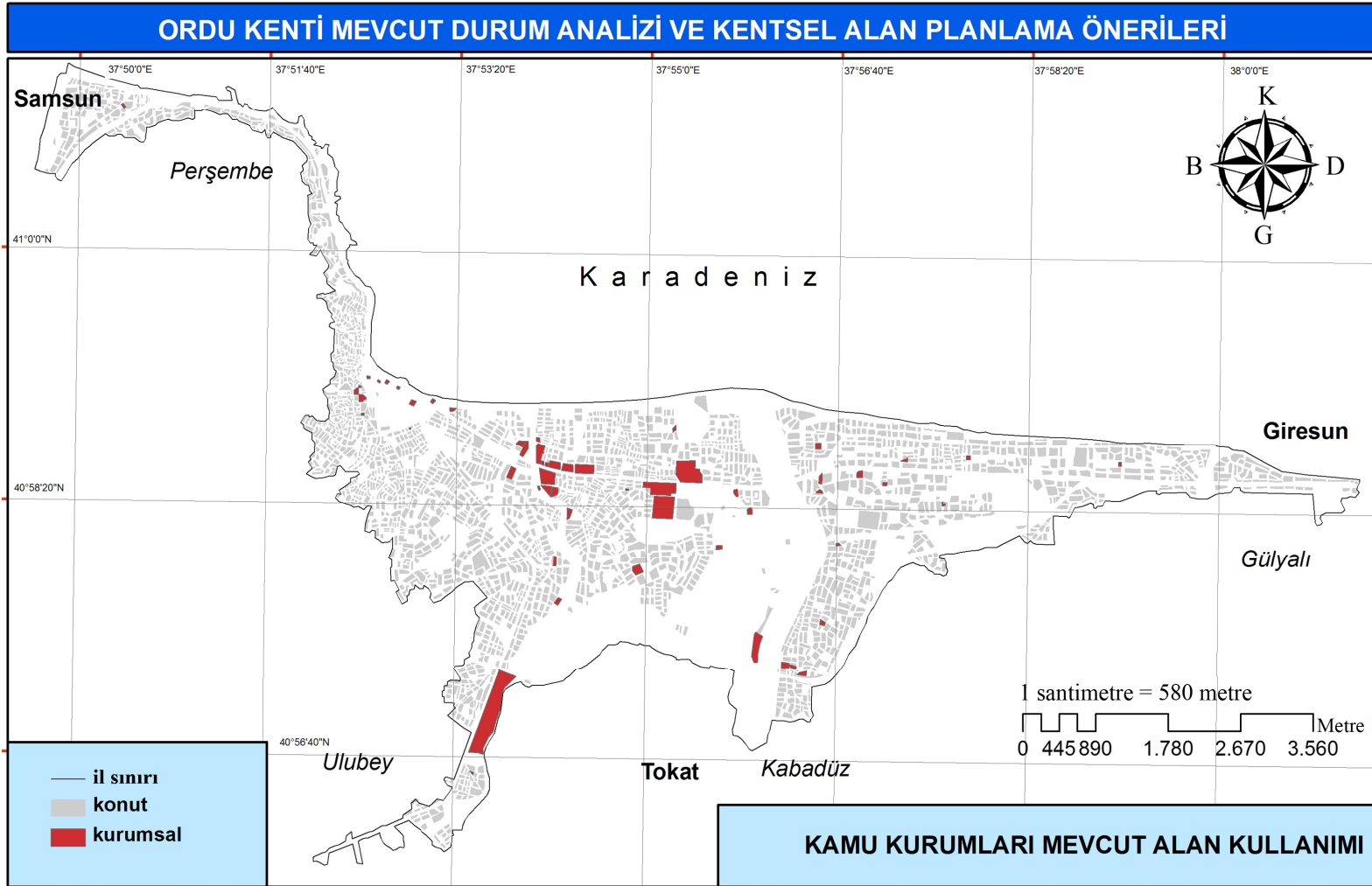
Şekil 4.97. Sosyal tesis alanlarının mevcut alan kullanımlarına ilişkin harita

4.3.2.g. Kamusal mekanlar

Kentte, mücavir alan sınırları içinde 56 adet kurum bulunmakta olup bunların bahçeleriyle birlikte kapladıkları alan toplam 654.269m²'dir (Şekil 4.98). En çok sayıda kurumsal alan Saray, Düz ve Şarkiye mahallelerinde göze çarpmakta iken, kurumsal alanlar anlamında ve bahçe alanları da dahil olacak şekilde en geniş yayılımlar 181.377m² ile Eskipazar, 181.152 ile Karşıyaka, 72.411 ile Akyazı ve 70.566m² ile Durugöl mahallelerindedir. Bunlarında dışında daha pek çok mahallede kurumsal alanlar mevcut olmakla birlikte küçük yayımlı ve sayıca azdır. Güzelyalı, Kirazlıman, Taşbaşı, Zaferimilli, Aziziye, Nizamettin, Şahincili, Subaşı ve Yeni mahallelerde de hiç kurumsal alanlara rastlanmamaktadır. Aşağıda kamu kurumları alanlarının mevcut kullanımları ve dağılımlarını göstermek üzere hazırlanan bir harita verilmiştir (Şekil 4.99).

Şekil 4.98. Kentteki kurumlara ait görünüm

Şekil 4.99. Kamu kurumları mevcut alan kullanımları haritası

4.3.2.h. Ulaşım ağı

Kentteki ulaşım ağı dört temel grupta incelenebilir. Bunlar; çevreyolu, bulvar, cadde ve sokaktır. Çevreyolu kentin güneyinden, Turnasuyu, Akçatepe, Karapınar, Eskipazar ve Karacaömer mahallelerinden geçmekte olup, komşu illeri birbirine bağlayan bir transit yol özelliğindedir. Bulvar, Turnasuyu, Cumhuriyet, Karapınar, Durugöl, Karşıyaka, Akyazı, Bahçelievler, Yeni, Şarkiye, Düz, Taşbaşı, Kirazlımanı, Güzelyalı ve Kumbaşı mahallelerinden geçmekte olup hem kent içinde ana ulaşım arterini teşkil etmekte hem de komşu illerle bağlantı kuran yol özelliği taşımaktadır. Cadde, kentin büyük kısmına ulaşım ağı dahiline almış bir yol ağı şeklindedir. Sokak ise tüm yapıların çevresinde bulunan ve yapılara ulaşım sağlayan en küçük ama en yaygın ulaşım ağı olarak değerlendirmeye alınmıştır (Şekil 4.100). Kategorilere göre yaklaşık yol uzunlukları ise çevre yolu için $\approx 9.425\text{m}$, bulvar için $\approx 3.0474\text{m}$, cadde için $\approx 55.641\text{m}$ ve sokak için de $\approx 436.317\text{m}$ olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda kentteki bazı yaya bölgelerine ait görüntüler de bulunmaktadır (Şekil 4.101).

Kentte 25 adet otopark bulunup, bunların toplam kapasitesi yaklaşık bin araçtır. İl merkezinde toplam araç sayısı ise 33.000'dir (Anon. 2009).

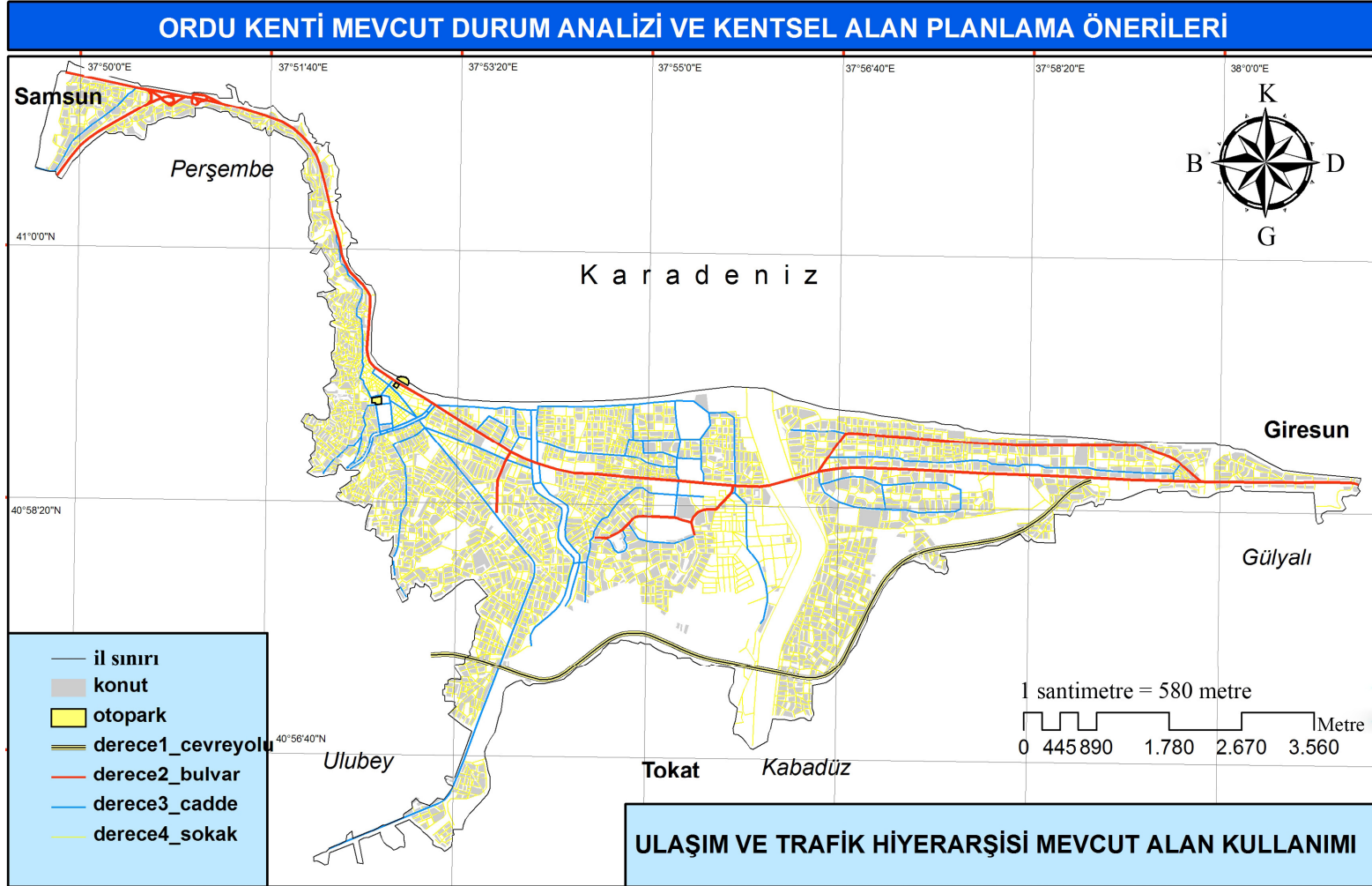
Kentte farklı kategorilere ait yolların ve otoparkların dağılımları, güzergah ve yoğunluklarını gösterecek şekilde hazırlanmış bir harita ilerde verilmiştir (Şekil 4.102).

Şekil 4.100a. Kentteki bulvardan görünüm, **b.** Kentteki caddelerden görünüm, **c.** Kentteki sokaklardan görünüm, **d.** Kentteki otoparklardan görünüm

Şekil 4.101. Kentteki yaya yolları ve kaldırımlardan görünüm

Şekil 4.102. Ulaşım ve trafik hiyerarşisi mevcut alan kullanımları haritası

4.3.2.i. Eğitim alanları

Kentte ilköğretim okulları, liseler, eğitim merkezleri ve üniversite bulunmaktadır. Eğitim merkezi, bahçe alanıyla birlikte 9.661m² olmak üzere 1 adettir ve Karapınar mahallesinde bulunmaktadır. İlköğretim okulları 73 adet ve bahçe alanlarıyla birlikte toplam yaklaşık 349.028m²'dir. Taşbaşı, Azizye ve Karapınar mahalleleri dışında tüm mahallelerde ilköğretim okulu bulunmaktadır. Kentte 16 adet lise bulunmaktadır. Liseler Zaferimilli, Bucak, Şahincili, Yeni, Bahçelievler, Akyazı, Karapınar, Cumhuriyet, Akçetepe ve Turnasuyu mahallelerinde bulunmak olup, bahçeleriyle birlikte toplam yaklaşık 143.830m² alan kaplamaktadır. Eskiden yüksekokul olarak mevcut bulunan eğitim kurumu günümüzde üniversite olarak hizmet vermeye başlamış ve Ordu Üniversitesi adını almıştır. Ordu üniversitesi ana kampüsü Cumhuriyet mahallesinde yaklaşık 194.549m² alanda bulunmak üzere, Güzelyalı, Bucak, Akyazı ve Akçetepe mahallelerinde de yer almaktadır. Üniversite bu beş parçadan oluşan alanı ile toplam ve yaklaşık 300.527 m² alana sahiptir (Şekil 4.103).

4.3.2.j. Sağlık Alanları

Kentteki sağlık kurum ve tesisleri hastaneler ve sağlık ocakları olmak üzere iki temel başlık altında toplanmaktadır. Kentte toplam 12 sağlık ocağı ve 5 hastane bulunmaktadır. Hastaneler Bucak, Şahincili ve Akyazı mahallelerinde yer almakta olup yaklaşık 79.168m² alan kaplamaktadırlar. Sağlık ocakları ise Kumbaşı, Selimiye, Akyazı, Karacaömer, Karapınar, Durugöl, Cumhuriyet, Akçetepe ve Turnasuyu mahallelerinde bulunmakta olup bahçeleriyle birlikte yaklaşık 32.737m² alan kaplamaktadırlar (Şekil 4.104).

Ayrıca aşağıda kent geneline ait çeşitli verileri içeren tablolar verilmiştir (Çizelge 4.31, 4.32, 4.33, 4.34). Kent genelindeki tüm fonksiyon ve alan kullanımlarının mahallelere göre mevcut alan miktarları m² cinsinden verilmiştir. Yeşil alanlar 4 ana kategori “çocuk bahçesi”, “park”, “spor alanı” ve “diğer açık yeşil alanlar” şeklinde ayrılmıştır. Aynı tabloda mahalle bazlı olarak toplam yeşil alan miktarları yine m² cinsinden

verilmiştir. Yeşil alanlar kategorilerine göre değerlendirilirken kentte mevcut miktarları ve standartlara göre olması gereken sayı ve alanlarının da karşılaştırması yapılmıştır.

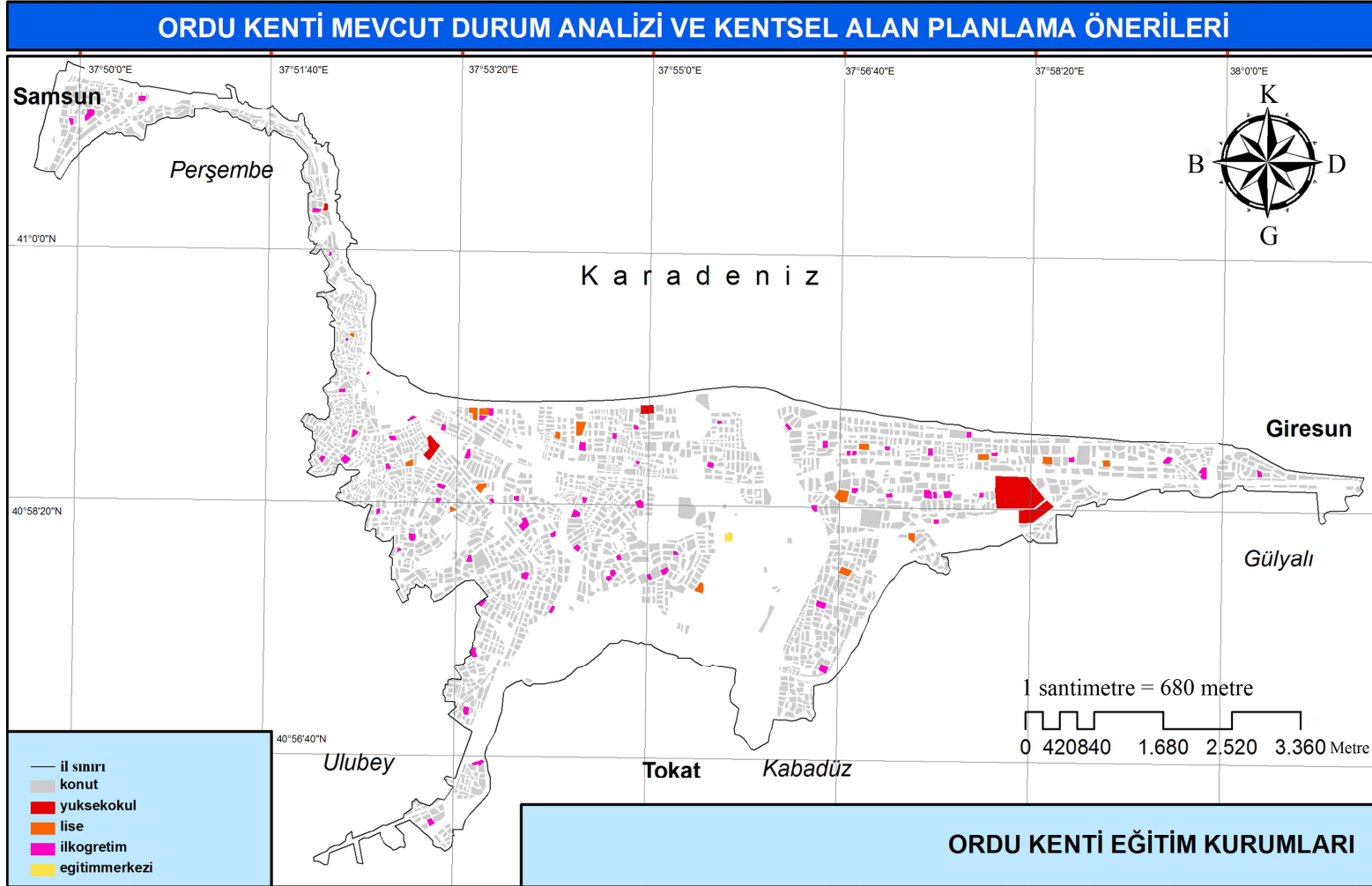
Değerlendirme mahalle bazlı olarak, her bir mahalle için kapsadığı alan içerisindeki yeşil alan miktarlarının belirlenmesi şeklinde yapılmıştır. Çocuk oyun alanları kapsamında 26 mahallede toplam 51 adet oyun alanı olduğu belirlenmiş olup, bunlar yaklaşık 111.176 m² alan kaplamaktadır. Kent çapında en çok sayıda ve en geniş alanla çocuk oyun alanı bulunduran mahalle 8 adet, 15.447m² ve 7 adet 17.775 m² ile Şirinevler ve Turnasuyu olarak ortaya çıkmıştır. Güzelyalı, Kirazlımanı, Taşbaşı, Zaferimilli, Aziziye, Saray, Düz, Selimiye, Şarkıye, Nizamettin, Subaşı ve Karşıyaka mahallelerinde de hiç çocuk oyun alanı bulunmadığı tespit edilmiştir.

İmar planında geçtiği haliyle kentte büyüklü küçüklü 308 adet ve 1.779.220 m² park olduğu tespit edilmiştir. Parklar en fazla 61 adet ile Akçatepede, sonrasında da 33 ve 30 adetle Akyazı ve Şahincili mahallelerindedir. Ancak alansal anlamda mahallelerin içerdikleri park büyüklükleri değişmektedir. Toplamda en büyük park alanını kaplayan mahalleler ise 329.379m² ve 325.971m² ile Cumhuriyet ve Turnasuyu mahalleleridir. Nizamettin ve Subaşı mahallelerinde ise hiç park alanı bulunmadığı belirlenmiştir. Spor alanlarında ise en geniş alanı 126.210 m² ile Cumhuriyet, 75.688 m² ile Eskipazar mahalleleri içermektedir. Kentteki toplam spor alanı ise 21 adet ve 303.911m²'dir. Kentteki trafik yeşil alanları, koruluklar, mezarlıklar ve tanımlanmamış yeşil alanların oluşturduğu diğer açık yeşil alanların toplamı ise 1.672.694m²'dir.

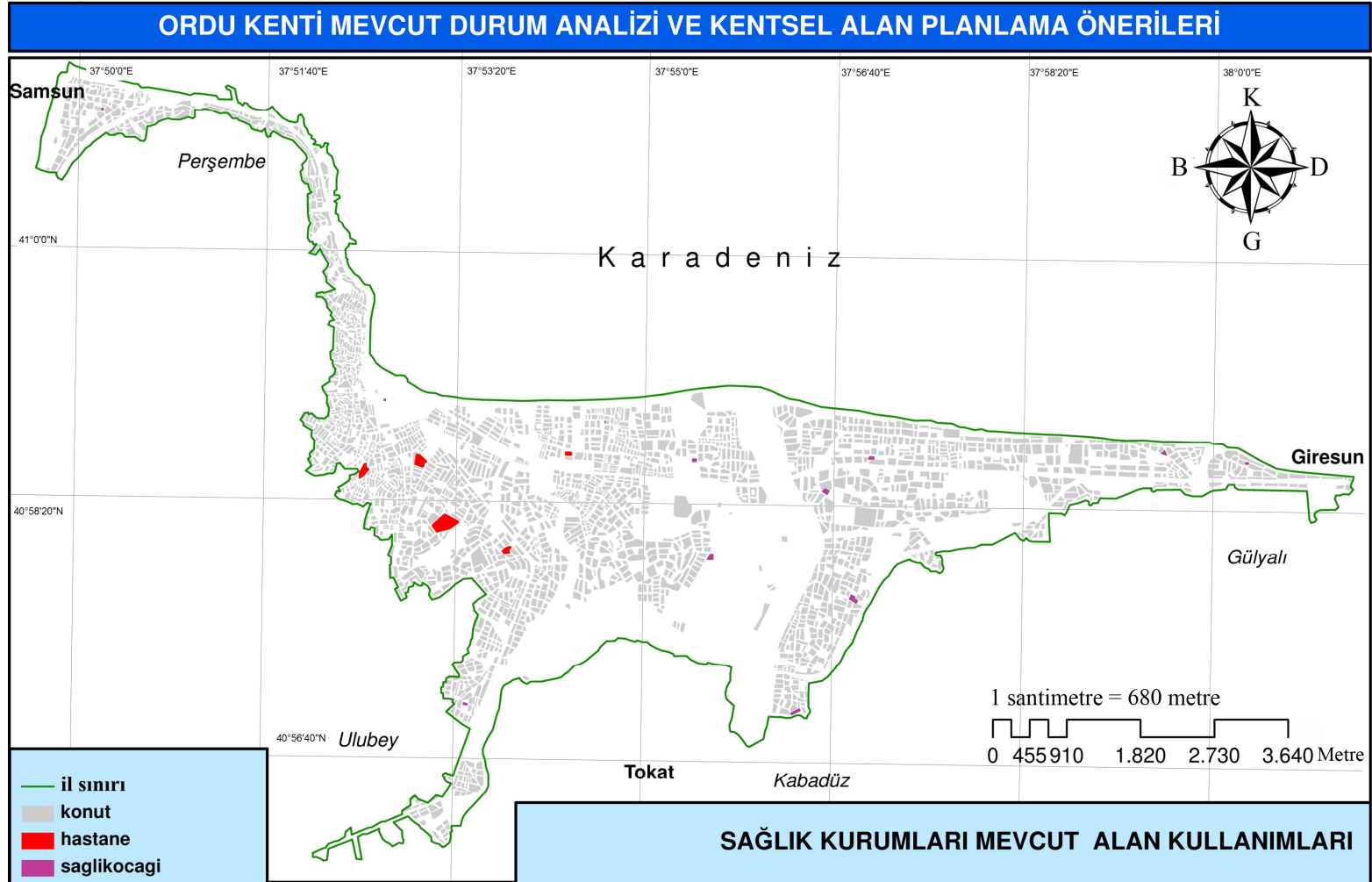
Konut yerleşimleri, imar planlarında konut olarak yapılaşma izni verilmiş ve konutlara ait bahçeleri de kapsayan alanlar olarak değerlendirilmiştir. Yine temelde mahalle bazlı olarak alan ve yüzde olarak ortaya koyulmuştur.

Yine tablolarda mahalle ölçekli olarak kategorilere ayrılıp incelenmesi sonucu ortaya çıkan yol uzunlukları ve alanları da değerlendirilmiştir. Yollar dört temel kategoriye ayrılmıştır; çevre yolu, bulvar, cadde ve sokak. Yolların uzunlukları ve olması gereken genişlik değerleri baz alınarak toplam olarak yolların kapladıkları alan miktarları hesaplanmıştır.

Aynı şekilde kurumsal alanlar, eğitim ve sağlık alanları da bahçe alanlarıyla birlikte hesaplanarak değerlendirmeye alınmıştır. Tarihi alanlar hem tescilli yapılar bazında, hem de sit alanı bazında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Tescilli yapılar mahallelere göre sayı ve alan kapsamında değerlendirilmiştir. Sosyal tesisler hem çeşitli kuruluşlar tarafından oluşturulmuş tesisler, hem huzur evi, hem de ibadethanelerin birlikte düşünülmesiyle değerlendirilmiştir. Sosyal tesisler de yine sayı ve alan bazlı olarak ortaya koyulmuştur.

Şekil 4.103. Eğitim kurumları mevcut alan kullanımları haritası

Şekil 4.104. Sağlık kurumları mevcut alan kullanımları haritası

Çizelge 4.31. Kentteki fonksiyonlara ilişkin mevcut sayı ve alan bilgileri

Kent çevresi	63,108 km			
Kent alanı	2.964 ha			
Kıyı uzunluğu	20.033 m			
Kullanım	Adet	Min. Alan	Max. Alan	Toplam
Konut parseli	2424	108m ²	5,2408ha	728,4161ha
Otoparklar	3	2,528da	9,258da	2,0508ha
Tarihi mekanlar	131	65m ²	877m ²	2,5017ha
Kurumlar	56	430m ²	18,0309ha	65,4269ha
İbadethane	35	375m ²	4,332da	4,5777ha
Üniversite				30,0527ha
Lise	16	2,128da	1,9644ha	14,3830ha
İlköğretim	73	994m ²	1,1638ha	34,9028ha
Eğitim merkezi	1			9,661da
Semt pazarı	9	392m ²	4,272da	2,1080ha
Küçük sanayi	123	754m ²	8,9045ha	105,0301ha
Ticarethane	427	51m ²	1,2035ha	38,0906ha
Hastane	5	3,458da	4,2071ha	7,9168ha
Sağlık ocağı	12	720m ²	5,531da	3,2737ha
Sosyal tesis	16	132m ²	6,236da	3,5390ha
Huzurevi	1			9,923da
Çocuk bahçesi	51	108m ²	9,642da	11,1176ha
Koruluk	28	783m ²	17,1117da	38,1640ha
Mezarlık	3	7,118da	3,0788ha	5,0473ha
Park	308	92m ²	40,8780ha	177,9220ha
Spor alanı	21	2,770da	7,5688ha	30,3911ha
Trafik yeşili	254	68m ²	4,1420ha	51,8557ha
Kullanım dışı yeşil alanlar	320	75m ²	15,6685ha	72,2024ha
Sit alanı	1			24,7201ha

Çizelge 4.32. Kentteki mevcut yeşil alanlara ait istatistiki değerler ve olması gereken alan miktarı

	Yeşil alanlar																
	Çocuk bahçesi					Park				Spor alanı							
	Mevcut			Standart		Mevcut		Standart		Mevcut			Standart		Dİğer açık yeşil alanlar	Toplam yeşil alanlar	
	Sa yı	Alan (m ²)	%	Sayı *	Alan * (m ²)	Sayı	Alan (m ²)	Sayı **	Alan ** (m ²)	Sayı	Alan (m ²)	%	Sayı	Alan (m ²)	Alan (m ²)	Mevcut (m ²)	Standart *** (m ²)
Kumbaşı	2	2.932	2,6	13	104.000	12	39.833	1	20.000	-	-	-	-	-	261.705	304.470	19.050
Güzelyalı	-	-	-	5	40.000	6	31.364	1	20.000	-	-	-	-	-	78.761	110.125	21.900
Kirazlımanı	-	-	-	3	24.000	3	4.580	1	20.000	-	-	-	-	-	77.836	82.416	13.170
Taşbaşı	-	-	-	3	24.000	9	10.305	1	20.000	-	-	-	-	-	40.690	51.265	24.120
Zaferimilli	-	-	-	2	16.000	14	9.959	1	20.000	-	-	-	-	-	631	10.590	22.780
Aziziye	-	-	-	1	8.000	6	2.083	1	20.000	-	-	-	-	-	383	2.466	18.700
Saray	-	-	-	1	8.000	1	1.175	1	20.000	-	-	-	-	-	16.400	17.575	18.930
Düz	-	-	-	2	16.000	2	13.260	1	20.000	-	-	-	-	-	14.861	28.121	27.660
Selimiye	-	-	-	5	40.000	3	5.198	3	60.000	1	28.713	9,4	-	-	12.368	17.566	97.010
Şarkiye	-	-	-	2	16.000	1	15.197	2	40.000	-	-	-	-	-	10.101	25.298	80.220
Nizamettin	-	-	-	2	16.000	-	-	1	20.000	-	-	-	-	-	10.689	10.689	27.350
Bucak	1	758	0,7	8	64.000	8	24.423	5	100.000	-	-	-	-	-	19.117	44.298	164.440
Şahincili	6	7.526	6,8	17	136.000	30	102.291	2	40.000	-	-	-	-	-	146.619	256.436	43.250
Subaşı		-	-	3	24.000	-	-	3	60.000	-	-	-	-	-	8.136	8.136	84.320
Yeni	1	1.219	1,1	5	40.000	2	5.523	5	100.000	-	-	-	-	-	22.505	29.247	169.470
Şirinevler	8	15.447	13,9	11	88.000	14	82.740	2	40.000	-	-	-	-	-	44.299	142.486	66.320
Bahçelievler	5	9.104	8,2	5	40.000	3	83.695	2	40.000	-	-	-	-	-	20.619	113.418	53.900
Akyazı	5	3.834	3,4	14	112.000	33	146.072	4	80.000	-	-	-	-	-	54.441	204.347	129.160
Karacaömer	1	4.482	4,0	4	32.000	12	33.452	1	20.000	-	-	-	-	-	19.951	57.885	21.620
Eskipazar	1	1.164	1,0	9	72.000	7	30.580	1	20.000	1	75.688	24,9	-	-	172.446	279.878	8.710
Karşıyaka		-	-	20	160.000	15	69.663	3	60.000	4	19.759	6,5	-	-	207.391	296.813	96.860
Karapınar	3	13.961	12,6	24	192.000	19	169.383	1	20.000	2	24.518	8,1	-	-	168.630	376.492	16.550
Durugöl	3	5.791	5,2	11	88.000	8	55.496	1	20.000	-	-	-	-	-	51.592	112.879	33.000
Cumhuriyet	5	12.827	11,5	34	272.000	19	325.921	2	40.000	9	126.210	41,5	-	-	99.168	564.126	50.830
Akçatepe	3	14.356	12,9	25	200.000	61	165.964	1	20.000	1	5.664	1,9	-	-	15.038	201.022	4.820
Turnasuyu	7	17.775	16,0	20	160.000	27	329.379	1	20.000	4	24.942	8,2	-	-	82.011	454.107	25.890
TOPLAM	51	111176	-	249	1992000	308	1779220	48	960000	21	303911	-	-	-	1672694	3802151	1340030

- *Hizmet ettiği en az alan (120000m2) ye göre standart çocuk oyun alanı sayısı. 8000 m2 en az alan büyüklüğü
- **Hizmet ettiği en az nüfus (3500 kişi) a oranla standart mahalle parkı sayıları. 20000 m2 en az alan büyüklüğü
- ***Kişi başına 10 m2 yeşil alan standartından yola çıkılarak elde edilen mahalle bazlı yeşil alan miktarı

Çizelge 4.33. Kentteki ticaret bölgeleri, konut ve sağlık alanlarına ait istatistiki veriler

	Ticaret ve sanayi bölgeleri		Konut parselleri		Sağlık alanları		
	Alan(m2)	%	Alan (m2)	%	Sayı	Alan(m2)	%
Kumbaşı	20.511	1,4	389.571	5,3	So-1	1127	1,0
Güzelyalı	-	-	138.007	1,9	-	-	-
Kirazlımanı	-	-	82.141	1,1	-	-	-
Taşbaşı	4.647	0,3	64.192	0,9	-	-	-
Zaferimilli	5.229	0,4	52.088	0,7	-	-	-
Aziziye	1.843	0,1	40.964	0,6	-	-	-
Saray	-	-	22.998	0,3	-	-	-
Düz	29.438	2,0	906	0,01	-	-	-
Selimiye	5.254	0,4	178.259	2,4	So-1	897	0,8
Şarkıye	49.522	3,4	-	-	-	-	-
Nizamettin	-	-	57.631	0,8	-	-	-
Bucak	19.521	1,3	312.468	4,3	Hs-2	27266	24,4
Şahincili	3.360	0,2	695.979	9,6	Hs-2	48445	43,3
Subaşı	6.688	0,5	107.995	1,5	-	-	-
Yeni	68.180	4,7	156.751	2,2	-	-	-
Şirinevler	26.492	1,8	366.000	5,0	-	-	-
Bahçelievler	23.374	1,6	92.399	1,3	-	-	-
Akyazı	14.372	1,0	463.767	6,4	Hs-1 So-1 St-2	3458 720 4178	3,7
Karacaömer	-	-	142.602	2,0	So-1	1784	1,6
Eskipazar	101.851	7,0	152.782	2,1	-	-	-
Karşıyaka	15.405	1,1	679.653	9,3	-	-	-
Karapınar	703.752	48,5	237.004	3,3	So-1	5531	4,9
Durugöl	99.505	6,9	240.652	3,3	So-1	2375	2,1
Cumhuriyet	163.275	11,2	1.169.834	16,1	So-2	7461	6,7
Akçatepe	-	-	772.206	10,6	So-2	8610	7,7
Turnasuyu	76.885	5,3	668.900	9,2	So-2	4232	3,8
TOPLAM	1.452.288	-	7.284.161	-	Hs-5 So-12 St-17	79.168 32.737 111.905	-

So; Sağlıkokağı Hs; Hastane T;Sağlık tesisleri toplamı

Çizelge 4.34. Kentteki yollar ve çeşitli alan kullanımlarına ilişkin istatistiki veriler

	Yollar ve otoparklar	Kurumsal alanlar	Tarihi yapılar		Sosyal tesisler		Eğitim alanı	
	m	m ²	Sit Alanı (m2)	Sayı	Sayı	Alan(m2)	Sayı	Alan(m2)
Kumbaşı	25.206	1.796	-	-	5	6.827	İö-3	20.311
Güzelyalı	8.608	-	-	-	1	568	İö-1 Yo-1	4.763 4.272
Kirazlımanı	5.785	-	-	2	-	-	İö-1	1.526
Taşbaşı	7.359	-	100.598	39	1	1.014	-	-
Zaferimilli	5.529	-	116.595	52	-	-	İö-1 Ls-1	1.178 2.129
Aziziye	2.845	-	29.746	9	-	-	-	-
Saray	1.931	11.528	-	5	-	-	İö-1	3.474
Düz	4.939	4.119	-	19	2	1.874	İö-1	994
Selimiye	24.778	991	-	10	3	3.449	İö-1	4.778
Şarkiye	17.799	7.116	-	7	3	1.812	İö-1	3.190
Nizamettin	4.118	-	-	-	-	-	İö-2	11.854
Bucak	27.315	430	-	-	4	3.011	İö-3 Ls-1 Yo-1	10.963 6.272 28.958
Şahincili	45.356	-	-	-	3	5.315	İö-7 Ls-1	34.841 3.524
Subaşı	8.999	-	-	-	-	-	İö-1	4.521
Yeni	15.556	-	-	-	3	3.199	İö-3 Ls-1	12.890 9.577
Şirinevler	30.266	18.409	-	-	1	1.836	İö-4	22.586
Bahçelievler	9.817	18.251	-	-	1	2.667	İö-2 Ls-2	9.281 20.843
Akyazı	39.906	72.411	-	-	2	14.255	İö-4 Ls-2 Yo-1	17.241 20.355 16.849
Karacaömer	10.187	-	-	-	1	2.321	İö-1	6.249
Eskipazar	12.114	181.377	-	-	-	-	İö-2	10.425
Karşıyaka	44.268	181.152	-	-	3	5.399	İö-10	47.848
Karapınar	40.700	38.989	-	-	6	23.581	Em-1 Ls-1	9.661 9.164
Durugöl	19.585	70.566	-	-	2	1.996	İö-2	6.565
Cumhuriyet	69.502	26.603	-	-	2	3.367	İö-16 Ls-2 Yo-1	69.966 36.955 194.549
Akçatepe	51.037	18.712	-	-	3	3.866	İö-2 Ls-2 Yo-1	17.637 18.659 55.898
Turnasuyu	35.507	1.818	-	-	6	4.732	İö-2 Ls-2	25.946 16.352
TOPLAM	552.365	654.269	247.201	143	52	91.090	Em-1 İö-73 Ls-16 Yo-5	9.661 349.028 143.830 300.527

İö; ilköğretim okulu

Ls; Lise

Yo; Yüksek öğretim okulu

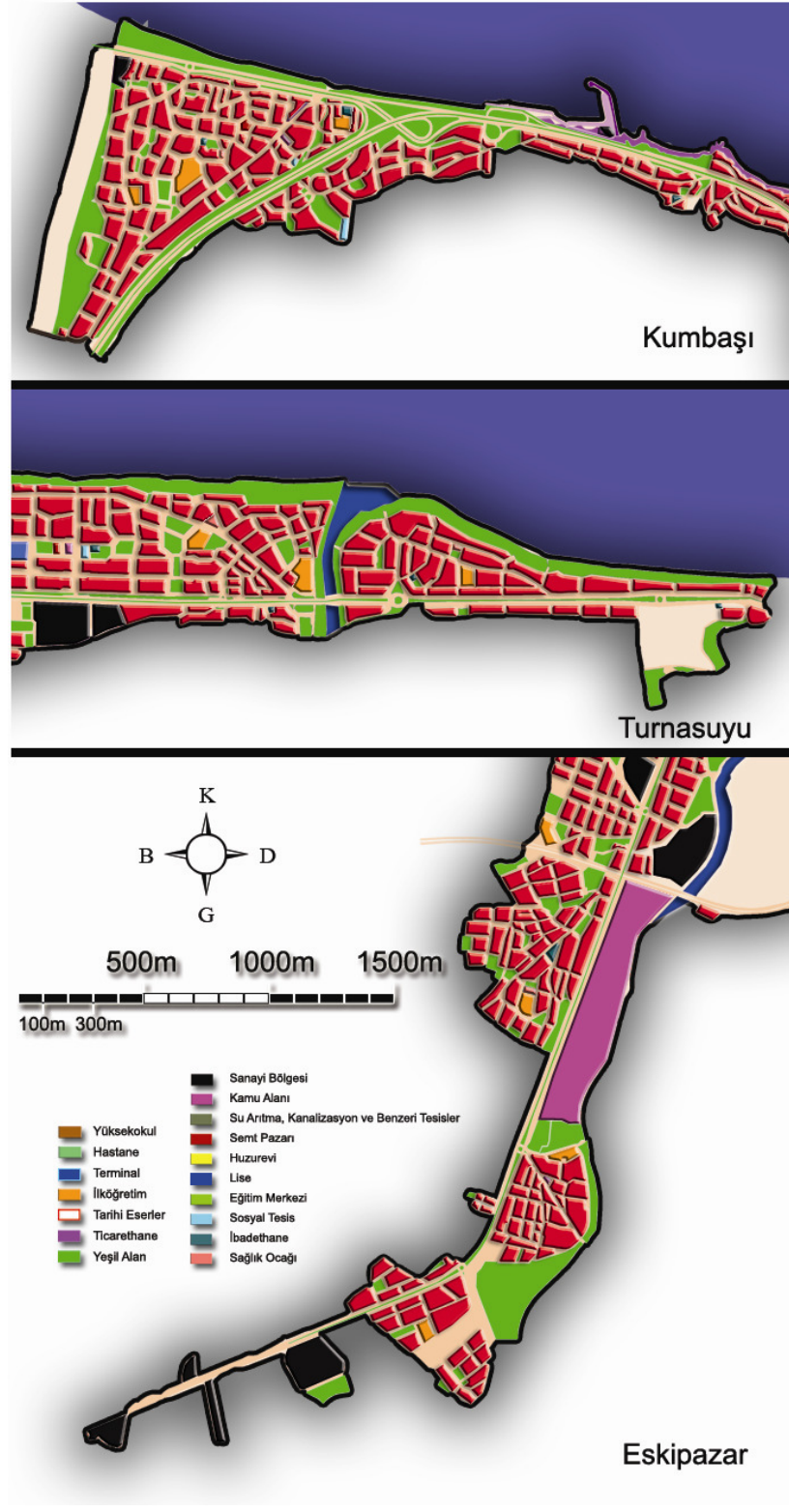
Em; Eğitim merkezi

4.3.2.k. Kent Girişleri

Kentin batısında Kumbaşı mahallesinden Samsun ile, doğuda Turnasuyu mahallesinden Giresun ile ve güneyde Eskipazar mahallesinden Tokat ile bağlantı sağlanmakta ve bu mahalleler kentin giriş kapıları ve prestij noktaları olma özelliğindedirler (Şekil 4.105). Kumbaşı ve Turnasuyu mahalleleri konut ağırlıklı, Eskipazar mahallesi ise konut ve yeşil alan ağırlıklı yerleşimlerdir. Kentin hızlı bir şekilde büyüyor ve genişliyor olması kent girişlerinin de gelişimini henüz tamamlayamamış, bu genişleme süreci içerisinde yeni kentleşme çabaları içerisindeki yerleşimler olmasına neden olmuştur. Bu da yapılaşmasını ve gelişimini tamamlamış, sistemli kent girişlerine göre dezavantajlı durumlar ortaya çıkartmaktadır. Kent girişleri bir kentin gelişmişliği, kültürü, özellikleri ve kimliği ile ilgili ilk izlenimleri veren, kentin prestijini ortaya koyan, kentin çekiciliğini, albenisini artıran önemli etkenlerdir. Bu nedenle kent girişleri ayrı bir önem gerektirir.

Ordu kenti girişlerinin her üçü de tam anlamıyla kent girişi ilkelerine ait olumlu özellikleri ne yazık ki taşımamaktadır. Özellikle bu bölgelerde kentin henüz gelişimi tamamlayamamış olması çevrede düzensiz ve plansız yerleşimlere, standartsızlığa, özensiz yapılaşmaya, kontrolsüzlük ve bakımsızlığa neden olmaktadır.

Kent girişleri öncelikle uygun genişlikte yollarla planlanmalıdırlar. Ayrıca refüjler ve yol kenarlarında geniş yeşil kuşaklar planlanmalı, bu yeşil kuşaklar bitkisel düzenlemeler ve tasarımlar ile canlandırılmalı, ilgi çekici hale getirilmeli ve çevredeki istenilmeyen görüntülerin perdelenmesine çalışılırken, manzaraların ise önü açılmalıdır. Yol kenarlarındaki kaldırımlar ve tretuvarlar özenle seçilmeli, ayrıca bu yolların çevresinde çeşitli bitkisel ve yapısal düzenlemeler ile donatılmış yaya bölgelerinin oluşturulması uygun olacaktır. Ayrıca kenti sembolize edebilecek kapı, plastik objeler ve heykeller de kent girişini vurgulamak için kullanılabilir.

Şekil 4.105. Mevcut kent girişlerine ait haritalar

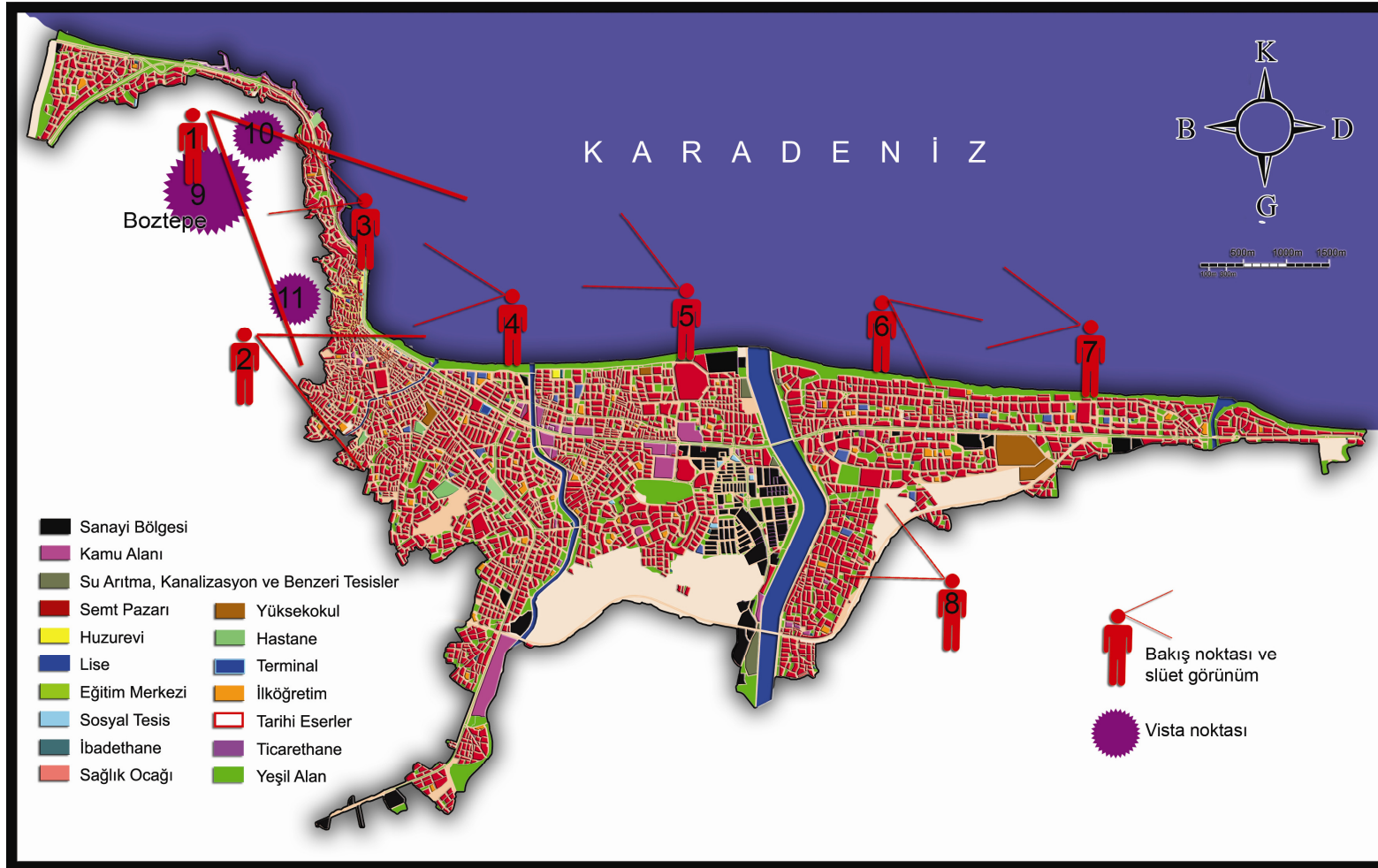
4.3.2.1. Siluet ve vistalar

Ordu, çevresi dağlar ve denizle çevrili bir kent olup kentin farklı yerlerinden farklı görünümlemlerle karşılaşmaktadır. Kentin çevresinin dağlarla çevrili olması kent silüetinde de özellikler dağların etkin olmasını sağlamaktadır.

Kentin vista noktalarını yerleşimin ve rekreasyonel tesislerin bulunduğu yerler oluşturmaktadır ki bunlar da, kentin batısında yer alan Boztepe ve yine batı ve güney batısında yer alan yerleşimlerdir. Bu noktalar kentin tamamının yüksekten algılanabildiği yerlerdir. Boztepe, denizden 450 metre yüksekte kurulmuş olan, yeme, içme ve dinlenme tesislerinin yer aldığı bir rekreasyon alanıdır. Ayrıca çevresinde ormanlık alan içerisinde piknik alanları da mevcuttur. Boztepe kent merkezine 6km uzaklıkta olup, asfalt yolla ulaşım sağlanmaktadır. Ayrıca Boztepe’de son dönemlerde faaliyete geçirilmiş olan bir de yamaç paraşütü atlayış noktası bulunmaktadır (Şekil 4.107, 4.108).

Kentin silüetini ise temelde dağlar oluşturmakta, kent ise bu dağların eteklerinde yer almaktadır. Dağlar, yeşil dokuları ve özellikle fındıklıkları ve yamaçlara doğru tırmanan yerleşimleri ile etkili manzaralar sunmaktadır. Kentin çevresindeki yamaçlara kent içerisinde bakıldığında yamaçlara yerleşmiş 2-3 katlı yapılar ve kentin tarihi çekirdeğinin yakınlarında ise tarihi ve geleneksel dokuda inşa edilmiş yapılar dikkat çekmektedir (Şekil 4.109, 4.110, 4.111, 4.112, 4.113, 4.114, 4.115, 4.116).

Aşağıdaki haritada insan figürleri fotoğrafın çekildiği yaklaşık yeri ve bakış açılarını ifade etmektedir. Bu fotoğrafların büyük kısmı orijinal olup, bazıları kaynaklardan alınmış ve fotoğrafların altında kaynakları belirtilmiştir. Dairesel semboller ise kente hakim vista noktalarını göstermektedir (Şekil 4.106).

Şekil 4.106. Ordu kenti vista ve silüetlerine ilişkin harita.

a**b**

Şekil 4. 107. 1 numaralı vista noktası olan Boztepe’den **a.** Kentin görünümü, **b.** Kentin doğusundaki dağların silueti

Şekil 4. 108. 2 numaralı vista noktasından kentin görünümü

Şekil 4.109. 3 numaralı bakış noktasından tarihi dokuya ait siluet görünüm

Şekil 4.110. 4 numaralı bakış noktasından dağlarına eteklerindeki yapılaşmaya ilişkin siluet.

Şekil 4.111. 5 numaralı bakış noktasından dağların eteklerindeki yapılaşmaya ilişkin siluet.

Şekil 4.112. 6 numaralı bakış noktasından siluet.

Şekil 4.113. 7 numaralı bakış noktasından kentin görünümü ve siluet.

Şekil 4.114. 8 numaralı vista noktasından kentin görünümü ve kentin batısındaki dağların silueti.

Şekil 4.115. Kentin vista noktası olan Boztepe’de yamaç paraşütü alanı.

Şekil 4.116. Boztepe’den görünüm.

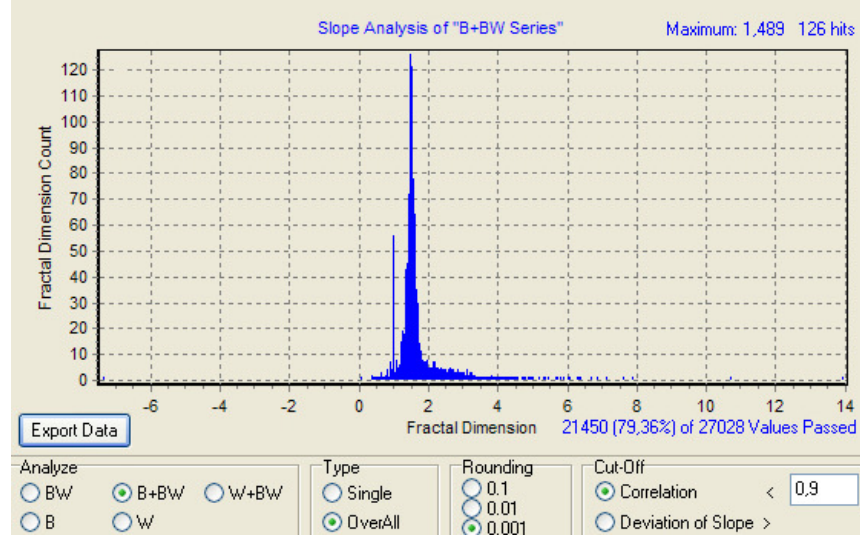
5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Oluşturulan sayısal haritalar üzerinden coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak kentteki fonksiyon ve alan kullanımlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir. Bu bilgiler coğrafi bilgi sistemlerinde çizim ve veri girişi ile bu çalışma kapsamında oluşturulan haritalardan elde edilen istatistiki verilerdir. Bu bilgiler kentteki tüm alan kullanımlarını kapsamakta ve bu alan kullanımlarına ilişkin sayı, en küçük ve en büyük parsel değerleri ile o alan kullanımına ilişkin toplam alan büyüklüğü veya uzunluğunu vermektedir. Bu bilgilere göre kentte en geniş yayılım gösteren alan kullanımı konut yerleşimleridir. Konut yerleşimlerini takiben de yeşil alanların en geniş yayılım gösterdiği görülmektedir. Bu da kentin temel de bir yerleşim bölgesi özelliği gösterdiğini ve yeşil alanların da kentin karakter ve imajını çizdiğini göstermektedir.

Kent geneli, yeşil alan ve yol fraktal değerleri (1,489; 1,490; 1,506) ortalama sayılabilecek değerlerdedirler. Bu nedenle duruma ilişkin yapılan yorumlar çok küçük sapmaları ifade etmektedir. Değerler büyüdükçe kompleks yapı, estetik değer, organik sistem örgüsü artacak, değerler düştükçe aksi durum gerçekleşeceğinden duruma göre değerlerin yükselmesi veya düşmesi anlamlı ve istenilen durum olabilir. Fraktal değerlerin 0 ile 2,5'e varan değerler arasında geniş bir skalada değiştiği düşünülürse her değer bir farklılığı ifade etmekte, bu da karşılaştırmalar ile bir birine göre değişimi ve farklılığı ortaya koymaktadır. Kent bütününe ait fraktal değerlendirme sonucunda bulunan 1,489 değerinin geleneksel Türk kent yerleşimi için bulunan 1,7 değeri civarlarında olmadığı belirlenmiştir. Bu durumda kente ilişkin değer nispeten düşük olması kentin komplekslikten ziyade basit sistemli bir yerleşime doğru kaydığını göstermektedir (Şekil 5.1).

Kent bütünü, yeşil alanlar ve yol sistemlerine ait değerlerin bir birlerine yakın değerler olması ise kentin tüm fonksiyonlarıyla birlikte uyumlu bir gelişim gösterdiğinin ispatıdır. Yeşil alanlara ait değer nispeten düşük olması kentteki yeşil alan dağılımının bir miktar heterojenlik gösterdiğinin, dağılımın düzensiz olduğunun ve nispeten basit bir sistem oluşturduğunun bir ifadesidir.

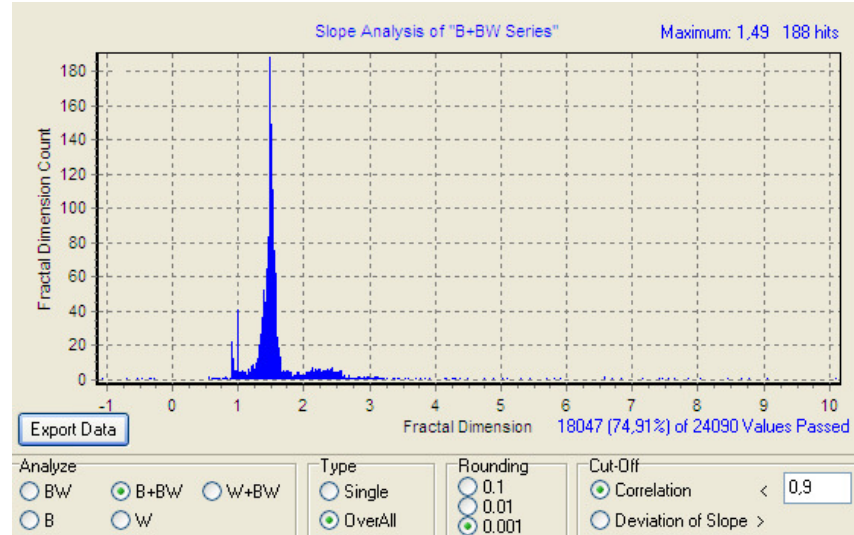
Kent bütünü

Şekil 5.1. Kent bütününe ait fraktal analiz

Fractal-Slope analiz değeri; 1,489

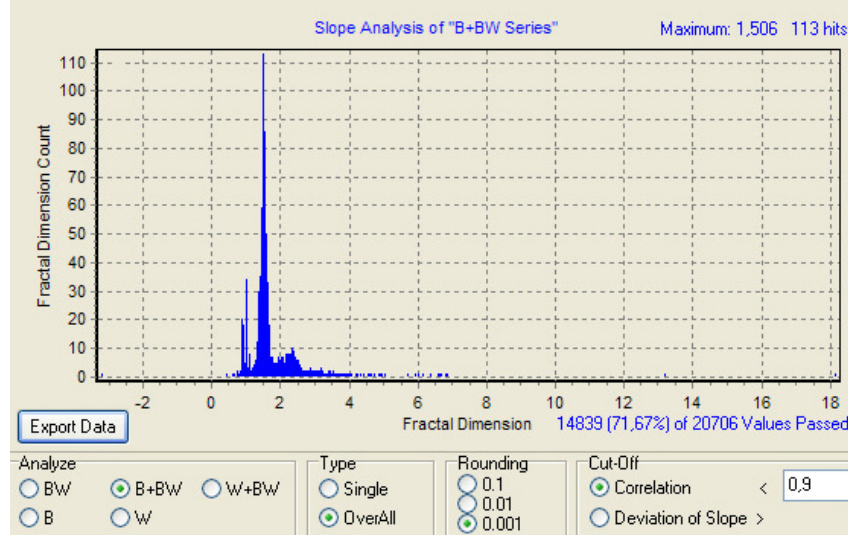
Yeşil alanlar

Şekil 5.2. Kent bütünü yeşil alanlara ait fraktal analiz

Fractal-Slope analiz değeri; 1,490

Yol sistemi

Şekil 5.3. Kent bütünü yol sistemine ait fraktal analiz

Fractal-Slope analiz değeri; 1,506

Mahallelere ait genel fraktal değerlerin ortalama olarak 1,7 değeri civarında olması kent bütünü fraktal değeri üzerinde bir değeri göstermektedir. Bu da mahallelerin kendi içlerinde nispeten yeterli, ancak tek bir sistem olarak ayrı ayrı oldukları andan daha basit, sade ve düşük estetik özelliklere sahip olduklarını ifade etmektedir. Yeşil alanlara ilişkin değerlerin ise zaman zaman yükselmesi ve düşmesi ile ortalama değerin düşük olması kent genelinde yeşil alanların dağılımının homojen olmadığını, belirli alanlarda yoğun yeşil doku bulunurken, diğer alanlarda ise yeşil dokunun azaldığını ifade etmektedir (Şekil 5.1, 5.2).

26 adet mahalleden elde edilen fraktal analiz değerlerinin en düşük ve en yüksek değerlerine göre hem mahalle geneli, hem de yeşil alan için “çok düşük, düşük, ortalama, yüksek ve çok yüksek” şeklinde aralıklar tespit edilmiş ve karşılaştırma bu aralıklara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu aralıkların tespitinde genel ve yeşil alan gruplarına ait verilerin en düşük ve en yüksek olan değerleri atılarak, ikinci en düşük ve en yüksek değerler arasındaki fark 5’e bölünmüştür (Çizelge 5.2, 5.3).

Çizelge 5.1. Mahalle geneline ait fraktal değer aralıkları

Mahalle geneli	
Fraktal değer aralığı	Tanımlama
< 1,431	çok düşük
1,432-1.525	düşük
1,526-1,619	orta
1,620-1.713	yüksek
1,714 <	çok yüksek

Çizelge 5.2. Yeşil alanlara ait fraktal değer aralıkları

Yeşil alan	
Fraktal değer aralığı	Tanımlama
< 0,903	çok düşük – oldukça yetersiz
0,904-1,075	düşük – yetersiz
1,076-1,246	Orta
1,247-1,418	yüksek – yeterli
1,419 <	çok yüksek – oldukça yeterli

Aşağıdaki çizelge mahallelerin her birinin içinde de incelenen fraktal analiz değerlerinin karşılaştırmayı kolaylaştırmak için tek bir çizelgede toplanmış şeklindedir. Bu çizelgeye göre genel olarak yeşil alanların kentteki dağılımlarının ve alansal miktarlarının mahalle ölçeğinde “çok yüksek- oldukça yeterli” olduğu ortaya çıkmakta, yetersiz sonucu ise pek az mahallede görülmektedir (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. Mahallelerin geneline ve yeşil alanlarına ait fraktal analiz değerleri

	Fractal-Slope analiz değeri			
	Genel		Yeşil alan	
	Değer	Aralık	Değer	Aralık
Kumbaşı	1,596	Orta	1,501	Çok yüksek – oldukça yeterli
Güzelyalı	1,618	Orta	1,166	Orta
Kirazlımanı	1,610	Orta	1,085	Orta
Taşbaşı	1,771	Çok yüksek	1,283	Yüksek – yeterli
Zaferimilli	1,797	Çok yüksek	0,903	Çok düşük – oldukça yetersiz
Aziziye	1,619	Orta	0	Çok düşük – oldukça yetersiz
Saray	1,583	Orta	0	Çok düşük – oldukça yetersiz
Düz	1	Çok düşük	1,384	Yüksek – yeterli
Selimiye	1,728	Çok yüksek	0	Çok düşük – oldukça yetersiz
Şarkıye	1,691	Yüksek	1,477	Çok yüksek – oldukça yeterli
Nizamettin	1,696	Yüksek	0	Çok düşük – oldukça yetersiz
Bucak	1,725	Çok yüksek	0,967	Düşük – yetersiz
Şahincili	1,739	Çok yüksek	1,589	Çok yüksek – oldukça yeterli
Subaşı	1,633	Yüksek	0	Çok düşük – oldukça yetersiz
Yeni	1,667	Yüksek	1,116	Orta
Şirinevler	1,676	Yüksek	1,388	Yüksek – yeterli
Bahçelievler	1,664	Yüksek	1,352	Yüksek – yeterli
Akyazı	1,848	Çok yüksek	2	Çok yüksek – oldukça yeterli
Karacaömer	1,736	Çok yüksek	1,362	Yüksek – yeterli
Eskipazar	1,431	Çok düşük	1,195	Orta
Karşıyaka	1,781	Çok yüksek	1,548	Çok yüksek – oldukça yeterli
Karapınar	1,640	Yüksek	1,506	Çok yüksek – oldukça yeterli
Durugöl	1,769	Çok yüksek	1,325	Yüksek – yeterli
Cumhuriyet	1,807	Çok yüksek	1,786	Çok yüksek – oldukça yeterli
Akçatepe	1,529	Orta	1,386	Yüksek – yeterli
Turnasuyu	1,762	Çok yüksek	1,382	Yüksek – yeterli

Kentlerde ikamet yoğunluğu 300-1.000 kişi/hektar olarak önerilir (Ökten 1999). Dolayısıyla 7.284.161m²'lik ikamet alandaki 134.005 kişilik nüfusun, Ordu kenti için önerilebilecek 218.524-728.416 kişi nüfus aralığından daha az olduğu tespit edilmiştir. Bu da kentteki nüfus yoğunluğunun yaşanabilir sınırlarda olduğunu, başka bir deyişle yüksek ve rahatsız edici, kenti zorlayan, kentin hızlı ve aşırı yayılımını gerektirecek bir yoğunluğa sahip olmadığını göstermektedir. Bu haliyle kent kendi içinde gelişip değişmeye ve restorasyon, rekonstrüksiyon gibi çalışmalara olanak vermektedir.

Yeni imar kanununa göre kentlerde kişi başına 10m² yeşil alan olması gerektiği düşünülürse, Ordu kenti için en az yeşil alan miktarı 1.340.050m² olmalıdır. Buna göre kentteki toplam yeşil alan miktarının kişi başına yaklaşık 28m² olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kentteki aktif yeşil alan miktarı 2.194.307 m², pasif yeşil alan ise 1.672.694m²'dir. Buna göre kentte kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı yaklaşık 16m² olarak belirlenir ki bunlarda kentteki yeşil alan miktarının yeterli olduğu sonucunu vermektedir.

Kentlerde kişi başına 4m² park alanı düşmelidir (Gedikli 1998). Buna göre, ordu kenti içerisindeki yaklaşık 1.779.220 m² park alanı kent nüfusuna oranlandığında kişi başına 13 m² park alanı düşmektedir. Bu da kentteki park alanlarının yeterli olduğunu göstermektedir.

Aşağıdaki tabloda çeşitli parklara ilişkin hizmet alanı, nüfusu ve ideal büyüklüğü gibi kriterler verilmiştir (Çizelge 5.4). İdeal büyüklük en az ve istenilen miktarlar bazında her bir park alanı için dekar cinsinden verilmiştir. bu standart değerlerden yola çıkılarak kentte olması gereken alanlar yine en az ve en çok park alanı ve sayısı şeklinde çıkartılmış ve kentte mevcut bulunan parkların sayıları ve alanları ile karşılaştırılmıştır. Buna göre çocuk bahçeleri standartlara göre tespit edilen adet değerlerinin arasında kalmasına karşılık, alansal olarak 3'te 1'e yakın az olduğu ortaya çıkmıştır. Spor alanlarında da durum bunun tam tersidir. Hem adet bazında hem de alan olarak oldukça yüksek değerlerle yeterli ve fazla olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk oyun alanları için standartlar doğrultusunda parkların aksine çocuk oyun alanlarının kapladıkları alanlar bazında yeterli ancak, sayı ve hizmet ettikleri hedef alanlar bazında ise yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Aşağıda verilen “çocuk oyun alanı ihtiyaç haritası”nda da belirtilen şekliyle standartlarda belirtilen en az 200, en çok 500m etki çapını gösterir alanlar oluşturulmuş ve kent bütününde çocuk oyun alanı ihtiyacı bulunan alanlar tespit edilmiştir (Şekil 5.4). Haritadan da anlaşılacağı üzere çocuk oyun alanlarının kentteki hem sayıları hem de etki ettikleri oranlar yetersiz kalmıştır. Buna ilişkin hazırlanmış olan “çocuk oyun alanı öneri alanlar haritası”nda uygun etki çapı baz alınarak ve önceki haritadan tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda çocuk oyun alanlarının yeri ve sayısına ilişkin çalışma gerçekleştirilmiştir (Şekil 5.5). Belirlenen noktalar mevcut olarak bulunan tanımlanmamış yeşil alanlar ve park alanlarından seçilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuca göre 26 adet çocuk oyun alanının belirtilen yerler veya yakınlarında oluşturulması halinde tüm kentin kapsama alanı içine alınacağı ortaya konulmuştur.

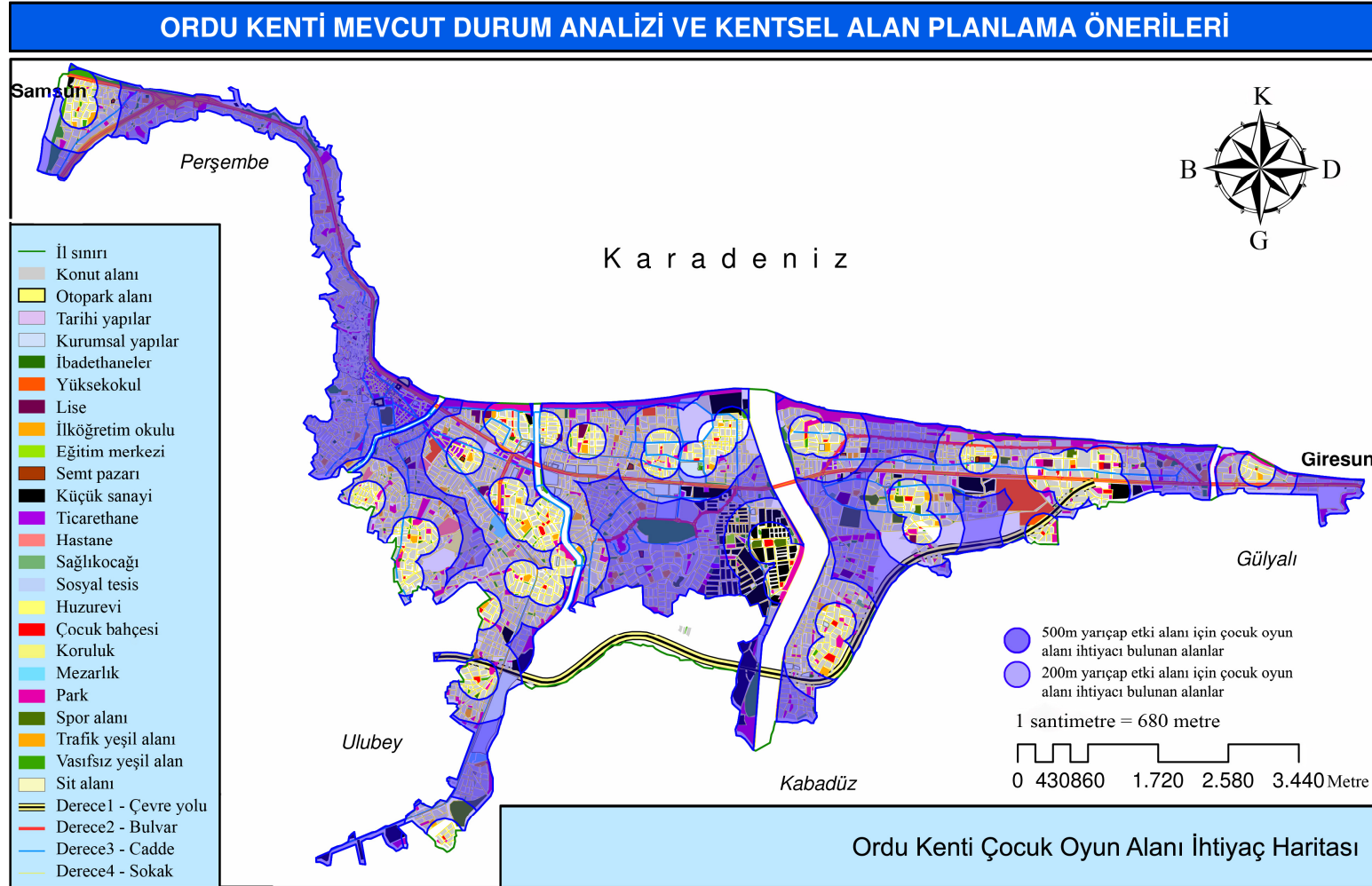
Spor tesisleri, standartlara göre 2km^2 yarıçaplı etki alanına sahip olmalıdır. bu kriterlere göre her bir spor tesisinin etki alanı belirlendiğinde mevcut spor alanlarının kentin tamamını kapsadığı görülmektedir. Ayrıca bir kent için ideal spor tesisi büyüklüğün $40.000\text{--}60.000\text{m}^2$ olduğu standardından yola çıkılarak yapılan hesaplama sonucunda kentte 80.000m^2 spor alanının yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır. Fakat bu değer bile kentte mevcut olarak bulunan 303.911m^2 alanın gerisinde kalmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle kentteki spor alanlarının hem kapsama alanları hem sayıları hem de alanlarının yeterli olduğu tespit edilmiştir. Kentlerde tüm yeşil alanlar ama özellikle de çocuk oyun alanları ve parkların büyüklükleri ve yerlerine ilişkin standartlar mevcuttur. Bu standartlar farklı kaynaklarda değişiklik gösterse de büyük farklar bulunmayıp, birbirlerine yakın standartlardır. Bu standartları ışığı altında hem bir çocuk oyun alanı veya parkın hizmet edeceği nüfus ve alan belirlenir, hem de belirli bir nüfus ve etki alanı için ne kadar park alanına ihtiyaç olduğu ortaya koyulur. Bu etki çapı, hedef nüfus ve optimum alan yeşil alan fonksiyon ve aktivitelerinin her biri için farklı standartlar şeklindedir. Bu standartlar özellikle kullanıcıların yaş, imkan, fiziksel yeti, zaman, ulaşım, aktivite ve güvenlik gereklerine göre değişim gösterir. Çocuk oyun alanları için

daha dar hizmet çapı ve daha kısa mesafeli ulaşım gerekliliğine karşılık kent parkları için çok daha geniş hizmet çapı ve daha uzak, hatta araçla ulaşım uygun görülmektedir. Bu da farklı etki ve ulaşım mesafeleri oluşturması nedeniyle bu alanların sayıları ve alanları üzerinde büyük değişiklikler ortaya çıkartır. Özellikle çocuk oyun alanlarının kısa mesafelerde ve bol sayıda konumlandırılması tercih edilen bir özelliktir. Her mahallede mahalle sakinlerine yürüme mesafesinde hizmet sağlayacak mahalle parklarının oluşturulması yine aranan bir kriterdir. Parkların işlevleri, rekreasyon çeşitliliği ve sunduğu imkanların artması o parkın hem alanı, hem de ulaşım mesafesinin merkeziyetçilik ve kentlinin ortak kullanım alanını teşkil etmesi nedeniyle artmasına neden olmaktadır.

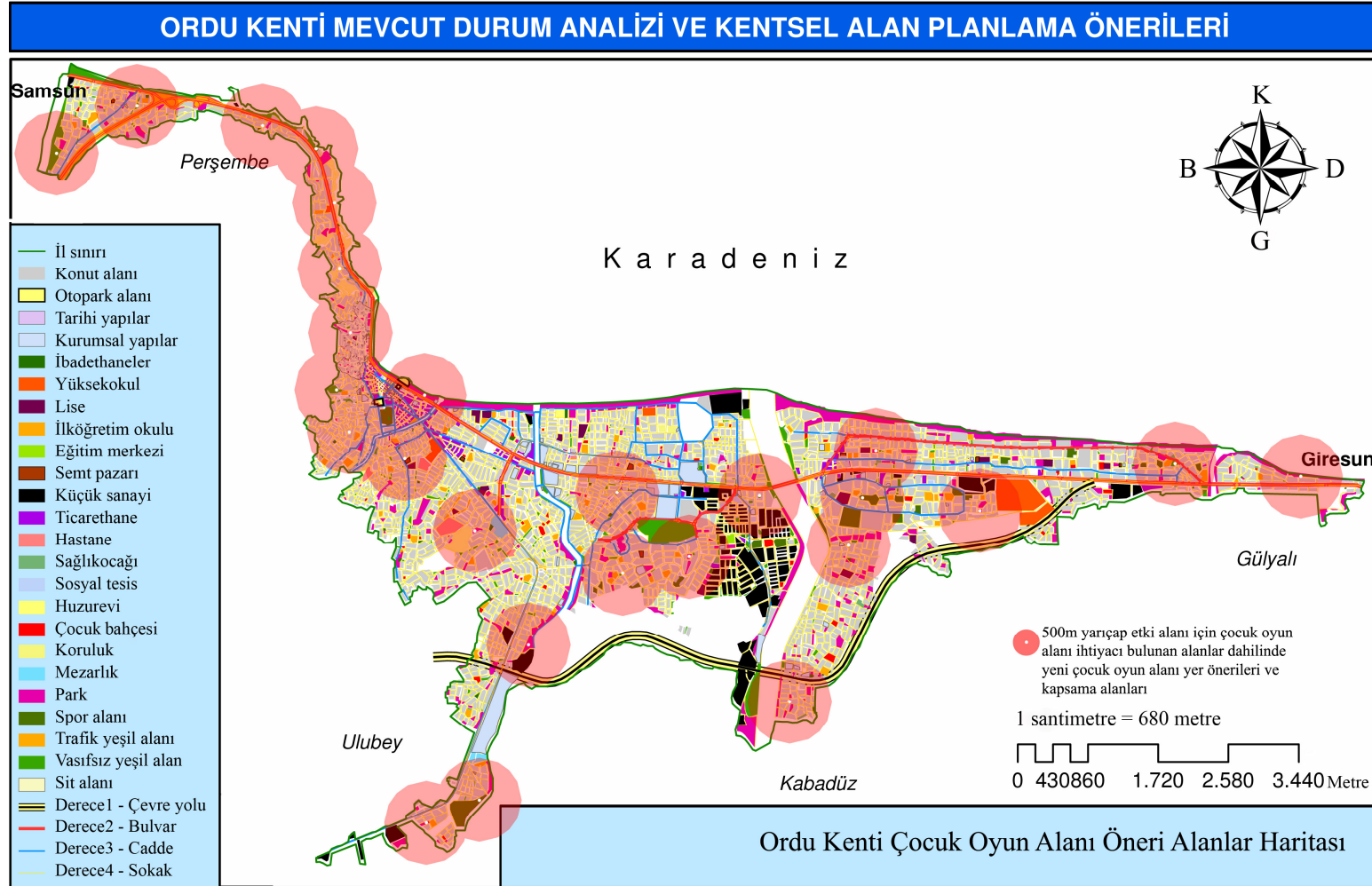
Ordu kenti bu açılardan değerlendirildiğinde parklar bazında yeterlilik gösterdiği görülmüştür. Hem kişi başına düşen park alanı miktarı, hem park sayısı, hem de etki alanı kriteri bazında sonuçlar olumludur. Bu sonuçlar aşağıdaki “park etki alanı haritası”nda da şekillendirilerek ifade edilmiştir. Kentteki parklar, standartlar ışığında bir park için olması gereken en az 500m ulaşım mesafesi kriteri ile değerlendirilmiş ve parkların tüm kenti etki alanı içerisine aldığı sonucuna varılmıştır (Şekil 5.6). Kentteki parklar hem alan hem de ulaşım mesafesi açısından yeterli olup yapılması gereken parkların içeriklerinin güçlendirilip bakım çalışmalarının yürütülmesidir.

Çizelge 5.4. Yeşil alanlara ilişkin standartlar ve Ordu kenti mevcut durumu ile karşılaştırması (Tümer 1976)

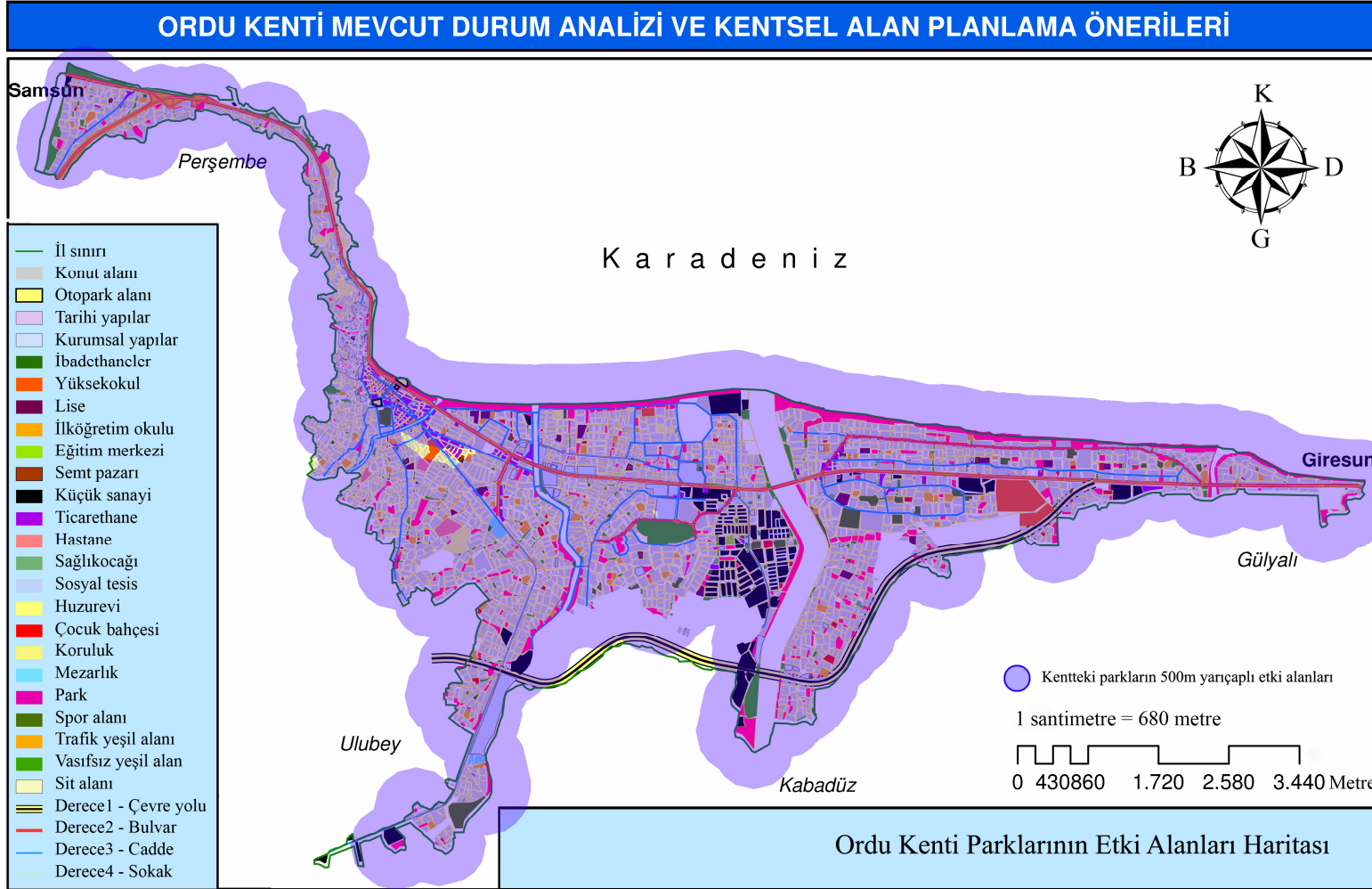
	Hizmet alanı (standart)	Hizmet nüfusu (standart)	İdeal büyüklük (da)(1000m2) (standart)	Ordu kenti için olması gereken- [Kentte mevcut olan] (Adet)	Ordu kenti için en çok olması gereken- [Kentte mevcut olan] (m2)
Çocuk bahçesi	12-108ha	-	8-16	247-27 [51]	324.000 [111176]
Spor alanı	1.200ha	Bütün kent	40-60	2 [21]	80.000 [303911]
Mahalle parkı	75-675ha	3.500-5.000	20-40	40-4	-
Semt parkı	300-1.875ha	15.000-30.000	160-400	10-2	-
Kent parkı	300-30.000ha	Bütün kent	40-800	10-1	-
Bölge parkı	187.500-3.000.000ha	-	2.000-4.000	-	-

Şekil 5.4. Çocuk oyun alanı ihtiyaç duyulan alanları gösterir harita

Şekil 5.5. Çocuk oyun alanı öneri alanlar haritası

Şekil 5.6. Mevcut parkların etki alanları haritası

Kentin mahallelerine inilerek yapılan çalışmada tüm fonksiyonlar ayrı ayrı olarak mahalle bazlı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerde mücavir alan sınırları içerisinde kalan 26 adet mahallede en yoğun bulunan fonksiyon ve fonksiyonlar mahalle düzeyinde tespit edilmiştir. Buna göre her mahalle belirli bir fonksiyona, dolayısıyla belirli bir gelişme hedefine ve potansiyeline sahip olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda mahalleler barındırdıkları fonksiyonların yoğunluğuna göre kategorilere ayrılmıştır (Şekil 5.8). Bu kategoriler;

- Konut alan kullanımı

Konut yerleşiminin yoğun olarak yer aldığı ve bulunan diğer alan kullanımlarının düşük miktarlarda seyrettiği mahallelerdir. 12 mahalleden ibarettir. Bu mahallelerin sadece konut alanı niteliğinde gelişimi desteklenmeli, konut yerleşimi için ihtiyaç olan fonksiyonların dışında yeni alan kullanımlarının oluşmasına izin verilmemelidir. Böylece tek nitelikli, tek bir amaca yönelik alanlar tesis edilmiş olur ki, bu da alan tanımlanabilirliğini, imajını, karakterini, kentsel donatılar konusunda olan ihtiyacının belirlenebilirliğini, alternatifler arasından amaca uygun olanının seçilebilirliğini ve ihtiyaçların tahmin edilebilirliğini artırarak olumlu gelişmeler sağlar.

- Tarihi-turistik alan kullanımı

Tarihi yapıların ve tarihi özellik taşıyan mekanların yoğunluk gösterdiği alan kullanımlarını ifade eder. 3 mahalleden ibarettir. Bu alanlar aynı zamanda tarihi sit alanını da içerisinde barındırmasından dolayı önemlidir. Bu alanların modern yapılardan arındırılarak, sadece tarihi havayı ve kültürel yapıyı canlı tutmak adına gelişiminin desteklenmesi önerilmektedir. Tarihi ve turizm gelişme bölgesi olması önerilen ve Taşbaşı, Zaferimilli, Aziziye mahallelerinde yer alan bu bölge kendisini tarihi merkez olma görünümü ve kültüründen uzaklaştıran tüm olgu ve fonksiyonlardan arındırılmalıdır. Bu nedenle tarihi sit alanı içerisinde kalan konut parsellerinin boşaltılması, ticarethanelere de tarihi dokuya uygun mimari ile uygun işlev

kazandırılması yoluna gidilmesi bu bölgenin kentin cazibe ve çekim merkezi haline gelmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Kentin doğal ve tarihi değerlerinin ön plana çıkartılması kentin yerli ve yabancı turistleri çekmesinde, kent imajının ve estetiğinin güçlenmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Bu nedenle sit alanı içerisinde boşaltılan alanların peyzaj mimarlığı çalışmaları doğrultusunda tarihi değerlere uygun yeşil alanlar ile rekreasyon alanları, kültürel kaynaklardan beslenen ticari mekanlar, tarihi dokuyu yeniden canlandıracak, geleneksel yaşam tarzına uygun otel, pansiyon ve restoranlar şekline dönüştürülmesi uygun bir seçenek olarak önerilmektedir.

Sit alanı dışındaki tescilli tarihi yapıların yakın çevrelerindeki ve görünümlerini etkileyip, estetik değerlerini azaltan yapılar kaldırılmalı, böylece tarihi yapıların ortaya çıkması sağlanmalıdır. Buralarda açılan mekanlar ise çeşitli peyzaj mimarlığı çalışmaları ile yeşil dokuya kazandırılmalıdır (Şekil 5.7).

- Ticaret alan kullanımı

Ticaret alanlarının yoğunluk gösterdiği mahalleleri içerir. 2 mahalleden ibarettir. Bu mahalleler özellikle kent merkezi veya yakınındaki mahallelerdir. Alış-verişin canlı olduğu ve bu anlamda gelişiminin desteklenmesinin gerektiği mahallelerdir olarak belirlenmiştir.

- Kurumsal alan kullanımı

Kamu kurumlarının ve devlet dairelerinin yoğun olarak bulunduğu alanları ifade eder. 1 mahalleden ibarettir. Farklı mahallelerde de kurumlar bulunmasına rağmen bu mahallenin kurumsal gelişim alanı olarak seçilmesinin nedeni mahalle bazında çok sayıda kurum bulunması ve diğer mahallelerde yer alan kurumların konut veya ticaret

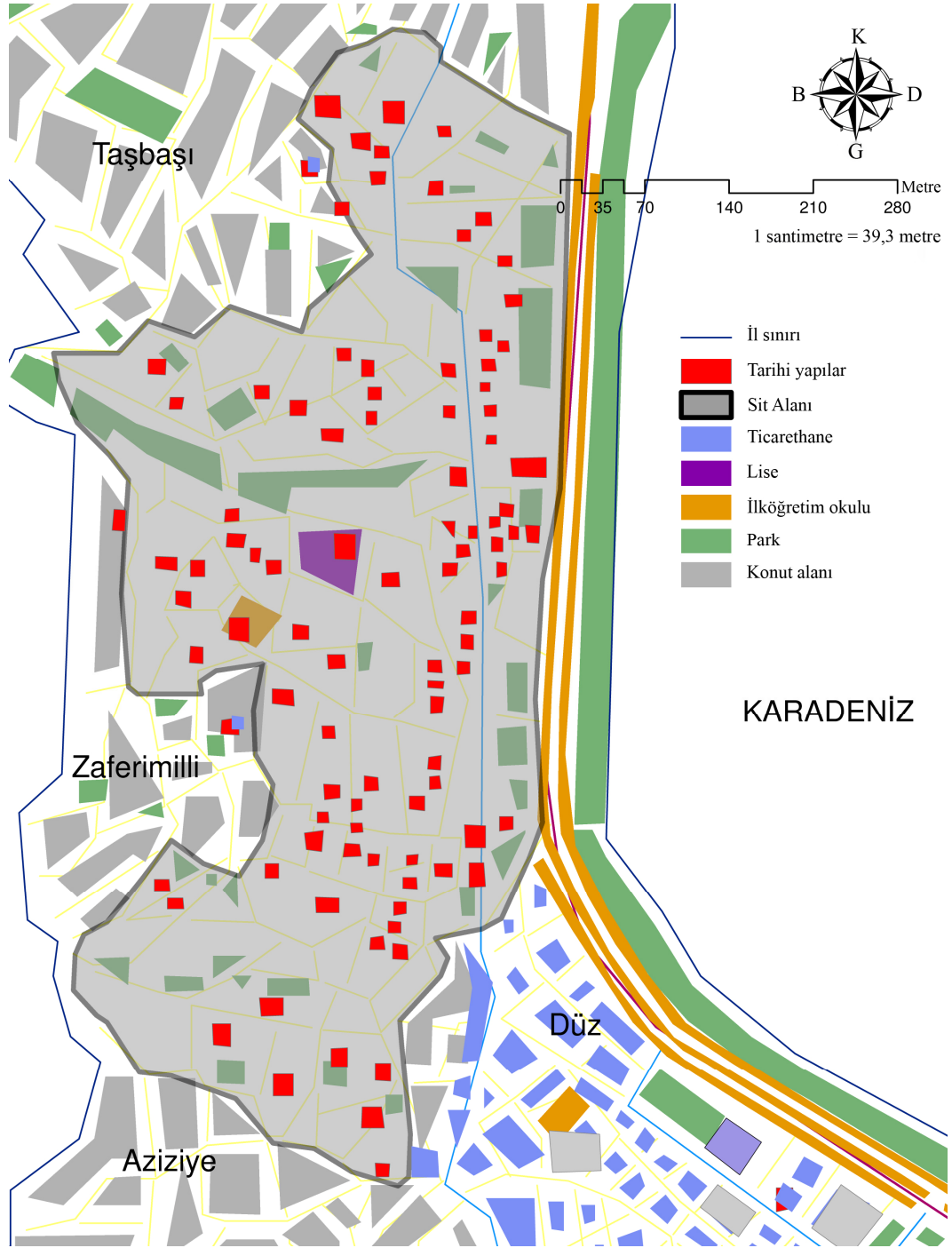
kullanımının yoğunluğu arasında kalmalarıdır. Ayrıca kent merkezine yakınlığı da bu anlamda avantaj olarak görölmüşür.

- **Konut-ticaret alan kullanımı**

Konutların ve ticaret alanlarının eşit ve ağırlıklı yoğunlukta bulunduğu alanları kapsar. 2 mahalleden ibarettir. Bu mahallelerde konut bölgelerinin ve ticaret alanlarının birlikte gelişimin sağlanması uygun olacaktır.

- **Konut-rekreasyon alan kullanımı**

Konut alanları ve yeşil alanların yoğunluk gösterdiği yerlerdir. 4 mahalleyi kapsar. Bu mahallerde konut yerleşimine ilaveten yeşil alanların yoğunluğu nedeniyle rekreasyonel kullanımlar ve tesislere yönelik çalışmalar önerilmektedir. Bu alanlar kentin büyük çaplı rekreasyonel ihtiyaçlarını ve kent parkı gereksinimini karşılamak yönünde gelişmelidir.

Şekil 5.7. Sit alanı öneri haritası

- Sanayi alan kullanımı

Sanayi tesislerinin yoğun olarak bulunduğu yerleşimleri içermektedir. Kentin farklı yerlerinde de sanayi tesisleri bulunmakla birlikte en yoğun olarak bulunduğu ve en geniş alanlar kapladığı alan 1 mahalleden ibarettir. Özellikle önerilen, bu alanın imkanlar doğrultusunda kent dışına çıkarılmasıdır. Böylece bu alandan kaynaklanan hem görsel, hem de kirlilik etkisi bertaraf edilmiş olur. Ayrıca boşaltılan bu alan kentin rekreasyonel, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması için kullanılabilir. Böylesi büyük bir alan kentin ihtiyaç duyduğu kent parkı, botanik ve hayvanat bahçeleri, sosyal ve kültürel içerikli tesisler, kongre merkezi ve kütüphane gibi mekanlar için değerlendirilebilir. Sanayi bölgesi için kent dışında uygun alan önerileri Şekil 5.6 da verilmiştir.

- Eğitim alanları kullanımı

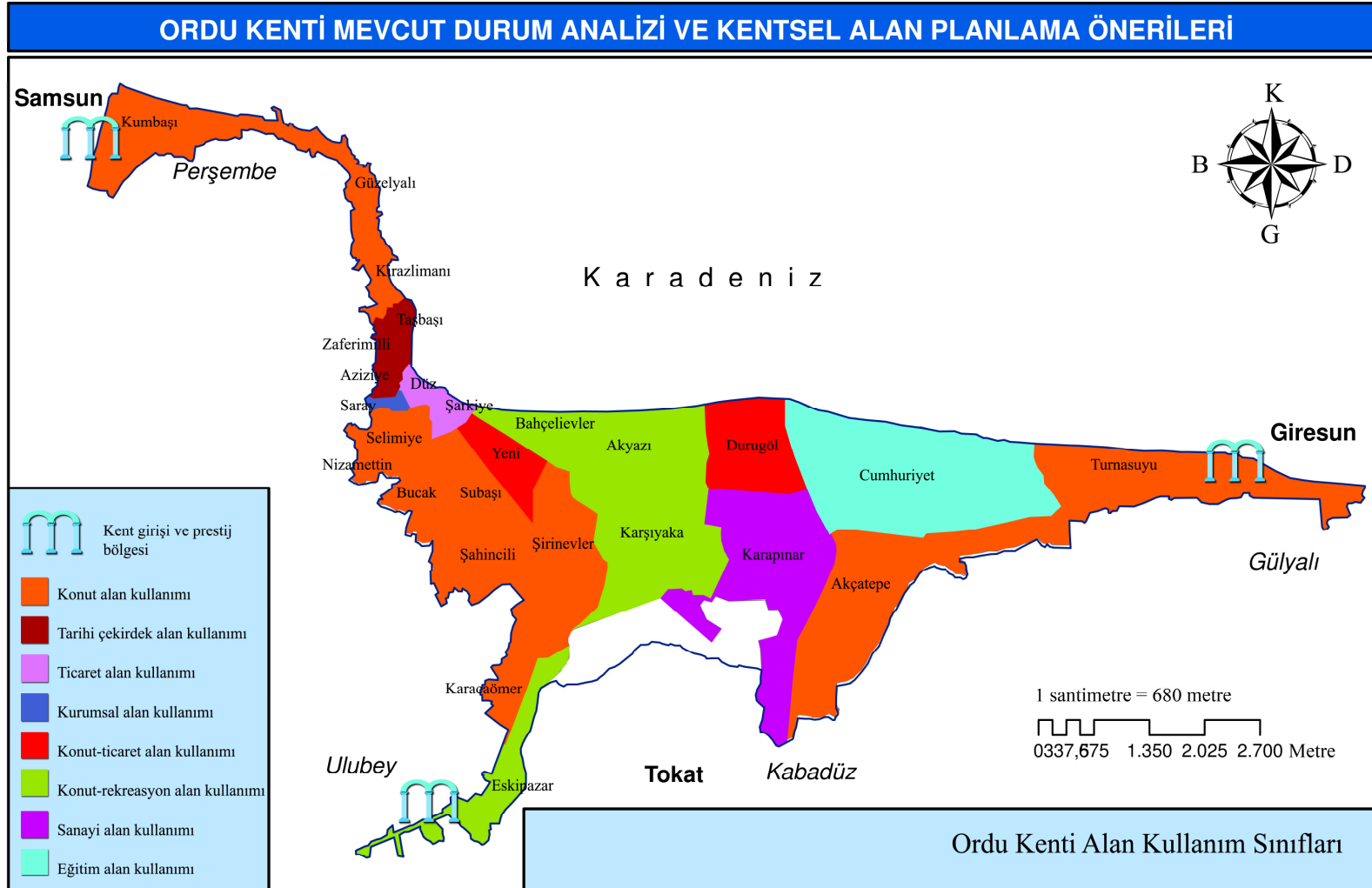
Eğitim tesislerinin önem arz ettiği alanları gösterir. Bu kategori için özellikle Ordu Üniversitesinin de bulunduğu 1 mahalle seçilmiştir. Bu mahalle üniversite kampüsünün bulunması nedeniyle kentin eğitim odağı olarak düşünülmeli ve o yönde gelişmesi sağlanmalıdır.

- Kent girişi ve prestij bölgesi

Kente giriş yapılan 3 mahalle bu kategoride değerlendirilmiştir. Kentin ilk izlenim verdiği yerler olması nedeniyle bu bölgelerde kentsel imaj ve karakter yönünden çarpıcı ve etkili düzenlemeler yapılması ve mahallelerin gelişimini bu yönde sağlaması önerilmektedir.

Ordu ili doğu-batı doğrultusunda uzanan, dağlık, denize dik ve paralel kanyonların yoğun olduğu, Doğu Karadeniz Sıra Dağlarının sıkıştırdığı dar bir bölgede, küçük bir körfezin kenarında kurulmuş bir sahil kenti olduğu için, Ordu ili ve sahil ilçelerinde

yapılaşma, Samsun-Giresun güzergâhı yönünde oluşturmaktadır. Yatırımlar ve planlamalar bu güzergâh üzerinde yoğunlaşmaktadır. Samsun-Giresun karayolu boyunca konut ve turizm sahası olarak gelişen kent, karayolu boyunca gelişmektedir. Cumhuriyet Mahallesi, Ordu-Ulubey yolu üzerindeki alanlarda ve sahilde Efirli bölgesinde de kent dokusuna ilave modern gelişme alanları oluşmuştur. Ordu merkez için hazırlanmış olan çevre düzeni planında, kentin batı ve güney kısımlarının çok büyük bir kısmı tarımsal niteliği korunması gereken alan olarak görülmektedir. Önemli kararlardan biri olan konut gelişme alanları kentin merkezinde ve güneybatı yönünde belirlenmiştir. Kentsel konut gelişme alanı kentin kuzeyinde, merkezde iken kırsal konut alanları kentin güneybatısı yönünde, tarım arazilerinin içine doğru yönlenmiştir, (Anon. 2004, Anon. 2005c).

Şekil 5.8. Öneri alan kullanım sınıfları

Kentsel alanların gelişimi için yeni alanların seçilmesi de bir başka önemli konudur. Kentler için yerleşim yerlerinin seçiminde pek çok faktör göz önüne alınmalı olup, arazi yer seçiminde değerlendirme ölçütleri genel olarak iki grupta ele alınmaktadır;

- Birinci grup değerlendirme ölçütleri;
 - Plan kararlarına göre konum yeri (planlı yada plan dışı alan)
 - Mülkiyet durumu (özel yada kamu mülkiyeti)
 - Altyapı durumu (yol, su, elektrik, kanalizasyon)
 - Ulaşım durumu (özel, kamu taşımacılığı)
- İkinci grup değerlendirme ölçütleri;
 - İklim, topoğrafya
 - Arazi büyüklüğü
 - Toprak yapısı
 - Mevcut ve gelecekteki yerleşimlerle ilişkisi
 - Mevcut ve gelecekteki iş yerleriyle ilişkisi
 - Peyzaj kriterleri (flora, manzara vb.) (Ökten 1999, Çetiner 1979)

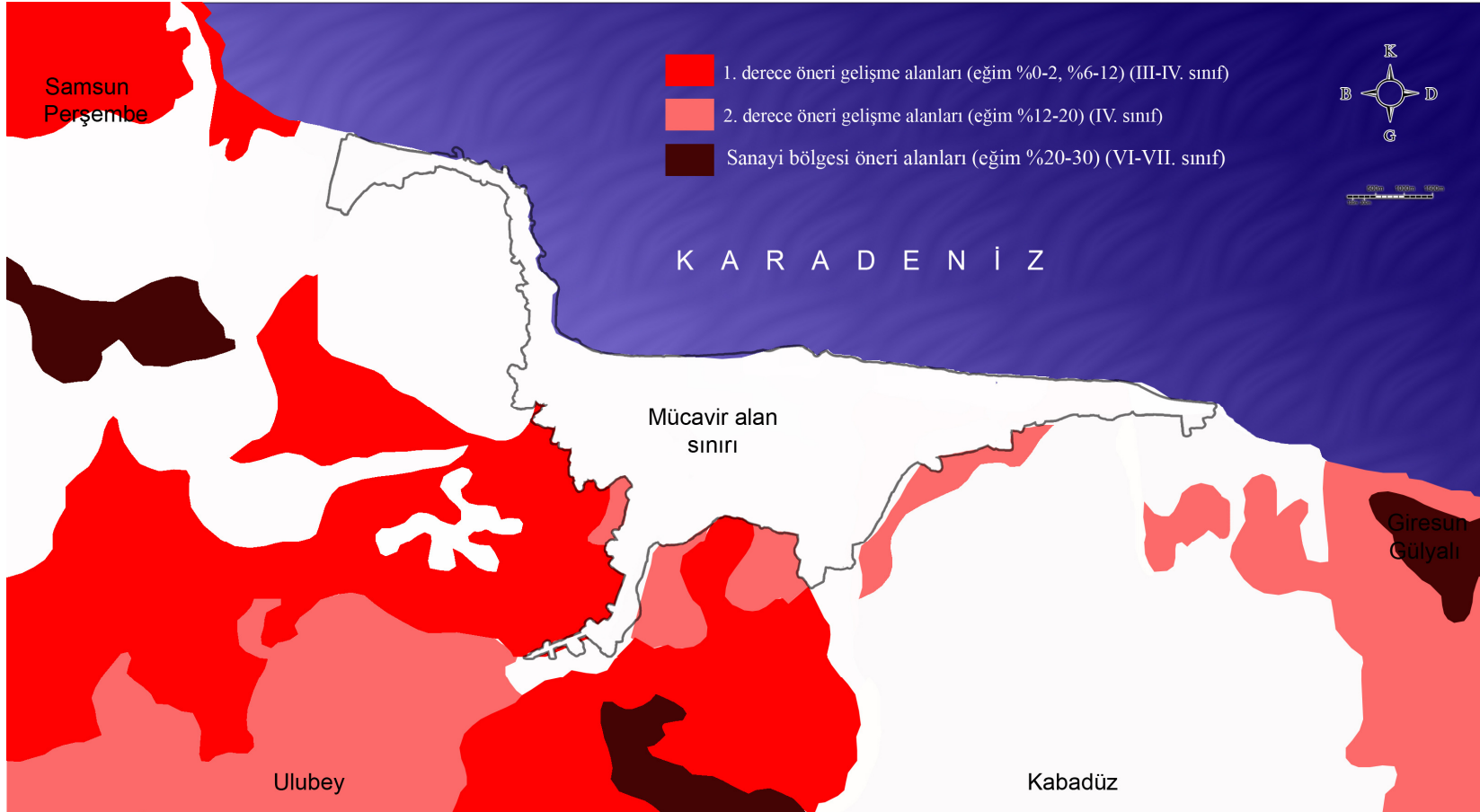
Kentsel gelişimde öncelikli alanların seçim kriterleri ise şöyle özetlenebilir (Bulut 2000);

- V-VIII. Sınıf araziler
- Düze Yakın Orta Eğim
- Sağlam zemin
- Ormansız alanlar

Genellikle %20'ye kadar eğimli alanlar yerleşme için uygun alanlar olarak belirlenmektedir. %20-40 arasındaki eğimlerde yerleşimler için özel düzenlemeler gerekmekte, %40'ın üzerindeki alanlarda ise yerleşim ekonomik olmamaktadır (Ökten 1999, Çetiner 1979).

Bu kriterler doğrultusunda kentte değerlendirmeye alınacak olan kriterler arazi durumu, toprak yapısı, eğim ve mevcut yerleşime yakınlıktır. Kentteki gelişme alanlarının önerilmesinde zemin kalitesi uygun, eğimi düşük olan, dere yataklarının ve toprak kalitesi çok verimli arazilerin dışında kalan araziler yeni yerleşim veya kentin gelişmesine uygun yerleşimler olarak önerilmiştir (Şekil 5.9). %0-12 arası eğime sahip olan ve III-IV. Sınıf araziler 1. Derecede yerleşim alanı, %12-20 eğime sahip olan IV. Sınıf araziler 2. Derecede yerleşim alanı ve %20-30 eğimi olan VI-VIII. Sınıf araziler ise sanayi bölgesi yerleşimi olarak önerilmiştir.

Birinci derecede yerleşim alanı olarak önerilen alan, yerleşimler için uygun eğim olan %20'ye kadarlık eğim sınırları içerisinde kaldığı, kent çevresinde yerleşilebilecek eğim koşulları altında en düşük toprak verimi ve arazi sınıfına sahip alanlar olduğu için tercih edilmişlerdir. İkinci derecede yerleşim alanı olarak seçilen yerler ise mecburiyet halinde birinci derecede alanlar için tespit edilen toprak, eğim ve arazi yapısından bir derece daha iyi şartlar sağlayan, eğim değeri nispeten yüksek, toprak ve arazi verimi nispeten daha iyi olan yerlerdir. Ancak bu alanlar kentin yakınındaki diğer arazi kullanım sınıfları ve toprak yapısına oranla çok daha verimsiz yerlerdir. Nispeten verimli alanların seçilmesinde bir başka neden ise kentin ekonomik olarak ve yoğun şekilde tarımını yaptığı ürünün fındık olmasıdır. Fındık bitkisi kentin genelinde de daha çok kentin yüksek kesimlerinde ve eğimin fazla olduğu yerlerde üretilmesi ve buna imkan sağlayan bir bitki olmasıdır. Bu nedenle eğimin nispeten düz olduğu yerler, verimi çok yüksek olan topraklar da dikkate alınarak yerleşim alanı olarak önerilmiştir.

Şekil 5.9. Kentsel gelişime ilişkin alan önerileri

Sonuç olarak Ordu kenti Karadeniz bölgesinde gelişmiş ve önemli iki kentin arasında kalmış, hızla gelişen, sakin, doğayla bütünleşik, kentsel anlamda modern ancak dejenere olmamış küçük bir sahil kentidir. Kentin bundan sonraki gelişiminde de bu karakterini korumasını sağlamak için kentin mevcut durumunun, ihtiyaçlarının ve gelişim planlarının iyi belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada kentin mevcut durumu incelenmiş ve kentin gelişimine ilişkin öneriler verilmiştir. Buna göre içerdiği alan kullanımlarının yoğunluğuna göre belirlenmiş kategoriler ışığında bölgesel alan kullanımları şeklinde gelişmelidir. Yani, tarihi doku alanları kendi içerisinde ve kendi gereklerine uygun şekilde çözümlenirken, konut alanları kendisi için belirlenmiş gelişim alanlarında ve yine ticaret, rekreasyon, kurum alanları da aynı şekilde çözümlenmeli ve gelişmesi sağlanmalıdır. Ayrıca kentin önemli prestij noktaları olan kente giriş bölgeleri imaj, estetik ve fonksiyon anlamında desteklenerek, geliştirilmelidir.

Tarihi doku çevresindeki modern yapılar ve modern anlayıştan arındırılıp, yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek şekilde yeniden düzenlenmeli, sit alanı içi tescilli yapılar ve tarihi donatılar haricinde tamamen boşaltılarak boşaltılan alanlarda peyzaj mimarlığı çalışmaları ile düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece hem tarihi dokunun daha çarpıcı bir şekilde ortaya çıkması sağlanacak, hem yeşil alan artırılacak hem de kente yeni bir rekreasyon alanı kazandırılmış olacaktır. Tarihi yapılar ise restorasyon ve renovasyon çalışmaları ile kentlinin ortak kullanımına kazandırılmalı, kent kültürü bu mekanlarda yeniden canlandırılmalıdır. Ayrıca kentteki modern yapılarda rekonstrüksiyon çalışmaları ile kentin tarihi dokusuna uygun mimari tasarımlar ile geliştirilmelidir. Kentteki yeşil alanlar oldukça yeterli olmasına karşılık, yeşil alanların niteliklerinin ve fonksiyonlarının artırılmasına çalışılmalıdır. Mahalle parkı olgusu yaygınlaştırılıp, mahallelerde mahalle sakinlerinin günlük aktif ve pasif rekreasyon ihtiyaçlarının bir bölümünü karşılayabilecek parklar yapılmalıdır. Kentteki çocuk oyun alanı sayısı ve kapladıkları alanlar günümüz ve Türkiye koşullarına göre oldukça iyi olmasına karşılık standartlar bazında değerlendirildiğinde yetersizdir. Uygun erişim mesafelerinde ve uygun büyüklüklerde çocuk oyunlarının oluşturulması ve sayılarının artırılması çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ala, E., 1996. Ordu İlinin Sanayileşmesi (Giresun İliyle Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 137s., Trabzon.
- Akçın, H., Erkan, Y., 2002. Mekansal Nesnelerin Görselleştirilmiş Üç Boyutlu Modellerini Oluşturma Teknikleri ve Bir Örnek Uygulama. Selçuk Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Öğretiminde 30. Yıl Sempozyumu, 16-18 Ekim, Konya.
- Aksoy, C., O., 2006. Kent Plajları ve Tasarım Kriterlerinin İrdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 102s., Ankara.
- Alhanlıoğlu, G., 2006. Kentsel Mekanda Su Elemanı: Boğaziçi'ne Dökülen Dereler. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 110s., İstanbul.
- Altınoluk, Ü. 2006. Ödemiş'te Kentsel Rehabilitasyon Projesi. Egemimarlık Dergisi, S.56, 2006/1, s.6-11, İstanbul.
- Al-Qudah, Y., M., 2006. Amman (Ürdün) Kent Parklarının Peyzaj Erişebilirliği Yönünden İrdelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 87s, Ankara.
- Anaç, E., M., 2004. Türkiye'de Kent Planlama: Gelişimi, Kuramlar ve Çalışmalar. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s154, İstanbul.
- Anonim, 1993. Ordu İli Arazi Varlığı. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Anonim, 2003. Uygulamalı Sağlıklı Kent Planlaması Avrupa Şehirleri Deneyimleri. WHO Sağlıklı Kent Planlaması Şehir Faaliyet Grubu Raporu, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Avrupa, WHO Avrupa Bölge Ofisi, Copenhagen, Denmark.
- Anonim, 2004. Ordu Çevre Durum Raporu, T.C. Ordu Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, s194, Ordu.
- Anonim, 2005a. Ordu Gezi Rehberi. Ordu İl özel İdare Katkılarıyla İl Kültür Turizm Müdürlüğü Basımı, s48, Ordu.
- Anonim, 2005b. DSÖ Sağlıklı Şehirler Projesi. Bursa Sağlık Platformu Koordinasyon Toplantısı, 29 Kasım, Bursa.
- Anonim, 2005c. Ordu, Trabzon, Rize, Giresun, Gümüşhane, Artvin Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara.
- Anonim, 2007a. Google Map.
- Anonim, 2007b. National Geographic.
- Anonim, 2008. Ordu Belediyesi Stratejik Planı, Ordu Belediyesi, s123, Ordu.
- Anonim, 2009a. <http://www.orduhaberci.com/haberdetay.asp?HaberID=3404>
- Anonim, 2009b. <http://www.eski.tubitak.gov.tr/tubives/>
- Arslan, C., 1999. Kentsel Planlamada Belediyelerin Roller. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s132, Ankara.
- Aslan, A., 1994. Kentsel Ulaşım Sisteminde Yaya Bölgesi Uygulamaları. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 218s., Ankara.
- Ayten, A., M., 1996. Türkiye'de Kentsel Sit Alanlarının Temel Sorunlarının Çözümüne Yönelik Politikalar. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 358s, Ankara.

- Balaban, M., 2001. Kent İçi Trafik Ağlarında Trafik Akışı İçin Benzetim Modeli. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 126s., Ankara.
- Barışkın, E., 1994. Geç-Modern ve Post-Modern Yaklaşımların Kentsel Mekanlara Yansımaları. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 240s., İstanbul.
- Başkaya, A., Dinç, P., Aybar, U., Karakaşlı, M., 2003. Mekansal İmaj Üzerine Bir Deneme: Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Eğitim Bloğu Giriş Holü. Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der. Cilt 18, No 2, 79-94, Ankara.
- Başlık, S., 2003. Teknolojik Gelişme ve Kentlerin Tasarımı. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s110, İstanbul.
- Baştürk, Ö., 2000. Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından, Açık Mekanlarda İnsan-Çevre Etkileşimi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s132, İstanbul.
- Baydarlıoğlu, B., 1994. Tarihi Şehir Dokusunda Yeni Yapı Uygulamaları: Karaköy-Beşiktaş Arasında Silüeti Etkiyen Bir Gurup Yeni Yapının Değerlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 164s., İstanbul.
- Baykan, C., S., 2005. Kent Planlaması ve Kentsel Yeşil Ağ Bütünleşik Planlamaya Yönelik Yöntem Denemesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 231s, Trabzon.
- Birik, M., 1995. Kentsel Tasarım ve Kentsel Sanat İlişkisi. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s158, İstanbul.
- Boduroğlu, Ş., 2001. Kentsel Dış Mekanların Aydınlatılmasının Kentsel Tasarım İlkeleri Açısından İncelenmesi. Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 160s., İstanbul.
- Bolitzer, B., Netusil, N., R., 2000. The Impact of Open Spaces on Property Values in Portland, Oregon. Journal of Environmental Management, 59: (3) 185-193, USA.
- Bostancı, S., H., 2002. Kentsel Tasarımda Aydınlatmanın Rolü. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 126s., İstanbul.
- Bozdoğan, Ö., M., 1998. Geleneksel Türk Yerleşmelerinin Günümüz Kentlerinde Sürdürülebilir Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 267s., İstanbul.
- Bulut, Y., 2000. Tercan Baraj Gölü ve Çevresinin Rekreatiyonel Alan Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 121s, Erzurum.
- Bulut, Y., Atabeyoğlu, Ö., Yıldız, D., N., 2007. Erzurum Kent Merkezindeki Bazı Tarihi Yapıların Çevrelerinin Gis ve Ua Yöntemleri ile Değerlendirilerek Ekolojik Planlamasının Yapılması. Peyzaj Mimarlığı 3. Kongresi, 22-25 Kasım, Antalya.
- Can, N., 1999. Kent Kimliği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s279, Ankara.
- Çabuk, S., N., 2006. Coğrafi Bilgi Sistemleri Destekli Stratejik Çevresel Değerlendirme Çalışması: Eskişehir Kenti İçin Toplu Konut Alanı Yer Seçimi. Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 182s., Eskişehir.
- Çatay, İ., 2002. Tarihi Yapıların Aydınlatma Sorunları ve Aydınlatma Sistemlerinin Restorasyon İlkeleri Açısından İncelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 129s., İstanbul.

- Çelik, M., 1995. Sıfır Kentinden Görsel Seçimler. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 39s., Ankara.
- Çetiner, A., 1979. Şehir Planlamasında Çalışma Yöntemleri ve İfade Teknikleri, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Çetiz, M., 2000. Kentsel Tasarım, Uygulama Araçları, Sorunlar ve Öneriler. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s81, İstanbul.
- Dai, F., C., Lee, C., F., Zhang, X., H., 2001. GIS-Based Geo-Environmental Evaluation for Urban Land-Use Planning: A Case Study. Engineering Geology, Volume 61, Issue 4, Pages 257-271.
- Doygun, H., 1995. Kentsel Mekanlarda Suyun Peyzaj Mimarlığı Yönünden Kullanımı Üzerinde Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 176s., Adana.
- Dönertaş, A., S., 2006. Afet Yönetimi Kapsamında Güvenli Yerleşim Yerlerinin Tasarımı için Kentsel Tasarım Standartlarının Geliştirilmesi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s286, İstanbul.
- Durukan, E., 1994. Kentiçi Ulaşım Sorunları, Çözümleri ve Trabzon'un Kentiçi Ulaşım Sorunlarına Çözüm Araştırması. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 84s., Trabzon.
- Elgün, Y., 1994. Tarihsel Süreç İçinde Şehir Planlama ve Şehirselleştirme Yönlendiren Etkiler. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 169s., İstanbul.
- Emem, O., 2002. 3 Boyutlu Kent Modelleme, Tasarım ve Uygulaması. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s87, İstanbul.
- Eraydın, Z., 2007. Building a Legible City: How Far Planning is successful in Ankara. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s135, Ankara.
- Erden, Ö., 2006. Hava Fotoğrafları ve Uydu Görüntüleri ile Dijital Ortofoto Üretimi ve Kentsel Gelişimin İzlenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 150s., Trabzon.
- Ergen, B., 2006. Kentsel Koruma ve Kentsel Tasarım İlişkisi Üzerine Bir Araştırma Tokat Örneği. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s114, İstanbul.
- Ergin, Y., 1994. Ordu İlinin Toprak Özellikleri. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü, Erzurum.
- Erol, C., 1995. Çevre Duyarlı Kent Planlara Temel Olabilecek Çevre Etkileşim Yöntemi Önerisi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s111, Ankara.
- Esengil, N., 1995. Kent Planlama Aşamasında Yerel Yönetimlerin Turizme Etkileri, Antalya Örneği Lara Kıyı Bandında Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 213s., Antalya.
- Eymirli, S., 1994. Erzurum Kenti Açık ve Yeşil Alanlarının Saptanması ve Kent İçi Açık-Yeşil Alan İlişkileri Yönünden Araştırılması. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Garde, A., 1999. Marginal Spaces in the Urban Landscape: Regulated Margins or Incidental or Open Spaces ? Journal of Planning Education and Research, 18: (3) 200-210p, USA.

- Gedikli, R., 1998. Kentlerde Kişi Başına Düşmesi Gereken Açık Yeşil Alan Büyüklüğünün Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Matematiksel Bir Model Önerisi: Trabzon Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 220s, Trabzon.
- Gencer, A., 2002. Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı: Hacı Bayram Camii Çevresi Örneği. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s157, Ankara.
- Gezci, S., 2005. İzmir Tarihsel Kent Dokusunun Yeniden Canlandırılması: Basmane Oteller Bölgesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 239s., İzmir.
- Gomez, F., Tamarit, N., and Jabaloyes, J., 2001. Green Zones, Bioclimatics Studies and Human Comfort in the Future Development of Urban Planning. Landscape and Urban Planning, Volume 55, Issue 3, Pages 151-161.
- Göksu, F., A., 2003. Kentsel Dönüşüm Projelerinde Yenilikçi Yaklaşımlar. Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, 11-13 Haziran, İstanbul.
- Göksu, A., F., 2003. Kentsel Dönüşüm Süreci ve Proje Ortaklıkları. Planlama Dergisi, Sayı:3, 58-63s, Ankara.
- Güler, E., S., 2006. Kentsel Kamusal (Dış) Mekanlar İçinde Sosyal Bir Mekan Olarak Açık Pazar Yerlerinin Rolü ve Kent Kimliğine Etkisi: İzmir ve Londra Kent Merkezi Örnekleri. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 160s., İzmir.
- Günay, K., 1995. Kentleşme ve Kentsel Çevre Düzenleme Çalışması: Trabzon Örneği. Karadeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, s91, Erzurum.
- Gündoğdu, M., 1995. Şehirselsel Mekan Biçimlenme Özelliklerinin Yaya Hareketi Üzerindeki Etkisi: Yeşilköy-Köyiçi Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 92s., İstanbul.
- Hanedan, N., G., A., 2005. İnternet Tabanlı Harita Servisi Uygulaması: Trabzon Dijital Kent Atlası Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Hattapoğlu, M., Z., 2004. Su Olgusunun Yerleşmeler Evrimindeki Yeri ve Günümüzde Bir Kentsel Tasarım Elemanı Olarak Yeniden Yorumlanması. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 164s., İstanbul.
- Huxley, M., 2009. Planning, Urban. International Encyclopedia of Human Geography, Pages 193-198.
- Işıkkaya, D., 2002. Sanayi ve Liman Kentlerinin Yenilenmesi, Haliç Kıyı Bölgesi ve Haliç Tersaneleri İçin Kentsel Dönüşüm Senaryosu. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- İnce, Ö., 2005. Koruma Planları ve Kentsel Tasarım Kararlarının İrdelenmesi: İzmir Örneklerine Yönelik Kritikler. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s258, İzmir.
- İnce, K., E., 2006. Kentsel Dönüşümde Yeni Politika, Yasa ve Eğilimlerin Değerlendirilmesi "Kuzey Ankara Girişi (Protokol Yolu) Kentsel Dönüşüm Projesi". Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kancıoğlu, M., 2005. Çevresel İmaj, Kimlik ve Anlam Kapsamında Turizm Binalarına İlişkin Kullanıcı Değerlendirmeleri. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 49-62s, Bursa.

- Kaplan H., Bayraktar, N., Tekel, A., Çalgüner, T., Yalçiner, Ö., 2003. Kentsel Tasarım Süreci ve Yönetimine İlişkin Bir Alan Çalışması; Çeşme-Dalyan Yerleşiminde Yeni Bir Yöntem Denemesi. Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, No:2, 1-15, Ankara.
- Karakış, S., 2005. Quickbird Örneğinde Yüksek Çözünürlüklü Uydu Görüntüsü Üzerinden Kentsel Ayrıntıların Otomatik ve Manuel Çıkarımı Üzerine Bir Uygulama. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 84s., Zonguldak.
- Karakurt, E., 2006. Kentsel Mekanı Düzenleme Önerileri: Modern Kent Planlama Anlayışı ve Postmodern Kent Planlama Anlayışı. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 26, Ocak – Haziran 2006, Kayseri.
- Karaş, İ., R., 2001. Coğrafi Bilgi Sistemlerine Yönelik İnternet Uygulamaları ve Yazılım Geliştirme. Gebze İleri teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 74s., Gebze.
- Karaman, A., 2000. Kentsel Tasarım, Uygulama Araçları, Sorunlar ve Öneriler. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s74, İstanbul.
- Kaya, E., 1996. Kent Merkezleri Yakın Çevresi Otopark Sorunu ve Kocatepe Camii Çevresinde Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 191s., Ankara.
- Kaya, H., S., 2003. Kentsel Mekan Zenginliğinin Kaos Teorisi ve Fractal Geometri Kullanılarak Değerlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s159, İstanbul.
- Kaygusuz, Ö., 1993. Geleneksel Türk Konut Mimarisi ve Oluşturduğu Kentsel Doku. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 194s., İstanbul.
- Kara, H., 1995. Kentsel Buluşma Mekanları: Köşeler ve Odak Noktaları. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 150s., Trabzon.
- Keleş, R., 1996. Kentleşme Politikası. İmge Kitapevi, Ankara.
- Kılıç, A., 1999. Kıyıdan Geri Çekilme Sürecinde Kent-Kıyı İlişkisi, Kentsel Kıyı Tanımı ve Bu Tanıma Dayalı Kentsel Kıyı Gelişme Stratejileri: İstanbul Örneği. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 250s., İstanbul.
- Kırzioğlu, I., M., 1995. Peyzaj Kavramı ve Şehir Planlamasında Kullanımı. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları No: 175, Erzurum.
- Koçak, N., A., 1996. Ulaşım Planlama Çalışması ve Kentiçi Yol Şebekesindeki Trafik Akışının Tahmininde Kullanılan Atama Teknikleri. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 115s., Ankara.
- Koçdemir, E., 2006. Kent Mekanında Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Değer Yaratımı Sürecinde Bir Araç Olarak Kentsel Tasarım: Lizbon Expo ve Talimhane Örneği. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s100, İstanbul.
- Koramaz, T., K., 2002. Kentsel Koruma Uygulamalarında Bilgisayar Kullanımıyla Üçüncü Boyut Etkilerinin Değerlendirilmesi: Zeyrek Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s92, İstanbul.
- Köney, C., C., 1994. Kentiçi Ulaşım Sistemi İçinde Yer Alan Öğelerin Tasarımına Etki Eden Kullanıcı Davranışlarının Araştırılması. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 57s., İstanbul.

- Kuzucular, K., 1994. Amasya Kenti'nin Fiziksel Yapısının Tarihsel Gelişimi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 178s., İstanbul.
- Küçük, S., 1994. Kentleşme Politikalarında Araç Olarak Organize Sanayi Bölgeleri. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 237s., İstanbul.
- Lang, J., 1996. Implementing Urban Design in America: Project Types and Methodological Implications. *Journal of Urban Design*, Vol:1, No:1.
- Madanipour, A., 2006. Urban Planning and Development in Tehran. *Cities*, Volume 23, Issue 6, Pages 433-438.
- Mildan, S., B., 1993. Ticaret Alanları Tasarım İlkelerinin Yaya Kullanımı ve Taşıt İlişkileri Yönünden İncelenmesi: İstanbul Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 137s., İstanbul.
- Muradov, S., 2006. Turizmin Kentleşme Sürecine Etkileri: Alanya Örneği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 101s., Ankara.
- Niemela, J., 1999. *Ecology and Urban Planning, Biodiversity and Conservation*, Volume:8
- Okay, M., A., 1992. İstanbul İçin "Somut Bir Ütopya" Örneklemesi. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 51s., İstanbul.
- Okçu, O., 2003. Kamusal Bir Açık Alan Olarak Kentsel Kıyı Düzenlemelerinin İrdelenmesi, İzmir Kordonboyu Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 146s., İzmir.
- Ökten, N., 1999. Kentsel Donatılar-Konut. Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Ders Notları, No: 54, 166-198s, Trabzon.
- Özgüner, H., 2003. Kentsel Peyzajda Doğal Stilin Fonksiyonel Değerleri ve Bunların Klasik Stille Karşılaştırılması. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 2, Yıl: 2003, ISSN: 1302-7085, s19-36, Isparta.
- Özdamar, A., 1994. Marmara Ereğlisi Nüfus ve Kentsel Gelişim Eğilimlerinin Gelişme Modelleri ile Değerlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s154, İstanbul.
- Özınan, C., 1997. Kentlerde Hızlı Büyümenin Getirdiği Sorunların Konuta ve Mekansal Yaşantıya Etkisi, Gaziantep Örneği. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 192s., Ankara.
- Özyurt, Ö., 1996. Tarihi Kent Dokularında Koruma Sorunu ve Edirne Eski Kent Merkezi Örneği. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 126s., İstanbul.
- Pauleit, S., Duhme, F., 2000. Assessing the Environmental Performance of Land Cover Types for urban Planning. *Landscape and Urban Planning*, 52(1) 1-20.
- Şahin, E., 2005. Uydu Görüntüleri Kullanılarak Çanakkale Kent Dokusunun Belirlenmesi. Çanakkale Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 132s., Çanakkale.
- Sağdıç, C., 2003. Çevresel Etki Değerlendirmesi Sürecinde Kentsel Planlama Boyutu. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 126s., İstanbul.
- Sancar, C., 1999. Kentsel Donatılar-Kültür ve Eğlence. Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Ders Notları, No: 54, 247-259s, Trabzon.

- Sancar, C., 2000. Kentsel Gelişim Alanlarının Saptanması ve Planlanmasında GIS ve Ekoloji-Ekonomi Duyarlı Planlama Modeli. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 201s., Trabzon.
- Schmelzkopf, K., 1995. Urban Community Gardens as Contested Space, *Geographical Review*, 85: (3) 364, 381.
- Solguntekin, B., D., 1994. Kentsel Yerleşim Alanlarında Açık Yeşil Alanların Kullanım İlkelerinin Araştırılması (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 207s, Ankara.
- Sönmez, M., 2002. Kent Planlamada İmar Uygulama Araçları. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s130, İstanbul.
- Stevens, D., Dragicevic, S., 2007. iCity: A GIS-CA modelling tool for urban planning and decision making. *Environmental Modelling & Software*, Volume 22, Issue 6, Pages 761-773.
- Tokgöz, N., 1995. Tarihi Kentsel Sitlerde Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 119s., İstanbul.
- Topuz, Ö., U., 2004. Kentlerin Kimliksizleşmesi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s72, İstanbul.
- Turalı, M., 1995. Kent ve Kent Mekanlarının Değerlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 140s., İstanbul.
- Tümer, S., 1976. Rekreatyon Alan ve Tesisleri Ölçütleri. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Planlama Dairesi Yayınları, Ankara.
- Türk, Ş., Ş., 1995. İmar Planlarının Uygulama Araçları ve Ordu Örneği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, s195, İstanbul.
- Türk, Y., A., 2006. Bütünleşik Kent Planlama ve Tasarımına Yönelik Bir Yöntem. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, s165, Trabzon.
- Türkmen, F., 2004. Ordu'da Melet Irmağı ve Turnasuyu Nehirleri Arasında Kalan Arazilerin Detaylı Arazi Kabiliyet Sınıflaması. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 105s., Ankara.
- Ulusoy, H., A., 2006. "Kentsel Dönüşüm" ve/veya "Kent Toprakları Üzerinden Sağlanan Rant2ın Bölüşümü". TMMOB Bülteni, Sayı: 40, Mayıs-Haziran, Ankara.
- Uz, Ö., 2005. Eskişehir Kent Merkezi Yeşil Alanlarının Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımı İle Değerlendirilmesi. Anadolu üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 112s., Eskişehir.
- Ünlü, T., 2006. Kentsel Mekanda Değişimin Yönetilmesi. METU JFA 2006/2, (23:2) 63-92, Ankara.
- Watson, V., 2009. The Planned City Sweeps the Poor Away...: Urban Planning and 21st Century Urbanisation. *Progress in Planning*, Volume 72, Issue 3, Pages 151-193.
- Weber, C., 2003. Interaction Model Application for Urban Planning. *Landscape and Urban Planning*, Volume 63, Issue 1, Pages 49-60.
- Yaren, S., Ş., 2002. Sağlıklı Kentleşme: Yaklaşımlar, Göstergeler ve Örnek Kent Bazında Karşılaştırmalı Analiz. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 159s, Eskişehir.
- Yavaş, H., 2002. Özürlülerin Kentsel Mekanda Hareketliliği. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 270s., İstanbul.

- Yetginer, M., S., 2007. Bilgisayar Destekli Peyzaj Tasarımında Kullanılabilecek Üç Boyutlu Modelleme ve Animasyon Teknikleri: Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Sökmen Kampüsü Simülasyonu. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antakya.
- Yıldız, D., N., 2001. Kars Kentinin Kentsel Peyzaj Planlaması Yönünden Yapısal Analizi. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 174s, Erzurum.
- Yılmaz, H., 1994. Kentsel Peyzaj Planlaması Yönünden Salihli Kentinin Yapısal Analizi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 177s, İzmir.
- Yılmaz, Z., 2006. Kentsel Parklar ve Kentsel Tasarım İlişkisi “İstanbul / Gülhane Parkı Örneğinin İrdelenmesi”. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 179s, İstanbul.
- Yiğitcanlar, T., Arkoç, G., 2007. Bir Kentleşme Klasığı: Almanya.
http://www.urbanizm.org/pdf/publication_germany.pdf
- Yuen, B., 1996. Use and Experience of Neighborhood Parks in Singapore, Journal of Leisure Research, 28: (4) 293, 311.
- Yurdakonar, T., 2001. Kentsel Açık Alanların Bedensel Engelliler Tarafından Kullanım İmkanlarının Değerlendirilmesi ve Kadıköy Örneğinde İrdelenmeler. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 111s., İzmir.
- Yücel, C., 2005. Korunacak Kentsel Alanların Planlanmasında Güncel Yaklaşımlar. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 18 Yıl : 2005/1 (223-235 s.), Kayseri.
- Yüksel, Y., S., 1994. Koruma Geliştirme Amaçlı İmar Planlarının Yapım Yönetimine Eleştirisel Bakış ve Değerlendirme. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 142s, Trabzon.
- Yüksel, H., 1998. Kent İçi Ulaşımında Talep Yönetim. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 81s., İstanbul.
- Zakaria El Adli Imam, K., 2006. Role of Urban Greenway Systems in Planning Residential Communities: A Case Study from Egypt. Landscape and Urban Planning, Volume 76, Issues 1-4, Pages 192-209.

ÖZGEÇMİŞ

1978 Yılında Erzurum’da doğan Ömer ATABEYOĞLU aslen Ordu nüfusuna kayıtlıdır. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum’da tamamladıktan sonra, 1996 yılında Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nü kazandı. 2000 yılında bu bölümden Bölüm Birincisi ve Bölüm Proje Birincisi olarak mezun oldu. 2000 yılında aynı bölümde yüksek lisans eğitime başladı. 2001 yılında Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü kadrosundan Araştırma Görevliliğine atandı. 2004 Yılında ise yine aynı bölümde doktora eğitime başladı. Halen Atatürk Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak devam etmektedir.